

Úradný vestník

Európskej únie

L 317

Slovenské vydanie

Právne predpisy

Ročník 60

1. decembra 2017

Obsah

II Nelegislatívne akty

ROZHODNUTIA

- ★ **Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/2111 z 5. júla 2016 o založení a kapitalizácii spoločnosti Airport Handling S.p.A. SA.21420 (2014/C) (ex 2014/NN) uskutočnených Talianskom [oznámené pod číslom C(2016) 4103] (Iba talianske znenie je autentické) ⁽¹⁾ 1**
- ★ **Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/2112 zo 6. marca 2017 o opatrení/schéme pomoci/štátnej pomoci SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), ktorú Maďarsko zamýšľa zaviesť na podporu vývoja dvoch nových jadrových reaktorov v jadrovej elektrárni Paks II [oznámené pod číslom C(2017) 1486] (Iba anglické znenie je autentické) ⁽¹⁾ 45**
- ★ **Delegované rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/2113 z 11. septembra 2017, ktorým sa mení príloha V k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES, pokiaľ ide o doklady o formálnej kvalifikácii a názvy špecializačných odborov [oznámené pod číslom C(2017) 6054] ⁽¹⁾ 119**

⁽¹⁾ Text s významom pre EHP.

Akty, ktoré sú vytlačené obyčajným písmom, sa týkajú každodennej organizácie poľnohospodárskych záležitostí a sú spravidla platné len obmedzený čas.

Názvy všetkých ostatných aktov sú vytlačené tučným písmom a je pred nimi hviezdička.

II

(Nelegislatívne akty)

ROZHODNUTIA

ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2017/2111

z 5. júla 2016

**o založení a kapitalizácii spoločnosti Airport Handling S.p.A. SA.21420 (2014/C) (ex 2014/NN)
uskutočnených Talianskom**

[oznámené pod číslom C(2016) 4103]

(Iba talianske znenie je autentické)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 108 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, a najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po vyzvaní zainteresovaných strán, aby predložili pripomienky v súlade s uvedenými ustanoveniami ⁽¹⁾, a so zreteľom na tieto pripomienky,

keďže:

1. POSTUP

- (1) Dňa 23. júna 2010 Komisia na základe sťažnosti oznámila talianskym orgánom svoje rozhodnutie začať formálne vyšetrovacie konanie v súlade s článkom 108 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „zmluva“), v súvislosti so zvyšovaním základného imania, ktoré v rokoch 2002 až 2010 uskutočnila spoločnosť SEA S.p.A. (ďalej len „SEA“), štátom vlastnený prevádzkovateľ letísk Miláno Malpensa a Miláno Linate, v prospech svojej dcérskej spoločnosti SEA Handling S.p.A. (ďalej len „SEAH“), poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy na týchto letiskách.
- (2) Počas uvedeného obdobia bola takmer celá spoločnosť SEA vo vlastníctve verejných subjektov, samosprávy mesta Miláno (84,56 %) a provincie Miláno (14,56 %), s drobným podielom vo vlastníctve menších akcionárov (0,88 %). V decembri 2011 bolo 29,75 % kapitálu spoločnosti SEA predaných súkromnému fondu F2i (*Fondi italiani per le infrastrutture*). Koncom roka 2012 zvýšil fond F2i svoj podiel v spoločnosti SEA na 44,31 %. V čase ukončenia formálneho vyšetrovacieho konania týmto rozhodnutím vlastní 54,81 % spoločnosti SEA samospráva mesta Miláno, 44,31 % fond F2i a 0,88 % ostatní akcionári.
- (3) Dňa 19. decembra 2012 Komisia prijala rozhodnutie C(2012)9448, opravené rozhodnutím C(2013)1668 z 22. marca 2013 (ďalej len „rozhodnutie o vymáhaní pomoci“), týkajúce sa pomoci, ktorú spoločnosť SEA poskytla svojej dcérskej spoločnosti SEAH počas rokov 2002 – 2010. Komisia dospela k záveru, že celé zvyšovanie základného imania, ktoré v prospech svojej dcérskej spoločnosti uskutočnila spoločnosť SEA, predstavuje neoprávnenú štátnu pomoc. Komisia takisto dospela k záveru, že aj keď by bolo možné spoločnosť SEAH posudzovať ako podnik v ťažkostiach, toto zvyšovanie základného imania sa nemôže vyhlásiť za zlučiteľné s vnútorným trhom v súlade s usmerneniami EÚ o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 44, 6.2.2015, s. 30.⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 249, 31.7.2014, s. 1.

- (4) Taliansku bolo následne nariadené, aby v súlade s platnými vnútroštátnymi právnymi predpismi podniklo všetky potrebné kroky na vymożenie nezlučiteľnej štátnej pomoci vo výške pribliţne 359,644 milióna EUR od spoločnosti SEAH.
- (5) Taliansko, spoločnosť SEAH a samospráva mesta Miláno podali 4. marca 2013, 15. marca 2013 a 18. marca 2013, v uvedenom poradí, na Všeobecnom súde žaloby o neplatnosť rozhodnutia o vymáhaní pomoci (veci T-125/13, T-152/13 a T-167/13). Konanie vo veciach T-125/13, T-152/13 a T-167/13 pokračuje.
- (6) Spoločnosť SEAH a samospráva mesta Miláno podali 18. marca 2013, resp. 21. marca 2013 žiadosti o odloženie výkonu rozhodnutia o vymáhaní pomoci (veci T-152/13 R a T-167/13 R). Dňa 21. mája 2013 nariadil Správny súd Lombardie (ďalej len „TAR Lombardia“) odloženie výkonu rozhodnutia o vymáhaní pomoci. Dňa 25. septembra 2013 Štátna rada (ďalej len „CdS“) anulovala nariadenie TAR Lombardia. Žiadosť o odloženie výkonu rozhodnutia podaná na Všeobecnom súde bola zamietnutá v júni 2013.⁽³⁾
- (7) Dňa 27. novembra 2013 Taliansko prostredníctvom neformálneho postupu predbeţného oznámenia konzultovalo s Komisiou tieto projekty: Po prvé, pokiaľ ide o zámer spoločnosti SEA zlikvidovať spoločnosť SEAH, a po druhé, pokiaľ ide o zámer spoločnosti SEA zaloţiť novú dcérsku spoločnosť, ktorá by poskytovala služby pozemnej obsluhy na milánskych letiskách, s názvom Airport Handling S.p.A. (ďalej len „Airport Handling“), a zvýšiť jej počiatočné vlastné imanie. V rámci tohto postupu predbeţného oznámenia Taliansko poţiadalo Komisiu o potvrdenie, že:
- a) predaj aktív spoločnosti SEAH v rámci postupu jej likvidácie neobsahuje prvky ekonomickej kontinuity so spoločnosťou Airport Handling, a teda nedochádza k prevodu záväzkov spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling, a najmä poţiadavky vrátiť neoprávnenú a nezlučiteľnú štátnu pomoc poskytnutú spoločnosti SEAH;
- b) zvyšovanie základného imania spoločnosti Airport Handling vloţením vlastného imania spoločnosťou SEA sa nepovaţuje za štátnu pomoc.
- (8) Listom z 9. júla 2014 Komisia informovala Taliansko, že sa rozhodla začať konanie v súlade s článkom 108 ods. 2 zmluvy týkajúce sa zaloţenia spoločnosti Airport Handling spoločnosťou SEA (ďalej len „rozhodnutie o začatí konania z roku 2014“). V rámci tohto konania Komisia vyzvala Taliansko, aby v lehote do jedného mesiaca odo dňa prijatia príslušného listu poskytlo všetky informácie, ktoré môžu pomôcť pri posudzovaní otázky prevodu záväzku vrátiť pomoc zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling, ako aj otázky moţnej pomoci neoddeliteľne spätéj so zvyšovaním základného imania spoločnosti Airport Handling spoločnosťou SEA.
- (9) Taliansko, spoločnosť SEA a spoločnosť Airport Handling podali 19. septembra 2014 na Všeobecnom súde žaloby o neplatnosť rozhodnutia o začatí konania z roku 2014 (veci T-673/14, T-674/14 a T-688/14). Všeobecný súd (štvrtá komora) uznesením z 8. decembra 2015 zamietol žalobu vo veci T-673/14 a žaloby vo veciach T-674/14 a T-688/14 boli zamietnuté 14., resp. 15. júla 2015.
- (10) Spoločnosť SEA a spoločnosť Airport Handling podali 23. septembra 2014, resp. 25. septembra 2014 žiadosti o predbeţné opatrenia na odloženie výkonu rozhodnutia Komisie o začatí konania z roku 2014 (veci T-674/14 R a T-688/14 R). Dňa 29. septembra 2014 predseda Všeobecného súdu nariadil odloženie uverejnenia rozhodnutia o začatí konania z roku 2014 v Úradnom vestníku Európskej únie. Dňa 28. novembra 2014 predseda Všeobecného súdu zamietol žiadosti spoločnosti SEA a spoločnosti Airport Handling o predbeţné opatrenia a zrušil predbeţné opatrenie, ktorým nariadil Komisii neuverejniť rozhodnutie o začatí konania z roku 2014.⁽⁴⁾
- (11) Dňa 6. februára 2015 bolo rozhodnutie o začatí konania z roku 2014 uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie⁽⁵⁾ a Komisia preto vyzvala zainteresované strany, aby predložili svoje pripomienky k opatreniam, ktoré sú predmetom vyšetrovania.
- (12) Taliansko predložilo svoje pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania z roku 2014 listom z 9. septembra 2014.

⁽³⁾ Pozri uznesenie z 20. júna 2013, vec T-152/13 R, ECLI:EU:T:2013:337, a uznesenie z 1. júla 2013, vec T-167/13 R, ECLI:EU:T:2013:331.

⁽⁴⁾ Pozri uznesenie z 28. novembra 2014, vec T-688/14 R, ECLI:EU:T:2014:1010. Predseda Všeobecného súdu zamietol žiadosť vo veci T-674/14 R uznesením z 27. novembra 2014, ECLI:EU:T:2014:1009.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 44, 6.2.2015, s. 30.

- (13) Komisia dostala pripomienky od štyroch zainteresovaných strán. Tieto pripomienky poslala Taliansku a poskytla mu možnosť reagovať. Taliansko informovalo Komisiu o svojich poznámkach k uvedeným pripomienkam listom z 26. mája 2015.
- (14) Komisia požiadala Taliansko o poskytnutie doplňujúcich informácií listom z 20. mája 2015. Taliansko odpovedalo listami z 19. a 22. júna 2015 a z 2. júla 2015.
- (15) Rokovania medzi útvarmi Komisie a zástupcami talianskych orgánov a spoločnosti Milan Airport Handling Trust sa uskutočnili 30. januára 2015, 7. mája 2015 a 15. septembra 2015. Po týchto rokovaníach dostala Komisia viaceré podania trustu zo 6. februára 2015, z 8. júna 2015, 13. augusta 2015 a 23. septembra 2015, ktorých základným cieľom bolo informovať Komisiu o stave procesu predaja menšinového podielu v spoločnosti Airport Handling. Charakter a úloha trustu budú vysvetlené v oddiele 2.3.
- (16) Listom z 23. októbra 2015 Komisia požiadala Taliansko o poskytnutie doplňujúcich informácií. Taliansko odpovedalo listom z 10. novembra 2015.
- (17) Dňa 25. novembra 2015 sa uskutočnilo rokovanie medzi útvarmi Komisie a talianskymi orgánmi, spoločnosťou Milan Airport Handling Trust a spoločnosťou D'Nata, ktorá sa pripravovala na získanie podielu na základnom imaní spoločnosti Airport Handling.
- (18) Listom zo 16. decembra 2015 Taliansko informovalo Komisiu o plánoch na čiastočnú zmenu rozsahu hospodárskych činností spoločnosti Airport Handling.
- (19) Taliansko predstavilo listom z 18. decembra 2015 súhrn základných prvkov, ktoré poskytlo v priebehu konania. Komisia odpovedala listom z 19. januára 2016.
- (20) Listami z 29. januára a 15. februára 2016 Taliansko poskytlo Komisii aktualizované informácie o procese privatizácie spoločnosti Airport Handling.

2. OPIS OPATRENIA POMOCI

- (21) Predmetom vyšetrovania sú dve opatrenia: Po prvé, vytvorenie spoločnosti Airport Handling v kombinácii s likvidáciou spoločnosti SEAH. Komisia posudzovala, či toto opatrenie umožnilo vznik ekonomickej kontinuity medzi dvomi spoločnosťami, čo viedlo k prevodu záväzku vrátiť pomoc zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. Po druhé, poskytnutie vlastného imania spoločnosti Airport Handling verejnou materskou spoločnosťou SEA. Komisia posudzovala, či sa toto opatrenie vykonávalo za trhových podmienok. V ďalšej časti sa uvádza opis okolností týchto transakcií.

2.1. Dohody s odbormi a nové pracovné zmluvy

- (22) V období počas vykonávania opatrení, ktoré sú predmetom vyšetrovania, skupina SEA (spoločnosti SEA a SEAH), spoločnosť SEAH a spoločnosť Airport Handling uzavreli dohody s odbormi, ktoré zastupovali zamestnancov spoločnosti SEAH, v súvislosti s dobrovoľnou likvidáciou spoločnosti SEAH, ktorú iniciovala spoločnosť SEA. Celkovým cieľom týchto dohôd bolo zaručenie pracovných miest všetkých zamestnancov spoločnosti SEAH a zabezpečenie nepretržitej a udržateľnej prevádzky pozemnej obsluhy v rámci skupiny SEA. Uzavreté boli tieto dohody:
- (23) Keď sa spoločnosť SEA rozhodla, že spoločnosť SEAH by mala byť zlikvidovaná s cieľom dosiahnuť súlad s rozhodnutím o vymáhaní pomoci, skupina SEA uzavrela 4. novembra 2013 dohodu s odborovými organizáciami o riešení problému pracovníkov spoločnosti SEAH, ktorí sa stanú nadbytočnými. Dohodou sa zabezpečil plán dobrovoľného ukončenia pracovného pomeru pre všetkých zamestnancov spoločnosti SEAH vykonávaný prostredníctvom kolektívnych výpovedí a založením stopercentnej dcérskej spoločnosti vytvorenej spoločnosťou SEA, ktorá by zamestnala časť pracovnej sily spoločnosti SEAH.
- (24) Dohoda obsahuje „návrh urovnania“ a uvádza sa v nej potreba „vykonávacej dohody“, v ktorej by sa stanovili pravidlá nových zmluvných podmienok a novej pracovnej štruktúry pre zamestnancov spoločnosti Airport Handling, lebo požiadavka prerušenia kontinuity stanovená Komisiou znamená vytvorenie pracovnoprávných vzťahov *ex novo*. Okrem toho, podľa dohody by uzavretie takej vykonávacej dohody bolo možné až po ukončení „obchodných rokovaní medzi spoločnosťou Airport Handling a leteckými dopravcami, ktorí využívajú letiská Linate a Malpensa, v rámci slobodnej hospodárskej súťaže“⁽⁶⁾. Vykonávacia dohoda mala byť v súhrne založená na týchto základoch:

— pokračovanie cieľa zaručiť pracovné miesta všetkých zamestnancov spoločnosti SEAH,

⁽⁶⁾ Bod 5 dohody zo 4. novembra 2013.

- stanovenie jednoznačných kritérií možného premiestňovania zamestnancov v rámci skupiny SEA,
 - hospodárska životaschopnosť prevádzky pozemnej obsluhy,
 - určenie primeraného všeobecného systému pracovnoprávných vzťahov,
 - pokračujúce uplatňovanie systému sociálneho zabezpečenia skupiny SEA.
- (25) Dňa 22. apríla 2014 spoločnosť SEAH začala uplatňovať systém mobility prepustených pracovníkov (*Collocamento in mobilità*), systém sociálneho zabezpečenia, ktorý zaviedol taliansky štát s hlavným cieľom pomôcť zamestnancom spoločností v ťažkostiach počas obdobia nezamestnanosti.⁽⁷⁾ V tom čase mala spoločnosť SEAH 2 214 zamestnancov, čo bolo ekvivalentom 1 980 zamestnancov na plný pracovný čas.
- (26) Dňa 31. mája 2015 mala spoločnosť Airport Handling [...] (*) zamestnancov [...] (*) vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času), z ktorých [...] (*) zamestnancov [...] (*) vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času) bolo predtým zamestnancami spoločnosti SEAH.
- (27) Dňa 4. júna 2014 podpísala spoločnosť SEAH s odbormi vykonávaciu dohodu, ktorej cieľom bolo vykonávanie ustanovení návrhu urovnania, opísaných v odôvodnení (24).
- (28) V dohode je stanovené, že spoločnosť SEA súhlasí, po prvé, že spoločnosť Airport Handling zamestná zamestnancov spoločnosti SEAH v rozsahu zodpovedajúcom pracovným profilom, ktoré spoločnosť Airport Handling požaduje, a po druhé, začnú sa rokovania s odborovými organizáciami týkajúce sa kritérií výberu zamestnancov. V dohode sa takisto zdôrazňuje, že každá nová pracovná zmluva so spoločnosťou Airport Handling bude nevyhnutne znamenať zrušenie formálneho a vecného obsahu pracovnej zmluvy so spoločnosťou SEAH.
- (29) Podľa tejto dohody spoločnosť SEAH ukázala svoju pripravenosť zaviesť systém finančných stimulov pre pracovníkov, ktorí do 30. júna 2014 vyjadria ochotu neodporovať opatreniam týkajúcim sa prepúšťania.
- (30) Dňa 4. júna 2014 spoločnosť Airport Handling uzavrela aj dohodu s odborovými organizáciami. V tejto dohode sa konkretizuje počet zamestnancov so zmluvami na neurčitý čas, ktorých k 1. júlu 2014 potrebuje spoločnosť Airport Handling. Ďalej sa v nej uvádza, že spoločnosť Airport Handling súhlasí s prednostným opätovným zamestnaním bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH.
- (31) V tejto dohode sa ukazuje predpokladaný dopyt po pracovnej sile spoločnosti Airport Handling vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času. V tejto súvislosti sa v dohode zdôrazňuje, že tieto údaje sa môžu meniť, pokiaľ ide o celkový počet a/alebo premenné veličiny uvedené v dohode. Odhady počtu zamestnancov boli takéto: [...] (*) stálych zamestnancov pre prevádzku (vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času), [...] (*) administratívnych zamestnancov (vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času), [...] (*) zamestnancov na určitý čas pre sezónne činnosti (vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času). V dohode je stanovené, že pri uspokojovaní tohto dopytu bude prioritnou stratégiou spoločnosti Airport Handling obracať sa na osoby, ktoré v tom čase zamestnávala spoločnosť SEAH. V dohode je takisto stanovený postup prijímania pracovníkov, právny a finančný obsah pracovných zmlúv, politika sociálneho zabezpečenia a organizácia práce. Z ustanovení dohody vyplýva, že bývalí zamestnanci spoločnosti SEAH budú zamestnávaní na základe nových pracovných zmlúv s podstatne odlišnými ekonomickými podmienkami.
- (32) Pracovné podmienky uvedené v tejto dohode sa líšia od podmienok, ktoré v prípade svojich zamestnancov uplatňovala spoločnosť SEAH. Predovšetkým:
- podľa celoštátnej kolektívnej zmluvy pre zamestnancov v leteckej by spoločnosť Airport Handling uplatňovala ustanovenia týkajúce sa pracovníkov obsluhy, zatiaľ čo v pracovných zmluvách pracovníkov predtým zamestnávaných spoločnosťou SEAH sa uplatňovali ustanovenia týkajúce sa pracovníkov riadenia letiska. Podľa Talianska obsahujú ustanovenia týkajúce sa pracovníkov obsluhy iné podmienky, pokiaľ ide o dovolenku (20 dní namiesto 22 dní ročne), dĺžku pracovného času (7 hodín 30 minút denne namiesto 7 hodín 15 minút denne) a platy a príplatky (vylúčenie platu za 6 dní),
 - odlišná je organizácia platových nárokov, napríklad spoločnosť Airport Handling by neuplatňovala určité body podnikovej zmluvy, dopĺňajúcej celoštátnu kolektívnu zmluvu, ktoré v prípade svojich zamestnancov uplatňovala spoločnosť SEAH,
 - odlišná je organizácia zamestnancov (napríklad [...] (*)).

⁽⁷⁾ Zákon č. 223 z 23. júla 1991 o normách v oblasti mimoriadneho fondu podpory v nezamestnanosti, mobility prepustených pracovníkov, dávok v nezamestnanosti, vykonávania smerníc EÚ, sprostredkovania práce a iných ustanovení týkajúcich sa trhu práce (GURI č. 175 z 27. júla 1991).

(*) Obchodné tajomstvo.

- (33) Podľa Talianska výsledkom je, že:
- celkové náklady práce spoločnosti Airport Handling klesli o 30 % v porovnaní s celkovými nákladmi práce spoločnosti SEAH,
 - váha nákladov doplnkovej podnikovej zmluvy spoločnosti Airport Handling klesla o [...] (*) % v porovnaní s podobnou zmluvou spoločnosti SEAH, pričom ročné priemerné zníženie plátov predstavuje [...] (*)-násobok mesačného platu.
- (34) Mimoriadne valné zhromaždenie akcionárov spoločnosti SEAH 9. júna 2014 schválilo likvidáciu spoločnosti formou dobrovoľnej likvidácie, pričom ako dátum účinnosti likvidácie stanovilo 1. júl 2014. ⁽⁸⁾
- (35) Likvidátor bol vymenovaný a poverený úlohou predať aktíva spoločnosti, vyplatiť veriteľov a vypracovať konečnú súvahu likvidácie a správu o likvidácii.
- (36) Odborové organizácie podmienili nadobudnutie účinnosti dohôd zo 4. júna 2014 kladným výsledkom referenda medzi zamestnancami spoločnosti SEAH. Referendum sa konalo v dňoch 11. – 13. júna 2014. V referende bola dohoda zo 4. júna 2014 odmietnutá.
- (37) Preto valné zhromaždenie akcionárov spoločnosti SEAH 1. júla 2014 rozhodlo o posune termínu ukončenia činnosti spoločnosti SEAH na 31. august 2014, poverilo likvidátora (ktorý sa ujal svojej úlohy 1. júla 2014), aby dočasne riadil spoločnosť až do uvedeného termínu a po uplynutí tohto termínu pokračoval likvidáciou aktív spoločnosti SEAH a ukončením jej činnosti.
- (38) S cieľom prekonať záporný výsledok referenda zo 14. júna 2014 odborové organizácie 4. júla 2014 navrhli určité vysvetlenia týkajúce sa bodov uvedených v dohode zo 4. júna 2014, ako napríklad, že dodatočné pracovné dni musia byť rovnomerne rozložené počas celého roka, že odkaz na „efektívnosť pracovného času“ znamená, že pracovať sa musí najmenej 7,5 hodiny denne, počas päťdňových pracovných týždňov a že pracovníci majú možnosť vybrať si medzi dvomi možnosťami, ako pracovať počas určitých sviatkov, za ktoré sa už podľa novej dohody neplatí. Spoločnosť Airport Handling 7. júla 2014 tieto návrhy prijala. Dňa 15. júla 2014 spoločnosť Airport Handling podpísala doplnkovú dohodu, v ktorej sa potvrdila platnosť dohody zo 4. júna 2014 a ktorá obsahovala vysvetlenia požadované odborovými organizáciami. Táto nová dohoda však nepriniesla nijaké zásadné zmeny v porovnaní s predtým odmietnutou dohodou zo 4. júna 2014.
- (39) V auguste 2014 spoločnosť SEAH pokračovala v prepúšťaní celej svojej pracovnej sily. Spoločnosť Airport Handling zároveň začala prijímať spomedzi bývalých pracovníkov spoločnosti SEAH tých pracovníkov, ktorých považovala za potrebných pre svoju činnosť. Spoločnosť Airport Handling sa takisto obrátila na spoločnosť Adecco, poskytovateľa služieb v oblasti dočasného zamestnávania, s cieľom získať dočasných pracovníkov.
- (40) Spoločnosť SEAH ukončila prevádzku k 1. septembru 2014. V ten deň začala spoločnosť Airport Handling prevádzku na milánskych letiskách. K 1. septembru 2014 mala spoločnosť Airport Handling [...] (*) zamestnancov ([...] (*) vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času), zamestnávala teda [...] (*) % pracovníkov zamestnávaných spoločnosťou SEAH k 22. aprílu 2014, čo je dátum, keď spoločnosť SEAH začala formálne konanie týkajúce sa kolektívnych výpovedí zamestnancov. Spoločnosť Airport Handling okrem toho využívala [...] (*) dočasných pracovníkov ([...] (*) vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času) [...].

2.2. Zmluva s leteckými dopravcami

- (41) Listom z 22. apríla 2014 spoločnosť SEAH informovala leteckých dopravcov, dodávateľov a ďalšie zainteresované strany, že k 1. júlu 2014 ukončí prevádzku a že preto v tento deň ukončí poskytovanie služieb pozemnej obsluhy na milánskych letiskách.

(*) Obchodné tajomstvo.

(8) Dobrovoľná likvidácia je v zásade podobná nútenej likvidácii, s výnimkou skutočnosti, že rozhodnutie o likvidácii spoločnosti prijímajú namiesto súdu akcionári na valnom zhromaždení, a tí takisto vymenovávajú likvidátorov a určujú ich právomoci. Iba ak nie je možné zhromaždiť väčšinu akcionárov, spoločnosť musí požiadať súd o vyhlásenie jej vstupu do likvidácie. Súdom potom vymenuje likvidátorov v súlade so stanovami akciovej spoločnosti alebo na základe rozhodnutia akcionárov na valnom zhromaždení, pokiaľ nie je zrejmé, že nezhody medzi akcionármi zabránia prijatiu rozhodnutia na valnom zhromaždení, a v tom prípade vymenuje likvidátora samotný súd.

- (42) Po tomto oznámení sa desať leteckých spoločností rozhodlo zveriť služby pozemnej obsluhy na milánskych letiskách iným poskytovateľom, než sú spoločnosti SEAH a Airport Handling.
- (43) Zároveň si na základe verejného obstarávania 19 leteckých spoločností, ktoré využívajú milánske letiská, vybralo ako poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy spoločnosť Airport Handling. Ďalšie letecké spoločnosti si vybrali spoločnosť Airport Handling na základe postupov súťažného dialógu. Podľa Talianska je výber poskytovateľa služieb spravidla založený na posudzovaní určitých faktorov, ako je cena, finančné zdravie poskytovateľa, dostupnosť výkonného vybavenia, existencia siete, dostupnosť záznamov o výsledkoch, skúsenosti a odborná spôsobilosť prevádzkovateľa.

2.3. Vytvorenie spoločnosti Airport Handling a prevod podielu spoločnosti SEA na spoločnosť Milan Airport Handling Trust, kapitalizácia spoločnosti Airport Handling

- (44) Spoločnosť Airport Handling bola zapísaná do obchodného registra 9. septembra 2013 ako spoločnosť s ručením obmedzeným, so základným imanom 10 000 EUR.
- (45) Dňa 10. marca 2014 predstavenstvo spoločnosti SEA rozhodlo o zvýšení základného imania spoločnosti Airport Handling na 2,5 milióna EUR s cieľom dosiahnuť, aby spoločnosť Airport Handling splnila požiadavky na získanie osvedčenia talianskeho úradu pre civilné letectvo (ENAC) ako poskytovateľ služieb pozemnej obsluhy. Podľa platných vnútroštátnych predpisov úrad ENAC udeľuje licencie poskytovateľom služieb pozemnej obsluhy, ktorí spĺňajú tieto požiadavky⁽⁹⁾:
- základné imanie vo výške najmenej jednej štvrtiny pravdepodobného obratu,
 - primerané prevádzkové zdroje a organizačné kapacity na poskytovanie služieb,
 - osvedčenie potvrdzujúce, že sú splnené všetky záväzky vyplývajúce z pracovných a bezpečnostných právnych predpisov.
- (46) Dňa 30. júna 2014 predstavenstvo spoločnosti SEA rozhodlo o založení spoločnosti Milan Airport Handling Trust (ďalej len „trust“) a o zvýšení základného imania spoločnosti Airport Handling na 25 miliónov EUR.
- (47) Trust bol zapísaný do obchodného registra 30. júna 2014 a trustová zmluva bola podpísaná v ten istý deň. Podľa zmluvy o registrácii trust: i) koná ako jediný akcionár spoločnosti Airport Handling až do predaja menšinového podielu v spoločnosti a ii) zabezpečuje, že spoločnosť Airport Handling je prevádzkovaná v režime ekonomickej diskontinuity so spoločnosťou SEA Handling.
- (48) Podľa trustovej zmluvy bol trust založený na konkrétnych účely:
- potvrdiť a overiť neexistujúcu ekonomickú kontinuitu spoločnosti Airport Handling so spoločnosťami SEA a SEAH, čo je zabezpečené najmä riadením spoločnosti Airport Handling nezávisle od spoločnosti SEA,
 - umožniť vstup nezávislých investorov tretej strany do základného imania spoločnosti Airport Handling s podielom najmenej 30 %.
- (49) V trustovej zmluve je stanovené, že s cieľom splniť túto úlohu trust vykonáva svoju právomoc:
- vymenovávať riaditeľov, štatutárnych audítorov a ďalšie právnické osoby, pričom vyberá spomedzi kvalifikovaných kandidátov, ktorí nemajú nijakú pracovnú zodpovednosť voči spoločnostiam SEA a SEAH, ani zamestnanecký vzťah s týmito spoločnosťami,
 - požadovať od riaditeľov podávanie správ k udalostiam týkajúcim sa ekonomickej diskontinuity, ktoré nastali pred registráciou, a
 - zabezpečiť zavedenie primeraných postupov zabraňujúcich, aby spoločnosť Airport Handling využívala obchodné informácie spoločnosti SEA na získavanie neoprávnených výhod v porovnaní s konkurentmi pri uzatváraní alebo udržiavaní zmlúv s leteckými spoločnosťami, a teda dodržiavanie obmedzení obsiahnutých v prílohe A k trustovej zmluve.

⁽⁹⁾ Spoločnosť Airport Handling podala žiadosť o licenciu na poskytovanie služieb pozemnej obsluhy na letiskách Linate a Malpensa 21. januára 2014. Úrad ENAC udelil licenciu spoločnosti Airport Handling 17. apríla 2014.

- (50) Podľa trustovej zmluvy musí správca trustu najmä overiť, že od založenia spoločnosti Airport Handling neboli prijaté nijaké právne akty, ktoré by viedli k prevodom akýchkoľvek aktív, hnuťelného alebo nehnuteľného majetku, zmlúv s leteckými spoločnosťami a/alebo s poskytovateľmi služieb pozemnej obsluhy, práv duševného vlastníctva alebo jednostranných záväzkov s ekonomickými účinkami (t. j. skutočných alebo osobných záruk) spoločnosťou SEAH na spoločnosť Airport Handling, iným, než ktoré sa vykonávajú podľa trustovej zmluvy.
- (51) V tomto zmysle sú podľa trustovej zmluvy z rozsahu kontrolnej právomoci správcu trustu vylúčené tieto skutočnosti:
- spoločnosť Airport Handling založila a kapitalizovala spoločnosť SEA,
 - spoločnosť Airport Handling prevzala zamestnancov od spoločnosti SEAH,
 - spoločnosť Airport Handling si prenajíma majetok a vybavenie na vykonávanie pozemnej obsluhy od spoločnosti SEAH na základe nájomnej zmluvy, ktorej platnosť sa má skončiť 28. februára 2015.
- (52) Okrem toho je podľa trustovej zmluvy správca trustu povinný overiť, že:
- s výnimkou právomocí poskytnutých spoločnosti SEA podľa trustovej zmluvy je prevádzkové riadenie spoločnosti Airport Handling oddelené od riadenia spoločnosti SEA, pod kontrolou a dohľadom predstavenstva, ktorého členov nezávisle vymenováva správca trustu,
 - pred vytvorením alebo po vytvorení trustu spoločnosť SEA a spoločnosť Airport Handling nevykonali právne akty, ktoré by viedli k prevodom aktív, hnuťelného alebo nehnuteľného majetku, zmlúv, jednostranných záväzkov s ekonomickými účinkami (t. j. skutočných alebo osobných záruk) alebo práv duševného vlastníctva spoločnosťou SEA, iným, než ktoré sa vykonávajú podľa trustovej zmluvy alebo ktoré si spoločnosť SEA vyžiadala v rámci svojho oprávnenia ako držiteľ koncesie pre správu milánskych letísk, a
 - spoločnosť Airport Handling zavádza postupy a kontroly s cieľom zabrániť tomu, aby mohla využívať chránené obchodné informácie spoločnosti SEA na získavanie neoprávnených výhod pri uzatváraní alebo udržiavaní zmlúv s leteckými spoločnosťami, ako sú napríklad informácie o zmluvách, ktoré v minulosti uzavrela spoločnosť SEAH, alebo o požiadavkách leteckých spoločností, ktoré boli oznámené spoločnosti SEA ako prevádzkovateľovi letiska.
- (53) Podľa trustovej zmluvy však nie je úlohou správcu trustu overovať alebo posudzovať tieto skutočnosti:
- zástupcovia spoločnosti SEA sa zúčastňovali na rokovaníach so zamestnancami, ktorých mala prevziať spoločnosť Airport Handling,
 - spoločnosť Airport Handling externe využíva zamestnancov spoločnosti SEA vrátane jej generálneho riaditeľa, čo sa malo zachovať počas trvania trustu,
 - určité centralizované služby by naďalej poskytovala spoločnosť SEA,
 - spoločnosť SEA môže overovať úroveň kvality služieb v rámci plnenia svojich povinností prevádzkovateľa letiska, pokiaľ ide o infraštruktúru milánskych letísk,
 - rozhodnutia o budúcom financovaní spoločnosti Airport Handling sú vo výlučnej právomoci spoločnosti SEA, bez toho, aby boli dotknuté práva predstavenstva spoločnosti Airport Handling prijímať rozhodnutia pri vykonávaní podnikateľského plánu.
- (54) Pokiaľ ide o vstup investora tretej strany do spoločnosti Airport Handling, v trustovej zmluve je stanovené, že počiatočnú fázu postupu otvorenia základného imania spoločnosti Airport Handling „oprávneným akcionárom“ (teda fyzickým alebo právnickým osobám, ktoré ak majú pobyť, resp. sídlo v Taliansku, nie sú verejnými subjektmi ani spoločnosťami ovládanými talianskym štátom, s výnimkou kótovaných spoločností) riadi spoločnosť SEA a táto fáza mala byť ukončená do 28. februára 2015.
- (55) V trustovej zmluve je stanovené, že ak k 1. marcu 2015 bude spoločnosť SEA naďalej vlastníkom viac ako [...] (*) % akcií spoločnosti Airport Handling, správca trustu začne hľadať investorov, ktorí musia spĺňať podmienky vopred oznámené spoločnosťou SEA v dokumente, ktorý musí byť poskytnutý právnikovi v pozícii garanta trustu a ktorý musí spoločnosť SEA revidovať v stanovenej lehote. V nijakom inom prípade nesmie správca trustu prevádzať podiely v spoločnosti Airport Handling bez súhlasu spoločnosti SEA.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (56) V trustovej zmluve je ďalej stanovené, že po predaji [...] (*) % podielu spoločnosti SEA v spoločnosti Airport Handling bude spoločnosť SEA hľadať súkromných investorov, ktorí budú ochotní prevziať ďalšie podiely na základnom imaní spoločnosti Airport Handling, pri zohľadnení sociálnych aspektov a záväzku spoločnosti SEA pokračovať v poskytovaní služieb pozemnej obsluhy na milánskych letiskách.
- (57) Dňa 26. augusta 2014 predstavenstvo spoločnosti Airport Handling schválilo dodatok k trustovej zmluve. V dodatku je stanovené, že spoločnosť Airport Handling vydá 20 000 podieľajúcich sa nástrojov vlastného imania (*strumenti finanziari partecipativi*) podľa článku 2346 ods. 6 talianskeho občianskeho zákonníka⁽¹⁰⁾, s nominálnou hodnotou 1 000 EUR za kus, ktoré budú ponúknuté spoločnosti SEA. Dodatok bol podpísaný v nasledujúci deň.
- (58) Dňa 27. augusta 2014 valné zhromaždenie akcionárov spoločnosti Airport Handling⁽¹¹⁾ rozhodlo o zvýšení základného imania spoločnosti Airport Handling z 1,3 milióna EUR na 5 miliónov EUR upísaných a splatených spoločnosťou SEA.
- (59) V ten istý deň spoločnosť SEA previedla celý podnik Airport Handling do trustu a vymenovala správcu trustu, spoločnosť Crowe Horwath Trustee Services (ďalej len „správca trustu“), na riadenie spoločnosti Airport Handling.
- (60) Dňa 27. augusta 2014 správca trustu vymenoval nové predstavenstvo spoločnosti Airport Handling. [...] (*) riadiaci pracovníci spoločnosti SEA [...] (*), z piatich [...] (*). Podľa Talianska obaja vykonávajú svoju činnosť výlučne v záujme spoločnosti Airport Handling na základe zmluvy o dočasnom preložení od materskej spoločnosti SEA.
- (61) Napriek tomu 27. augusta 2014 valné zhromaždenie akcionárov spoločnosti Airport Handling⁽¹²⁾ po schválení účasti spoločnosti SEA v truste rozhodlo o premene spoločnosti Airport Handling zo spoločnosti s ručením obmedzeným na akciovú spoločnosť a o vydaní 20 000 podieľajúcich sa nástrojov vlastného imania, ktoré ponúkli spoločnosti SEA na upísanie za cenu 1 000 EUR za kus. Podieľajúce sa nástroje vlastného imania spoločnosť SEA upísala a splatila nasledujúci deň, a tým zvýšila základné imanie spoločnosti Airport Handling celkovo na 25 miliónov EUR (5 miliónov EUR základného imania a 20 miliónov EUR vo forme podieľajúcich sa nástrojov vlastného imania).

2.4. Pokus o predaj aktív spoločnosti SEAH, nájomná zmluva so spoločnosťou Airport Handling

- (62) Dňa 12. novembra 2014 likvidátor vydal výzvu na vyjadrenie záujmu o nákup aktív spoločnosti SEAH a táto výzva bola uverejnená v dodatku k Úradnému vestníku Európskej únie:

„Taliansko – Miláno: Predaj zariadenia, ktoré pozostáva, len informatívne, z: nakladačov, transportérov, výťahových plošín, vysokozdvížných vozíkov, mobilných/ŕahaných dopravníkových pásov, mobilných/ŕahaných/BAE schodov, elektrických/naftových/hybridných traktorov, sudov, generátorov, klimatizačných jednotiek, kompresorov, vozíkov na batožiny/tovary 2014/5 218-385934 – Výzva na vyjadrenie záujmu“⁽¹³⁾. Na účely výzvy na vyjadrenie záujmu boli aktíva rozdelené do deviatich skupín.

- (63) Spoločnosť SEAH poverila spoločnosť *Istituto del Marchio di Qualità S.p.A.* (ďalej len „IMQ“) vypracovaním komplexného hodnotenia aktív spoločnosti SEAH a na jeho základe stanovením poplatku za prenájom zariadení pozemnej obsluhy, ako aj ceny za predaj aktív. Spoločnosť IMQ dodala dve správy: dňa 25. júna 2014 správu týkajúcu sa poplatku za prenájom a 16. októbra 2014 správu týkajúcu sa rozdelenia aktív do skupín na predaj. Podľa spoločnosti IMQ by sa odhadovaná hodnota aktív mala chápať ako pravdepodobná trhovú hodnotu aktív, akú by vo finančnom vyjadrení mali aktíva s podobnými technickými charakteristikami, výkonnosťou, stavom opráv a uskladnenia, používaním a vekom.
- (64) Konečný termín predkladania ponúk týkajúcich sa deviatich skupín na predaj bol stanovený na 26. januára 2015.
- (65) Spoločnosť IMQ navrhla ako poplatok za prenájom zariadení pozemnej obsluhy spoločnosti SEAH [...] (*) EUR za polrok ([...] (*) EUR ročne).

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽¹⁰⁾ Podieľajúce sa nástroje vlastného imania sú nástroje založené na vlastnom imaní, preto sa na ne nevzťahuje povinnosť splatenia sumy, ktorou prispela spoločnosť SEA. Neprinášajú práva spojené so správou podielov, ale sú podobné podielom z hľadiska práv vlastného imania. Tieto nástroje poskytujú predovšetkým práva týkajúce sa zdieľania zisku a rezervy a práva na ostatné položky vlastného imania, a to aj v prípade likvidácie spoločnosti.

⁽¹¹⁾ K tomuto dátumu bola spoločnosť SEA jediným akcionárom spoločnosti Airport Handling.

⁽¹²⁾ K tomuto dátumu bol trust jediným akcionárom spoločnosti Airport Handling.

⁽¹³⁾ Oznámenie o vyhlásení verejného obstarávania č. 2014/S218-385934 z 12. novembra 2014 v dodatku k Úradnému vestníku Európskej únie Tenders Electronic Daily (TED): <http://ted.europa.eu/udl?uri=TED:NOTICE:385934-2014:TEXT:SK:HTML&tabId=0>.

- (66) Dňa 1. septembra 2014 uzavreli spoločnosti SEAH a Airport Handling nájomnú zmluvu, podľa ktorej si spoločnosť Airport Handling prenajala zariadenia pozemnej obsluhy spoločnosti SEAH za poplatok [...] (*) EUR, t. j. za sumu, akú navrhla spoločnosť IMQ. Platnosť nájomnej zmluvy sa mala skončiť 31. augusta 2015.
- (67) S cieľom potvrdiť správnosť postupu hodnotenia vykonaného spoločnosťou IMQ uzavreli spoločnosti Airport Handling a SEAH 1. septembra 2014 zmluvu s druhým nezávislým expertom, spoločnosťou *Ernst & Young* (ďalej len „E&Y“), finančným a obchodným poradcom, o prehodnotení úrovne poplatku za prenájom. Spoločnosti SEAH a Airport Handling sa v tejto súvislosti zmluvne dohodli, že ak sa v rámci druhého hodnotenia dospeje k záveru, že trhovú hodnotu sa odlišuje od úrovne určenej spoločnosťou IMQ prinajmenšom o [...] (*) %, zmluvný poplatok sa upraví so spätnou účinnosťou.
- (68) Spoločnosť E&Y doručila svoju správu 15. októbra 2014 a určila trhovú sadzbu za prenájom aktív spoločnosti SEAH [...] (*) EUR ročne. Dňa 25. októbra 2014 sa spoločnosti Airport Handling a SEAH dohodli na rozšírení analýzy, ktorú vykonávala spoločnosť E&Y, a poverili túto spoločnosť úlohou analyzovať skutočné prevádzkové podmienky a fyzický stav aktív (spoločnosť E&Y pôvodne svoje posudzovanie založila na fyzickej kontrole aktív na základe vzoriek). Z analýzy vyplynulo, že viaceré stroje a zariadenia neboli vhodné na použitie pri zohľadnení krátkeho času trvania prenájmu a vysokých nákladov na potrebné opravy vzhľadom na zastaranosť mnohých zariadení. Podľa trustu v čase, keď predložil svoje pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania z roku 2014, spoločnosti SEAH a Airport Handling zvažovali riešenie, ktoré by predišlo súdnemu sporu. Následne bol poplatok za prenájom spätne upravený na [...] (*) EUR ročne.
- (69) Dňa 26. novembra 2014 predstavenstvo spoločnosti Airport Handling rozhodlo o začatí verejného obstarávania na nákup nového zariadenia na trhu. Ako výsledok postupu verejného obstarávania spoločnosť Airport Handling 11. februára 2015 nahradila približne [...] (*) % svojich zariadení aktívami nakúpenými na trhu za cenu približne [...] (*) EUR. Podľa talianskych orgánov spoločnosť Airport Handling financovala tento nákup výlučne z vlastných zdrojov.
- (70) Dňa 9. februára 2015 bolo výberové konanie na predaj aktív spoločnosti SEAH vyhlásené za neúspešné, keďže žiadny uchádzač neprejavil záujem o nákup niektorej skupiny aktív.
- (71) Spoločnosť SEAH dostala 26. februára 2015 prvé oznámenie od spoločnosti Airport Handling, v ktorom táto spoločnosť vyjadrila záujem o kúpu šiestich z deviatich skupín aktív, ktoré boli súčasťou výberového konania. Dňa 3. júna 2015 spoločnosť Airport Handling obnovila svoje oznámenie o záujme. Dňa 18. septembra 2015 bolo spoločnosti Airport Handling predaných [...] (*) za cenu určenú v pôvodnom výberovom konaní, teda [...] (*) EUR.

2.5. Predaj menšinového podielu v spoločnosti Airport Handling

- (72) Ako je stanovené v trustovej zmluve, správca trustu začal vykonávať postup predaja menšinového podielu základného imania spoločnosti Airport Handling.
- (73) Na tento účel správca trustu 27. januára 2015 zveril talianskej pobočke spoločnosti *BNP Paribas* úlohu finančného poradcu vo vzťahu k predaju „najmenej 30 %“ podielu základného imania spoločnosti Airport Handling investorom, ktorí sú treťou stranou. Talianske orgány poukázali na skutočnosť, že spoločnosť BNP Paribas v rámci svojho oprávnenia finančného poradcu organizovala proces predaja úplne nezávisle. Spoločnosť BNP Paribas naplánovala tieto fázy predaja: 1. predbežné preverenie, 2. organizácia transakcie, 3. uzavretie transakcie.
- (74) Piatí zainteresovaní investori predložili nezáväznú ponuku na nákup [...] (*) – [...] (*) % podielu v spoločnosti Airport Handling: [...] (*), [...] (*), [...] (*), [...] (*) a [...] (*).
- (75) Podľa návrhu kúpnej zmluvy, ktorý poskytlo Taliansko, s cieľom umožniť investorovi prevádzkovú kontrolu nad spoločnosťou Airport Handling sa správca trustu zaviazal na celé obdobie do uplynutia odkladnej lehoty ⁽¹⁴⁾ poskytnúť investorovi právo vymenovať väčšinu, teda troch z piatich členov predstavenstva, medzi nimi aj generálneho riaditeľa spoločnosti, zatiaľ čo predsedu predstavenstva vymenúje valné zhromaždenie akcionárov.

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽¹⁴⁾ Konečná lehota 18 kalendárnych mesiacov od spracovania a výmeny všetkých dokumentov a splnenia a dokončenia všetkých záväzkov, ktoré vyplývajú z kúpnej zmluvy.

- (76) Správca trustu podpísal 21. septembra 2015 záväznú rámcovú investičnú dohodu so spoločnosťou D'Nata o predaji [...] (*) % podielu spoločnosti Airport Handling. Podľa dohody sa uplatňujú tieto podmienky:
- (77) Počiatočné investície: Keď orgány na kontrolu koncentrácií schválili nadobudnutie akcií, spoločnosť D'Nata získala [...] (*) % podielu spoločnosti Airport Handling s právom vymenovať väčšinu členov predstavenstva a generálneho riaditeľa. Cieľom tohto usporiadania bolo, aby spoločnosť D'Nata, napriek tomu, že je menšinovým akcionárom, bola v skutočnosti v pozícii ovládajúceho akcionára.
- (78) Dodatočné investície: Podľa dohody o kúpnej opcii je spoločnosť D'Nata oprávnená získať ďalší [...] (*) % podiel spoločnosti Airport Handling. V rámci osobitnej opcie štátnej pomoci s právom predaja je stanovené, že spoločnosť D'Nata bude mať právo spätného predaja svojho [...] (*) % podielu za upravenú pôvodnú nadobúdaciú cenu, ak Komisia prijme záporné rozhodnutie alebo ak 18 mesiacov po vykonaní počiatočnej investície nebude postup poskytnutia štátnej pomoci stále ukončený.
- (79) Dňa 8. februára 2016 taliansky orgán na ochranu hospodárskej súťaže, *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato*, schválil spoločnosti D'Nata nadobudnutie úplnej kontroly nad spoločnosťou Airport Handling podľa talianskych právnych predpisov na kontrolu koncentrácií. Správca trustu informoval Komisiu, že po tomto schválení bude so spoločnosťou D'Nata pokračovať v uzatváraní investície do 8. marca 2016.

2.6. Podnikateľský plán na roky 2014 – 2017

2.6.1. Podnikateľský plán zo 14. novembra 2013

- (80) Počas fázy predbežného vyšetrovania Taliansko predložilo podnikateľský plán spoločnosti Airport Handling na obdobie rokov 2014 – 2017 zo 14. novembra 2013 (ďalej len „podnikateľský plán z novembra 2013“), aby preukázalo, že investícia spoločnosti SEA do základného imania spoločnosti Airport Handling bola v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve. V ďalšej časti sú zhrnuté základné prvky uvedeného plánu:
- (81) Podnikateľský plán je zameraný na poskytovanie služieb obsluhy rampy⁽¹⁵⁾ a služieb osobnej dopravy⁽¹⁶⁾, ktoré predstavujú hlavnú časť podnikania spoločnosti Airport Handling. Predpokladalo sa, že celkový trhový podiel spoločnosti na letiskách Malpensa a Linate dosiahne v druhom polroku 2014 výšku [50 – 70] (*) %, resp. [50 – 70] (*) % a že do roku 2017 sa zvýši na [60 – 80] (*) %, resp. [60 – 80] (*) %.
- (82) Prognózy vypracované v rámci plánu opisujú rastúce prevádzkové príjmy ako výsledok predpokladaného rastu trhového podielu. Predpokladalo sa, že celkové príjmy stúpnu z [...] (*) EUR za druhú polovicu roka 2014 na [...] (*) EUR v roku 2017, a to na základe predpokladaného nárastu počtu cestujúcich o [...] (*) – [...] (*) % ročne v období rokov 2014 – 2017.
- (83) Plánovalo sa zvýšenie priemerného počtu zamestnancov z [...] (*) v roku 2014 na [...] (*) v roku 2017, vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času, v dôsledku zvýšenia počtu zmlúv na určitý čas. Náklady práce sa odhadovali približne na [...] (*) % celkových prevádzkových nákladov. Produktivita spoločnosti SEA by sa počas referenčného obdobia zvýšila o 12 % vďaka trom základným faktorom:
- zvýšenie efektívnosti od začiatku činnosti spoločnosti Airport Handling (úprava podielu zmlúv na určitý čas a na kratší pracovný čas, lepšie vymedzenie pracovného programu², úprava organizačnej štruktúry s cieľom efektívneho využívania zdrojov obmedzeným využívaním sezónnych pracovníkov, maximalizácia výkonnosti existujúcej pracovnej sily),
 - úspory z rozsahu vyplývajúce zo zvyšovania intenzity dopravy,
 - štrukturálne zmeny obchodných procesov (zlepšenie plánovania a organizácie práce, investície do technických riešení, ktoré umožnia čiastočnú alebo úplnú automatizáciu určitých činností, prepojenie výdavkov na pracovnú silu s obchodnými výstupmi a výsledkami).

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽¹⁵⁾ Letecké služby vrátane nastupovania/vystupovania cestujúcich, nakladania/vykládania batožiny a nákladu, vyvažovania lietadla a rozloženia batožiny.

⁽¹⁶⁾ Poskytované pozemné služby.

- (84) Predpokladalo sa, že počiatočné náklady pri začatí činnosti súvisiacej s opätovným prerokovaním zmlúv s klientmi a dodávateľmi, pracovných zmlúv, s prijímaním pracovníkov, vypracovaním organizačných/administratívnych/prevádzkových postupov, s výdavkami na právne služby, bankovými poplatkami, konzultáciami a nákupom malých položiek a rozličných zásob, dosiahnu výšku [...] (*) EUR.
- (85) Prevádzkové náklady pri začatí činnosti, t. j. kapitálové výdavky potrebné na začatie prevádzky spoločnosti Airport Handling sa odhadovali na [...] (*) EUR na nové zariadenia. Na účely podnikateľského plánu z novembra 2013 sa však predpokladalo, že spoločnosť Airport Handling získa použité zariadenia pozemnej obsluhy v hodnote [...] (*) EUR.
- (86) Na pokrytie výdavkov na všetky odhadované náklady pri začatí činnosti sa v podnikateľskom pláne požaduje zvýšenie kapitálu o [...] (*) EUR v [...] (*).

2.6.2. Podnikateľský plán zo 6. augusta 2014

- (87) V ďalšom priebehu vyšetrovania Taliansko predložilo revidovaný podnikateľský plán na obdobie rokov 2014 – 2017 zo 6. augusta 2014 (ďalej len „podnikateľský plán z augusta 2014“), ako ho 26. augusta 2014 schválilo predstavenstvo spoločnosti Airport Handling. Podľa informácií, ktoré Taliansko poskytlo, sa revízia skončila už v júli 2014. V ďalšej časti sú zhrnuté základné predpoklady uvedeného plánu:
- (88) Trhový podiel: Pokiaľ ide o [...] (*), podnikateľský plán z augusta 2014 predpokladá mierne nižší rast než predchádzajúci plán, s trhovým podielom [70 – 80] (*) % v [...] (*), na základe aktualizovanej predpokladanej úrovne intenzity dopravy [...] (*) a [...] (*).
- (89) Ceny: Jednotkové ceny (za let lietadla) sú vyššie než ceny, ktoré predpokladal plán z novembra 2013, a sú v nominálnom vyjadrení stabilné počas celého obdobia rokov 2014 – 2017.
- (90) Osobné náklady: Odhadované osobné náklady v podnikateľskom pláne z augusta 2014 sú mierne vyššie, než sa predpokladali v podnikateľskom pláne z novembra 2013, a ich podiel na prevádzkových nákladoch sa pohybuje od [...] (*) do [...] (*) %. Príčinou tohto nárastu je [...] (*).
- (91) Ďalšie náklady, ktoré sa brali do úvahy, boli externé náklady, odpisy a rezervy, ktoré spolu predstavovali približne [...] (*) % celkových prevádzkových nákladov, a regulované náklady (približne [...] (*) %) na služby, ktoré spoločnosť SEA poskytuje spoločnosti Airport Handling, týkajúce sa používania spoločne využívanej infraštruktúry letiska (predovšetkým [...] (*)). V podnikateľskom pláne z augusta 2014 sa odhadovalo, že do nákupu zariadení bude potrebné investovať [...] (*) EUR, z čoho [...] (*) % bude predstavovať nákup nových zariadení a [...] (*) % nákup použitých vozidiel na trhu. Tieto údaje boli založené na ponukách potenciálnych dodávateľov, ktoré spoločnosť Airport Handling dostala v marci 2014.
- (92) Takisto ako z podnikateľského plánu z novembra 2013 aj z podnikateľského plánu z augusta 2014 vyplýva zníženie prevádzkových nákladov v porovnaní so štruktúrou nákladov spoločnosti SEAH, čo sa dosahuje v zásade zvýšením efektívnosti a znížením počtu zamestnancov.

2.6.3. Ekonomické hodnotenia podnikateľského plánu

2.6.3.1. Správa spoločnosti Boston Consulting Group

- (93) Spoločnosť Airport Handling poverila spoločnosť *Boston Consulting Group* (ďalej len „BCG“) predbežným nezávislým hodnotením podnikateľského plánu na roky 2014 – 2017 (ďalej len „správa spoločnosti BCG“). Spoločnosť BCG dodala svoju správu 14. októbra 2014.
- (94) Správa spoločnosti BCG je založená na podnikateľskom pláne schválenom 26. augusta 2014, na podnikateľskom pláne vypracovanom v novembri 2013, na vlastných prevádzkových skúsenostiach a know-how spoločnosti BCG, ako aj na verejne prístupných údajoch týkajúcich sa vývoja na trhu a hlavných prevádzkovateľov pozemnej obsluhy.
- (95) V krátkosti, spoločnosť BCG hodnotila tieto predpoklady, z ktorých vychádza podnikateľský plán: vyhladky príjmov (založené na predpokladanom potenciáli rastu intenzity dopravy, na predpokladanom raste objemu služieb obsluhy poskytovaných spoločnosťou Airport Handling), osobné náklady (založené na nákladoch na ekvivalent plného pracovného času, na predpokladanom raste produktivity), plánované investície (celková výška [...] (*) EUR).

(*) Obchodné tajomstvo.

- (96) Spoločnosť BCG takto zhrnula svoje zistenia:
- (97) Predpoklady týkajúce sa objemu dopravy na úrovni spoločnosti SEA sa v zásade zdajú udržateľné a v súlade s predpokladmi veľkých organizácií, predovšetkým Medzinárodného združenia leteckých prepravcov (IATA) a Európskej organizácie pre bezpečnosť leteckej prevádzky (Eurocontrol). Spoločnosť BCG však poznamenala, že zámer udržať stabilnú zostavu leteckých dopravcov, pozostávajúcu z nízkonákladových dopravcov a takzvaných tradičných dopravcov, nie je v súlade s historickým vývojom zostavy dopravcov na letisku Malpensa, kde v priebehu uplynulých štyroch rokov podiel nízkonákladových dopravcov stúpol o [...] (*) percentuálnych bodov. Okrem toho, nové vnútroštátne nariadenie (*Decreto Linate*) by mohlo viesť k presunu niektorých dopravcov z letiska Malpensa na letisko Linate.
- (98) Predpoklad o možnom vývoji objemu služieb obsluhy poskytovaných spoločnosťou Airport Handling sa zdá úplne dosiahnuteľný, lebo, po prvé, dohody podpísané s novými dopravcami v čase, keď spoločnosť BCG písala svoju správu, by zabezpečili trhovú podiel [60 – 70] (*) %, po druhé, cieľový trhovú podiel [70 – 80] (*) % na rok 2017 by bol udržateľný vzhľadom na súčasnú konkurenčnú dynamiku v odvetví, ako aj na historický trhovú podiel spoločnosti SEAH [70 – 80] (*) %.
- (99) Podľa spoločnosti BCG sa zdá, že predpoklady o príjmoch zo služieb poskytovaných správcovi letiska, sa dôsledne presadzujú v rámci prebiehajúcich rokovaní so spoločnosťou SEA. Spoločnosť BCG však nemohla posúdiť príjmy očakávané v poslednom roku daného plánu (2017) vzhľadom na predpokladané trvanie zmluvy dva roky.
- (100) Predpoklady o náraste priemerných jednotkových osobných nákladov o [...] (*) % ročne od roku 2014 do roku 2017 by boli úplne v súlade s dohodou podpísanou medzi talianskym združením prevádzkovateľov letísk Assaeroporti a odbormi v októbri 2014.
- (101) Zvýšenie produktivity zdrojov o [...] (*) % by sa zdalo úplne udržateľné po prvé preto, že v čase písania správy už bolo dosiahnuté zvýšenie produktivity o [...] (*) %, a po druhé preto, že zostávajúce zvýšenie o [...] (*) % sa zdá primerané vzhľadom na súčasné organizačné nastavenia a technickú úroveň ich vykonávania.
- (102) Spoločnosť BCG takisto zistila, že rozpočet na investície vo výške [...] (*) EUR sa zdá úplne v súlade s nákupom vozového parku pozostávajúceho najmä z nových vozidiel (95 %), ako vyplynulo z podrobných údajov o nákupných cenách uvedených v ponukách, ktoré spoločnosť Airport Handling dostala v marci 2014.
- (103) Spoločnosť BCG v súhrne zistila, že ziskové rozpätie predpokladané v podnikateľskom pláne do roku 2017 [...] (*) %, [...] (*) EUR by sa zdalo úplne v súlade s priemernou ziskovosťou významnej vzorky iných európskych spoločností poskytujúcich služby v súkromnom a verejnom sektore (na základe porovnania so spoločnosťami Portway, Acciona, Aviapartner, Fraport a ATA-Handling), alebo mierne nižšie. Spoločnosť BCG však poukázala na skutočnosť, že súčasný vývoj kombinácie dopravy, ako aj možné vplyvy nového nariadenia týkajúceho sa letiska Linate (*Decreto Linate*) môžu viesť k poklesu intenzity dopravy na letisku Malpensa.

2.6.3.2. Správa spoločnosti Brattle

- (104) Spoločnosť SEA poverila spoločnosť Brattle Group vykonaním analýzy zvýšenia vlastného imania spoločnosti Airport Handling spoločnosťou SEA, a najmä analýzy, či bola táto investícia v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve. Spoločnosť Brattle dodala svoju správu 30. marca 2015.
- (105) Podľa správy spoločnosti Brattle je analýza založená na informáciách, ktoré boli spoločnosti SEA známe v čase prijatia rozhodnutia o investícii do spoločnosti Airport Handling, ako aj na verejne prístupných údajoch týkajúcich sa konkurenčného postavenia spoločnosti SEA. Podľa správy spoločnosti Brattle sú predpoklady v podnikateľskom pláne z novembra 2013 najdôležitejšie z hľadiska kritéria súkromného investora v trhovom hospodárstve, keďže predstavujú základ, z ktorého spoločnosť SEA vychádzala pri vykonaní investície⁽¹⁷⁾.
- (106) Podľa správy spoločnosti Brattle, pochybnosti, ktoré Komisia vyjadrila v rozhodnutí o začatí konania z roku 2014, konkrétne, že podnikateľský plán spoločnosti Airport Handling je príliš optimistický, možno rozptýliť za predpokladu, že základné predpoklady podnikateľského plánu sa prakticky zrealizujú. Predovšetkým, trhovú podiel spoločnosti Airport Handling v roku 2014 prekročil prognózy podnikateľského plánu z novembra 2013.

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽¹⁷⁾ Správa spoločnosti Brattle, s. 1, ods. 1 a s. 7, ods. 34

- (107) Podľa správy spoločnosti Brattle jednotkové ceny (ceny, ktoré spoločnosť Airport Handling účtuje za každý let lietadla) uvedené v podnikateľskom pláne z augusta 2014 vychádzajú zo zmlúv už podpísaných s leteckými spoločnosťami, a v priemere dosahujú výšku [...] (*) EUR, čo je vyššia cena než cena predpokladaná v podnikateľskom pláne z novembra 2013, ktorá sa pohybovala v rozmedzí [...] (*) EUR na rok 2014 až [...] (*) EUR na rok 2017. To viedlo odborníkov k týmto záverom: Po prvé, trhové ceny uvedené v podnikateľskom pláne z augusta 2014 sú bližšie skutočnému priebehu, lebo vychádzali z už podpísaných zmlúv. Po druhé, v podnikateľskom pláne z novembra 2013, na ktorom spoločnosť SEA založila svoje investičné rozhodnutie, boli v skutočnosti podhodnotené trhové ceny, ktoré môže spoločnosť Airport Handling účtovať. Po tretie, potvrdzuje to, že trhové ceny uvedené v podnikateľskom pláne z novembra 2013 boli nielen primerané, ale v skutočnosti príliš nízke.
- (108) Napokon, odborníci poznamenali, že trhové ceny, ktoré spoločnosť Airport Handling dohodla s leteckými spoločnosťami, boli nižšie než ceny, ktoré skutočne účtovala spoločnosť SEAH.
- (109) Odborníci súhlasia, že počiatočný trhový podiel pre spoločnosť Airport Handling, aký sa predpokladal v podnikateľskom pláne z novembra 2013, sa môže zdať vysoký pre nového účastníka trhu. Domnievajú sa však, že súkromný investor v trhovom hospodárstve vedel, že odchodom spoločnosti SEAH vznikne nezvyčajná situácia, keď veľký počet zmlúv o poskytovaní služieb pozemnej obsluhy na letiskách spoločnosti SEA bude voľne k dispozícii. Odborníci dospeli k záveru, že spoločnosť Airport Handling by preto využila túto situáciu takisto, ako to mohli urobiť ostatní prevádzkovatelia na milánskych letiskách. Okrem toho, podľa správy by bol predpokladaný trhový podiel spoločnosti Airport Handling typický pre veľké talianske letiská, kde najväčší poskytovateľ služieb pozemnej obsluhy má spravidla trhový podiel približne na úrovni 70 %. Odborníci navyše zistili, že spoločnosť Airport Handling je jediným poskytovateľom služieb pozemnej obsluhy s dostatočným majetkom a vybavením na zaručenie 24-hodinových kompletných služieb, čo by bolo jej kľúčovou výhodou voči konkurentom.
- (110) Odborníci takisto zistili, že nižšie osobné náklady boli jedným zo základných dôvodov, prečo sa očakávalo, že spoločnosť Airport Handling bude zisková napriek tomu, že spoločnosť SEAH bola stratová. Odborníci považovali takýto predpoklad za opodstatnený, keďže spoločnosť Airport Handling rokovala o nových pracovných zmluvách, v rámci ktorých pracovníci súhlasili s odpracovaním 20 dodatočných pracovných dní za rok, v porovnaní s predchádzajúcimi zmluvami so spoločnosťou SEAH.
- (111) Okrem toho, podľa správy spoločnosti Brattle, aj keď v podnikateľskom pláne z novembra 2013 boli náklady práce mierne podhodnotené, v podnikateľskom pláne z augusta 2014 boli uvedené náklady [...] (*) EUR na hodinu, vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času, [...] (*).
- (112) Odborníci zastávali názor, že súkromný investor v trhovom hospodárstve by pri investovaní do spoločnosti Airport Handling očakával dosiahnutie miery návratnosti (vnútorná miera návratnosti, IRR) rovnajúc sa váženým priemerným kapitálovým nákladom (WACC) alebo vyššej, podľa štandardnej finančnej teórie. V tomto prípade výpočty potvrdili, že očakávaná hodnota IRR projektu vo všetkých scenároch presahuje hodnotu WACC, a preto by súkromný investor očakával dosiahnutie zisku zo svojej investície do spoločnosti Airport Handling.
- (113) Konzultant takisto poznamenal, že keď spoločnosť SEA v roku 2013 rozhodla o založení spoločnosti Airport Handling, fond súkromného kapitálu F2i vlastnil 44,31 % spoločnosti. Fond F2i vymenováva dvoch členov predstavenstva spoločnosti SEA a podľa správy spoločnosti Brattle ani jeden člen predstavenstva nehlasoval proti návrhu, aby spoločnosť SEA investovala do spoločnosti Airport Handling, čo bolo dôkazom skutočnosti, že sa očakávala ziskovosť investície a že teda investícia bola v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve.
- (114) Ďalej by podľa správy spoločnosti Brattle súkromný investor v trhovom hospodárstve považoval za pomerne nízku pravdepodobnosť, že Komisia zistí ekonomickú kontinuitu medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling, a preto bude rozhodnutím o vymáhaní pomoci požadovať od spoločnosti Airport Handling vrátenie pomoci, ktorá sa považuje za nezlučiteľnú. Dôvodom je, že spoločnosť SEA prijala opatrenia na oddelené spravovanie spoločnosti Airport Handling a na zabránenie ekonomickej kontinuite, ako napríklad založenie trustu. Podľa finančných odhadov spoločnosti Brattle týkajúcich sa podnikateľského plánu z novembra 2013, pokiaľ bola šanca na zistenie ekonomickej kontinuity nižšia než [...] (*) % (pri zohľadnení odhadu kapitálových nákladov navrhnutého spoločnosťou SEA) alebo nižšia než [...] (*) % (pri zohľadnení odhadu kapitálových nákladov navrhnutého spoločnosťou Brattle), investícia spoločnosti SEA do spoločnosti Airport Handling bola v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve. Spoločnosť Brattle považuje za opodstatnené predpokladať, že vzhľadom na súvislosti, a najmä na oznámenie Komisii, súkromný investor v trhovom hospodárstve by odhadoval takúto pravdepodobnosť ako nižšiu než [...] (*) %, a preto by investoval do spoločnosti Airport Handling z čisto ekonomických dôvodov.

(*) Obchodné tajomstvo.

2.7. Oznámené obmedzenie rozsahu hospodárskych činností spoločnosti Airport Handling

- (115) Taliansko navrhlo ďalej obmedziť rozsah činností, ktoré v súčasnosti vykonáva spoločnosť Airport Handling, v porovnaní s činnosťami, ktoré v minulosti vykonávala spoločnosť SEAH. Týka sa to predovšetkým [...] (*).
- (116) Spoločnosť SEA v súčasnosti poskytuje [...] (*) na základe novej a odlišnej dohody, ktorej platnosť sa skončí 31. decembra 2018.
- (117) Spoločnosť SEA vyhlásila, že najneskôr do 31. decembra 2016 chce ukončiť platnosť dohody týkajúcej sa [...] (*), a teda to prevziať od spoločnosti Airport Handling, a takisto zamestnať približne [...] (*) zamestnancov spoločnosti Airport Handling, ktorí v súčasnosti [...] (*). V dôsledku tejto zmeny by sa obrat spoločnosti Airport Handling, ktorý za prvý rok jej činnosti dosiahol hodnotu rádovo [...] (*) EUR, znížil približne o [...] (*) EUR.

3. DÔVODY NA ZAČATIE FORMÁLNEHO VYŠETROVACIEHO KONANIA

3.1. Pokiaľ ide o ekonomickú kontinuitu a prevod záväzku vrátiť pomoc

- (118) V rozhodnutí o začatí konania z roku 2014 Komisia vyjadrila predbežné stanovisko, že kritériá stanovené Súdnym dvorom pre rozhodovanie, či iná spoločnosť než pôvodný príjemca pomoci môže byť zodpovedná za vrátenie pomoci, boli v tejto veci z veľkej časti splnené. Predovšetkým:
- aj keď podľa dohody, ktorú 4. novembra 2013 podpísali spoločnosť SEA, spoločnosť SEAH a odbory, zamestnancov opätovne zamestná spoločnosť Airport Handling, ukázalo sa, že bývalým zamestnancom spoločnosti SEAH sú zaručené práva nadobudnuté na základe predchádzajúcich zmlúv so spoločnosťou SEAH,
 - podľa informácií, ktoré mala v danej fáze Komisia k dispozícii, spoločnosti SEA a Airport Handling už pred skončením platnosti hlavných zmlúv s leteckými spoločnosťami podnikli spoločné marketingové úsilie s cieľom uistiť letecké spoločnosti pôsobiace na letisku, že spoločnosť SEA bude po ukončení likvidácie spoločnosti SEAH naďalej poskytovať služby pozemnej obsluhy prostredníctvom svojej novej dcérskej spoločnosti Airport Handling,
 - zariadenia potrebné na poskytovanie služieb pozemnej obsluhy si bude spoločnosť Airport Handling prenajímať od spoločnosti SEAH, až do (možného) predaja takého majetku tretím stranám formou verejného obstarávania. Komisia zastáva názor, že tvrdenie Talianska o prenajímaní takého majetku spoločnosťou Airport Handling za trhovú cenu je možné prijať, pokiaľ hodnotu daného majetku posudzoval odborník vymenovaný materskou spoločnosťou SEA a prípadný predaj tohto majetku nebol istý,
 - nový poskytovateľ služieb pozemnej obsluhy bude mať toho istého vlastníka ako spoločnosť SEAH, konkrétne spoločnosť SEA. Komisia zastáva názor, že návrh Talianska ponúknuť formou verejnej súťaže 20 % kapitálu nového poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy nepostačuje na zaručenie prerušenia kontinuity so spoločnosťou SEAH, keďže po prvé, návrh sa obmedzuje len na menšinový podiel akcií, a po druhé, neboli poskytnuté nijaké záruky, že k tomu skutočne dôjde. K tomuto otvoreniu kapitálu by navyše došlo až po vstupe spoločnosti Airport Handling na trh,
 - zdá sa, že z načasovania (po prijatí rozhodnutia o vymáhaní pomoci) a hospodárskej logiky vytvorenia nového poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy vyplýva, že plán predbežne oznámený Talianskom predstavuje mechanizmus na obídenie vymáhania pomoci.
- (119) Komisia preto predbežne dospela k záveru, že predmet a účinky vytvorenia novej spoločnosti sa zdajú obchádzaním povinnosti vrátiť pomoc a že spoločnosť Airport Handling je následníčkou spoločnosťou spoločnosti SEAH. Na základe toho Komisia predbežne zastáva názor, že spoločnosť Airport Handling by mohla byť zodpovedná za vrátenie pomoci, ktorá bola v minulosti poskytnutá spoločnosti SEAH a podľa rozhodnutia o vymáhaní pomoci z roku 2012 sa považuje za nezlučiteľnú.

3.2. K zvyšovaniu základného imania

- (120) Komisia predbežne zastáva názor, že rozhodnutia spoločnosti SEA o vytvorení spoločnosti Airport Handling a zvýšení jej základného imania sú pripísateľné štátu. Po prvé, Komisia poznamenala, že samospráva mesta Miláno má v spoločnosti SEA väčšinový podiel 54,81 % a že teda štát zrejme má vplyv na rozhodovací proces spoločnosti SEA a podieľa sa na rozhodnutiach, ktoré spoločnosť prijíma. Po druhé, Komisia sa v súvislosti s danou vecou odvolávala na určité vyhlásenia zástupcov talianskych orgánov, ktoré zrejme naznačovali, že vytvorenie spoločnosti Airport Handling bolo riadené talianskymi orgánmi, predovšetkým s cieľom ochrániť zamestnanosť na milánskych letiskách.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (121) Okrem toho, keďže spoločnosť SEA zrejme ovládali talianske orgány, Komisia predbežne dospela k záveru, že zvyšovanie základného imania, ktoré financovala spoločnosť SEA, zahŕňalo štátne zdroje.
- (122) Komisia takisto predbežne zastáva názor, že spoločnosť SEA pri zvyšovaní základného imania spoločnosti Airport Handling nekonala ako súkromný investor v trhovom hospodárstve.
- (123) Po prvé, Komisia vyjadrila pochybnosti, či by súkromný investor poskytol spoločnosti Airport Handling kapitál v čase, keď to urobila spoločnosť SEA, keďže útvary Komisie vtedy už informovali talianske orgány, že zamýšľané založenie nového poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy by pravdepodobne viedlo k ekonomickej kontinuite, a teda k zodpovednosti novej spoločnosti za vrátenie pomoci, ktorá sa podľa rozhodnutia o vymáhaní pomoci z roku 2012 považuje za nezlučiteľnú. V podnikateľskom pláne z novembra 2013 sa však riziko prevodu záväzku vrátiť pomoc zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling nezohľadnilo.
- (124) Po druhé, Komisia vyjadrila pochybnosti, či bol podnikateľský plán podporujúci rozhodnutie spoločnosti SEA investovať do spoločnosti Airport Handling založený na dostatočne pevných predpokladoch.
- (125) Komisia preto zastáva názor, že investícia spoločnosti SEA vo výške 25 miliónov EUR do spoločnosti Airport Handling zrejme nebola založená na ekonomických hodnoteniach porovnateľných s hodnoteniami, ktoré by za daných okolností v podobnej situácii vykonal racionálny súkromný investor pred realizáciou takej investície, s cieľom určiť jej budúcu ziskovosť. Na základe toho Komisia predbežne zastáva názor, že zvýšenie základného imania o 25 miliónov EUR predstavuje štátnu pomoc v prospech spoločnosti Airport Handling.

4. PRIPOMIENKY TALIANSKA

4.1. K ekonomickej kontinuite

- (126) Taliansko pripomenulo, že podľa ustálenej judikatúry je cieľom vymáhania neoprávnenej a nezlučiteľnej štátnej pomoci odstrániť narušenie hospodárskej súťaže spôsobené konkurenčnou výhodou, ktorú umožnila neoprávnená pomoc. Preto musí neoprávnenú a nezlučiteľnú pomoc vrátiť podnik, ktorý z nej mal skutočný prospech. Záväzok vrátiť pomoc sa môže rozšíriť na iné spoločnosti, než je pôvodný príjemca pomoci, iba ak sú splnené tieto kumulatívne podmienky:
- zistilo sa, že spoločnosť pokračuje v činnosti podniku, ktorý bol príjemcom pomoci, a
 - spoločnosť si zachováva skutočný prospech z konkurenčnej výhody spojenej s prijímaním pomoci.
- (127) Podľa názoru Talianska možno v tomto prípade prevod konkurenčnej výhody spojenej s pomocou poskytnutou spoločnosti SEAH od začiatku vylúčiť.
- (128) Taliansko predovšetkým poznamenáva, že Komisia v odôvodnení 219 a nasl. svojho rozhodnutia o vymáhaní pomoci vymedzila údajnú výhodu poskytnutú spoločnosti SEAH tak, že zodpovedá kompenzácií strát spoločnosti SEAH počas obdobia rokov 2002 – 2010. Ako uviedla Komisia, tieto straty boli spôsobené vysokými osobnými nákladmi, ktoré predstavujú výrazný podiel v štruktúre nákladov poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy. Keďže zvyšovanie základného imania, ktoré Komisia posúdila ako štátnu pomoc, slúžilo v prvom rade na pokrytie strát vyplývajúcich z nadmerných osobných nákladov spoločnosti SEAH, podľa názoru Talianska konkurenčná výhoda, z ktorej mala prospech spoločnosť SEAH, by sa *ipso facto* odstránila likvidáciou spoločnosti a jej odchodom z trhu.
- (129) Taliansko takisto poznamenalo, že aj keby časť, hoci malú, konkurenčnej výhody spojenej s pomocou poskytnutou spoločnosti SEAH bolo možné priradiť k aktívam spoločnosti, t. j. k majetku, ktorý spoločnosť SEAH využíva na vykonávanie svojej činnosti pozemnej obsluhy na milánskych letiskách, tento majetok by nepodliehal prevodu zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. Skôr by si ho spoločnosť Airport Handling dočasne prenajala za trhových podmienok až do jeho predaja na voľnom trhu.
- (130) Taliansko ďalej poznamenalo, že aj keby k prevodu konkurenčnej výhody zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling skutočne došlo, nie je možné v tomto prípade dokázať, že spoločnosť Airport Handling *de facto* pokračuje v hospodárskej činnosti spoločnosti SEAH.
- (131) Po prvé, nevykonala by sa žiadny prevod, *de facto* ani *de jure*, pracovných zmlúv medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling. Podľa Talianska spoločnosť Airport Handling iba zamestnala, za úplne nových podmienok, zamestnancov nevyhnutne potrebných na vykonávanie činnosti pozemnej obsluhy. Okrem toho sa nové pracovné zmluvy riadili odlišným režimom [ustanovenia týkajúce sa pracovníkov obsluhy namiesto ustanovení týkajúcich sa pracovníkov riadenia letiska v celoštátnej kolektívnej zmluve (*Contratto Collettivo Nazionale di Lavoro*)] a iným združením zamestnancov (*Assohandlers* namiesto *Assoaeroporti*). Na základe toho Taliansko poukázalo na skutočnosť, že spoločnosť Airport Handling dosiahne zníženie osobných nákladov spolu s výrazným zvýšením produktivity.

- (132) Taliansko takisto dodalo, že tvrdenie Komisie v rozhodnutí o začatí konania z roku 2014, že bývalým zamestnancom spoločnosti SEAH sú zaručené práva nadobudnuté na základe predchádzajúcich zmlúv so spoločnosťou SEAH, nebude podložené skutkovými okolnosťami. Podľa Talianska dohoda zo 4. novembra 2013 neposkytla nijakú záruku v prospech bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH týkajúcu sa nadobudnutých práv a jednoznačne stanovila potrebu nových pracovných zmlúv založených na nových podmienkach.
- (133) Nedôjde ani k nijakému prevodu zmlúv medzi spoločnosťou SEAH a leteckými dopravcami, ktorí využívajú milánske letiská, na spoločnosť Airport Handling. Podľa Talianska po ukončení platnosti zmlúv medzi spoločnosťou SEAH a leteckými dopravcami dohodla spoločnosť Airport Handling *ex novo* zmluvy s leteckými dopravcami, ktorí využívajú milánske letiská. Okrem toho spoločnosti SEA a Airport Handling podľa Talianska nepodnikli nijaké spoločné marketingové úsilie na tento účel, čo je v rozpore s tvrdeniami Komisie v rozhodnutí o začatí konania z roku 2014, ktoré podľa Talianska nie sú podložené žiadnymi skutkovými okolnosťami. Táto okolnosť by v každom prípade bola bezvýznamná pre posudzovanie ekonomickej kontinuity medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling. V tejto súvislosti Taliansko pripomenulo, že súčasný zoznam klientov spoločnosti Airport Handling je odlišný od zoznamu klientov spoločnosti SEAH. Spoločnosť Airport Handling uzavrela určité zmluvy s leteckými dopravcami, ktorí neboli zákazníkmi spoločnosti SEAH, zároveň sa jej však nepodarilo udržať niektorých bývalých zákazníkov spoločnosti SEAH.
- (134) Podľa Talianska skutočnosť, že podnikateľský plán spoločnosti Airport Handling stanovuje trhovú podiel [...] (*), nemôže byť sama osebe považovaná za dôkaz ekonomickej kontinuity. Taký trhovú podiel by sa mal posudzovať z hľadiska cieľa, ktorý sleduje spoločnosť Airport Handling, dosiahnuť životaschopnosť v strednodobom horizonte.
- (135) Taliansko takisto uviedlo, že spoločnosť Airport Handling sa nepodieľa na postupe predaja aktív spoločnosti SEAH, a preto medzi oboma spoločnosťami nedôjde k nijakému prevodu aktív. Podľa názoru Talianska navyše samotná skutočnosť, že majetok príjemcu pomoci sa prenája tretiemu podniku, nemôže predstavovať dostatočný dôkaz, že tento podnik využíva konkurenčnú výhodu spojenú s pomocou. Podľa názoru Talianska, aby uvedená skutočnosť predstavovala náznak kontinuity, prenájom tohto majetku by sa musel vykonať za nižšiu cenu, než je trhovú cena. V tomto prípade však cenu prenájmu určila nezávislá spoločnosť (IMQ).
- (136) Taliansko takisto pripomenulo, že podiel akcií spoločnosti SEA je výrazne odlišný v porovnaní s obdobím, keď bola údajná pomoc poskytnutá spoločnosti SEAH. Zatiaľ čo v rokoch 2002 – 2010 bola spoločnosť SEA plne vo vlastníctve štátu, v súčasnosti súkromný investor, fond F2i, vlastní 44,31 % základného imania spoločnosti.
- (137) Podľa názoru Talianska navyše založenie trustu predstavuje ďalšiu záruku neexistencie kontinuity medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling. Ako je stanovené v trustovej zmluve, činnosť správcu trustu by skutočne mala byť nástrojom na dosiahnutie týchto cieľov:
- zabezpečiť nezávislé riadenie účasti spoločnosti SEA v spoločnosti Airport Handling pri zohľadnení úplnej kontroly nad spoločnosťou, a teda zabezpečiť vylúčenie akéhokoľvek toku záujmov a/alebo informácií medzi spoločnosťou Airport Handling a skupinou SEA, s osobitným zreteľom na spoločnosť SEAH a na činnosti pozemnej obsluhy, ktoré predtým vykonávala na milánskych letiskách,
 - umožniť vstup nových súkromných investorov, ktorí nie sú prepojení so skupinou SEA, do základného imania spoločnosti Airport Handling, v prvom kroku s podielom najmenej [...] (*) %.
- (138) V dôsledku prevodu 100 % podielu spoločnosti SEA v spoločnosti Airport Handling do trustu bol správca trustu zapísaný do obchodného registra ako jediný akcionár spoločnosti. V rámci tohto oprávnenia má správca trustu úplnú a zásadnú kontrolu nad účasťou spoločnosti SEA v spoločnosti Airport Handling.
- (139) Ako jediný akcionár spoločnosti Airport Handling správca trustu musí, okrem iného:
- vykonávať hlasovacie práva pri vymenovaní riadiacich orgánov spoločnosti Airport Handling nezávisle a bez akéhokoľvek zasahovania spoločnosti SEA tak, aby sa zabezpečilo, že členovia týchto orgánov nemajú alebo nemali pracovné úlohy ani závislosť od spoločností SEA alebo SEAH. V okamihu prevodu podielu spoločnosti SEA na trust sa všetci členovia riadiacich orgánov spoločnosti Airport Handling, ktorí boli vymenovaní spoločnosťou SEA, vzdali svojich funkcií a boli nahradení pracovníkmi, ktorých vymenoval správca trustu,

(*) Obchodné tajomstvo.

- monitorovať ekonomickú diskontinuitu medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling a vyžadovať pravidelné správy o riadení spoločnosti, riadne vykonávanie podnikateľského plánu, prognózy trhového podielu a rozvoja,
- zabezpečiť zavedenie postupov na zabránenie, aby spoločnosť Airport Handling využívala informácie spoločnosti SEA na získavanie neoprávnených výhod pri uzatváraní alebo udržiavaní zmlúv s leteckými dopravcami alebo dodávateľmi tovarov a služieb,
- overovať, či medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling neprebiehajú žiadne transakcie predaja.

4.2. K zvyšovaniu základného imania

4.2.1. K štátnym prostriedkom a pripísateľnosti

- (140) Podľa názoru Talianska nie je štatút spoločnosti SEA ako verejného podniku dostatočný na prijatie záveru, že jeho prostriedky predstavujú štátne prostriedky v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy. V tejto súvislosti Taliansko pripomenulo, že finančné prostriedky spoločnosti Airport Handling nevlastní, ani nemá pod kontrolou spoločnosť SEA, keďže jej účasť v spoločnosti Airport Handling riadi nezávislý orgán, trust, úplne nezávisle od spoločnosti SEA.
- (141) Spoločnosť SEA by preto nemala možnosť vykonávať typické právomoci väčšinového akcionára, konkrétne, okrem iného, právomoc vymenovať členov riadiacich orgánov dcérskej spoločnosti, a teda podieľať sa rozhodujúcim spôsobom na riadení spoločnosti.
- (142) Podľa Talianska Komisia nemôže odvodzovať pripísateľnosť spochybnených opatrení štátu len zo skutočnosti, že je vysoko nepravdepodobné, aby sa tieto opatrenia prijali bez akéhokoľvek zásahu štátu. Podľa Talianska sa od Komisie vyžaduje, aby spĺňala vysokú úroveň dôkazov. Dané opatrenia sa môžu považovať za pripísateľné štátu, iba pokiaľ by verejný akcionár spoločnosti SEA zohral kľúčovú úlohu pri schválení zvýšenia základného imania spoločnosti Airport Handling. V tomto zmysle považuje Taliansko za dôležité poznamenať, že v článku 15 interných predpisov spoločnosti SEA je stanovené, že zámery týkajúce sa okrem iného zvýšenia základného imania dcérskych spoločností sa musia prijímať hlasmi najmenej šiestich zo siedmich členov, čo si vyžaduje súhlas konateľov vymenovaných súkromným akcionárom, fondom F2i. V dôsledku toho verejný akcionár, bez ohľadu na jeho vlastníctvo väčšiny akcií spoločnosti SEA, nemôže platne rozhodnúť o zámere zvýšiť základné imanie bez toho, aby požiadal o súhlas (alebo skôr o rozhodujúci hlas) riaditeľov vymenovaných súkromným akcionárom.
- (143) Okrem toho Taliansko uviedlo, že vyhlásenia, ako sú tie, ktoré použil minister pre infraštruktúru a dopravu na upokojenie pracovníkov a ktoré Komisia citovala v rozhodnutí o začatí konania, sú plne v súlade s európskymi a talianskymi postupmi, a preto sa nemôžu použiť ako dôkaz pripísateľnosti opatrenia štátu. Uvedené vyhlásenia sa musia považovať za politické vyhlásenia, ktorých cieľom je zmierňovať negatívne účinky nezamestnanosti.
- (144) Na základe toho sa Taliansko domnieva, že investícia spoločnosti SEA do spoločnosti Airport Handling nie je pripísateľná štátu a nezahŕňa štátne prostriedky, a teda nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy.

4.2.2. K existencii hospodárskej výhody

- (145) Taliansko pripomenulo, že súkromný akcionár prispieva k zvyšovaniu základného imania úmerne k svojmu podielu na základnom imaní spoločnosti SEA, teda 44,31 %. Podľa Talianska má účasť súkromného investora, fondu F2i, reálny ekonomický vplyv a je významná. V tejto súvislosti považuje Taliansko za dôležité poznamenať, že podľa postupu Komisie sa súkromná investícia vo výške približne jednej tretiny celkovej investície považovala za významnú. Podľa názoru Talianska to samo osebe postačuje na vylúčenie štátnej pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy v tomto prípade zvýšenia základného imania.
- (146) Po druhé, Taliansko uvádza, že podnikateľský plán spoločnosti Airport Handling hodnotil nezávislý odborník, ktorý dospel k záveru, že investícia spoločnosti SEA je odôvodnená z čisto ekonomického hľadiska, a preto je v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve.
- (147) Na základe toho sa Taliansko domnieva, že investícia spoločnosti SEA do spoločnosti Airport Handling bola vykonaná za okolností, ktoré by boli prijateľné pre súkromného investora pôsobiaceho v normálnych trhových podmienkach, a že preto uvedené opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy.

5. PRIPOMIENKY ZAJINTERESOVANÝCH STRÁN

- (148) Komisia dostala pripomienky od spoločnosti SEAH (v likvidácii), spoločností Milan Airport Handling Trust a Airport Handling, od spoločnosti SEA a od zainteresovanej strany, ktorá požiadala o anonymitu.

5.1. Pripomienky spoločností Milan Airport Handling Trust a Airport Handling (ďalej len „trust“)

5.1.1. K prevodu pracovnej sily

- (149) Podľa trustu má spoločnosť Airport Handling od začiatku svojej činnosti obchodný model štruktúrovaný na základe inej hospodárskej logiky, než mala spoločnosť SEAH, keďže jej cieľom je pôsobiť na trhu nezávisle a dosiahnuť životaschopnosť bez kapitálových zásahov akcionára.
- (150) Spoločnosť Airport Handling predovšetkým vždy zastávala názor, že jej obchodný model by mal vychádzať z modulov pracovných síl organizovaných podľa kritérií efektívnosti a relevantnosti. Činnosť pozemnej obsluhy podľa trustu charakterizujú pracovné špičky v určitých obdobiach roka (napríklad v lete). Na tieto rýchle zmeny dopytu musí poskytovateľ služieb reagovať pružne, prostredníctvom prijímania dočasných zamestnancov na tieto obdobia, keď je prijímanie odôvodnené vzhľadom na požadovaný objem práce.
- (151) Zatiaľ čo spoločnosť SEAH spravidla využívala [...] (*) ([...] (*)), spoločnosť Airport Handling prijala prístup založený na [...] (*) (napríklad [...] (*)). Aj keď by si to vyžadovalo komplexnejšiu odbornú prípravu, riadenie a koordináciu činností, na druhej strane by to viedlo k väčšej pružnosti a následne k poklesu prevádzkových nákladov. Podľa trustu to umožnilo [...] (*) (31. decembra 2014 mala spoločnosť Airport Handling [...] (*)).
- (152) Trust uviedol, že nedošlo k nijakému prevodu pracovných zmlúv medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling, ako preukázal na základe týchto okolností:
- spoločnosť Airport Handling prijímala zamestnancov podľa plánu vypracovaného úplne nezávisle, na základe predpokladaného objemu dopravy a konkrétnej organizácie práce, čím dosiahla výrazné zníženie počtu pracovných síl v porovnaní so spoločnosťou SEAH,
 - bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH prijímala spoločnosť Airport Handling na základe podmienok, ktoré sú formálne a vecne odlišné, podľa iného obchodného modelu, než mala spoločnosť SEAH.
- (153) Trust navyše pripomenul atmosféru silného odporu a veľmi zložité vzťahy s odborovými organizáciami v júni 2014. Podľa názoru trustu je zrejmé, že ak by spoločnosť Airport Handling opätovne zamestnávala bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH na základe rovnakých podmienok, títo zamestnanci by nemali dôvod na sťažnosti. Naopak, silný odpor odborov proti dohode z júna 2014 preukazuje skutočnosť, že pracovníci si boli plne vedomí zhoršenia podmienok svojho zamestnávania.

5.1.2. K zmluvám s leteckými dopravcami

- (154) Po prvé, trust uviedol, že zmluvy s leteckými dopravcami sú zo zásady neprenosné na tretie strany. V článku 3.2 štandardnej zmluvy o pozemnej obsluhu je výslovne stanovené, že s výnimkou mimoriadnych prípadov, v ktorých je potrebné sa dohodnúť so spoločnosťami pozemnej obsluhy, letecký dopravca nemôže pridelovať úlohy tretím stranám na základe zmluvy:
- „Dopravca nepoverí žiadnu inú osobu, spoločnosť ani organizáciu poskytovaním služieb, na poskytovanie ktorých sa spoločnosť poskytujúca služby pozemnej obsluhy dohodla na základe tejto zmluvy, s výnimkou takých osobitných prípadov, na ktorých sa strany spoločne dohodnú.“
- (155) Trust poskytol viaceré vyhlásenia leteckých spoločností, ktoré nevykonali verejné obstarávanie v zmysle postupov zadávania verejných zákaziek s cieľom vybrať spoločnosť Airport Handling ako poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy. Tieto letecké spoločnosti uviedli, že napriek tomu bola spoločnosť Airport Handling vybratá na základe súťažného konania, založeného na referenčnom porovnávaní s inými poskytovateľmi služieb pozemnej obsluhy.
- (156) Trust navyše pripomenul, že platnosť zmluvy o pozemnej obsluhu stanovuje letecký dopravca a tomu zmluva často poskytuje možnosť odstúpiť od nej na základe oznámenia. Napríklad v štandardnej zmluve združenia IATA je stanovené, že každá zo strán môže zmluvu vypovedať oznámením 60 dní vopred. Zmluva s leteckým dopravcom preto nie je nevyhnutne dlhotrvajúcou zmluvou, ktorá môže poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy chrániť pred hospodárskou súťažou. Dopravcovia môžu skutočne od zmluvy odstúpiť, ak získajú lepšie podmienky od iných poskytovateľov služieb.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (157) Podľa trustu, keď spoločnosť SEAH odišla z trhu a spoločnosť Airport Handling rokovala o nových zmluvách s leteckými dopravcami, tí navrhli spoločnosti Airport Handling, ako aj iným poskytovateľom služieb, na ktorých sa obrátili, odlišné, výhodnejšie podmienky, než aké dostali od spoločnosti SEAH. Podľa trustu je celkom bežné, že sa letecký dopravca rozhodne zmluvu vypovedať, keď dostane ponuku výhodnejších podmienok od iných konkurenčných poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy, alebo ohrozí pokračovanie zmluvy, ak aktuálny poskytovateľ nie je ochotný zlepšiť svoju ponuku v porovnaní s inými poskytovateľmi.
- (158) Spoločnosť Airport Handling začala svoju činnosť na milánskych letiskách 1. septembra 2014, po prevode podielu spoločnosti SEA do trustu. Hoci spoločnosť Airport Handling pôvodne oznámila začiatok svojej činnosti úradu ENAC a leteckým dopravcom už 1. júla 2014, oneskorenie spôsobené prevodom akcií do trustu a ťažkosti s odborními oddialili začiatok činnosti na 1. september 2014.
- (159) Dňa 28. februára 2015 uzavrela spoločnosť Airport Handling zmluvy o poskytovaní služieb pozemnej obsluhy s [...] (*) leteckými dopravcami, [...] (*) využívajúcimi letisko Linate a [...] (*) využívajúcimi letisko Malpensa. Trust ďalej uviedol, že spoločnosť Airport Handling neuzavrela zmluvy so všetkými leteckými dopravcami, ktorí boli predtým v zmluvnom vzťahu so spoločnosťou SEAH. Konkrétnejšie, [...] (*).
- (160) Podľa trustu sú zmluvy, ktoré spoločnosť Airport Handling podpísala s leteckými dopravcami, odlišné od zmlúv so spoločnosťou SEAH.
- Z právneho hľadiska: Spoločnosť Airport Handling vstúpila do nového zmluvného vzťahu a nestala sa pokračovateľom predchádzajúceho vzťahu. Preto spoločnosť Airport Handling nie je zodpovedná za predchádzajúce záväzky, nároky alebo dlhy leteckých dopravcov vo vzťahu k spoločnosti SEAH.
- Z hľadiska obsahu:
- Spoločnosť Airport Handling takmer systematicky dostávala od leteckých dopravcov (priamo alebo prostredníctvom oznámení o vyhlásení verejného obstarávania) žiadosti o [...] (*),
- niektorí leteckí dopravcovia [...] (*),
- niektorí leteckí dopravcovia požadovali [...] (*).
- (161) Predovšetkým, podľa trustu [...] (*) leteckých dopravcov získalo od spoločnosti Airport Handling v rámci rokovaní o novej zmluve o poskytovaní služieb pozemnej obsluhy [...] (*). Zároveň [...] (*) leteckých dopravcov uzavrelo zmluvu [...] (*) so spoločnosťou SEAH.
- (162) Trust takisto uviedol, že platnosť niektorých najdôležitejších zmlúv s leteckými dopravcami ([...] (*)) sa skončí v týchto termínoch:
- zmluva s [...] (*) dňa [...] (*),
- zmluva s [...] (*) dňa [...] (*),
- zmluva s [...] (*) dňa [...] (*).

5.1.3. K predpokladanému spoločnému marketingovému úsiliu

- (163) Takisto ako Taliansko aj trust sa domnieva, že akékoľvek spoločné marketingové úsilie spoločností SEA/SEAH a spoločnosti Airport Handling, ak by bolo možné také úsilie dokázať, bolo by bezvýznamné pre posudzovanie ekonomickej kontinuity.
- (164) Okrem toho trust považuje skutočnosť, že spoločnosť SEA mohla verejne vyhlásiť a/alebo oznámiť leteckým dopravcom, že skupina má v úmysle pokračovať v prevádzke pozemnej obsluhy, za bezvýznamnú z hľadiska vyšetrovania, keďže vytvorenie a kapitalizácia spoločnosti Airport Handling boli Komisii známe od roku 2013.

5.1.4. K očakávanému trhovému podielu spoločnosti Airport Handling

- (165) Skutočnosť, že spoločnosť Airport Handling môže dosiahnuť výraznú prítomnosť na trhu so službami pozemnej obsluhy na milánskych letiskách, podľa trustu nevyplyva z prevodu aktív zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling, ale z konkrétnej situácie na milánskych letiskách a z obchodných modelov uplatňovaných rozličnými poskytovateľmi služieb pozemnej obsluhy.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (166) Skutočnosť, že spoločnosť odchádza z trhu a ďalší prevádzkovateľ (či už ide o nového účastníka trhu, alebo o existujúceho prevádzkovateľa) získa podobný trhovú podiel, je podľa názoru trustu jav, ktorý sa na trhoch vyskytuje pravidelne a je výsledkom krízovej pružnosti medzi konkurenčnými podnikmi. Na hypotetickom trhu iba s dvomi podnikmi A a B je pravdepodobné, že ak spoločnosť A zlyhá, jej zákazníci a trhovú podiel sa presunú k podniku B, bez akéhokoľvek právneho alebo skutkového prepojenia medzi týmito dvomi podnikmi. Je pravdou, že na milánskych letiskách nepôsobia dvaja, ale viacerí poskytovatelia služieb pozemnej obsluhy, podľa trustu však v súčasnosti iba dvaja z týchto prevádzkovateľov zamerali svoj obchodný model na milánske letiská. Podobné trhové podiely by podľa názoru trustu bolo možné odôvodniť odkazom na skutočnosť, že spoločnosť Airport Handling je jediným poskytovateľom služieb, ktorý organizuje svoju činnosť na milánskych letiskách ako centrálny poskytovateľ, s cieľom do značnej miery uspokojiť dopyt leteckých dopravcov a poskytovať vysokokvalitné služby.
- (167) Podľa trustu je odôvodnenie Komisie cyklické: buď je trhovú podiel, ktorého dosiahnutie na milánskych letiskách spoločnosť Airport Handling očakávala podľa odhadov podnikateľského plánu, nerealistický, a preto zvýšenie základného imania spoločnosti Airport Handling predstavuje štátnu pomoc, alebo je trhovú podiel skutočne realistický, ale v tom prípade je skutočnosť, že spoločnosť Airport Handling mohla takýto trhovú podiel dosiahnuť, dôležitá z hľadiska problému ekonomickej kontinuity.

5.1.5. K využívaniu majetku spoločnosti SEAH spoločnosťou Airport Handling

- (168) Trust zdôrazňuje, že výberové konanie na predaj aktív spoločnosti SEAH bolo vyhlásené za neúspešné, keďže ani jeden uchádzač neprejavil záujem o nákup skupín aktív vyčlenených na predaj.
- (169) Podľa spoločnosti Airport Handling je hlavným dôvodom skutočnosť, že majetok spoločnosti SEAH je zastaraný, a preto sa nezdá na trhu atraktívny. Trust skutočne uvádza, že z [...] (*) najhodnotnejších položiek (t. j. [...] (*)), iba približne [...] (*) položiek majetku kúpila spoločnosť SEAH po 31. decembri 2006. Väčšina položiek majetku by bola staršia než 15 rokov, čo spôsobuje výrazné ťažkosti pri získavaní náhradných dielov a v dôsledku toho pri zabezpečovaní požadovanej úrovne výkonnosti.
- (170) Trust takisto pripomenul, že spoločnosť Airport Handling nepredložila ponuku vo výberovom konaní na predaj aktív spoločnosti SEAH. Domnieva sa však, že nadobudnutie aktív by nepredstavovalo dôkaz ekonomickej kontinuity so spoločnosťou SEAH.
- (171) Trust takisto uviedol, že spoločnosť Airport Handling v súčasnosti používa majetok spoločnosti SEAH na základe dvojstrannej zmluvy podpísanej 1. septembra 2014. Podľa trustu zmluvu v súlade s princípom nezávislého vzťahu dohodli spoločnosť SEAH a správca trustu v období medzi založením trustu (30. jún 2014) a dňom skutočného prevodu podielu spoločnosti SEA v spoločnosti Airport Handling na trust (27. august 2014).
- (172) Správca trustu vniesol do zmluvy významné zmeny, ako napríklad:
- overenie trhovej hodnoty poplatku za prenájom nezávislým odborníkom, ktorého spoločne vymenovali spoločnosti Airport Handling a SEAH, s cieľom zabezpečiť, aby spoločnosť Airport Handling platila za používanie majetku spoločnosti SEAH trhovo orientovaný poplatok,
 - úpravu poplatku za prenájom v prípade odchýlky vyššej než 10 % od poplatku za prenájom určeného nezávislým odborníkom,
 - predĺženie zmluvy do 31. augusta 2015, aby bola v súlade s bežnou obchodnou praxou,
 - možnosť ďalej prenajať zariadenia tretím stranám,
 - podmienku, že bežnú údržbu a údržbu pri poruchách zabezpečuje spoločnosť Airport Handling, zatiaľ čo za mimoriadnu údržbu je naďalej zodpovedná spoločnosť SEAH.
- (173) Trust pripomenul, že poplatok za prenájom bol stanovený na základe hodnotení viacerých odborníkov, a preto odrážal trhovú cenu.
- (174) Trust takisto uviedol, že spoločnosť Airport Handling už začala postupy nákupu významnej časti majetku ([...] (*) %) potrebného na vykonávanie činnosti od tretích strán, s cieľom nahradiť majetok prenajatý od spoločnosti SEAH po skončení platnosti nájomnej zmluvy. V tomto zmysle:
- dňa 26. novembra 2014 predstavenstvo spoločnosti Airport Handling rozhodlo o začatí verejného obstarávania na obnovu majetku prenajatého od spoločnosti SEAH, v celkovej odhadovanej hodnote približne [...] (*) EUR,

(*) Obchodné tajomstvo.

- tieto verejné obstarávania (všetky okrem jedného, ktoré bolo v čase predkladania pripomienok trustu k rozhodnutiu o začatí konania z roku 2014 ešte v počiatočnej fáze) boli uzavreté začiatkom januára 2015 a spoločnosť Airport Handling 11. februára 2015 už schválila prvú objednávku na nákup približne [...] (*) % majetku (vrátane [...] (*)). Podľa trustu by mohla byť čoskoro predložená druhá objednávka za predpokladu, že sa nájdu alternatívne formy financovania alebo dodávok, keďže z výsledkov výberového konania vyplynulo výrazné zvýšenie nákladov na nové zariadenia.

5.1.6. K načasovaniu a logike prevádzky

- (175) Podľa trustu je predpoklad, že vytvorenie novej dcérskej spoločnosti poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy spoločnosťou SEA má za cieľ obídenie príkazu na vymáhanie pomoci, je rovnaký ako tvrdenie, že záporným rozhodnutím o štátnej pomoci sa zabráni príjemcovi údajnej pomoci, aby pokračoval vo svojom podnikaní v nových podmienkach.

5.1.7. K opatreniam prijatým správcou trustu na zabezpečenie ekonomickej diskontinuity

- (176) Trust zdôrazňuje, že 1. augusta 2014 uzavreli správca trustu a spoločnosť SEA protokol, ktorý umožňuje správcovi trustu začať vykonávanie určitých funkcií vedenia a monitorovania prevádzky spoločnosti Airport Handling počas mesiacov júl a august 2014.
- (177) V tejto fáze, okrem opatrení prijatých po konzultácii so spoločnosťou SEAH týkajúcich sa prenájmu majetku spoločnosti SEAH a správy odborníka, správca trustu požiadal spoločnosť SEA o finančné prostriedky potrebné na vykonávanie práce v úplnej nezávislosti od spoločnosti SEA a tieto prostriedky aj dostal. Správca trustu okrem toho vyzval spoločnosť SEA, aby preformulovala svoje zmluvy o poskytovaní služieb so spoločnosťou Airport Handling, určil nového právneho poradcu pre spoločnosť Airport Handling a požiadal o zmeny interných predpisov spoločnosti Airport Handling, ktoré zabezpečia úplnú nezávislosť spoločnosti.
- (178) Po prevode podielu spoločnosti SEA na trust 27. augusta 2014 správca trustu vymenoval nové predstavenstvo.
- (179) Správca trustu sa takisto postaral, aby nové predstavenstvo:
- požiadalo členov predstavenstva spoločnosti Airport Handling o vypracovanie a doručenie úplného posúdenia podniku s cieľom zabezpečiť, aby sa neprijímali žiadne akty, ktoré nie sú zlučiteľné s požiadavkou ekonomickej diskontinuity,
 - požiadalo o zavedenie postupov na:
 - zistenie, okrem iného, že neboli prijaté žiadne právne akty medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling týkajúce sa dodávky tovarov, hnutelného a/alebo nehnuteľného majetku, zmlúv s leteckými spoločnosťami a/alebo dodávateľmi tovarov a služieb súvisiacich s činnosťou pozemnej obsluhy,
 - overenie, či spoločnosť Airport Handling zavedie potrebné postupy a kontroly s cieľom zabrániť, aby spoločnosť využívala nepovolené obchodné informácie spoločnosti SEA, ktoré by mohli zvýhodňovať spoločnosť Airport Handling voči konkurentom pri uzatváraní alebo udržiavaní zmlúv s leteckými dopravcami alebo ktoré sú dôležité pre umiestnenie spoločnosti Airport Handling na trhu služieb pozemnej obsluhy,
 - venovalo pozornosť existujúcim pozíciám a doplnilo vyššie funkcie, kde vidí ich nedostatok (predovšetkým riaditeľstvo pre právne záležitosti a zdroje),
 - upravilo riadenie spoločnosti Airport Handling postúpením rozsiahlych rozhodovacích právomocí riaditeľovi, ktorý je členom správy trustu,
 - posúdilo a dočasne potvrdilo generálneho riaditeľa,
 - rozhodlo, že spoločnosť Airport Handling by mala mať svoje vlastné webové sídlo,
 - pristúpilo k intenzívnym rokovaniam so spoločnosťou SEA o dôkladnej revízii zmlúv o poskytovaní služieb, ktoré existujú medzi spoločnosťami Airport Handling a SEA, s cieľom zabezpečiť, aby všetky služby boli k dispozícii za najlepších možných podmienok a aby vznikla možnosť bez postihu prerušiť vykonávanie služby, ak a keď sa spoločnosť Airport Handling rozhodne využiť vnútorné štruktúry alebo obrátiť sa na iných a vhodnejších dodávateľov,

(*) Obchodné tajomstvo.

- oznámilo zákazníkovi, dodávateľovi a príslušnému orgánu (úradu ENAC) zmenu kontroly nad spoločnosťou.
- (180) Správca trustu okrem toho prijal opatrenia na zabezpečenie ekonomickej diskontinuity. Tieto postupy v stručnosti zahŕňajú:
- vypracovanie zoznamu opatrení, ktoré sa považujú za dôležité na zabezpečenie ekonomickej diskontinuity,
 - posúdenie a schválenie týchto opatrení,
 - informačný tok smerom k predstavenstvu,
 - postupy týkajúce sa spravovania, oddelovania a uchovávaní informácií, ktoré môžu byť dôležité pre ekonomickú diskontinuitu.
- (181) Podľa trustu boli tieto vnútorné postupy vysvetlené v rámci dvoch kurzov odbornej prípravy pre vyšších, resp. stredných riadiacich pracovníkov spoločnosti Airport Handling.

5.1.8. K pripísateľnosti opatrení štátu

- (182) Podľa trustu talianske orgány v období od júna do augusta 2014 neuplatňovali priamy vplyv na spoločnosť SEA a jej rozhodnutie investovať do spoločnosti Airport Handling. Nevyskytli sa žiadne náznaky, priame ani nepriame, ktoré by vyvolávali hoci len vzdialené pochybnosti, že rozhodnutie o založení a/alebo kapitalizovaní spoločnosti Airport Handling záviselo od talianskych orgánov.

5.1.9. K podnikateľskému plánu spoločnosti Airport Handling a súladu so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve

- (183) Podľa trustu neexistuje kontinuita medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling, preto by žiadny súkromný investor nezvažoval krehkosť posudzovania v rozhodnutí Komisie o začatí konania z roku 2014 a nebol by týmto posudzovaním ovplyvnený pri svojom rozhodnutí investovať do spoločnosti Airport Handling.
- (184) Trust objasnil, že podnikateľský plán z novembra 2013, pôvodne predstavený Komisii, bol medzičasom zlepšený. Preto podnikateľským plánom, ktorý bol základom rozhodnutia o kapitalizovaní spoločnosti Airport Handling, bol podnikateľský plán z augusta 2014 prijatý predstavenstvom spoločnosti Airport Handling 26. augusta 2014.
- (185) Po prevezení podielu spoločnosti SEA na trust pristúpil správca trustu k overovaniu, či je podnikateľský plán spoločnosti Airport Handling dôveryhodný. Novovymenované predstavenstvo spoločnosti Airport Handling podľa trustu najskôr kontrolovalo, či je dôveryhodný podnikateľský plán zo 6. augusta 2014, a poverilo touto úlohou spoločnosť Boston Consulting Group (ďalej len „BCG“).
- (186) Spoločnosť BCG oznámila svoje zistenia spoločnosti Airport Handling 14. októbra 2014. Spoločnosť BCG dospela k záveru, že cieľ podnikateľského plánu, t. j. príjmy pred započítaním úrokov a daní (EBIT) v roku 2017 vo výške [...] (*) EUR, s rozpätím [...] (*) %, je opodstatnený, a že úroveň odchýlky je úplne v súlade s priemernou ziskovosťou významnej vzorky iných európskych súkromných alebo verejných spoločností pôsobiacich v odvetví služieb pozemnej obsluhy, alebo mierne nižšia. Spoločnosť BCG takisto potvrdila platnosť podnikateľského plánu z novembra 2013.

5.1.9.1. K zamýšľanému znižovaniu počtu pracovných síl a zvyšovaniu efektívnosti

- (187) Podľa trustu je spoločnosť Airport Handling rozhodnutá dosiahnuť maximálnu efektívnosť a pružnosť prostredníctvom [...] (*). Podľa podnikateľského plánu zo 6. augusta 2014 sa očakáva, že spoločnosť Airport Handling zamestná [...] (*). Dosiahne sa to zjednotením koordinačných štruktúr a zavedením nových výkonných zariadení a počítačových systémov pre personálny manažment, čo umožní spoločnosti Airport Handling nenahrádzať odchádzajúcich zamestnancov.

(*) Obchodné tajomstvo.

5.1.9.2. K zvyšovaniu efektívnosti spojenému so špecifickými faktormi organizácie práce

(188) Ešte vyšší stupeň efektívnosti prinesie podľa trstu táto séria opatrení:

- *optimalizácia podielu zmlúv na určitý čas a zmlúv na kratší pracovný čas*: odhaduje sa zvýšenie efektívnosti približne o [...] (*) % už v roku 2015 a spolu s [...] (*) by došlo k zvýšeniu o ďalších [...] (*) % do roku 2017,
- *lepšie vymedzenie pracovného programu*: v pracovnej zmluve, ktorú uplatňuje spoločnosť Airport Handling, sa predpokladá [...] (*) než v zmluve, ktorú v prípade svojich zamestnancov uplatňovala spoločnosť SEAH. To umožňuje úspory [...] (*) %, pokiaľ ide o počet pracujúcich zamestnancov. Okrem toho, denný pracovný čas zamestnancov na plný pracovný čas je [...] (*), čo má vplyv na potrebný stav pracovníkov [...] (*) %. Obnovenie kolektívnej zmluvy očakávané počas roka 2015 prináša ďalších [...] (*). Spoločnosť Airport Handling navyše má v úmysle optimalizovať využitie zdrojov zavedením nástrojov, ako je práca na zmeny a zmluvy s moduláciou denného a týždenného harmonogramu podľa aktuálnych požiadaviek, v súlade s novými možnosťami, ktoré ponúkajú kolektívne zmluvy na celoštátnej úrovni. Tieto mechanizmy umožnia spoločnosti Airport Handling zvýšiť efektívnosť prinajmenšom o ďalších [...] (*) %,
- *úprava organizačnej štruktúry s cieľom efektívne využívať zdroje [...] (*)*: už od roku 2015 dôjde k zvýšeniu efektívnosti vyplývajúcej zo sezónnej aktualizácie prijímania v závislosti od rastu intenzity dopravy a z prerozdelenia dovolení na deväť období, čo spôsobí [...] (*). Odhadované úspory budú [...] (*) %,
- *optimalizácia výkonnosti existujúcich zamestnancov*: progresívne využívanie [...] (*) povedie k zvýšeniu prevádzkovej efektívnosti o 0,5 %. Zníženie počtu pozícií pre [...] (*), čiastočne už vykonané [...] (*) a čiastočne prebiehajúce počas roka 2015 [...] (*)), ďalej prispeje k zvýšeniu efektívnosti,
- *úspory z rozsahu vyplývajúce z vyššej intenzity dopravy*: zvyšovanie intenzity dopravy v prípade existujúcich zákazníkov a uzatváranie zmlúv s novými leteckými dopravcami, aj keď využívajú časy mimo špičky, umožní zlepšenie faktorov rozloženia zamestnancov s účinkom na prevádzkovú efektívnosť + [...] (*) % v roku 2017,
- *štrukturálne zmeny prevádzkových procesov*: trust uviedol tieto predpokladané cesty k zvýšeniu efektívnosti: zlepšenie plánovania a organizácie práce, investície do technických riešení, ktoré umožnia čiastočnú alebo úplnú automatizáciu určitých činností, prepojenie výdavkov na pracovnú silu s obchodnými výstupmi a výsledkami. Pokiaľ ide o plánovanie práce, trust uviedol, že spoločnosť Airport Handling predpokladá investície do nových informačných systémov pre personálny manažment a rozdeľovanie do zmien, čo vedie k racionálnejšiemu využívaniu zdrojov s efektívnosťou [...] (*) %. Spoločnosť Airport Handling okrem toho začala proces nadobúdania nových zariadení vybavených modernými systémami geolokalizácie. Efektívnosť, pokiaľ ide o využívanie zamestnancov, sa odhaduje na [...] (*) %.

(189) Výsledky, ktoré spoločnosť Airport Handling dosiahla za prvé mesiace prevádzky, podľa trstu umožňujú Komisii, aby si overila *ex post*, že predpoklady v podnikateľskom pláne boli správne. Trust poukázal na výsledky za prvé štyri mesiace činnosti, ktoré predstavujú [...] (*) EBIT [...] (*) EUR a [...] (*) [...] (*) EUR, v porovnaní s prognózami podnikateľského plánu zo 6. augusta 2014. Tento pozitívny trend bol výsledkom [...] (*) príjmov [...] (*) EUR a [...] (*) nákladov [...] (*) EUR).

5.2. Pripomienky spoločnosti SEAH (v likvidácii)

5.2.1. K aktívam spoločnosti SEAH

(190) Podľa spoločnosti SEAH mali zariadenia pozemnej obsluhy pred vstupom spoločnosti do likvidácie účtovnú hodnotu [...] (*) EUR. Priemerný vek tohto majetku bol [...] (*). Z približne [...] (*) položiek zariadení [...] (*) vyššej hodnoty (s výnimkou [...] (*)), iba [...] (*) bolo nadobudnutých po 31. decembri 2006.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (191) Keď spoločnosť SEAH vstúpila do likvidácie, jediné ďalšie aktíva spoločnosti pozostávali z prevádzkového kapitálu spojeného s činnosťou, ktorá bola ukončená 1. septembra 2014. Okrem toho boli prítomné určité [...] (*). Tieto pozície boli medzičasom zlikvidované. Preto podľa spoločnosti SEAH, pokiaľ ide o financovanie nákladov na likvidáciu a akéhokoľvek iného zostatkového dlhu, likvidátor sa môže spoliehať iba na predaj zariadení pozemnej obsluhy.

5.2.2. K výberovému konaniu na predaj aktív spoločnosti SEAH

- (192) Jednou z hlavných úloh likvidátora bolo dokončiť postup otvoreného, verejného a nediskriminačného výberového konania na predaj aktív spoločnosti SEAH, ktoré sa začalo už pred vstupom spoločnosti do likvidačného konania.
- (193) Podľa spoločnosti SEAH bol majetok rozdelený do deviatich skupín, ktoré zahŕňali dopĺňujúce sa zariadenia rôznej hodnoty a funkčne nezávislé. Cieľom bolo zaručiť širokú účasť na výberovom konaní. Cieľom rozdelenia majetku do skupín bolo vyhovieť požiadavkám trhu, ktoré boli určené na základe činnosti veľkých poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy na talianskych letiskách. Z dostupných informácií vyplýva, že postup predaja bol obmedzený na poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy, prevádzkovateľov letísk, leteckých dopravcov, výrobcov predávaných druhov zariadení, následných predajcov a lízingové spoločnosti. Okrem toho boli stanovené určité minimálne požiadavky na solventnosť, najmä pokiaľ ide o i) obrat najmenej 1 milión EUR na každú skupinu majetku, pre ktorú chceli predložiť ponuku, ii) čisté aktíva najmenej 1 milión EUR alebo 2 milióny EUR v prípade, že potenciálni kupujúci predložili ponuku na viac skupín, iii) pomer dlhu a celkových aktív najviac 3. Vo výzve na predkladanie ponúk neboli stanovené nijaké podmienky účasti okrem uvedených záväzných požiadaviek.
- (194) Spoločnosť SEAH poznamenáva, že ani jeden potenciálny predkladateľ ponúk neprejavil záujem o nadobudnutie tohto majetku. Jediné žiadosti o informácie predložili mimo rámca daného postupu strany, ktoré mali záujem o nadobudnutie iba určitých častí majetku, avšak za ceny výrazne nižšie, než boli ceny stanovené nezávislými odborníkmi. Spoločnosť SEAH takisto uviedla, že spoločnosť Airport Handling prejavila záujem o nadobudnutie daného majetku, ale nepredložila ponuku. Komisia poznamenáva, že talianske orgány vyhlásili už 27. novembra 2013, keď konzultovali s Komisiou plán spoločnosti SEA zlikvidovať spoločnosť SEAH, vytvoriť spoločnosť Airport Handling a poskytnúť jej kapitál, že spoločnosť Airport Handling sa nebude podieľať na postupe predaja, a teda nepredloží nijakú ponuku v rámci tohto postupu.
- (195) Po neúspešnom pokuse o predaj aktív spoločnosti SEAH pokračoval likvidátor v kontaktoch s hlavnými prevádzkovateľmi v danom odvetví a diskutoval o možnosti predaja týchto aktív a o podmienkach, ktoré by sa mohli uplatniť na taký predaj.

5.2.3. K hodnoteniu aktív

- (196) Spoločnosť SEAH pripomenula, že pred vstupom spoločnosti do likvidácie jej predstavenstvo vybralo spoločnosť IMQ ako nezávislého odborníka povereného hodnotením aktív. Hodnotenie bolo doručené 25. júna 2014 a navrhoval sa v ňom poplatok za prenájom [...] (*) EUR ročne, čo sa považovalo za hodnotu v súlade s trhovými podmienkami. Dňa 1. septembra 2014 spoločnosť SEAH poverila spoločnosť E&Y druhým hodnotením aktív. Na žiadosť správcu trustu spoločnosť SEAH a správca trustu spoločne poverili spoločnosť E&Y vykonaním takého druhého hodnotenia. Spoločnosť E&Y potom navrhla poplatok za prenájom 1,4 milióna EUR ročne.
- (197) Spoločnosť SEAH dodala, že spoločnosť Airport Handling v súčasnosti používa majetok spoločnosti SEAH na základe nájomnej zmluvy a je zodpovedná za jeho údržbu (náklady na údržbu sa odhadujú na [...] (*) EUR ročne).

5.2.4. K nájomnej zmluve

- (198) Podľa spoločnosti SEAH bola nájomná zmluva pred jej uzavretím predmetom intenzívnych rokovaní medzi stranami, bez akéhokoľvek zasahovania spoločnosti SEA. Spoločnosť SEAH uviedla, že uzavretie nájomnej zmluvy je záväznou podmienkou udržania hodnoty majetku, keď je potrebné sa ho zbaviť. Ak by sa neuzavrela nájomná zmluva so spoločnosťou Airport Handling, spoločnosť SEAH by musela odstrániť zariadenia z priestorov letiska, čo by si vyžiadalo značné náklady na dopravu a údržbu.
- (199) Spoločnosť SEAH takisto uviedla, že vzhľadom na skončenie platnosti nájomnej zmluvy 31. augusta 2015 likvidátor zvažoval možnosti, ako sa majetku zbaviť. Spoločnosť SEAH zdôrazňuje, že predaj jej majetku spoločnosti Airport Handling by umožnil spoločnosti SEAH maximalizovať hodnotu tohto majetku v rámci postupu likvidácie, ak by Komisia zmiernila pochybnosti o ekonomickej kontinuite.

(*) Obchodné tajomstvo.

5.3. Pripomienky spoločnosti SEA

5.3.1. K ekonomickej kontinuite

- (200) Podľa názoru spoločnosti SEA judikatúra citovaná v rozhodnutí o začatí konania z roku 2014 sa pomerne výrazne líši od daného prípadu.
- (201) Po prvé, táto judikatúra sa týka výlučne situácií charakterizovaných prítomnosťou prevodu aktív z príjemcu pomoci na novozaloženú spoločnosť. Judikatúra sa v zásade týka prípadov, keď podnik, ktorý mal prospech z nezlučiteľnej štátnej pomoci a nie je schopný takúto pomoc vrátiť, založí nový podnik a prevedie na neho časť svojich činností. Po druhé, vo všetkých prípadoch citovaných Komisiou sa prevod medzi príjemcom pomoci a novým podnikom týkal aktív značnej hodnoty (činnosti, zariadenia, tovary, majetok, ochranné známky, práva priemyselného vlastníctva).
- (202) Podľa spoločnosti SEA vedú charakteristiky tohto prípadu k záveru, že spoločnosť Airport Handling by nemohla pokračovať vo využívaní konkurenčnej výhody spojenej s predpokladanou pomocou, ktorú dostala spoločnosť SEAH, keďže spoločnosť Airport Handling neprevzala nijaké aktíva od spoločnosti SEAH. Údajná konkurenčná výhoda poskytnutá spoločnosti SEAH by sa skončila likvidáciou spoločnosti, a preto by sa nemohol vykonať jej prevod.
- (203) Spoločnosť SEA pripomína, že v rozhodnutí o vymáhaní pomoci z roku 2012 Komisia dospela k záveru, že údajná konkurenčná výhoda poskytnutá spoločnosti SEAH zodpovedala financovaniu strát, ktoré spoločnosť utrpela a ktoré boli spôsobené predovšetkým vysokými nákladmi na zamestnancov. Spoločnosť SEA pripomína, že náklady na zamestnancov majú veľký vplyv na štruktúru nákladov poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy, keď predstavujú 65 – 80 % celkových nákladov, zároveň však zdôrazňuje, že na rozdiel od prípadov citovaných Komisiou sa tento prípad netýka prevodu akcií ani aktív, ktoré sú potrebné na vykonávanie (alebo skôr pokračovanie) činnosti spoločnosti SEAH, ani na prevádzku, ktorej cieľom je ochrana aktív príjemcu pomoci, a teda obídenie príkazu na vymáhanie pomoci.
- (204) Podľa spoločnosti SEA je takisto potrebné poznamenať, že ak sa výhoda vyplývajúca z údajnej štátnej pomoci, ktorú dostala spoločnosť SEAH, použila na pokrytie strát spôsobených nadmernými nákladmi práce, táto výhoda sa definitívne skončila likvidáciou spoločnosti a prepustením pracovníkov. Podľa názoru spoločnosti SEA skutočnosť, že bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH následne prijímala spoločnosť Airport Handling za podmienok, ktoré boli formálne a vecne odlišné, nemôže zásadne zmeniť tento záver.
- (205) Spoločnosť SEA dodáva, že aj keď by sa uznala skutočnosť, že neexistencia prevodu aktív zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling nie je dostatočná na prijatie záveru o neexistencii ekonomickej kontinuity, okolnosti transakcie, ktorá bola základom vytvorenia spoločnosti Airport Handling, vnímané ako celok, sa nemôžu považovať za také, ktoré by viedli k obídeniu príkazu na vymáhanie pomoci.
- (206) Podľa spoločnosti SEA sa rozhodnutie o založení novej spoločnosti poskytujúcej služby pozemnej obsluhy, ktorá pôsobí v trhových podmienkach hospodárskej súťaže s inými poskytovateľmi služieb, zakladá na hospodárskej logike a je odôvodnené modelom riadenia, ktorý sa výrazne líši od modelu predchádzajúceho prevádzkovateľa, spoločnosti SEAH ([...] (*)), v záujme sledovania cieľa dosiahnuť udržateľnú ziskovosť v strednodobom až dlhodobom horizonte.
- (207) Spoločnosť SEA uvádza, že oznámenie spoločnosti SEAH o ukončení prevádzky na milánskych letiskách a o vstupe do likvidácie vytvorilo impulz pre efektívnu hospodársku súťaž na trhu, počas ktorej si leteckí dopravcovia využívajúci milánske letiská mohli vybrať poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy na základe porovnávacieho hodnotenia ponúk predkladaných rôznymi poskytovateľmi.
- (208) Podľa spoločnosti SEA vďaka tomuto konkurenčnému procesu spoločnosť Airport Handling úspešne uzavrela dohody s leteckými dopravcami v úplnej nezávislosti od spoločnosti SEA. Niektorí leteckí dopravcovia, bývalí klienti spoločnosti SEAH, sa skutočne rozhodli nevyužívať služby spoločnosti Airport Handling, zatiaľ čo spoločnosť Airport Handling uzavrela zmluvy s leteckými dopravcami, ktorým predtým neposkytovala služby spoločnosť SEAH.
- (209) Okrem toho, podľa spoločnosti SEA, v zmysle smerníc Rady 78/660/EHS⁽¹⁸⁾ a 83/349/EHS⁽¹⁹⁾ o konsolidovaných účtovných závierkach, ktoré sú transponované do talianskych právnych predpisov legislatívnym dekrétom č. 127 z 9. apríla 1991, ak spoločnosť SEA nemá po prevode svojho podielu na trust žiadnu právomoc kontroly a riadenia spoločnosti Airport Handling, spoločnosť Airport Handling už nie je súčasťou skupiny SEA na účely účtovníctva, a preto jej rozpočet nie je konsolidovaný s rozpočtom spoločnosti SEA.

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽¹⁸⁾ Štvrtá smernica Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú. v. ES L 222, 14.8.1978, s. 11).

⁽¹⁹⁾ Siedma smernica Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú. v. ES L 193, 18.7.1983, s. 1).

- (210) Okrem toho, aby sa urýchlil vstup tretích strán do základného imania spoločnosti Airport Handling, spoločnosť SEA a správca trustu podpísali 26. januára 2015 „vykonávacie nariadenie podľa článku 20 trustovej zmluvy“, s cieľom poveriť správcu trustu zodpovednosťou za hľadanie investora tretej strany. Správca trustu a spoločnosť SEA zverili spoločnosti BNP Paribas úlohu nezávislého poradcu pre prevod vlastníctva.
- (211) Spoločnosť BNP Paribas pomáhala spoločnosti Airport Handling pri príprave ponuky na predaj akcií, nadviazala kontakt s viacerými investormi s potenciálnym záujmom o vstup do základného imania spoločnosti Airport Handling a vykonala stretnutia s potenciálnymi investormi.
- (212) Spoločnosť SEA dodala, že keď súkromný investor nadobudne najmenej 30 % spoločnosti Airport Handling, spoločnosť SEA zväží hľadanie investora so záujmom o prevzatie kontrolného podielu v spoločnosti.

5.3.2. K štátnym prostriedkom a pripísateľnosti

- (213) Podľa názoru spoločnosti SEA skutočnosť, že spoločnosť Airport Handling je verejným podnikom, nie je dostatočná na prijatie záveru, že jej prostriedky predstavujú štátne prostriedky v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy. Okrem toho, po založení trustu finančné prostriedky spoločnosti Airport Handling nemá pod kontrolou spoločnosť SEA, preto nie je možné tvrdiť, že ide o štátne prostriedky v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy.
- (214) Spoločnosť SEA v tejto súvislosti dodáva, že:
- prvé zvýšenie základného imania vo výške 3,7 milióna EUR schválilo valné zhromaždenie akcionárov spoločnosti Airport Handling 27. augusta 2014. V ten istý deň bol celý podiel spoločnosti SEA v spoločnosti SEAH prevezený na trust. V ten deň sa správca trustu stal jediným akcionárom spoločnosti Airport Handling na všetky právne účely,
 - v ten istý deň správca trustu ako jediný akcionár spoločnosti Airport Handling vydal 20 000 podieľajúcich sa nástrojov vlastného imania v celkovej hodnote 20 miliónov EUR. Podieľajúce sa nástroje vlastného imania spoločnosť SEA upísala a splatila 28. augusta 2014.
- (215) Spoločnosť SEA zdôrazňuje, že finančné prostriedky spoločnosti Airport Handling zostali celý čas od ich prevodu pod kontrolou správcu trustu, jediného akcionára spoločnosti Airport Handling.
- (216) Podľa názoru spoločnosti SEA z uvedených skutočností vyplýva, že verejný akcionár spoločnosti SEA (samospráva mesta Miláno) nemôže uplatňovať, priamo ani nepriamo, nijaký vplyv na používanie finančných nástrojov vo vzťahu k spoločnosti Airport Handling a že počas trvania trustu takéto prostriedky zostanú pod kontrolou správcu trustu. V každom prípade v dôsledku vytvorenia trustu stratila spoločnosť SEA svoju právomoc vymenováť členov predstavenstva spoločnosti Airport Handling.

5.4. Pripomienky zainteresovanej strany

- (217) Komisia dostala pripomienky od zainteresovanej strany, ktorá požiadala, aby ani jej identita, ani jej pripomienky neboli poskytnuté žiadnej tretej strane.

6. PRIPOMIENKY TALIANSKA K PRIPOMIENKAM ZAINTERESOVANÝCH STRÁN

- (218) Taliansko predložilo pripomienky k pripomienkam, ktoré v rámci vyšetrovania predložili trust a spoločnosť SEA.
- (219) Taliansko plne podporilo pripomienky, ktoré predložili uvedené zainteresované strany, a zdôraznilo, že preukázali na jednej strane neexistenciu akéhokoľvek zasahovania talianskych orgánov do činnosti spoločnosti SEA a do jej rozhodnutia investovať do spoločnosti Airport Handling a na druhej strane, že spoločnosť Airport Handling nepokračuje v hospodárskej činnosti spoločnosti SEAH.

7. POSUDZOVANIE

- (220) Komisia musela v tomto prípade posúdiť dve rozdielne otázky: Po prvé, možný prevod záväzku vrátiť pomoc, vyplývajúceho z rozhodnutia o vymáhaní pomoci, zo spoločnosti SEA Handling na spoločnosť Airport Handling, a po druhé, možnú pomoc neoddeliteľne spätú so zvyšovaním základného imania spoločnosti Airport Handling o 25 miliónov EUR spoločnosťou SEA.

7.1. Ekonomická kontinuita a prevod záväzku vrátiť pomoc

- (221) Podľa ustálenej judikatúry musia neoprávnenú a nezlučiteľnú pomoc vrátiť podniky, ktoré z nej mali skutočný prospech⁽²⁰⁾.
- (222) V prípade príjemcov štátnej pomoci v konkurze sa záväzok vrátiť pomoc môže splniť prostredníctvom zápisu záväzku týkajúceho sa vrátenia pomoci do zoznamu pohľadávok za predpokladu, že príjemca pomoci odchádza z trhu.⁽²¹⁾ Súd rozhodol, že „keďže je podnik, ktorý bol príjemcom protiprávnej pomoci, v konkurze, a bola založená iná spoločnosť, aby pokračovala v časti činností tohto podniku v konkurze, pokračovanie v tejto činnosti bez toho, aby dotknutá pomoc bola v plnom rozsahu vymáhaná, môže spôsobovať pretrvávajúce skreslenia hospodárskej súťaže spôsobenej konkurenčnou výhodou, ktorú tento podnik získal na trhu oproti svojim konkurentom. Takáto novozaložená spoločnosť môže, ak má naďalej prospech z tejto výhody, byť povinná vrátiť predmetnú pomoc. O takýto prípad ide najmä vtedy, keď sa preukáže, že táto spoločnosť naďalej skutočne využíva konkurenčnú výhodu vyplývajúcu z tejto pomoci, obzvlášť ak táto spoločnosť nadobudne aktíva spoločnosti v likvidácii bez toho, aby zaplatila ako protihodnotu cenu stanovenú za trhových podmienok, alebo ak sa preukáže, že založenie takejto spoločnosti spôsobilo vyhnutie sa povinnosti vrátenia uvedenej pomoci“⁽²²⁾.
- (223) V súvislosti s prevodom aktív z príjemcu pomoci na inú spoločnosť, ktorá pokračuje v pôvodnej činnosti, súd potvrdil, že pri posudzovaní ekonomickej kontinuity medzi dvomi spoločnosťami je možné zohľadniť tieto faktory⁽²³⁾:
- (224) Podľa judikatúry je možné uvedené faktory zohľadniť pri zmene titulu podľa osobitných charakteristík danej veci⁽²⁴⁾. Z toho vyplýva, že Komisia nemusí brať do úvahy všetky tieto faktory, ako ukázala použitím výrazu „je možné zohľadniť“⁽²⁵⁾.
- (225) Komisia uplatnila uvedené ukazovatele na konkrétne okolnosti spornej veci s cieľom rozhodnúť, či existuje ekonomická kontinuita medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling a či je možné, aby bola spoločnosť Airport Handling zodpovedná za vrátenie nezlučiteľnej pomoci poskytnutej spoločnosti SEAH.

7.1.1. Rozsah prevodu

7.1.1.1. Prevod pracovnej sily a pracovných zmlúv

- (226) Po tom, čo spoločnosť SEAH vstúpila do likvidácie, mnoho jej bývalých zamestnancov opätovne zamestnala spoločnosť Airport Handling, a tí spoiatku tvorili väčšinu pracovnej sily tejto spoločnosti. Preto je relevantné analyzovať, či táto situácia nenaznačuje obchádzanie rozhodnutia o vymáhaní pomoci. Na tento účel by sa malo posudzovať, či proces, ktorý viedol k danému výsledku, nepredstavuje prevod pracovnej sily spoločnosti SEAH do spoločnosti Airport Handling, pri zachovaní jej základných charakteristík. Je to o to dôležitejšie, že pre spoločnosť poskytujúcu služby pozemnej obsluhy je pracovná sila základným zdrojom potrebným na prevádzku.⁽²⁶⁾
- (227) Podľa Talianska neexistuje kontinuita pracovnej sily medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling, keďže spoločnosť SEAH vypovedala pracovné zmluvy a pracovníkov zamestnala spoločnosť Airport Handling na základe nových pracovných zmlúv s podstatne odlišnými podmienkami. Tento názor podporili spoločnosti Airport Handling aj SEAH.

⁽²⁰⁾ Vec C-303/88, Taliansko/Komisia, ECLI:EU:C:1991:367, bod 57; vec C-277/00, Nemecko/Komisia („SMI“), ECLI:EU:C:2004:238, bod 75. Vrátením pomoci musí príjemca stratiť výhodu, ktorú predtým využíval na trhu, a musí sa obnoviť situácia pred poskytnutím pomoci.

⁽²¹⁾ Vec C-454/09, Komisia/Taliansko („Pomoc v prospech spoločnosti New Interline SpA“), ECLI:EU:C:2011:650, bod 36.

⁽²²⁾ Vec C-610/10, Komisia/Španielsko, ECLI:EU:C:2012:781, bod 106.

⁽²³⁾ Spojené veci C-328/99 a C-399/00, Taliansko a SIM 2 Multimedia/Komisia („Seleco-Multimedia“), ECLI:EU:C:2003:252, body 69, 77 a 78. Tento súbor ukazovateľov bol potom potvrdený vo veci T-123/09, Ryanair/Komisia, ECLI:EU:T:2012:164, bod 155.

⁽²⁴⁾ Spojené veci T-415/05, T-416/05 a T-423/05, Helénska republika a ďalší/Komisia, ECLI:EU:T:2010:386, bod 135.

⁽²⁵⁾ Vec T-123/09, Ryanair/Komisia, ECLI:EU:T:2012:164, bod 156.

⁽²⁶⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 40.

- (228) Podľa názoru Talianska dohoda, ktorú 4. novembra 2013 podpísali spoločnosť SEA, spoločnosť SEAH a odbory, by sa nemala interpretovať tak, že zaručuje bývalým zamestnancom spoločnosti SEAH práva nadobudnuté na základe predchádzajúcich zmlúv so spoločnosťou SEAH. Táto dohoda bola v podstate programovým dokumentom, ktorý neskôr nahradili dohody podpísané 4. júna 2014. Zo znenia týchto dohôd je zrejmé, že nezaručujú bývalým zamestnancom spoločnosti SEAH predtým nadobudnuté práva, ale že ich opätovne zamestнала spoločnosť Airport Handling za nových podmienok.
- (229) Na základe informácií získaných v rámci formálneho vyšetrovacieho konania Komisia posudzovala i) proces, ktorým značnú časť pracovnej sily spoločnosti SEAH opätovne zamestнала spoločnosť Airport Handling, a ii) dohody s odbormi o opätovnom zamestnaní pracovnej sily spoločnosti SEAH.
- (230) Po prvé, pokiaľ ide o proces, je potrebné na začiatku poznamenať, že *de jure* neexistoval prevod pracovných zmlúv zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. Zmluvy so spoločnosťou SEAH boli zákonne vypovedané a uzavreté boli nové zmluvy so spoločnosťou Airport Handling. Pracovné zmluvy navyše neboli ani automaticky, ani paušálne prevedené zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. V skutočnosti sa neuskutočnil žiadny prevod pracovných zmlúv. Spoločnosť SEAH vypovedala pracovné zmluvy pred opätovným zamestnaním časti pracovníkov spoločnosťou Airport Handling za odlišných podmienok.
- (231) Po druhé, pokiaľ ide o rozsah prevodu, je potrebné poznamenať, že 22. apríla 2014, keď spoločnosť SEAH začala uplatňovať systém mobility prepustených pracovníkov, jej pracovná sila predstavovala [...] (*) pracovníkov, vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času [...] (*). Z dostupných údajov vyplýva, že spoločnosť Airport Handling mala k 31. máju 2015, po deviatich mesiacoch prevádzky, [...] (*) zamestnancov, z ktorých [...] (*) predtým zamestnávala spoločnosť SEAH. Spoločnosť Airport Handling teda dovtedy prevzala približne [...] (*) % zamestnancov spoločnosti SEAH. Prevod preto nebol úplný, a dokonca ani prakticky úplný. Je však takisto potrebné poznamenať, že pracovná sila spoločnosti Airport Handling, prinajmenšom v počiatočnej fáze po začiatku prevádzky, pozostávala takmer výlučne z bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH.
- (232) Po tretie, pokiaľ ide o materiálne podmienky opätovného zamestnávania, Komisia poznamenáva, že zmluvy, ktoré spoločnosť Airport Handling podpísala s bývalými zamestnancami spoločnosti SEAH, sú formálne aj materiálne odlišné od predchádzajúcich zmlúv so spoločnosťou SEAH, pričom odlišné podmienky sa týkajú predovšetkým týchto oblastí:
- v prípade zamestnancov spoločnosti Airport Handling sa uplatňuje [...] (*),
 - spoločnosť Airport Handling neuplatňuje [...] (*) ako doplnok celoštátnej kolektívnej zmluvy,
 - zásadné zmeny podmienok zamestnávania zahŕňajú:
 - [...] (*),
 - [...] (*), čo spoločnosť SEAH uplatňovala v prípade svojich zamestnancov,
 - organizáciu práce, napríklad [...] (*),
 - merateľný výsledok uvedených zmien týkajúcich sa zníženia nákladov práce približne o [...] (*) % v porovnaní s nákladmi práce spoločnosti SEAH, čo vyplýva zo zmien platného režimu celoštátnej kolektívnej zmluvy a doplnkovej podnikovej zmluvy, ktorej váha vo vzťahu k nákladom práce sa znížila o 50 %.
- (233) Napokon, aj okolnosti, za akých zainteresované strany o podmienkach zamestnávania rokovali a nakoniec ich prijali, v tomto prípade naznačujú, že podmienky zamestnávania sa zásadne zmenili: spoločnosti SEA, SEAH a Airport Handling rokovali s odbormi oddelene a dosiahli s nimi samostatné dohody. Spoločnosti Airport Handling a odborom trvalo viac ako osem mesiacov, kým dosiahli dohodu o podmienkach postupu prijímania pracovníkov, o právnom a finančnom obsahu pracovných zmlúv, politike sociálneho zabezpečenia a organizácie práce. Podľa trustu boli pracovníci spoločnosti SEAH pôvodne proti zmenám, s ktorými odbory zastupujúce pracovníkov vyjadrili súhlas v dohode z júna 2014. Pracovníci odmietli tieto zmeny v referende. Podľa dokumentácie, ktorú poskytol trust, odbory potom súhlasili s novými podmienkami zamestnávania, až keď spoločnosť Airport Handling

(*) Obchodné tajomstvo.

prijala určité spresnenia v rámci uvedenej dohody. Komisia poznamenáva, že spoločnosť Airport Handling rokovala s odborami oddelene, a napriek počiatočnému nesúhlasu uspela pri vykonávaní opísaných zmien. Ako bolo opísané v odôvodnení (38), dohoda medzi spoločnosťou Airport Handling a odborami zo 4. júna 2014 sa zásadne nezmenila po jej odmietnutí odborami v referende, keď požadovali viaceré spresnenia v rámci tejto dohody.

- (234) Vzhľadom na uvedené okolnosti skutočný prevod pracovnej sily nebol úplný a neznamenal ani podstatné kopírovanie podmienok zamestnávania, ktoré prevládali podľa zmlúv spoločnosti SEAH.
- (235) Toto zistenie nie je ovplyvnené dohodami medzi spoločnosťami SEA, SEAH, resp. Airport Handling s odborovými organizáciami, ktoré sa týkajú pracovnej sily. Cieľ týchto dohôd skutočne nenaznačuje, že by sa pracovná sila úplne previedla zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling, ani že by pokračovali podmienky, ktoré prevládali podľa pracovných zmlúv spoločnosti SEAH. Komisia predovšetkým poznamenáva, že podľa pôvodného návrhu urovnania zo 4. novembra 2013 medzi spoločnosťou SEA a odborami musí budúca vykonávacia dohoda vychádzať z cieľa zaručiť pracovné miesta všetkých zamestnancov spoločnosti SEAH.⁽²⁷⁾ V dohode sú vymenované viaceré opatrenia na dosiahnutie toho cieľa, v zásade všetky mechanizmy, ktoré umožňujú príslušné právne predpisy upravujúce zamestnávanie a kolektívne vyjednávanie, ako sú napríklad záchranné sociálne siete a dobrovoľné odchody zo zamestnania, ktoré sa musia vykonávať aj v rámci skupiny SEA, ako aj riešenia zahŕňajúce premiestňovanie v rámci skupiny. Z tejto dohody teda skutočne vyplýva, že pracovné miesta sa mali opätovne poskytovať v rámci skupiny SEA ako celku⁽²⁸⁾, ale nielen v spoločnosti Airport Handling, a iba ako jedno z viacerých opatrení. Okrem toho sa tieto dohody neuzatvárali so spoločnosťou Airport Handling, ktorá uzatvárala so zamestnancami samostatné dohody. Preto počet pracovných miest presunutých do spoločnosti Airport Handling nebol vopred určený stranami, ale vznikol na základe potrebného stavu pracovníkov v spoločnosti po uzavretí zmlúv s leteckými spoločnosťami.
- (236) Komisia ďalej poznamenáva, že neexistujú nijaké náznaky, že by spoločnosť Airport Handling mala akúkoľvek povinnosť, uloženú orgánmi verejnej moci alebo jej materskou spoločnosťou SEA, zamestnávať bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH.
- (237) Na záver, pokiaľ ide o rozsah prevodu pracovnej sily, Komisia sa domnieva, že okolnosti naznačujú silnejšie prvky ekonomickej kontinuity *prima facie* v dôsledku opätovného zamestnávania značnej časti pracovnej sily spoločnosti SEAH spoločnosťou Airport Handling. Zohľadní sa však musia aj ďalšie skutočnosti súvisiace s opätovným zamestnávaním, predovšetkým vypovedanie všetkých zmlúv a uzatváranie nových zmlúv s novými zmluvnými podmienkami. Komisia preto dospela k záveru, že prevod pracovnej sily sa nemôže interpretovať ako silný náznak ekonomickej kontinuity medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling.

7.1.1.2. Zmluvy s leteckými dopravcami

- (238) V rozhodnutí o začatí konania z roku 2014 Komisia vyjadrila predbežné stanovisko, že očakávaný trhový podiel spoločnosti Airport Handling za prvých šesť mesiacov prevádzky bolo možné považovať za realistický iba vďaka internalizácii činnosti, ktorú predtým vykonávala spoločnosť SEAH.
- (239) V priebehu vyšetrovania Taliansko, spoločnosť SEA a spoločnosť Airport Handling tvrdili, že tieto očakávania boli založené na podnikateľskom pláne spoločnosti Airport Handling z augusta 2014. Umožnilo ich stanovenie výrazného zníženia prevádzkových nákladov, ktoré sa má dosiahnuť zvýšením pracovnej efektívnosti a znížením počtu zamestnancov.
- (240) Okrem toho spoločnosť Airport Handling nanovo dohodla zmluvy s leteckými spoločnosťami využívajúcimi milánske letiská. Podľa Talianska takéto zmluvy nebolo možné legálne previesť zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. Bolo potrebné ich dohodnúť nanovo v rámci hospodárskej súťaže s inými poskytovateľmi služieb na milánskych letiskách.
- (241) Ako už bolo opísané v odôvodneniach (133) a (208), zoznam klientov spoločnosti Airport Handling je odlišný od zoznamu klientov spoločnosti SEAH. Keď spoločnosť SEAH odišla z trhu, viacerí jej klienti sa rozhodli zveriť služby pozemnej obsluhy iným poskytovateľom, než je spoločnosť Airport Handling. A naopak, spoločnosti Airport Handling sa podarilo získať zákazníkov, ktorým predtým neposkytovala služby spoločnosť SEAH.

⁽²⁷⁾ „Pokračovanie cieľa zaručiť pracovné miesta všetkých zamestnancov spoločnosti SEAH.“ Pozri bod 6, pododsek 1 dohody zo 4. novembra 2013.

⁽²⁸⁾ „Návrat ku všetkým mechanizmom, ktoré umožňujú príslušné právne predpisy upravujúce zamestnávanie a kolektívne vyjednávanie (predovšetkým záchranné sociálne siete a dobrovoľné odchody zo zamestnania, ktoré sa musia vykonávať aj v rámci skupiny SEA, bezproblémovo vzhľadom na nový termín 31. decembra 2013), a riešenia zahŕňajúce premiestňovanie v rámci skupiny (v súlade s novými obchodnými príležitosťami aj s procesmi internalizácie vykonávanými po uzavretí dohôd vedúcich k strate hlavného postavenia spoločnosti, ako aj s vnútornou mobilitou zameranou na riešenie organizačných požiadaviek spoločnosti SEA SpA)“, tamže.

- (242) S cieľom poskytnúť ďalší dôkaz, že nové zmluvy, ktoré uzavrela spoločnosť Airport Handling s leteckými dopravcami, neboli len predmetom nových rokovaní, ale poskytujú aj podstatne odlišné zmluvné podmienky, Taliansko predložilo informáciu, že niektorým leteckým spoločnostiam, ktorým predtým poskytovala služby spoločnosť SEAH (napríklad [...] (*)), sa podarilo od spoločnosti Airport Handling získať výrazne výhodnejšie podmienky, než mali od spoločnosti SEAH. V priebehu rokovaní so spoločnosťou Airport Handling predovšetkým [...] (*) požadovala, aby [...] (*). Výsledkom bolo, že [...] (*) získala [...] (*)⁽²⁹⁾.
- (243) V priebehu vyšetrovania Taliansko vysvetlilo, že spoločnosť SEA nepodmieňovala poskytovanie zliav z letiskových poplatkov leteckým dopravcom využívajúcim milánske letiská uzavretím zmluvy o poskytovaní služieb pozemnej obsluhy so spoločnosťou Airport Handling. Na základe pripomienok, ktoré Komisia dostala v rámci vyšetrovania, neexistuje nijaký listinný dôkaz o tom, že by spoločnosť SEA takýmto spôsobom účinne zasahovala s cieľom presvedčiť letecké spoločnosti využívajúce milánske letiská, aby uzavreli nové zmluvy o poskytovaní služieb pozemnej obsluhy so spoločnosťou Airport Handling.
- (244) V rozhodnutí o začatí konania z roku 2014 Komisia vyjadrila pochybnosti, či sa bude o zmluvách s leteckými spoločnosťami opätovne rokovať. V tejto súvislosti Komisia poukázala na informáciu, z ktorej vyplýva, že už pred skončením platnosti takých zmlúv podnikli spoločnosti SEA a Airport Handling spoločné marketingové úsilie s cieľom uistiť letecké spoločnosti pôsobiace na letisku, že spoločnosť SEA bude naďalej poskytovať služby pozemnej obsluhy. V rámci formálneho vyšetrovacieho konania sa však nezistili nijaké skutkové okolnosti, ktorými by sa preukázalo, že spoločnosti SEA a Airport Handling prostredníctvom spoločného marketingového úsilia organizovali jednoduchú zmenu zmluvného partnera bez toho, aby leteckým spoločnostiam ako hlavným partnerom poskytli priestor na opätovné prerokovanie zmluvných podmienok. Komisia predovšetkým nezískala nijaký dôkaz, že by buď spoločnosť SEA, alebo spoločnosť Airport Handling boli schopné účinne zmať pokusy bývalých zákazníkov spoločnosti SEAH o získanie výhodnejších podmienok od iných poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy.
- (245) Komisia posudzovala, či spoločnosť Airport Handling pri svojej príprave na vstup do podnikania bola *de facto* v pozícii nového účastníka trhu, alebo skôr využívala výhodu postavenia na trhu a kontakty so zákazníkmi spoločnosti SEAH na zabezpečenie kontinuity prevádzky. Za konkrétnych okolností danej veci, ak odchod spoločnosti SEAH z trhu nevedel k možnosti jej zákazníkov rokovať o nových zmluvách s inými poskytovateľmi služieb pozemnej obsluhy, než je spoločnosť Airport Handling, mohlo by to naznačovať obchádzanie rozhodnutia o vymáhaní pomoci tým, že by to predstavovalo prevod zákazníkov zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling.
- (246) V tejto súvislosti sú osobitne dôležité tieto skutočnosti: V podnikateľskom pláne spoločnosti Airport Handling sa neuvažovalo o alternatívnych scenároch s nižšími trhovými podielmi. To by mohlo naznačovať, že spoločnosť Airport Handling bola presvedčená o prevzatí zákazníckej základne spoločnosti SEAH s pomerne vysokým stupňom pravdepodobnosti, a mohla teda očakávať využívanie výhody bývalého postavenia na trhu a kontaktov so zákazníkmi spoločnosti SEAH na získanie jej zákazníkov a zodpovedajúcich zmlúv bez toho, aby musela čeliť hospodárskej súťaži s inými spoločnosťami pozemnej obsluhy na získanie týchto zmlúv.
- (247) Z určitých formálnych a materiálnych faktorov však vyplýva, že to tak nebolo.
- (248) Po prvé, pokiaľ ide o formu prevodu, zmluvy o poskytovaní služieb neboli právne prevedené zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. Letecké spoločnosti mali preto možnosť vybrať si iného poskytovateľa služieb, než je spoločnosť Airport Handling, okamžite po skončení platnosti ich zmlúv so spoločnosťou SEAH, ako je opísané v odôvodnení (43) tohto rozhodnutia.
- (249) Po druhé, z dostupných informácií vyplýva, že zákazníci sa mohli obrátiť na iných poskytovateľov služieb, keď ich spoločnosť SEAH informovala o ukončení svojej činnosti. Skutočnosť, že viacerí klienti naozaj odišli, je dôkazom, že takáto možnosť existovala. Dôležitejšie je, že spoločnosť SEAH nemala žiadny právny základ na jednostranný prevod zmlúv na ktorúkoľvek tretiu stranu, okrem výnimočných situácií. Podľa informácií poskytnutých talianskymi orgánmi však doložka o výnimočných situáciách nebola aktivovaná. Talianske orgány poskytli prehľad zákazníckej základne spoločnosti Airport Handling k 14. februáru 2014, z ktorého vyplýva, že zo 68 bývalých zákazníkov spoločnosti SEAH [...] (*) odišlo k iným poskytovateľom služieb pozemnej obsluhy, že z [...] (*) klientov spoločnosti Airport Handling v tom čase jeden odišiel od konkurenta, traja boli noví používatelia letiska a [...] (*) boli bývalí klienti spoločnosti SEAH. [...] (*) z tých [...] (*) bývalých klientov spoločnosti SEAH si dohodlo nové zmluvné podmienky výhodnejšie pre klienta, stanovujúce buď nižšie ceny (13 klientov), upravený zoznam služieb [...] (*) klientov), alebo dokonca kombináciu oboch [...] (*) klientov). Iba 20 klientov teda uzavrelo zmluvy o poskytovaní služieb, v ktorých sú stanovené v zásade rovnaké podmienky ako v predchádzajúcich zmluvách so spoločnosťou SEAH. Zníženie cien sa pohybuje v rozmedzí [...] (*) až [...] (*) % v porovnaní s cenami, ktoré boli predtým dohodnuté so spoločnosťou SEAH.

(*) Obchodné tajomstvo.

(29) [...] (*).

- (250) Vzhľadom na uvedené skutočnosti, po zohľadnení všetkých okolností Komisia nevidí žiadnu známku obchádzania rozhodnutia o vymáhaní pomoci (a teda ekonomickej kontinuity) v postupe spoločnosti Airport Handling pri uzatváraní dohôd s viacerými bývalými zákazníkmi spoločnosti SEAH. Spoločnosť Airport Handling bola zrejme naozaj vystavená skutočnej hospodárskej súťaži, keď rokovala s leteckými dopravcami využívajúcimi milánske letiská, a existujú náznaky, že hospodárska súťaž medzi poskytovateľmi služieb pozemnej obsluhy na milánskych letiskách, keď spoločnosť SEAH odchádzala z trhu, bola skutočne otvorená.

7.1.1.3. Aktíva spoločnosti SEAH

- (251) Ako tretí bod analýzy rozsahu prevodu Komisia posudzovala rozsah prevodu aktív.
- (252) Komisia poznamenáva, že keď spoločnosť Airport Handling začala prevádzku, 100 % všetkých zariadení pozemnej obsluhy získala prenájomom od spoločnosti SEAH. O päť mesiacov neskôr začala postupne nahrádzať tieto zariadenia majetkom kúpeným na trhu a napokon v septembri 2015 kúpila [...] (*) z [...] (*) skupín aktív od spoločnosti SEAH.
- (253) Spoločnosť Airport Handling teda začala poskytovať služby pozemnej obsluhy s využitím majetku spoločnosti SEAH na základe nájomnej zmluvy. Platnosť tejto zmluvy sa mala skončiť 31. augusta 2015. Pred ukončením nájomnej zmluvy vyjadrila spoločnosť Airport Handling záujem o získanie [...] (*) z [...] (*) skupín aktív, ktoré boli súčasťou výberového konania, konkrétne skupín č. [...] (*). Podľa spoločnosti Airport Handling, hoci reálne približne jedna tretina zariadení pozemnej obsluhy, ktoré vlastnila spoločnosť SEAH a prenajala ich spoločnosti Airport Handling, bola zastaraná, spoločnosť Airport Handling chcela získať približne [...] (*) % týchto zariadení (ktoré by spoločnosti Airport Handling postačovali na vykonávanie činnosti) vzhľadom na to, že spoločnosť Airport Handling medzičasom získala na trhu značnú zásobu náhradných dielov, ktoré bolo možné použiť ako náhrada niektorých častí najviac zastaraných zariadení spoločnosti SEAH.
- (254) Z dostupnej dokumentácie vyplýva, že rokovania o predaji medzi spoločnosťami Airport Handling a SEAH sa začali, keď spoločnosť Airport Handling listom z 3. júna 2015 predložila tieto návrhy:
- zľava [...] (*) % na [...] (*) vzhľadom na, po prvé, vek a stav vozového parku, a po druhé, výsledok postupu predaja, ktorý začala spoločnosť SEA,
 - platba [...] (*) od 31. júla do 31. decembra 2015,
 - pôvodná nájomná zmluva sa ukončí dohodou k 30. júnu 2015 a spoločnosť SEAH poskytne dočasný obmedzený bezplatný prenájom (*comodato*) približne [...] (*) vybratých položiek [...] (*), najdlhšie do 31. decembra 2015, pričom všetky náklady na poistenie a údržbu bude znášať spoločnosť Airport Handling.
- (255) V ten istý deň sa uskutočnilo stretnutie obidvoch strán. Listom z 10. júna 2015 likvidátor spoločnosti SEAH odpovedal na návrhy spoločnosti Airport Handling v tomto zmysle:
- hoci spoločnosť SEAH má v úmysle prijať ponuku, nie je ochotná poskytnúť zľavy, keďže ceny boli určené odbornými hodnoteniami. Likvidátor poukázal na skutočnosť, že spoločnosť Airport Handling by nemusela znášať ani nijaké náklady na dopravu,
 - spoločnosť SEAH nesúhlasí s platbou na splátky, pokiaľ spoločnosť Airport Handling neposkytne primerané záruky,
 - spoločnosť SEAH je bez zliav ochotná vykonať prevod vozového parku 30. júna 2015 a súhlasiť s prenájomom špecifikovaných položiek, avšak najdlhšie len do 30. novembra 2015.
- (256) Podľa talianskych orgánov rokovania pokračovali do septembra 2015, keď spoločnosť SEAH súhlasila s vyplatením kúpnej ceny [...] (*) za predaj [...] (*) skupín, [...] (*). Kúpna cena bola [...] (*) EUR, čo je cena pôvodne stanovená v rámci neúspešného výberového konania. Pôvodný prenájom bol mimoriadne predĺžený do [...] (*) pre [...] (*) položiek vozového parku na základe vyplatenia celkového nájmu vo výške [...] (*) EUR, čo bol poplatok založený na hodnote, ktorú týmto položkám určili uvedené nezávislé odhady. Spoločnosť Airport Handling vrátila týchto [...] (*) položiek spoločnosti SEAH [...] (*).

(*) Obchodné tajomstvo.

(257) Podľa spoločnosti Airport Handling bola kúpa napriek všetkému ekonomicky odôvodnená, najmä z týchto dôvodov:

- Obchodný model spoločnosti Airport Handling v zásade spočíva v tom, že má svoje prevádzkové centrum iba na jednom mieste, konkrétne na milánskych letiskách, a preto je založený na organizačnom modeli, ktorý zabezpečuje ľudské zdroje a technické prostriedky na uspokojenie dopytu po službách na jedinom mieste (obchodný model poskytovateľa služieb na jednom mieste). Podľa názoru spoločnosti Airport Handling tento model zaručuje vyššiu efektívnosť a istejšie marže ziskovosti. Vek a výkonnosť zariadení sú teda menej dôležité pre spoločnosť Airport Handling než pre prevádzkovateľov, ktorí vykonávajú činnosť na viacerých letiskách, a preto musia nevyhnutne uplatňovať „štíhly manažment“ (lean manažment) svojich zariadení.
- Hoci časť zariadení bola zastaraná, viaceré položky boli pomerne nové a bolo možné ich prevádzkovať efektívne.
- Zariadenia boli už na mieste, a preto si nevyžadovali nijaké náklady na dopravu.
- Spoločnosť Airport Handling dúfala, že sa znížia náklady na údržbu, keďže väčšina položiek pochádzala od toho istého výrobcu a boli rovnakého modelu.
- Keď sa spoločnosť Airport Handling pokúšala nakúpiť použité zariadenia na trhu v celej EÚ, zistila, že trh neponúka dostatok použitých zariadení na uspokojenie požiadaviek spoločnosti Airport Handling za prijateľnú cenu.
- Vyvážená kombinácia použitých a nových zariadení sa mala používať počas počiatočnej fázy, najmä z dôvodu, že dodávatelia zariadení zrejme neboli schopní dodať nové zariadenia naraz a navyše spoločnosť Airport Handling mala dôvod domnievať sa, že náhle masívne zvýšenie dopytu by mohlo viesť k zvýšeniu cien. Spoločnosť Airport Handling preto mala v úmysle postupne vyradovať z prevádzky použité zariadenia a nahradzovať ich novými.
- Napokon, testovanie nového vozového parku a primerané zaškolenie zamestnancov na jeho obsluhu by bolo zložité, najmä v počiatočnej fáze.

(258) Spoločnosť Airport Handling medzičasom, od novembra 2014 do januára 2015, začala postup výberového konania na nákup nových zariadení na trhu. Podľa talianskych orgánov je hodnota zariadení nakúpených v rámci tohto prvého postupu výberového konania približne [...] (*) EUR.

(259) Komisia posudzovala, či je porovnávanie hodnoty a počtu zariadení spoločnosti Airport Handling nakúpených na trhu s hodnotou a počtom zariadení prenajatých a potom kúpených od spoločnosti SEAH spoľahlivým ukazovateľom ekonomickej kontinuity. Pokiaľ ide o porovnateľnosť obidvoch druhov zariadení, Komisia zistila, že:

- Likvidátor spoločnosti SEAH vytvoril skupiny aktív tak, že do každej skupiny zaradil položky, ktoré boli v prevádzkyschopnom stave, spolu s menej prevádzkyschopnými aktívami a položkami.
- Vo všeobecnosti boli zariadenia spoločnosti SEAH zastarané.
- Podľa talianskych orgánov približne [...] (*) z [...] (*) položiek kúpených od spoločnosti SEAH bolo v dobrom alebo primeranom prevádzkovom stave. Nanajvýš približne 1/3 sa mohla použiť na získanie náhradných dielov. Neskôr sa zistilo, že z kúpených položiek malo 700 minimálnu alebo žiadnu hodnotu/využitie a 270 položiek bolo potom odstavených a vyradených z prevádzky ako nepoužiteľné.
- Vybavenie spoločnosti Airport Handling pozostáva zo širokej škály rôznych zariadení, ako sú schody, nákladné vozidlá, vysokozdvížne vozíky, nakladače a vozíky.

(*) Obchodné tajomstvo.

— Nie je vylúčené, že prevádzka jedného nového špičkového vozidla, ktoré sa nepretržite používa, môže byť efektívnejšia než prevádzka viacerých zastaraných vozidiel, ktoré si spravidla vyžadujú viac času mimo prevádzky na údržbu.

- (260) Na základe toho Komisia dospela k záveru, že porovnávanie hodnoty a počtu nových zariadení s hodnotou zariadení prenajatých a kúpených nemožno v tomto prípade použiť ako ukazovateľ ekonomickej kontinuity.
- (261) Na základe tejto skutočnosti Komisia posudzovala dôležitosť zariadení (narádia) ako prevádzkového faktora spoločnosti Airport Handling v porovnaní s pracovnou silou ako prevádzkovým faktorom a takisto v pomere k obratu spoločností SEAH a Airport Handling.
- (262) Pokiaľ ide o dôležitosť zariadení vo vzťahu k pracovnej sile, v poslednej súvahe spoločnosti SEAH pred likvidáciou dosahovala hodnota zariadení približne [...] (*) EUR. Na druhej strane, spoločnosť Airport Handling v roku 2015 vlastnila fixný kapitál v hodnote [...] (*) EUR⁽³⁰⁾. Naproti tomu náklady práce spoločnosti Airport Handling dosahovali podľa prevádzkového účtu spoločnosti za ročné obdobie september 2014 až august 2015 hodnotu [...] (*) EUR⁽³¹⁾.
- (263) Hodnota zariadení je menej dôležitá aj v porovnaní s obratom: Z prevádzkového účtu spoločnosti Airport Handling za obdobie september 2014 až august 2015 vyplýva obrat vo výške [...] (*) EUR. Takže dané zariadenia sú zrejme menej dôležitým prevádzkovým faktorom v porovnaní s pracovnou silou. Ich hodnota je nevelká aj v porovnaní s obratom, ktorý sa vytvára prostredníctvom pracovnej sily a zariadení. Z informácií získaných v rámci formálneho vyšetrovacieho konania skôr vyplýva, že spoločnosti SEAH aj Airport Handling uplatňujú obchodný model vyslovene náročný skôr na pracovnú silu než na zariadenia.
- (264) Komisia preto dospela k záveru, že aj keď spoločnosť Airport Handling spočiatku získala všetky svoje zariadenia od spoločnosti SEAH, nemožno to interpretovať ako *per se* náznak ekonomickej kontinuity, lebo zariadenia sú v oblasti služieb pozemnej obsluhy menej dôležitým prevádzkovým faktorom.

7.1.1.4. Súhrn posudzovania rozsahu prevodu

- (265) Posudzovanie otázky, nakoľko by mohol rozsah prevodu naznačovať, že dochádza k ekonomickej kontinuite medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling, vedie k týmto indiciám:
- (266) Po prvé, nedošlo k prevodu kmeňa klientov zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. Pri likvidácii spoločnosti SEAH boli všetky zmluvy vypovedané a spoločnosť Airport Handling musela opätovne uzatvárať zmluvy, pričom mohla získať niektorých predchádzajúcich klientov spoločnosti SEAH, niektorých nových klientov a časť klientov stratila v prospech konkurentov. Zmluvné podmienky boli dohodnuté nezávisle od predchádzajúcich podmienok v dohodách so spoločnosťou SEAH. V tejto súvislosti mala spoločnosť Airport Handling rovnakú pozíciu, akú by mal ktorýkoľvek iný konkurent alebo nový účastník trhu. Komisia považuje skutočnosť, že nedošlo k prevodu kmeňa klientov, za silnú indicium proti ekonomickej kontinuite.
- (267) Po druhé, spoločnosť Airport Handling spočiatku získavala svoju pracovnú silu výlučne od spoločnosti SEAH, ale na základe nových pracovných zmlúv a nových zmluvných podmienok. Nedošlo k nijakému skupinovému prevodu pracovných zmlúv, k žiadnemu automatickému prevodu takých zmlúv a k nijakému kopírovaniu podmienok zamestnávania.
- (268) Po tretie, aj keď je pravdou, že spoločnosť Airport Handling si spočiatku prenajala všetku techniku pozemnej obsluhy od spoločnosti SEAH, po skončení prenájmu nakoniec prevzala iba časť zariadení tejto spoločnosti, keďže medzičasom začala nakupovať zariadenia od tretích strán. Z dostupných informácií navyše vyplýva, že zariadenia predstavujú iba menší podiel prevádzkových aktív v oblasti služieb pozemnej obsluhy a nie sú rozhodujúce pre štruktúru nákladov a efektívnosť spoločnosti Airport Handling.
- (269) Celkovo sa Komisia po hodnotení z hľadiska rozsahu prevodu domnieva, že všetky okolnosti súvisiace so založením spoločnosti Airport Handling v dôsledku likvidácie spoločnosti SEAH, videné vcelku, nie sú dostatočne silné na to, aby naznačovali, že dochádzalo k ekonomickej kontinuite medzi obidvomi spoločnosťami s cieľom obchádzať rozhodnutie o vymáhaní pomoci.

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽³⁰⁾ Komisia poznamenáva, že podľa účtov a celkových inventárov, ktoré poskytla spoločnosť Airport Handling, väčšia časť zariadení spoločnosti SEAH bola zastaraná, náročná na údržbu a plne odpísaná.

⁽³¹⁾ Podľa uvedenej správy spoločnosti Brattle o podnikateľskom pláne spoločnosti Airport Handling boli náklady práce tejto spoločnosti [...] (*).

7.1.2. Platba trhovej ceny

- (270) Podľa judikatúry by prevod aktív za cenu nižšiu, než je trhovú cenu, bol ukazovateľom ekonomickej kontinuity medzi likvidovanou spoločnosťou s dlhom týkajúcim sa štátnej pomoci a novozaloženou spoločnosťou.

7.1.2.1. Aktíva spoločnosti SEAH – všeobecné poznámky

- (271) V kontexte konkurzného konania môže k obchádzaniu záporného rozhodnutia o štátnej pomoci prostredníctvom prevodu aktív dôjsť najmä:

- ak sa aktíva predávajú alebo prenájímajú za cenu nižšiu, než je trhovú cenu (napríklad pri postupe predaja, ktorý nie je dostatočne otvorený, transparentný a nediskriminačný), alebo
- ak správca konkurznej podstaty vykonal úkony, ktoré poškodili veriteľov a mohli znížiť hodnotu aktív spoločnosti v konkurze, alebo ak porušil zásadu rovnosti veriteľov v neprospech verejných veriteľov⁽³²⁾.

- (272) Naproti tomu sa Komisia domnieva, že prevod alebo prenájom aktív od spoločnosti v konkurze, ktorá dostala nezlučiteľnú pomoc, na novú spoločnosť nie je ukazovateľom obchádzania rozhodnutia o vymáhaní pomoci, ak:

- neboli vykonané nijaké kroky na zníženie hodnoty aktív spoločnosti v konkurze v prospech novej spoločnosti, na úkor veriteľov (keďže účelom likvidácie je maximalizovať výnos z predaja aktív, aby sa v najvyššej možnej miere odškodnili veritelia),
- verejní veritelia (ktorých pohľadávka je spojená s nezlučiteľnou pomocou) neboli v kontexte konkurzného konania neoprávnene znevýhodnení v porovnaní s ostatnými veriteľmi (vrátane novej spoločnosti alebo jej zakladateľov).

- (273) V tomto prípade:

- Poplatok za prenájom bol stanovený na základe dvoch externých hodnotení. Upravený bol smerom nahor, čo zodpovedalo druhému hodnoteniu, ktoré bolo založené na komplexnej kontrole prenajímaných zariadení. Neexistuje teda žiadny náznak, že by cena, za ktorú sa aktíva spoločnosti SEAH prenajali spoločnosti Airport Handling, bola v rozpore s normálnymi trhovými podmienkami.
- Neexistuje ani nijaký náznak, že by transakcie vykonané z iniciatívy likvidátora poškodili veriteľov a mohli znížiť hodnotu aktív spoločnosti SEAH. Predovšetkým, ako sa podrobnejšie uvádza v ďalšej časti, zo všetkých dostupných informácií vyplynulo, že na predaj aktív spoločnosti SEAH boli zorganizované riadne výberové konania, ktoré všetkým kupujúcim s potenciálnym záujmom poskytli možnosť predložiť ponuku. Zo skutočností, že cena prenájmu bola stanovená externými odborníkmi a upravená smerom nahor po druhom hodnotení a že likvidátor spoločnosti SEAH nebol ochotný poskytnúť spoločnosti Airport Handling zľavu z kúpnej ceny zariadení, vyplýva, že proces likvidácie organizovaný likvidátorom bol zameraný na maximalizáciu príjmov, pokiaľ ide o dané aktíva, v prospech veriteľov spoločnosti SEAH, a teda nevedol k osobitnému poskytnutiu hospodárskej výhody spoločnosti Airport Handling.
- Komisia takisto poznamenáva, že ani jedna zo zainteresovaných strán netvrdila, že by likvidačné konanie porušilo práva veriteľov alebo znížilo hodnotu aktív, ktoré dlhovala spoločnosť SEAH, alebo že by také aktíva boli prenajaté spoločnosti Airport Handling za ceny nižšie, než sú trhovú cenu. Zariadenia pozemnej obsluhy spoločnosti SEAH predstavovali približne 4 000 položiek. Podľa plánu, ktorý pôvodne oznámilo Taliansko, mala spoločnosť SEAH tieto zariadenia prenajať za trhovú cenu až do ich predaja na otvorenom trhu v rámci postupu likvidácie.

7.1.2.2. Prenájom aktív spoločnosti SEAH spoločnosti Airport Handling – stanovenie poplatku za prenájom

- (274) Po neúspechu ponukového konania boli zariadenia pozemnej obsluhy prenajaté spoločnosti Airport Handling na základe nájomnej zmluvy, ktorej platnosť sa mala pôvodne skončiť 31. augusta 2015.

⁽³²⁾ Vec T-277/00, Nemecko/Komisia („SMI“), ECLI:EU:C:2004:238, bod 93.

- (275) Podľa judikatúry samotná skutočnosť, že spoločnosť si na určité obdobie prenajala časť aktív alebo všetky aktíva spoločnosti v konkurze, nevyhnutne neznamená, že nová spoločnosť získala konkurenčnú výhodu spojenú s pomocou, ktorá bola predtým poskytnutá prenajímateľovi. ⁽³³⁾ Prenájom aktív príjemcu pomoci spoločnosti, ktorá vykonáva podobnú činnosť, nie je ukazovateľom ekonomickej kontinuity, ak cena prenájmu odráža trhovú cenu. Ak je však cena prenájmu, ktorú platí nová spoločnosť príjemcovi pomoci, nižšia než trhová cena, mohlo by to byť ukazovateľom ekonomickej kontinuity v tom, že o výhode poskytnutej príjemcovi vo forme neoprávnenej a nezlučiteľnej pomoci by bolo možné povedať, že bola úplne alebo čiastočne prevedená na novú spoločnosť prostredníctvom ceny pod trhovou hodnotou.
- (276) Z dostupných informácií vyplýva, že spoločnosť SEAH a správca trustu dohodli nájomnú zmluvu v súlade s princípom nezávislého vzťahu. Poplatok za prenájom bol navyše stanovený na základe dvoch po sebe idúcich externých hodnotení. S cieľom potvrdiť správnosť prvého hodnotenia, ktoré stanovilo ročný poplatok za prenájom [...] (*) EUR, spoločnosti SEAH a Airport Handling spoločne poverili spoločnosť E&Y úlohou opätovne posúdiť poplatok za prenájom. V druhom hodnotení sa pôvodne odporúčal [...] (*) poplatok za prenájom vo výške [...] (*) EUR. Potom, keď sa spoločnosti SEAH a Airport Handling dohodli na rozšírení tohto druhého hodnotenia tak, aby zahŕňalo aj nové informácie uvedené v správach o dodávke zariadení, odborníci zistili, že viaceré stroje a zariadenia neboli vhodné na použitie, a revidovali svoj pôvodný odhad [...] (*) na [...] (*) EUR. Na základe správy z druhého hodnotenia sa spoločnosti SEAH a Airport Handling dohodli na znížení sumy za prenájom na [...] (*) EUR ročne.
- (277) Na záver, z dostupných informácií vyplýva, že spoločnosti SEAH a Airport Handling rokovali v súlade s princípom nezávislého vzťahu a spoliehali sa na správy odborníkov o hodnote príslušných aktív. Zo skutočnosti, že druhé hodnotenie bolo revidované na základe spoločnej požiadavky obidvoch strán, vyplýva, že obidve strany mali v úmysle udržať cenu prenájmu čo najviac v súlade s trhovými podmienkami a predísť akýmkoľvek možným pochybnostiam o kolúzii. Komisia preto považuje dohodnutý poplatok za prenájom prinajmenšom za trhovú cenu.

7.1.2.3. Nákup časti aktív spoločnosti SEAH spoločnosťou Airport Handling – kúpna cena

- (278) Spoločnosť Airport Handling nakúpila aktíva po neúspechu ponukového konania a po skončení platnosti nájomnej zmluvy. Komisia posudzovala, či spoločnosť Airport Handling prostredníctvom tejto transakcie získala nejakú výhodu vyplývajúcu z predchádzajúcej neoprávnenej pomoci poskytnutej spoločnosti SEAH. Toto posudzovanie vychádza z predpokladu, že výhoda je vylúčená, ak kúpna cena [...] (*) EUR zodpovedá prinajmenšom trhovej cene.
- (279) Výzva na vyjadrenie záujmu o aktíva spoločnosti SEAH bola zverejnená 12. novembra 2014 v dodatku k *Úradnému vestníku Európskej únie*. Vzhľadom na veľký počet položiek likvidátor s pomocou nezávislej konzultačnej spoločnosti IMQ rozhodol o rozdelení položiek do deviatich skupín. Podľa spoločnosti SEAH bola dôvodom snaha vyhnúť sa neefektívnosti v dôsledku nadmernej fragmentácie. S cieľom prilákať čo najviac predkladateľov ponúk bola každá skupina vymedzená ako samostatná kombinácia aktív vrátane položiek, ktoré sa dopĺňali a mali rôzne hodnoty. Externý odborník stanovil minimálnu cenu každej skupiny.
- (280) Postup predaja bol obmedzený na poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy, prevádzkovateľov letísk, leteckých dopravcov, výrobcov predávaných druhov zariadení, následných predajcov a lízingové spoločnosti, pričom všetci museli spĺňať určité kritériá minimálnej solventnosti.
- (281) Podľa Talianska nebolo v rámci výberového konania prijaté nijaké formálne vyjadrenie záujmu. Spoločnosť SEAH dostala len neformálne oznámenia od tretích strán s cieľom preskúmať možnosť nadobudnutia iba určitých častí majetku, avšak za nižšie ceny, než aké boli stanovené v rámci výberového konania. Tieto oznámenia boli poskytnuté Komisii v rámci vyšetrovania.
- (282) Taliansko uviedlo, že po negatívnom výsledku výberového konania sa likvidátor spoločnosti SEAH pokúsil zvýšiť záujem potenciálnych kupujúcich aktív spoločnosti SEAH, keď nadviazal kontakt s určitými prevádzkovateľmi, ktorí vykonávajú činnosť v odvetví služieb pozemnej obsluhy, ako aj s prevádzkovateľmi, ktorí neformálne vyjadrili záujem počas výberového konania, a umožnil im prístup do dátovej miestnosti, ako aj k zariadeniam, aby tak umožnil prevádzkovateľovi, ktorý má záujem, skontrolovať si zariadenia na mieste.

⁽³³⁾ Vec T-277/00, Nemecko/Komisia („SMI“), ECLI:EU:C:2004:238, bod 88.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (283) Výsledkom bolo niekoľko prijatých oznámení o záujme nakúpiť zariadenia spoločnosti SEAH, stále však za ceny nižšie, než aké boli stanovené v rámci výberového konania. Napokon bola jediným dôveryhodným záujemcom o nákup zariadení spoločnosti SEAH spoločnosť Airport Handling.
- (284) Komisia posudzovala, či uvedené ponukové konanie účinne oslovilo trh, teda či jeho neúspech je možné považovať za náznak, že na trhu nebol záujem o nákup aktív spoločnosti SEAH. Komisia sa domnieva, že ponukové konanie je účinne otvorené trhu a zamerané na maximalizáciu príjmov, ak je otvorené, transparentné, nediskriminačné a nepodmienené.
- (285) Pokiaľ ide o otvorenosť tohto konania, Komisia poznamenáva, že predaj bol zverejnený v dodatku k *Úradnému vestníku Európskej únie*, a teda mu bola poskytnutá primerane široká publicita.
- (286) Konanie však bolo obmedzené na určitý druh kupujúcich, konkrétne na poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy, prevádzkovateľov letísk, leteckých dopravcov, výrobcov, následných predajcov a lízingové spoločnosti, pričom všetci museli spĺňať určité kritériá minimálnej solventnosti (odôvodnenie (193)).
- (287) Ďalej platí, že talianske orgány nepredložili platné dôvody na *a priori* obmedzenie rozsahu potenciálnych kupujúcich. Preto ponukové konanie nebolo úplne otvorené, keďže kritériá oprávnenosti mohli obmedziť toto konanie tak, že verejný vlastník si nemohol byť istý, či dostal ekonomicky najvýhodnejšiu ponuku.
- (288) Komisia však zastáva názor, že prakticky neexistujú nijaké náznaky, že ak by výberové konanie nebolo obmedzené na prevádzkovateľov pozemnej obsluhy alebo súvisiace podniky, bolo by úspešné. Potvrdzuje to skutočnosť, že ani prostredníctvom neformálnych pokusov prilákať predkladateľov ponúk mimo rozsahu výberového konania nebolo možné získať ponuky, ktoré by dosahovali požadované ceny.
- (289) Likvidátor spoločnosti SEAH dostal viaceré vyjadrenia záujmu o kúpu zariadení spoločnosti SEAH za ceny nižšie, než aké boli stanovené v rámci ponukového konania. To je dostatočný náznak, že účastníci trhu mimo vymedzenej zóny pôvodne oprávnených predkladateľov ponúk neboli ochotní zaplatiť cenu, ktorú požadovala spoločnosť SEAH.
- (290) Z opísaných výsledkov postupu predaja, ako aj z rokovaní medzi spoločnosťou SEAH ako predávajúcim a spoločnosťou Airport Handling ako kupujúcim vyplýva, že pôvodne požadovaná cena bola vyššia, než akú boli ochotní zaplatiť účastníci trhu. Predovšetkým, likvidátor spoločnosti SEAH ako predávajúci rokoval v súlade s princípom nezávislého vzťahu s cieľom získať maximálny hospodársky úžitok z predaja príslušných aktív. Z dokumentácie poskytnutej talianskymi orgánmi vyplýva, že ponuka spoločnosti Airport Handling bola skutočne ekonomicky najvýhodnejšou ponukou, akú spoločnosť SEAH dostala. Na druhej strane, spoločnosť Airport Handling mala ekonomické dôvody na získanie aktív napriek tomu, že spoločnosť SEAH jej odmietla poskytnúť zľavu alebo výhodnejšie platobné podmienky. Kúpnu cenu možno považovať prinajmenšom za trhovú cenu. Neexistuje teda nijaký náznak, že by spoločnosť Airport Handling prostredníctvom nákupu časti aktív spoločnosti SEAH získala nejakú výhodu vyplývajúcu z predchádzajúcej neoprávnenej pomoci poskytnutej spoločnosti SEAH.

7.1.2.4. Záver týkajúci sa trhovej ceny ako potenciálneho ukazovateľa ekonomickej kontinuity

- (291) Vzhľadom na uvedené skutočnosti Komisia dospela k záveru, že na základe okolností prenájmu a následného predaja je prakticky vylúčený akýkoľvek prevod hospodárskej výhody zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling. Cena prenájmu a kúpna cena sa teda nemôžu v tomto prípade považovať za ukazovateľ ekonomickej kontinuity.

7.1.3. Identita akcionárov

- (292) V rozhodnutí o začatí konania z roku 2014 Komisia uviedla, že Taliansko poverilo riadením spoločnosti Airport Handling nezávislého správcu trustu na obdobie troch rokov.⁽³⁴⁾ Taliansko okrem toho navrhlo, aby sa 20 % podielu základného imania spoločnosti Airport Handling otvorilo pre investorov. Komisia potom zistila, že poskytovateľ služieb pozemnej obsluhy bude mať toho istého vlastníka, spoločnosť SEA, a po druhé, že návrh Talianska ponúknuť formou verejnej súťaže 20 % základného imania nového poskytovateľa služieb pozemnej obsluhy nepostačuje na zaručenie prerušenia kontinuity so spoločnosťou SEAH, keďže po prvé, návrh sa obmedzuje len na menšinový podiel akcií, a po druhé, neboli v tejto súvislosti poskytnuté nijaké záruky. K tomuto otvoreniu základného imania by navyše došlo až po vstupe spoločnosti Airport Handling na trh.

⁽³⁴⁾ Odôvodnenie 16 rozhodnutia o začatí konania.

- (293) V priebehu vyšetrovania Taliansko tvrdilo, že založenie trustu zaručí neexistenciu kontinuity medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling. Správca trustu mal zabezpečiť nezávislé riadenie účasti spoločnosti SEA v spoločnosti Airport Handling pri zohľadnení úplnej kontroly nad spoločnosťou, a teda zaručiť vylúčenie akéhokoľvek toku záujmov a/alebo informácií medzi spoločnosťou Airport Handling a skupinou SEA.
- (294) Komisia posudzovala chronologické a vecné okolnosti identity vlastníkov v danom prípade.
- (295) Po prvé, pokiaľ ide o chronológiu, Komisia poznamenáva, že spoločnosť SEA založila spoločnosť Airport Handling 9. septembra 2013. Trust bol zapísaný do obchodného registra 30. júna 2014 a trustová zmluva bola podpísaná v ten istý deň. Komisia poznamenáva, že trust prevzal skutočné riadenie spoločnosti Airport Handling až neskôr, 27. augusta 2014, keď spoločnosť SEA previedla celý podnik Airport Handling do trustu a vymenovala správcu trustu. Ten potom následne vymenoval nové predstavenstvo spoločnosti Airport Handling. Spoločnosť Airport Handling začala prevádzku o niekoľko dní neskôr, 1. septembra 2014. Komisia však poznamenáva, že podľa dostupných informácií spoločnosť už predtým vykonávala hospodárske činnosti, keď ponúkala svoje služby na trhu pred uvedeným dátumom a zjavne už od apríla 2014, keďže boli [...] (*) uzavreté viaceré zmluvy o poskytovaní služieb ⁽³⁵⁾. Potom však už bola spoločnosť Airport Handling úplne vo vlastníctve a pod kontrolou spoločnosti SEA.
- (296) Po druhé, pokiaľ ide o vecné okolnosti prevodu vlastníctva a kontroly na trust, Komisia posudzovala, či skutočnosť, že spoločnosť Airport Handling bola krátko pred začatím prevádzky dočasne riadená správcou trustu, je dostatočná na vylúčenie možnosti, že spoločnosť SEA vykonávala práva vo vzťahu k riadeniu spoločnosti Airport Handling tak, že mohla jednostranne prijímať obchodné rozhodnutia. V tejto súvislosti Komisia poznamenáva:
- (297) Podľa trustovej zmluvy podlieha činnosť správcu trustu určitým vecným obmedzeniam. Od správcu trustu sa najmä nevyžaduje, aby zisťoval:
- či sa zástupcovia spoločnosti SEA zúčastňovali na rokovaníach so zamestnancami, ktorých mala opätovne zamestnať spoločnosť Airport Handling,
 - či spoločnosť Airport Handling externe využíva zamestnancov spoločnosti SEA vrátane jej generálneho riaditeľa,
 - či určité centrálné služby vrátane vzťahov s investormi a starostlivosti o zákazníkov bude naďalej poskytovať spoločnosť SEA,
 - či sa rozhodnutia o financovaní úplne prenechajú na voľné uváženie spoločnosti SEA.
- (298) Okrem toho, hoci na základe trustovej zmluvy má byť riadenie spoločnosti Airport Handling oddelené od riadenia spoločnosti SEAH, spoločnosť Airport Handling riadi bývalý riaditeľ pre rozvoj obchodnej činnosti v leteckej doprave spoločnosti SEA.
- (299) Komisia poznamenáva, že spoločnosť SEA skutočne poskytla spoločnosti Airport Handling dvoch vyšších riadiacich pracovníkov. Oba v súčasnosti zastávajú vyššie riadiace funkcie v spoločnosti Airport Handling. Podľa Talianska neexistujú nijaké hierarchické vzťahy medzi spoločnosťou SEA a týmito riadiacimi pracovníkmi, ktorí nevykonávajú žiadnu činnosť v prospech spoločnosti SEA. Aj ich odmeňovanie nezávisle stanovila spoločnosť Airport Handling.
- (300) Podľa Talianska bolo rozhodnutie spoločnosti SEA poskytnúť spoločnosti Airport Handling týchto riadiacich pracovníkov prijaté s ohľadom na návrhy Talianska, ktoré sa týkali otvorenia základného imania spoločnosti Airport Handling tretím stranám. Na tento účel bolo potrebné zabezpečiť, na jednej strane, aby bol manažment spoločnosti Airport Handling plne kvalifikovaný, a na druhej strane, aby boli podmienky zamestnávania manažérov flexibilné. Taliansko vysvetlilo, že spoločnosť Airport Handling v skutočnosti podpísala so spoločnosťou SEA zmluvy o dočasnom preložení pre [...] (*) zamestnancov.
- (301) Na záver Komisia konštatuje, že chronologické aj vecné okolnosti poverenia potvrdzujú, že počas celej počiatočnej fázy spoločnosti Airport Handling a na začiatku jej hospodárskych činností uplatňovala spoločnosť SEA kontrolu nad spoločnosťou Airport Handling v rozsahu, aj keď premenlivom, ktorý jej sústavne zabezpečoval výrazný vplyv na každodenné riadenie tejto spoločnosti.
- (302) Komisia vzala na vedomie už opísanú rámcovú investičnú dohodu z 21. septembra 2015 medzi správcou trustu a súkromným účastníkom trhu, spoločnosťou D'Nata, týkajúcej sa predaja [...] (*) % podielu v spoločnosti Airport Handling, v kombinácii s právom vymenovať väčšinu členov predstavenstva a takisto generálneho riaditeľa spoločnosti Airport Handling, a ďalej týkajúcej sa opcie na získanie ďalšieho [...] (*) % podielu v spoločnosti Airport Handling.

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽³⁵⁾ Dátumy podpisu zmlúv podľa zoznamu, ktorý poskytlo Taliansko, napríklad [...] (*).

- (303) Spoločnosť D'Nata bude mať skutočnú kontrolu nad spoločnosťou Airport Handling, keď vymenuje väčšinu členov jej predstavenstva a takisto generálneho riaditeľa. Dostupné informácie o ponukovom konaní, ktoré organizovala súkromná banka nezávisle od spoločnosti SEAH aj od správcu trustu, navyše potvrdzujú, že spoločnosť D'Nata získala podiel v spoločnosti Airport Handling za trhovú cenu. Napokon, na základe dostupných informácií sa potvrdzuje, že spoločnosť D'Nata nie je identická, ani inak prepojená so spoločnosťou SEAH.
- (304) Prevod kontroly nad spoločnosťou Airport Handling od spoločnosti SEAH a správcu trustu na spoločnosť D'Nata sa však uskutočnil viac ako dva roky po založení spoločnosti Airport Handling spoločnosťou SEAH a viac ako rok po začatí prevádzky spoločnosti.
- (305) Komisia preto nemôže dospieť k záveru, že ekonomická kontinuita neexistuje, výlučne na základe kritérií týkajúcich sa identity akcionárov. Komisia napriek tomu toto kritérium posudzovala spolu s ďalšími relevantnými kritériami s cieľom dospieť k záveru, či je možné potvrdiť neexistenciu ekonomickej kontinuity.

7.1.4. Načasovanie transakcie

- (306) K likvidácii spoločnosti SEAH 1. júla 2014 a založeniu spoločnosti Airport Handling 9. septembra 2013 došlo po tom, čo Komisia 12. decembra 2012 prijala rozhodnutie o vymáhaní pomoci. Spoločnosť v likvidácii zabezpečovala prevádzku pozemnej obsluhy, až kým nezačala 1. septembra 2014 prevádzku spoločnosť Airport Handling.
- (307) Načasovanie udalostí by tak mohlo byť *prima facie* náznakom, že výsledkom procesu, ktorý vyvrcholil vytvorením spoločnosti Airport Handling, bolo obchádzanie rozhodnutia o vymáhaní pomoci, ktoré bolo prijaté pred uskutočnením procesu. Komisia však pripomína, že podľa judikatúry sa nevyžaduje, aby Komisia preskúmala, predovšetkým a nad rámec ostatných kritérií, čas vykonania prevodu aktív, čo je jeden z faktorov, ktoré „je možné“ zohľadniť s cieľom vylúčiť ekonomickú kontinuitu medzi týmito dvomi subjektmi. ⁽³⁶⁾

7.1.5. Hospodárska logika transakcie

- (308) Na základe dostupných informácií sa potvrdzuje, že spoločnosť Airport Handling v zásade pokračuje v rovnakom druhu obchodných činností, aké vykonávala spoločnosť SEAH, konkrétne poskytovanie služieb pozemnej obsluhy na letiskách Linate a Malpensa.
- (309) V tejto súvislosti sa Komisia odvoláva na judikatúru, podľa ktorej samotná okolnosť, že nadobúdateľ v skutočnosti pokračuje v obchodnej činnosti podniku, ktorý je povinný vrátiť pomoc, nevyhnutne neznamená, že podnik nadobúdateľa získal konkurenčnú výhodu spojenú s pomocou, ktorá bola poskytnutá druhému podniku. V konkrétnom prípade, na ktorý sa Komisia odvoláva, si podnik nadobúdateľa prenajal za trhovú cenu závod od podniku, ktorý dostal pomoc takmer tri roky pred vznikom podniku nadobúdateľa. ⁽³⁷⁾ Komisia pripomína, že v spornej veci si spoločnosť Airport Handling prenajala a potom kúpila zariadenia spoločnosti SEAH za cenu, ktorú možno považovať prinajmenšom za trhovú cenu, a neoprávnená pomoc, ktorá sa má vymáhať od spoločnosti SEAH, bola poskytnutá v rokoch 2002 – 2010, teda tri roky pred tým, než bola spoločnosť Airport Handling založená, a štyri roky pred tým, než spoločnosť Airport Handling začala svoju hospodársku činnosť.
- (310) Pokiaľ ide o hospodársku logiku transakcie, Komisia konkrétnejšie poznamenáva, že:
- (311) Ako bolo opísané v bodoch 2.6.1 a 2.6.2, podnikateľský plán spoločnosti Airport Handling sa líši od podnikateľského plánu spoločnosti SEAH vo viacerých bodoch, najmä pokiaľ ide o:
- [...] (*),
 - [...] (*),
 - [...] (*),
 - [...] (*),
 - [...] (*),
 - [...] (*).

⁽³⁶⁾ Vec T-123/09, Ryanair/Komisia, ECLI:EU:T:2012:164, bod 156.

⁽³⁷⁾ Vec C-277/00, Nemecko/Komisia („SMI“), ECLI:EU:C:2004:238, body 86 – 89.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (312) Spoločnosť Airport Handling preto riadila svoju činnosť za odlišných prevádzkových podmienok než spoločnosť SEAH, podľa svojho vlastného podnikateľského plánu. Okrem toho talianske orgány nepožadovali od spoločnosti Airport Handling, aby sa riadila konkrétnym obchodným modelom, aby zachovávala určitý rozsah činností, ani aby prevzala akékoľvek konkrétne zariadenia alebo zamestnancov.

7.1.6. Celkový záver týkajúci sa ekonomickej kontinuity od spoločnosti SEAH ku spoločnosti Airport Handling

- (313) Podľa názoru Komisie daný prípad obsahuje prvky, ktoré svedčia o ekonomickej kontinuite, ako aj prvky, ktoré podporujú opačné zistenie.
- (314) Na strane prvkov, ktoré podporujú zistenie ekonomickej kontinuity, Komisia určila skutočnosť, že predchádzajúci vlastník spoločnosti SEAH vytvoril spoločnosť Airport Handling, ktorá vykonáva činnosť v rovnakej oblasti ako spoločnosť SEAH, ktorá spoiatku získavala svoju pracovnú silu takmer výlučne spomedzi bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH a prebrala veľkú časť jej majetku, a to všetko po rozhodnutí Komisie o vymáhaní pomoci.
- (315) Viaceré ďalšie faktory však skôr naznačujú, že spoločnosť Airport Handling nebola založená ako spoločnosť na obchádzanie rozhodnutia, ale ako úplne nová spoločnosť. Najsilnejším prvkom v tejto súvislosti je, že spoločnosť musela nanovo vytvárať svoj kmeň klientov tým, že sa obracala na letecké spoločnosti s ponukami, ktoré boli úplne nezávislé od predchádzajúcich zmlúv spoločnosti SEAH, a uzatvárala s nimi dohody za nových podmienok. Spoločnosť Airport Handling preto musela nanovo získavať svojich zákazníkov a trhové podiely takisto, ako by to musel robiť ktorýkoľvek konkurent alebo nový účastník trhu. Vzhľadom na to, že kmeň klientov je základom v oblasti služieb pozemnej obsluhy, Komisia prikladá tomuto prvku veľkú váhu.
- (316) Pokiaľ ide o majetok prevzatý od spoločnosti SEAH, spoločnosť Airport Handling platila prinajmenšom trhovú cenu za prenájom zariadení a neskôr, keď časť zariadení kúpila, platila cenu, ktorá bola prinajmenšom trhovou cenou, akú boli ochotní zaplatiť účastníci trhu.
- (317) Nedošlo ani k nijakému skupinovému prevodu pracovnej sily. Spoločnosť Airport Handling uzatvárala nové pracovné zmluvy za nových podmienok. Každý konkurent alebo nový účastník trhu by mal rovnakú možnosť prijímať bývalých zamestnancov spoločnosti SEAH a bývalí pracovníci spoločnosti SEAH sa jednoducho javili ako najvhodnejší cieľ pri prijímaní nových zamestnancov. Prevedená bola len časť zariadení a tie navyše predstavujú iba malú časť celkového prevádzkového faktora v oblasti služieb pozemnej obsluhy.
- (318) Pokiaľ ide o hospodársku logiku prevádzky, spoločnosť Airport Handling riadi svoju činnosť za odlišných prevádzkových podmienok než spoločnosť SEAH, podľa svojho vlastného podnikateľského plánu. Okrem toho talianske orgány nepožadovali od spoločnosti Airport Handling, aby sa riadila konkrétnym obchodným modelom, aby zachovávala určitý rozsah činností, ani aby prevzala akékoľvek konkrétne zariadenia alebo zamestnancov.
- (319) Na základe tejto skutočnosti sa Komisia domnieva, že po zohľadnení všetkých okolností ekonomická kontinuita medzi spoločnosťami SEAH a Airport Handling neexistuje a vytvorenie spoločnosti Airport Handling nemožno považovať za obchádzanie rozhodnutia o vymáhaní pomoci. V dôsledku toho nemôže byť spoločnosť Airport Handling zodpovedná za vrátenie pomoci, ktorá sa podľa rozhodnutia o vymáhaní pomoci považuje za nezlučiteľnú.

7.2. Investícia spoločnosti SEA do spoločnosti Airport Handling – existencia štátnej pomoci

- (320) Podľa článku 107 ods. 1 zmluvy „pomoc poskytovaná členským štátom alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá naruša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvýhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, je nezlučiteľná s vnútorným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“.
- (321) Kritériá stanovené v článku 107 ods. 1 zmluvy sú kumulatívne. Preto, aby bolo možné určiť, že opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 zmluvy, musia byť splnené všetky uvedené podmienky. Finančná pomoc by konkrétne mala:
- a) byť poskytovaná členským štátom alebo zo štátnych prostriedkov;
 - b) zvýhodňovať určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru;

- c) narúšať hospodársku súťaž alebo hroziť narušením hospodárskej súťaže;
- d) ovplyvňovať obchod medzi členskými štátmi.

7.2.1. *Selektívna hospodárska výhoda – zásada súkromného investora v trhovom hospodárstve*

- (322) Taliansko zastáva názor, že zvýšenie základného imania spoločnosti Airport Handling spoločnosťou SEA bolo v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve, a teda spoločnosti Airport Handling nebola poskytnutá nijaká výhoda, preto opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc. Aj keď spoločnosť SEAH od roku 2000 sústavne zaznamenávala straty, bolo by oprávnené predpokladať, že na druhej strane činnosť spoločnosti Airport Handling priniesie dostatočný zisk na to, aby sa zvýšenie základného imania ukázalo ako ziskové, najmä z hľadiska opatrení stanovených v podnikateľskom pláne spoločnosti Airport Handling na roky 2014 – 2017. Preto keď sa spoločnosť SEA rozhodla zvýšiť základné imanie spoločnosti Airport Handling, konala ako obozretný investor v trhovom hospodárstve.
- (323) Na účely posudzovania zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve je potrebné určiť, či za podobných okolností, ktoré sprevádzajú prijatie posudzovaného opatrenia, by sa podobne správal hypotetický súkromný investor v trhovom hospodárstve, ktorý sa riadi vyhliadkami na ziskovosť, a nie cieľmi verejnej politiky. S cieľom preskúmať, či sa štát správal alebo nesprával ako obozretný investor konajúci v trhovom hospodárstve, je potrebné preniesť sa do kontextu obdobia, počas ktorého sa prijali opatrenia finančnej pomoci s cieľom posúdiť ekonomickú racionálnosť správania štátu, a teda zdržať sa akéhokoľvek hodnotenia založeného na neskoršej situácii. ⁽³⁸⁾
- (324) V dôsledku toho sa musí odôvodnenie verejnej investície z hľadiska trhového hospodárstva posudzovať so zreteľom na dostupné informácie a predvídateľný vývoj v čase, keď sa investícia realizovala. ⁽³⁹⁾
- (325) V priebehu vyšetrovania Taliansko vysvetlilo, že rozhodnutie investovať do spoločnosti Airport Handling bolo založené na podnikateľskom pláne zo 6. augusta 2014. Komisia však podotýka, že tento podnikateľský plán bol prijatý až po konečnom rozhodnutí o zvýšení základného imania spoločnosti o 25 miliónov EUR 30. júna 2014. Komisia sa domnieva, že počiatočné rozhodnutie o vytvorení spoločnosti Airport Handling a investovaní 25 miliónov EUR muselo byť prijaté najneskôr pred založením spoločnosti 9. septembra 2013. Podnikateľský plán, ktorý má Komisia k dispozícii a ktorý sa najviac blíži uvedenému dátumu, je podnikateľský plán zo 14. novembra 2013. Komisia takisto podotýka, že tento podnikateľský plán už predpokladá investíciu 25 miliónov EUR. Komisia sa preto domnieva, že podnikateľský plán z novembra 2013 je relevantný pre posudzovanie súladu so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve.
- (326) V rozhodnutí o začatí konania z roku 2014 Komisia vyjadrila pochybnosti, či spoločnosť SEA konala ako investor v trhovom hospodárstve. Po prvé preto, že spoločnosť SEA nezvážila riziko zodpovednosti spoločnosti Airport Handling za vrátenie nezlučiteľnej pomoci predtým poskytnutej spoločnosti SEAH, ak Komisia zistí ekonomickú kontinuitu. Po druhé, Komisia vyjadrila pochybnosti, či bol podnikateľský plán podporujúci rozhodnutie spoločnosti SEA investovať do spoločnosti Airport Handling založený na dostatočne hodnoverných predpokladoch. Napokon, Komisia musí posúdiť, či rozhodnutie investovať do spoločnosti Airport Handling bolo prijaté za trhových podmienok. Inými slovami, Komisia musí posúdiť, či investor mohol očakávať primeranú návratnosť pri zohľadnení predvídateľných rizík týkajúcich sa investície.

7.2.2. *Opatrenia na zmiernenie rizika prijaté spoločnosťou SEA*

- (327) Pokiaľ ide o prvú pochybnosť, Komisia podotýka, že spoločnosť SEA si bola vedomá rizika zistenia ekonomickej kontinuity a prijala opatrenia na zmiernenie rizika:
- (328) Spoločnosť SEA si bola vedomá takého rizika, ako vyplýva z dokumentov predložených Komisii v súvislosti s predbežným oznámením z novembra 2013. Riziko, že zodpovednosť by sa mohla previesť zo spoločnosti SEAH na spoločnosť Airport Handling v dôsledku ekonomickej kontinuity, je právne riziko. Vnímanie a zvažovanie rizika, ako aj primerané opatrenia na zmiernenie rizika, závisia od právnych predpokladov vypracovaných v čase investície.

⁽³⁸⁾ Vec C-482/99, Francúzsko/Komisia, citované, bod 71.

⁽³⁹⁾ Vec T-16/96, Cityflyer Express/Komisia, [1998] ECR II-757, bod 76.

- (329) Z dostupných informácií vyplýva, že spoločnosť SEA zvažovala tieto opatrenia na zmiernenie rizika týkajúce sa pracovnej sily: V dohode medzi spoločnosťou SEA a odbormi zo 4. novembra 2013 spoločnosť SEA vyhlásila, že „základný význam bol prisúdený požiadavke diskontinuity, ktorá musí tvoriť súčasť každého alternatívneho riešenia peňažných platieb, ako záruka, že povinnosť vymáhania pomoci nie je možné rozšíriť na ktorúkoľvek tretiu stranu.“ V priebehu rokovaní o čiastočnom prevode pracovnej sily zo spoločnosti SEAH do spoločnosti Airport Handling sa štruktúra práce a určité podmienky zamestnávania výrazne zmenili, ako bolo podrobne vysvetlené v odôvodneniach (232) až (234). Uplatniteľné zásady boli uvedené v už opísaných vykonávacích dohodách s odbormi zo 4. júna 2014 a oznámené boli už v dohode s odbormi z 13. novembra 2013, a teda pred vykonaním dvoch veľkých zvýšení základného imania 10. marca a 30. júna 2014 (odôvodnenia (45) a (46)).
- (330) Spoločnosť SEA zaviedla tieto opatrenia na zmiernenie rizika, ktoré mali zabezpečiť diskontinuitu v súvislosti s prevodom aktív spoločnosti SEAH: Po prvé, správca trustu vylúčil spoločnosť Airport Handling z verejného ponukového konania na predaj zariadení. Po druhé, spoločnosť Airport Handling si prenajala zariadenia od spoločnosti SEAH za trhový poplatok za prenájom, ktorý bol stanovený na základe správ dvoch nezávislých odborníkov.
- (331) Spoločnosť SEA prijala opatrenia na zabezpečenie diskontinuity spoločností Airport Handling a SEAH aj z hľadiska zákaznickej základne. Zákazníci spoločnosti SEAH boli vopred informovaní o likvidácii spoločnosti. S leteckými spoločnosťami, ktoré si vybrali spoločnosť Airport Handling ako svojho poskytovateľa služieb, boli podpísané nové zmluvy o poskytovaní služieb s novými finančnými podmienkami.
- (332) Ako ďalšie opatrenie na zmiernenie rizika spoločnosť SEA založila trust. Ako je vysvetlené v oddiele 2.3, hlavnou úlohou trustu bolo pôsobiť ako jediný akcionár spoločnosti Airport Handling a zabezpečiť, aby spoločnosť Airport Handling vykonávala prevádzku v stave ekonomickej diskontinuity so spoločnosťou SEAH.
- (333) Komisia poznamenáva, že riziko vyplývajúce z možnosti budúcej zodpovednosti za vrátenie pomoci nie je uvedené v podnikateľskom pláne spoločnosti Airport Handling z novembra 2013. Komisia v tejto súvislosti podotýka, že spoločnosť SEA vypracovala tento podnikateľský plán na svoje vlastné účely. Spoločnosť SEA, ako materská spoločnosť novozaloženého aktéra na trhu v oblasti služieb pozemnej obsluhy a preukázateľne vedomá si rizík vyplývajúcich z rôznych faktorov kontinuity, mohla prijímať informované investičné rozhodnutia bez toho, aby uvedené riziko výslovne spomínala v podnikateľskom pláne. Navyše, konečné rozhodnutie o zvýšení základného imania o 25 miliónov EUR bolo prijaté, až keď boli zabezpečené opatrenia na zmiernenie rizika. Okrem toho, už opísané externé hodnotenie podnikateľského plánu z novembra 2013 (odôvodnenie (114)) potvrdzuje, že racionálny investor by hodnotil pravdepodobnosť ekonomickej kontinuity, a teda zodpovednosti za vrátenie pomoci, ako nižšiu než [...] (*) %, a preto by považoval za ekonomicky racionálne investovať do spoločnosti Airport Handling.

7.2.3. Podnikateľský plán spoločnosti Airport Handling

- (334) Pokiaľ ide o druhú pochybnosť, konkrétne, či bol podnikateľský plán podporujúci rozhodnutie spoločnosti SEA investovať do spoločnosti Airport Handling založený na dostatočne hodnoverných predpokladoch, Komisia uvádza tieto pripomienky:

7.2.3.1. Predpoklady týkajúce sa vývoja leteckej dopravy STOP

- (335) Prognózy leteckej dopravy na milánskych letiskách v kombinácii s trhovými podielmi spoločnosti Airport Handling sú určujúcim faktorom v podnikateľskom pláne tejto spoločnosti. Ako potvrdili externí odborníci (spoločnosť BCG), ktorí hodnotili podnikateľské plány spoločnosti Airport Handling, prognózy spoločnosti týkajúce sa leteckej dopravy sú v súlade s prognózami, ktoré vydali združenie IATA a organizácia Eurocontrol. Komisia považuje tieto orgány za spoľahlivé zdroje údajov na vypracovávanie prognóz dopravy v oblasti letectva. Pokiaľ ide o uplatnenie týchto prognóz na letisko Malpensa, Komisia poznamenáva, že podľa správy spoločnosti BCG zámer spoločnosti Airport Handling udržať stabilnú zostavu leteckých dopravcov na tomto letisku nie je v súlade s historickým vývojom a že nové nariadenie by mohlo viesť k presunu niektorých dopravcov na letisko Linate.

7.2.3.2. Predpoklady týkajúce sa osobných nákladov

- (336) Podľa podnikateľského plánu z novembra 2013 osobné náklady v priemere predstavujú [...] (*) % prevádzkových nákladov v období rokov 2014 – 2017.
- (337) Komisia posudzovala hodnovernosť predpokladov, na ktorých sa zakladá táto významná nákladová položka.

(*) Obchodné tajomstvo.

- (338) Po prvé, Komisia poznamenáva, že podľa správy spoločnosti Brattle percentuálny podiel osobných nákladov na celkových prevádzkových nákladoch, predpokladaný spoločnosťou Airport Handling, je úplne v súlade so štruktúrou nákladov európskeho odvetvia služieb pozemnej obsluhy, z ktorej vyplýva podiel osobných nákladov na celkových prevádzkových nákladoch 65 – 80 %. V tejto súvislosti sa v správe odkazuje na údaje uvedené v posúdení vplyvu, ktoré sprevádza návrh nového nariadenia Komisie o službách pozemnej obsluhy.⁽⁴⁰⁾
- (339) Po druhé, na základe informácií, ktoré poskytlo Taliansko, Komisia poznamenáva, že priemerné hodinové osobné náklady spoločnosti Airport Handling, vo vyjadrení v ekvivalente plného pracovného času, zrejme sú [...] (*). Priemerné hodinové osobné náklady v podnikateľskom pláne z novembra 2013 sú [...] (*) EUR a v podnikateľskom pláne z augusta 2014 [...] (*) EUR, čo je [...] (*) než priemerné hodinové náklady, ktoré platila spoločnosť SEAH v roku 2013, teda približne [...] (*) EUR⁽⁴¹⁾. V správe spoločnosti Brattle sa potvrdzuje, že spoločnosť Airport Handling tieto náklady práce reálne dosiahla, a preto zo správy vyplýva záver, že podnikateľský plán nebol príliš optimistický.
- (340) Komisia konštatuje, že predpokladané zníženie nákladov práce zrejme nie je nereálne vzhľadom na typickú štruktúru nákladov v odvetví.

7.2.3.3. Predpoklady týkajúce sa trhového podielu

- (341) Komisia vyjadrila znepokojenie, pokiaľ ide o pomerne vysoké predpoklady trhového podielu v podnikateľskom pláne spoločnosti Airport Handling z novembra 2013. Trhový podiel v oblasti služieb obsluhy rampy sa predpokladá vo výške [60 – 70] (*) % v roku 2014, s nárastom na [70 – 80] (*) % v roku 2017. Trhový podiel v oblasti služieb osobnej dopravy sa predpokladá vo výške [60 – 70] (*) % v roku 2014 a [60 – 70] (*) % v roku 2017.
- (342) V roku 2013 bol celkový trhový podiel spoločnosti SEAH [70 – 80] (*) %⁽⁴²⁾. Komisia podotýka, že predpokladaný trhový podiel spoločnosti Airport Handling je nižší, než bol trhový podiel spoločnosti SEAH. V dôsledku toho nie je predpoklad, že by spoločnosť Airport Handling získala všetky zmluvy spoločnosti SEAH. S určitými stratami trhového podielu novej spoločnosti sa v skutočnosti počíta.
- (343) Stratégiou spoločnosti Airport Handling je ponúkať vysokú úroveň dostupnosti v porovnaní s ostatnými poskytovateľmi služieb pozemnej obsluhy na letiskách Linate a Malpensa. Spoločnosť zaručuje 24-hodinovú službu, takže služby pozemnej obsluhy sa poskytujú, aj keď lietadlo mešká. To je konkurenčná výhoda, ktorá môže byť osobitne hodnotná pre leteckých dopravcov s intenzívnou prevádzkou a vysokými frekvenciami letov na milánske letiská, ako sú Alitalia a EasyJet. Títo leteckí dopravcovia môžu mať záujem zotrvať u dodávateľa, ktorý je schopný poskytovať takéto služby. Tým možno rozumne vysvetliť, prečo mohla spoločnosť Airport Handling očakávať pomerne vysoký trhový podiel od začiatku svojej prevádzky.
- (344) Komisia takisto podotýka, že ako sa uvádza v správe spoločnosti Brattle, na základe údajov z roku 2013 bol predpokladaný trhový podiel spoločnosti Airport Handling nižší v porovnaní s odhadmi pre väčších poskytovateľov služieb pozemnej obsluhy na ostatných talianskych letiskách: i) Bergamo (78,23 %), ii) Cagliari (75,61 %), iii) Catania (77,18 %), iv) Palermo (75,85 %), v) Turín (68,8 %).
- (345) Komisia okrem toho poznamenáva, že trhový podiel, ktorý spoločnosť Airport Handling dosiahla v roku 2014, je v skutočnosti vyšší, než bol odhadovaný v podnikateľskom pláne z novembra 2013. Taký vysoký trhový podiel možno vysvetliť najmä skutočnosťou, že spoločnosť Airport Handling sa podarilo podpísať zmluvy s [...] (*). Spolu dosahujú významný podiel v doprave na dvoch letiskách, konkrétne [...] (*) % leteckej dopravy na letisku Linate a [...] (*) % leteckej dopravy na letisku Malpensa.

⁽⁴⁰⁾ Príloha k posúdeniu vplyvu, ktoré je sprievodným dokumentom k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o službách pozemnej obsluhy na letiskách Únie, ktorým sa zrušuje smernica Rady 96/67/ES, zo 16. januára 2012, SEC(2011) 1439 final. Na strane 95 tohto dokumentu Komisia uvádza, že „Liberalizácia služieb pozemnej obsluhy a koniec monopolov alebo duopolov (letisko/letecký dopravca, pre ktorého je dané letisko hlavným letiskom) na letiskách znamenalo, že poskytovatelia služieb pozemnej obsluhy sa museli prispôbiť, aby boli konkurencieschopnejší, a museli sa vyrovnáť so silnejšou konkurenciou. Najviditeľnejším dôsledkom pre pracovníkov služieb pozemnej obsluhy bolo zvýšenie produktivity a pružnosti práce. Poskytovatelia služieb pozemnej obsluhy často vysvetľujú, že toto zvýšenie produktivity práce je nevyhnutné, keďže náklady na zamestnancov predstavujú 65 – 80 % ich celkových nákladov, zatiaľ čo zamestnanecké združenia zvyčajne tvrdia, že spoločnosti pozemnej obsluhy sa príliš zameriavajú na faktor práce s cieľom znižovať náklady.“

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽⁴¹⁾ Podľa správy spoločnosti Brattle, bod 48, s. 11.

⁽⁴²⁾ Správa spoločnosti Brattle, bod 40, s. 9.

- (346) Na záver, Komisia nespochybňuje hodnovernosť predpokladov trhového podielu spoločnosti Airport Handling. Po prvé, sú založené na konkurenčných výhodách, ktoré spoločnosť Airport Handling ponúka. Po druhé, tieto predpoklady sa zdajú konzervatívne v porovnaní s trhovými podielmi partnerskej skupiny spoločností pozemnej obsluhy na letiskách v čase, keď sa podnikateľský plán vypracovával. Komisia takisto poznamenáva, že tieto predpoklady sa realizovali v praxi.

7.2.3.4. Predpoklady týkajúce sa ziskovosti

- (347) V podnikateľskom pláne z novembra 2013 sa od druhého roka prevádzky predpokladajú príjmy EBIT [...] (*) a zisk pred zdanením [...] (*). Príjmy EBIT a zisk po zdanení [...] (*). V podnikateľskom pláne z novembra 2013 nie sú uvedené zvyčajné ukazovatele ziskovosti, ako je napríklad vnútorná miera návratnosti (IRR) alebo čistá súčasná hodnota. V správe spoločnosti Brattle sú však tieto výpočty uvedené na základe údajov z podnikateľského plánu.
- (348) Na to, aby racionálny súkromný investor investoval do spoločnosti Airport Handling, musí očakávať návratnosť prinajmenšom rovnú implicitným nákladom na kapitál, ktoré možno približne vyjadriť ako vážené priemerné kapitálové náklady (WACC).
- (349) V správe spoločnosti Brattle sa vypočítava hodnota IRR investície do spoločnosti Airport Handling a kontroluje sa, či je rovná hodnote WACC alebo vyššia. V správe sa používajú dve alternatívne hodnoty WACC. Prvá je [...] (*) %, čo je podľa správy neupravená hodnota WACC po zdanení, použitá v podnikateľskom pláne⁽⁴³⁾. Druhá je [...] (*) % a v správe je vypočítaná ako spodná hranica implicitných nákladov na kapitál. V závislosti od konečnej hodnoty investície sa v správe spoločnosti Brattle odhaduje, že očakávaný kapitálový výnos investície do spoločnosti Airport Handling sa pohybuje v rozsahu [...] (*) % až [...] (*) %. Z výpočtov vyplýva, že vo všetkých scenároch očakávaná hodnota IRR prevyšuje hodnotu implicitných nákladov na kapitál, a preto je investícia zisková.
- (350) Komisia podotýka, že časový horizont podnikateľského plánu (roky 2014 – 2017) je pomerne krátky. Z toho dôvodu môže byť podnikateľský plán citlivý na zmeny základných predpokladov. Na uvedenú časovú líniu je však potrebné pozerieť s ohľadom na tieto skutočnosti. Po prvé, podnikateľský plán bol vypracovaný pre prevádzkovateľa letiska, spoločnosť SEA, ktorá mnoho rokov vlastnila dcérsku spoločnosť poskytujúcu služby pozemnej obsluhy. Po druhé, už vtedy prebiehala reštrukturalizácia a spoločnosť SEAH dosiahla výrazné zvýšenie produktivity. Preto sa zdá rozumné obmedziť rozsah podnikateľského plánu na minimum potrebné pre skúseného investora, akým je spoločnosť SEA.
- (351) Komisia poznamenáva, že niektoré základné predpoklady podnikateľského plánu z novembra 2013 sa úplne splnili, najmä pokiaľ ide o ziskovosť a trhové podiely. Spoločnosť Airport Handling bola zisková už v prvom roku svojej prevádzky: Podľa výkazu o finančných výsledkoch od septembra 2014 do augusta 2015 spoločnosť dosiahla príjmy EBIT [...] (*) EUR.
- (352) Na záver sa Komisia domnieva, že s použitím predpokladov týkajúcich sa vývoja nákladov práce a trhového podielu, ktoré sa zdajú rozumné, z podnikateľského plánu vyplýva dostatočne vysoký kapitálový výnos pre spoločnosť SEA za zvýšenie základného imania o 25 miliónov EUR.

7.2.4. Záver týkajúci sa selektívnej hospodárskej výhody

- (353) Komisia dospela k záveru, že spoločnosť SEA prijala dostatočné opatrenia na obmedzenie rizika zistenia ekonomickej kontinuity. Podnikateľský plán bol založený na predpokladoch, ktoré by racionálny súkromný investor so značnými skúsenosťami v odvetví služieb pozemnej obsluhy na letiskách, ktorý má v úmysle reštrukturalizovať spoločnosť, považoval za hodnoverné a dostatočné na zabezpečenie budúcej ziskovosti spoločnosti Airport Handling. Investícia spoločnosti SEA do spoločnosti Airport Handling preto nepredstavuje výhodu, ktorú by spoločnosť Airport Handling nemohla získať za normálnych trhových podmienok.

7.2.5. Záver týkajúci sa prítomnosti štátnej pomoci v investícii spoločnosti SEA do spoločnosti Airport Handling

- (354) Investícia neobsahuje žiadnu výhodu, ktorú by spoločnosť Airport Handling nemohla získať za normálnych trhových podmienok. Jedno z kumulatívnych kritérií podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ tak nie je splnené. V dôsledku toho investícia nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ,

(*) Obchodné tajomstvo.

⁽⁴³⁾ Táto hodnota WACC je podľa správy spoločnosti Brattle vyššia, lebo zohľadňuje riziká špecifické pre daný projekt prostredníctvom zvýšenia koeficientu equity beta.

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

1. Proces, ktorý viedol k likvidácii spoločnosti SEA Handling S.p.A. a k vytvoreniu spoločnosti Airport Handling S.p.A., nespôsobil vznik ekonomickej kontinuity medzi obidvomi podnikmi.
2. Spoločnosť Airport Handling nie je zodpovedná za vrátenie pomoci, ktorá sa považuje za nezlučiteľnú s vnútorným trhom podľa rozhodnutia Komisie C(2012) 9448 z 19. decembra 2012 opraveného rozhodnutím C(2013) 1668 z 22. marca 2013, ktoré sa týka pomoci poskytnutej spoločnosťou SEA dcérskej spoločnosti SEA Handling S.p.A. v rokoch 2002 – 2010.

Článok 2

Založenie a kapitalizácia spoločnosti Airport Handling S.p.A. vo výške 25 miliónov EUR, ktoré vykonalo Taliansko, nepredstavuje pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Článok 3

Toto rozhodnutie je určené Talianskej republike.

V Bruseli 5. júla 2016

Za Komisiu

Margrethe VESTAGER

členka Komisie

ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2017/2112**zo 6. marca 2017****o opatrení/schéme pomoci/štátnej pomoci SA.38454 – 2015/C (ex 2015/N), ktorú Maďarsko zamýšľa zaviesť na podporu vývoja dvoch nových jadrových reaktorov v jadrovej elektrárni Paks II***[oznámené pod číslom C(2017) 1486]***(Iba anglické znenie je autentické)****(Text s významom pre EHP)**

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 108 ods. 2 prvý pododsek,

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore, a najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

po vyzvaní zainteresovaných strán, aby predložili pripomienky ⁽¹⁾ a po zohľadnení týchto pripomienok,

keďže:

1. KONANIE

- (1) Na základe novinových článkov a neformálnych kontaktov s maďarskými orgánmi začala Komisia 13. marca 2014 predbežné vyšetrenie možnej štátnej pomoci pri výstavbe jadrovej elektrárne Paks II (ďalej len „Paks II“) pod číslom SA.38454 (2014/CP).
- (2) Po niekoľkých výmenách informácií a formálnych zasadnutiach maďarské orgány oznámili opatrenie 22. mája 2015 na účely právnej istoty, pričom uviedli, že projekt nezahŕňa štátnu pomoc v zmysle článku 107 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“).
- (3) Listom z 22. mája 2015 Maďarsko oznámilo Komisii opatrenie na poskytnutie finančného príspevku na vývoj dvoch nových jadrových reaktorov v lokalite jadrovej elektrárne Paks.
- (4) Listom z 23. novembra 2015 Komisia informovala Maďarsko o svojom rozhodnutí začať konanie podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ v súvislosti s uvedeným opatrením (ďalej len „rozhodnutie o začatí konania“). Rozhodnutie Komisie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* ⁽²⁾. Komisia vyzvala zainteresované strany, aby predložili pripomienky.
- (5) Maďarsko poslalo pripomienky k rozhodnutiu o začatí konania 29. januára 2016.
- (6) Komisii boli doručené pripomienky zainteresovaných strán. Postúpila ich Maďarsku, ktoré dostalo príležitosť reagovať. Maďarsko zaslalo svoje pripomienky listom zo 7. apríla 2016.
- (7) Ďalšie informácie Maďarsko predložilo 21. apríla, 27. mája, 9. júna, 16. júna, 28. júla 2016, 16. januára 2017 a 20. februára 2017.
- (8) Dňa 12. septembra 2016 maďarské orgány predložili vyhlásenie o vzdaní sa práva týkajúceho sa jazyka a súhlasili, že rozhodnutie sa prijme v angličtine, ktorá bude autentickým jazykom.

2. PODROBNÝ OPIS OPATRENIA**2.1. OPIS PROJEKTU**

- (9) Opatrenie pozostáva z vývoja dvoch nových jadrových reaktorov (bloku 5 a 6) v Maďarsku, ktorých výstavbu v plnej miere financuje Maďarská republika v prospech subjektu Paks II (MVM Paks II Nuclear Power Plant Development Private Company Limited by Shares), ktorý bude nové reaktory vlastníť a prevádzkovať.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 8, 12.1.2016, s. 2.

⁽²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 1.

- (10) Ruská federácia a Maďarsko uzavreli 14. januára 2014 medzivládnu dohodu o jadrovom programe ⁽³⁾. Na základe nej budú obe krajiny spolupracovať na údržbe a ďalšom rozvoji súčasnej jadrovej elektrárne Paks (ďalej len „jadrová elektrárne Paks“). Zahŕňa to návrh, výstavbu, uvedenie do prevádzky a vyradenie z prevádzky dvoch nových blokov 5 a 6 s reaktormi typu VVER (vodou chladené, vodou regulované) s inštalovaným výkonom každého reaktora najmenej 1 000 MW ⁽⁴⁾, ktoré doplnia existujúce bloky 1 až 4. Prevádzkou blokov 5 a 6 sa má nahradiť strata kapacity po vyradení blokov 1 až 4 z dôvodu zastarania (spoločný výkon 2 000 MW). Maďarsko uviedlo, že bloky 1 až 4 budú v prevádzke do konca rokov 2032, 2034, 2036 a 2037, pričom nie je plánovaný žiaden projekt na predlžovanie životnosti.
- (11) Podľa medzivládnej dohody ⁽⁵⁾ Rusko aj Maďarsko určia jednu skúsenú organizáciu vo vlastníctve štátu a ovládanú štátom, ktorá bude finančne aj technicky zodpovedať na splnenie príslušných povinností ako zmluvná strana/vlastník v súvislosti s projektom.
- (12) Výstavbu nových reaktorov (bloky 5 a 6) Rusko zverilo podniku *Nizhny Novgorod Engineering Company Atomenergoproekt, a. s.*, (ďalej len „JSC NIAEP“) a Maďarsko rozhodlo, že vlastníkom a prevádzkovateľom dvoch reaktorov bude podnik *MVM Paks II Nuclear Power Plant Development Private Company Limited by Shares* ⁽⁶⁾ (ďalej len „Paks II“).
- (13) V medzivládnej dohode sa stanovujú všeobecné pravidlá a povinnosti vyplývajúce zo spolupráce v oblasti jadrovej energie medzi dvomi krajinami, ale jej podrobné vykonávanie sa má vymedziť v osobitných dohodách označovaných ako „dohody o vykonávaní“ ⁽⁷⁾, a to takto:
- a) v zmluve o zabezpečení inžinierskej činnosti, obstarávania a stavebných prác na účely výstavby dvoch nových blokov 5 a 6 typu VVER 1200 (V491) v lokalite jadrovej elektrárne Paks, ktorá sa má označovať ako „zmluva o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe“;
 - b) v zmluve vymedzujúcej zmluvné podmienky spolupráce pri prevádzke a údržbe nových reaktorov, ktorá sa má označovať ako „zmluva o prevádzke a údržbe“;
 - c) v zmluve o podmienkach dodávok paliva a nakladania s vyhoretým palivom.
- (14) Podniky JSC NIAEP a Paks II uzatvorili zmluvu o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe 9. decembra 2014, pričom sa v nej stanovuje, že prevádzka nových dvoch blokov 5 a 6 sa plánuje začať v rokoch 2025 a 2026.
- (15) Mimo toho sa Rusko zaviazalo poskytnúť Maďarsku štátny úver na financovanie vývoja jadrovej elektrárne Paks II. Tento úver sa riadi medzivládnu dohodou o financovaní ⁽⁸⁾ a poskytuje sa ním revolvingový úver vo výške 10 miliárd EUR obmedzený výlučne na použitie pri projektovaní a výstavbe blokov 5 a 6 v jadrovej elektrárni Paks II a ich uvádzaní do prevádzky. Maďarsko použije tento revolvingový úver na priame financovanie investícií do jadrovej elektrárne Paks II, ktoré sú potrebné na projektovanie a výstavbu dvoch nových blokov 5 a 6 a ich uvedenie do prevádzky, ako sa stanovuje v medzivládnej dohode o financovaní. Popri medzivládnej dohode o financovaní Maďarsko zabezpečí ďalšiu sumu do výšky 2,5 miliardy EUR z vlastného rozpočtu na účely financovania investícií do jadrovej elektrárne Paks II.
- (16) Po dokončení výstavby blokov 5 a 6 Maďarsko neplánuje jadrovej elektrárni Paks II poskytnúť žiadnu ďalšiu finančnú podporu okrem investičnej podpory uvedenej v odôvodnení 15. Nové bloky budú prevádzkované za trhových podmienok bez akejkoľvek pevnej sumy výnosov alebo zaručenej ceny. Maďarsko sa domnieva, že priame zvyšovanie dlhového financovania podnikom Paks II v tejto fáze nebude potrebné.

⁽³⁾ Dohoda medzi vládou Ruskej federácie a vládou Maďarska o spolupráci na mierovom využívaní jadrovej energie uzavretá 14. januára 2014, ktorú Maďarsko ratifikovalo zákonom maďarského parlamentu č. II z roku 2014 (2014. évi II. törvény a Magyarországi Kormány és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről).

⁽⁴⁾ Maďarské orgány predpokladajú, že čistá kapacita reaktorov bude 1 180 MW na blok.

⁽⁵⁾ Článok 3 medzivládnej dohody.

⁽⁶⁾ Uznesenie vlády č. 1429/2014. (VII. 31.) [A Kormány 1429/2014. (VII. 31.) Korm. Határozata a Magyarországi Kormány és az Oroszországi Föderáció Kormánya közötti nukleáris energia békés célú felhasználása terén folytatandó együttműködésről szóló Egyezmény kihirdetéséről szóló 2014. évi II. törvény szerinti Magyar Kijelölt Szervezet kijelölése érdekében szükséges intézkedésről].

⁽⁷⁾ Článok 8 medzivládnej dohody.

⁽⁸⁾ Dohoda medzi vládou Ruskej federácie a vládou Maďarska o rozšírení štátneho úveru pre vládu Maďarska na financovanie výstavby jadrovej elektrárne v Maďarsku uzatvorená 28. marca 2014.

2.2. CIEĽ OPATRENIA

- (17) Ako sa uvádza v rozhodnutí o začatí konania, jadrová elektráreň Paks je jedinou jadrovou elektrárnou prevádzkovanou v Maďarsku. Patrí spoločnosti v 100 % vlastníctve štátu, Magyar Villamos Művek Zártkörűen Működő Részvénytársaság (ďalej len „MVM Group“), ktorá sa zaoberá obchodovaním s elektrickou energiou a jej výrobou⁽⁹⁾. Celkový inštalovaný výkon jej štyroch blokov je 2 000 MW, pričom v každom bloku sa v súčasnosti využíva ruská technológia (VVER-440/V213). Tieto bloky budú postupne do roku 2037 vyradené z prevádzky (pozri odôvodnenie 10).
- (18) Výroba elektriny z jadrových zdrojov zohráva v energetickom mixe Maďarska strategickú úlohu, keďže približne 50 % celkovej elektrickej energie vyrobenej na domácom trhu pochádza z existujúcich štyroch reaktorov jadrovej elektrárne Paks⁽¹⁰⁾.
- (19) Na základe týchto cieľov:
- uchovanie primeraného podielu národných zdrojov a
 - zníženie závislosti Maďarska od dovozu pri súčasnom dodržaní národnej politiky v oblasti zmeny klímy

vláda požiadala skupinu MVM, aby preskúmala možnosti rozšírenia výroby elektriny v jadrových elektrárňach. Spoločnosť MVM Group vypracovala štúdiu uskutočniteľnosti, v ktorej preštudovala výstavbu a financovanie novej jadrovej elektrárne, ktorá by sa mohla začleniť do elektrizačnej sústavy a mohla by byť prevádzkovaná hospodárne, bezpečne a ekologicky. Na základe tejto štúdie uskutočniteľnosti, ktorú skupina MVM predložila v roku 2008, vláda navrhla projekt maďarskému parlamentu, ktorý súhlasil so začatím prípravných prác na výstavbu nových blokov jadrovej elektrárne v lokalite Paks⁽¹¹⁾. Túto výstavbu podporili aj výpočty, podľa ktorých sa predpokladá, že v dôsledku vyradenia zastaraných jadrových elektrární sa do roku 2025 hrubý inštalovaný výkon 8 000 – 9 000 MW zníži o 6 000 MW. Tieto jadrové elektrárne sa mali čiastočne nahradiť rozšírením jadrovej elektrárne Paks.

- (20) V roku 2011 sa spustila národná energetická stratégia do roku 2030⁽¹²⁾. Uvedená stratégia sa sústreďuje na scenár jadrové – uhoľné – ekologické zdroje pre Maďarsko. Maďarský prevádzkovateľ prenosovej sústavy (ďalej len „PPS“) MAVIR predpokladá, že do roku 2026 bude Maďarsko potrebovať minimálne 5,3 GW novej výrobnéj kapacity a do roku 2031 to bude o niečo viac ako 7 GW, a to v dôsledku budúceho dopytu a obmedzovania existujúcej výrobnéj kapacity v Maďarsku⁽¹³⁾. MAVIR ďalej odhaduje, že v rokoch 2025 až 2030 dôjde k vyradeniu z prevádzky takmer všetkých existujúcich uhoľných elektrární a inštalovaný výkon maďarských plynárenských závodov poklesne o približne 1 GW, ako je znázornené v tabuľke 1, ktorú Maďarsko predložilo 16. januára 2017. Maďarsko vysvetlilo, že v štúdiu spoločnosti MAVIR sa neberie do úvahy žiadny dovoz ani nové plánované inštalované výkony zabezpečujúce požadovaných 7 GW novej kapacity.

Tabuľka 1

Očakávané vyradenie domácich inštalovaných výkonov do roku 2031

(v MW)

	Existing	Phase-out
Nuclear	2 000	
Coal	1 292	1 222
Natural gas	3 084	960

⁽⁹⁾ Viac informácií o spoločnosti MVM Group je uvedených v odôvodnení 18 rozhodnutia o začatí konania.

⁽¹⁰⁾ Údaje z maďarskej elektrizačnej sústavy (Mavir, 2014) – https://www.mavir.hu/documents/10262/160379/VER_2014.pdf/a0d9fe66-e8a0-4d17-abc2-3506612f83df, text dostupný 26. októbra 2015.

⁽¹¹⁾ 25/2009. (IV.4.) OGY Határozat a paksi bővítés előkészítéséről.

⁽¹²⁾ Národná energetická stratégia (Ministerstvo národného rozvoja, Maďarsko, 2011): <http://2010-2014.kormany.hu/download/7/d7/70000/Hungarian%20Energy%20Strategy%202030.pdf>.

⁽¹³⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Strednodobý a dlhodobý vývoj výrobných aktivít maďarskej elektrizačnej sústavy): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1slemez%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6-f84a (Mavir, 2016).

(v MV)

	Existing	Phase-out
Oil	410	
Intermittent renewables/weather-dependent	455	100
Other renewables	259	123
Other non-renewables	844	836
Sum	8 344	3 241

Zdroj: Maďarské orgány (Mavir).

- (21) Maďarsko a Rusko podpísali medzivládnu dohodu s cieľom vytvoriť v lokalite jadrovej elektrárne Paks nové kapacity. Maďarsko vysvetlilo, že ak sa mu podarí zachovať v palivovom mixe aj jadrovú výrobu, dokázalo by riešiť potrebu nahradenia vyradovaných kapacít, rozvoja nových kapacít a plnenia cieľa Maďarska, pokiaľ ide o ciele Únie v oblasti klímy (najmä tých, ktoré súvisia s očakávaným znižovaním emisií CO₂).

2.3. OPIS NOVÝCH BLOKOV – TECHNOLÓGIA, KTORÁ SA MÁ NASADIŤ

- (22) Nové bloky 5 a 6 v jadrovej elektrárne Paks II budú vybavené technológiou VVER 1200 (V491) a pôjde o pokročilejšie reaktory generácie III+. Maďarsko vysvetlilo, že vzhľadom na technické špecifikácie blokov, ktoré sa majú v jadrovej elektrárni Paks II postaviť, prinesú nové bloky oproti existujúcim blokom jadrovej elektrárne Paks viditeľné výhody, ktorými sú popri vyššej bezpečnosti napríklad aj vyššia efektívnosť a hospodárnejšia prevádzka.
- (23) Okrem výrazne vyššieho inštalovaného výkonu VVER 1200 (V491) je tu aj podstatný rozdiel v predpokladanej prevádzkovej životnosti (60 rokov v prípade blokov VVER 1200 v porovnaní s 30 rokmi v prípade existujúcich blokov jadrovej elektrárne Paks) a širší manévrovací priestor, ktorý umožňuje prispôbovať kapacitu jednotlivých blokov v určitom rozsahu podľa dopytu v sieti.
- (24) Zníženie objemu paliva potrebného pre nové bloky je taktiež prejavom technologického pokroku v posledných rokoch. Namiesto existujúceho 12-mesačného palivového cyklu dokážu nové bloky fungovať pri 18-mesačnom cykle. To znamená, že nové bloky si budú vyžadovať menej vypnutí ročne na doplnenie paliva a elektrárne bude môcť každý rok fungovať priemerne dlhšie, a teda sa nebude strácať výrobný čas.
- (25) Z technických špecifikácií vyplýva aj to, že hustota výkonu, ktorá bude zabezpečovaná novými palivovými systémami, bude výrazne vyššia ako pri existujúcich palivových systémoch. To ďalej znamená, že sa dosiahne vyšší objem vyrobenej elektriny na hmotnostnú jednotku palivového materiálu, čím sa môžu zlepšiť hospodárske ukazovatele elektrárne.

2.4. PRÍJEMCA

- (26) Ako sa vysvetľuje v časti 2.3 rozhodnutia o začatí konania, príjemcom opatrenia je podnik Paks II, ktorý je v súčasnosti vo vlastníctve Maďarskej republiky. Práva akcionára vykonáva úrad predsedu vlády. Podnik Paks II bude vlastníť a prevádzkovať bloky reaktorov 5 a 6, za ktoré zaplatí Maďarská republika.
- (27) V odôvodnení 19 rozhodnutia o začatí konania sa vysvetľuje, akým spôsobom došlo k prevodu akcií podniku Paks II, ktoré boli pôvodne v držbe spoločnosti MVM Group, na Maďarskú republiku⁽¹⁴⁾. Podľa informácií predložených Maďarskom 30. januára 2016 bola kúpna cena prevodu 10 156 miliárd HUF, čo je približne 33 miliónov EUR.

⁽¹⁴⁾ Vyhľadka ministerstva národného rozvoja č. 45/2014. (XI.14.) [45/2014. (XI.14.) NFM rendelet az MVM Paks II. Atomerőmű Fejlesztő Zártkörűen Működő Részvénytársaság felett az államot megillető tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét gyakorló szervezet kijelöléséről].

2.5. ŠTRUKTÚRA FINANCOVANIA PROJEKTU A PRÁVA A POVINNOSTI PODĽA ZMLUVY O INŽINIERSEJ ČINNOSTI, OBSTARÁVANÍ A VÝSTAVBE

2.5.1. MEDZIVLÁDNA DOHODA O FINANCOVANÍ

- (28) V rámci medzivládnej dohody ⁽¹⁵⁾ Rusko poskytlo Maďarsku štátny úver vo forme revolvingového úveru vo výške 10 miliárd EUR na financovanie vývoja blokov 5 a 6 jadrovej elektrárne Paks. Úroková sadzba na úver je v rozsahu od 3,95 % do 4,95 % ⁽¹⁶⁾. Úver je určený na projektovanie, výstavbu a uvedenie týchto nových blokov do prevádzky.
- (29) Podľa medzivládnej dohody o financovaní musí Maďarsko použiť úver na financovanie 80 % hodnoty zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe na vykonávanie prác a služieb a dodávky vybavenia, pričom zvyšných 20 % zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe zaplatí Maďarsko (pozri odôvodnenie 15). Maďarsko musí úver využiť do roku 2025.
- (30) Maďarsko bude splácať úver počas 21 rokov do 15. marca alebo 15. septembra po dátume uvedenia oboch nových jadrových blokov 5 a 6 do prevádzky, najneskôr však 15. marca 2026 ⁽¹⁷⁾.
- (31) Platby v rámci medzivládnej dohody o financovaní možno uskutočniť len po podaní žiadosti Ministerstvom národného rozvoja Maďarska a po vydaní oznámenia o schválení Ministerstvom financií Ruska.

2.5.2. ZMLUVA O INŽINIERSEJ ČINNOSTI, OBSTARÁVANÍ A VÝSTAVBE

- (32) Podľa zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe musí JSC NIAEP dodať dva reaktory podľa vymedzenia v podrobnej technickej špecifikácii v dohodnutých termínoch a za dohodnutú paušálnu cenu ([...] ^(*) miliárd EUR). Všetky predtým nevymedzené náklady sa považujú za zahrnuté v tejto cene [...] ⁽¹⁸⁾.
- (33) V zmluve sa stanovuje, že za istých okolností sa platí náhrada škody ⁽¹⁹⁾ [...].
- (34) [...]
- (35) [...]

2.5.3. VZŤAHY MEDZI ŠTÁTOM A PRÍJEMCOM

- (36) V úvode Maďarsko predpokladalo, že podnik Paks II zostane 100 % dcérskou spoločnosťou MVM Hungarian Electricity Ltd., ktorá samotná je vo vlastníctve Maďarskej republiky a samospráv. Od novembra 2014 už podnik Paks II nie je dcérskou spoločnosťou MVM Hungarian Electricity Ltd. ani súčasťou spoločnosti MVM Group, ale je to spoločnosť v priamom 100 % štátnom vlastníctve, ktorá v súčasnosti nemá žiaden právny vzťah so spoločnosťou MVM Group.
- (37) Pokiaľ ide o činnosti podniku Paks II, najmä predaj elektrickej energie, Maďarsko uviedlo, že neexistuje žiadna samostatná zmluva o nákupe elektrickej energie, ani sa v tejto fáze nepredpokladá. Maďarské orgány predpokladajú, že elektrická energia vyrábaná podnikom Paks II sa bude predávať na trhu a spotrebiteľom elektrickej energie v súlade s bežnými trhovými zmluvami o predaji energie na zabezpečenie základného odberu. Podľa maďarských orgánov bude podnik Paks II ako výrobca energie na zabezpečenie základného odberu počas očakávaného dlhého obdobia prevádzky v pozícii subjektu, ktorý prijíma ceny, podobne ako existujúce jadrové elektrárne v Európe.
- (38) Podnik Paks II bude vlastníkom jadrovej elektrárne Paks II a počas fázy výstavby dvoch reaktorov bude kapitálovo úplne financovaný Maďarskou republikou. Maďarské orgány sa domnievajú, že priame zvyšovanie dlhového financovania podnikom Paks II v tejto fáze nebude potrebné.
- (39) Maďarsko neprevedie finančné prostriedky potrebné na prevod kúpnej ceny za jadrovú elektrárňu Paks II na účty podniku Paks II. Najväčší podiel týchto finančných prostriedkov bude držať Banka pre rozvoj a zahraničné hospodárske vzťahy Ruska (Vnešekonombank). Pri každom medzníku, ktorý sa bude považovať za splnený, podnik Paks II požiada banku Vnešekonombank o zaplatenie 80 % splatnej sumy priamo v prospech JSC NIAEP. Zároveň podá žiadosť Vládnej agentúry pre riadenie dlhu Maďarska o uhradenie zvyšných 20 %.

⁽¹⁵⁾ Článok 9 medzivládnej dohody.

⁽¹⁶⁾ 3,95 % do prvého dňa splatenia a od 4,50 % do 4,95 % v nasledujúcich 21 rokoch.

⁽¹⁷⁾ V každom 7-ročnom období: 25 %, 35 % a 40 % skutočne využitej sumy úveru.

^(*) Utajovaná skutočnosť/obchodné tajomstvo.

⁽¹⁸⁾ [...]

⁽¹⁹⁾ Náhrada škody predstavuje určenú sumu za škodu dohodnutú zmluvnými stranami, ktorá je splatná ako odškodnenie v prípade porušenia určitých zmluvných povinností.

- (40) Zostávajúce finančné požiadavky podniku Paks II počas fázy výstavby sa zabezpečia prostredníctvom kapitálu z rozpočtu Maďarskej republiky. Úvodná suma vyčlenená na fázu výstavby je [...] miliárd EUR (rozdiel medzi sumou 12,5 miliardy EUR stanovenou za jadrový projekt v medzivládnej dohode a skutočnou kúpnu cenou jadrovej elektrárne Paks II vo výške [...] miliárd EUR). Podľa Maďarska to predstavuje hornú hranicu štátnych prostriedkov, ktoré možno čerpať na výstavbu jadrovej elektrárne Paks II, aspoň bez ďalšieho posúdenia. Maďarsko však tvrdí, že v prípade, že by požiadavky na kapitál prekročili túto sumu, bude investovať viac, ak z jeho posúdenia v danom čase vyplynie, že je to hospodársky primerané.
- (41) Maďarsko tvrdí, že z jeho analýzy citlivosti, pokiaľ ide o možné dodatočné náklady vzniknuté podniku Paks II počas fázy výstavby, vyplýva, že jeho náklady by sa museli zvýšiť 10-násobne, aby sa očakávaná IRR znížila o 1 %. Maďarsko preto očakáva, že vplyv nárastu nákladov bude malý.

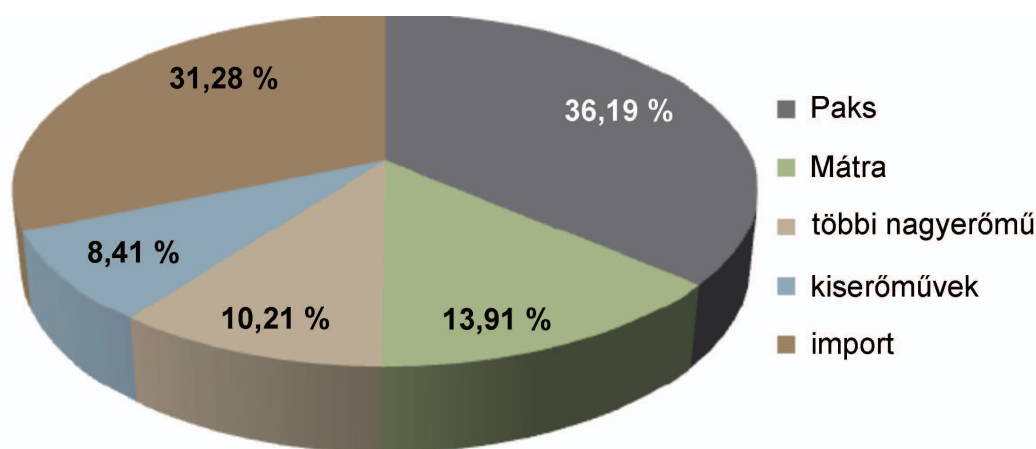
2.6. MAĎARSKÝ TRH S ELEKTRICKOU ENERGIU

2.6.1. OPIS MAĎARSKÉHO TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIU

- (42) Súčasná štruktúra maďarského trhu s elektrickou energiou sa vytvorila okolo roku 1995, keď došlo k privatizácii väčšiny veľkých elektrární a dodávateľov verejných služieb, ako aj distribučných spoločností. Štát si zachoval dominantné postavenie v odvetví prostredníctvom štátnom vlastnenej vertikálne integrovanej energetickej spoločnosti – MVM Group.
- (43) V štúdii MAVIR uvedenej v odôvodnení 20 sa vysvetľuje, že celková domáca spotreba sa od roku 2014 zvýšila o 2,7 % a v roku 2015 dosiahla hodnotu 43,75 TWh. Z tejto spotreby domáca výroba pokrývala 30,06 TWh, čo je 68,72 % celkovej spotreby elektrickej energie (pozri obrázok 1). Dovoz tvoril 13,69 TWh, čo zodpovedá 31,28 % celkovej spotreby. Štátom vlastnená spoločnosť MVM Group mala ako výrobca významný trhový podiel vzhľadom na vlastníctvo hlavného výrobného aktíva – jadrovej elektrárne Paks, ktorá zabezpečovala 52,67 % elektrickej energie vyrobenej na domácom trhu v roku 2015, ako sa uvádza na obrázku 1. Elektráreň Mátra vyrába elektrickú energiu spaľovaním hnedého uhlia a primárne ju vlastní spoločnosť RWE Power AG (50,92 %), pričom skupina MVM vlastní 26,15 % jej akcií. Ďalšie väčšie (*többi nagyermű*) a menšie (*kiserművek*) elektrárne zohrávajú len malú úlohu v celkovej štruktúre výroby na maďarskom trhu. Vertikálne integrovaná veľkoobchodná vetva spoločnosti MVM Group – MVM Partner – má dominantné postavenie na veľkoobchodnom trhu s elektrickou energiou ⁽²⁰⁾.

Obrázok 1

Zloženie celkovej spotreby elektrickej energie v Maďarsku v roku 2015

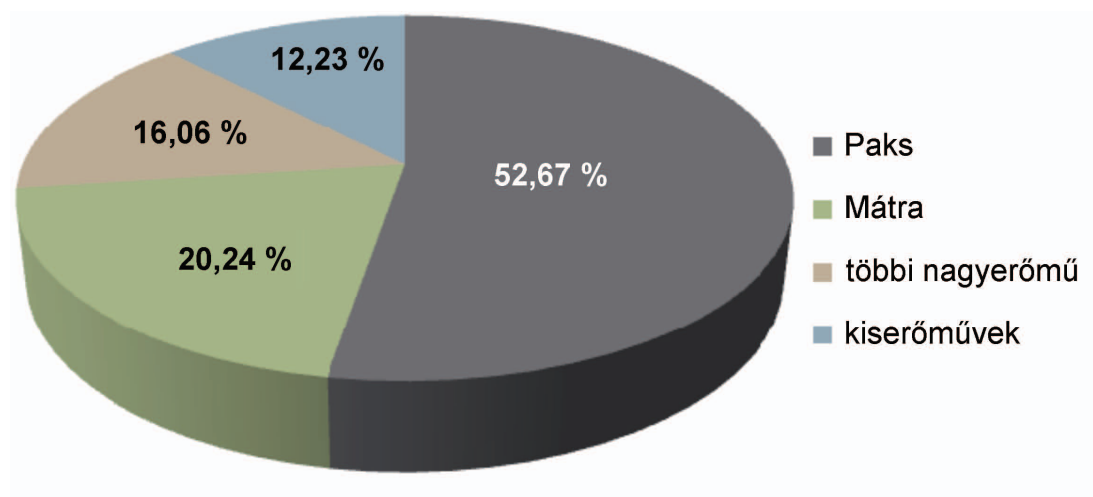
Zdroj: Strednodobý a dlhodobý vývoj výrobných aktív v maďarskej elektrizačnej sústave (Mavir, 2016) ⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ Pozri rozhodnutie č. 747/2011 Maďarského úradu pre energetiku zo 14. októbra 2011.

⁽²¹⁾ Pojmom „többi nagyermű“ sa označujú iné veľké elektrárne a pojmom „kiserművek“ sa označujú malé elektrárne.

Obrázok 2

Hrubá domáca výroba elektriny v Maďarsku v roku 2015

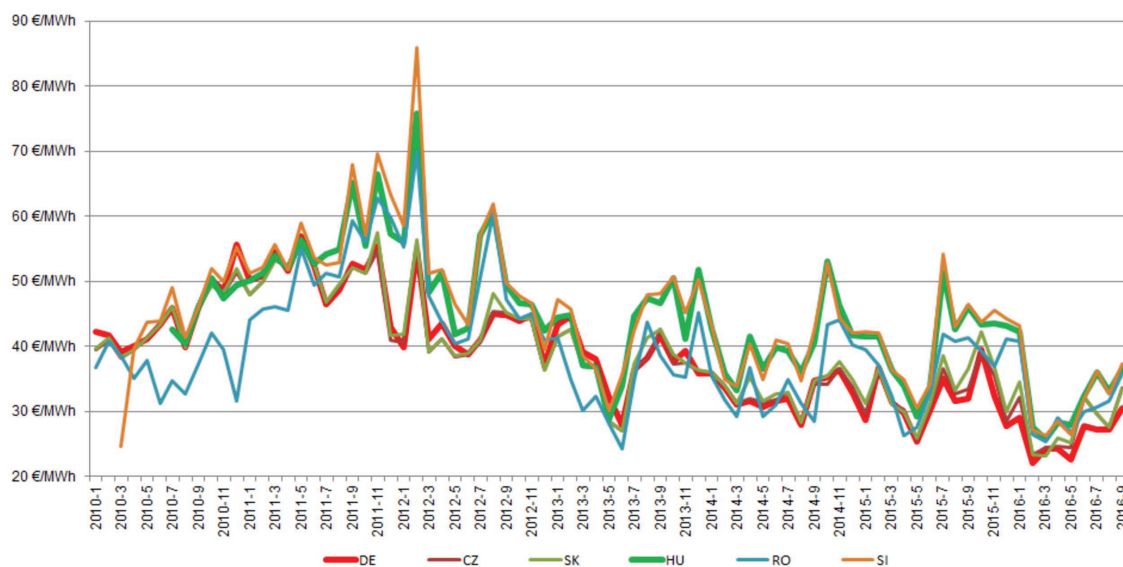

Zdroj: Strednodobý a dlhodobý vývoj výrobných aktív v maďarskej elektrizačnej sústave (Mavir, 2016).

- (44) V Maďarsku sa najbežnejšie transakcie v rámci veľkoobchodu vykonávajú prostredníctvom dvojstranných zmlúv o nákupe elektrickej energie, v ktorých výrobcovia súhlasia, že budú predávať minimálny vopred určený objem veľkoobchodníkom, a v ktorých sa obchodníci zaväzujú nakúpiť minimálny objem. Zmluvy o nákupe elektrickej energie sa uzatvárajú podľa noriem stanovených Európskou federáciou obchodníkov s energiou (EFET).
- (45) The Hungarian Power Exchange Company Ltd. (maďarská burza s energiou – HUPX) začala svoju činnosť v júli 2010 ako dcérska spoločnosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy, spoločnosti MAVIR. Ponúka denné obchodovanie, ako aj futuritné obchody s fyzickými komoditami. Denné obchodovanie sa začína každý deň o 11.00 h na základe ponúk, ktoré sa majú zadať pre každú hodinu nasledujúceho dňa. Obchodovanie sa končí najneskôr o 11.40 h. Futuritné obchody s fyzickými komoditami možno uzatvárať na štyri nasledujúce týždne, tri nasledujúce mesiace, štyri nasledujúce štvrtroky a tri nasledujúce roky. Na takéto transakcie sú vyhradené obchodné dni, počas ktorých možno predkladať ponuky v určitých časových intervaloch. Od marca 2016 sa na vnútrodenom trhu HUPX dá obchodovať s 15-minútovými produktmi aj jedn hodinovými blokmi. Okrem organizovaných denných a vnútrodených trhov má spoločnosť HUPX uzatvorené dohody o spolupráci aj s dvomi brokerskými spoločnosťami, ktoré poskytujú služby predkladania mimoburzových (OTC) obchodov na burzové zúčtovanie pre bežných klientov.
- (46) Okrem denných aukcií, ktoré neorganizuje HUPX, sa s elektrickou energiou obchoduje aj na burzách založených v EÚ alebo mimoburzových platformách, ako aj prostredníctvom priamych dvojstranných obchodov (pozri odôvodnenie 44).
- (47) Ako vidno na obrázku 1 v odôvodnení 43, Maďarsko je čistým dovozcom elektrickej energie, pričom dovoz tvorí približne 30 % maďarskej spotreby elektrickej energie. Ako je zrejmé z obrázka 3, spomedzi prepojených regiónov v susedných krajinách (teda bez Poľska a Slovinska) má Maďarsko najvyššie veľkoobchodné ceny elektrickej energie.

Obrázok 3

**Priemerné mesačné ceny základného odberu na dennom trhu v regióne SVE (vrátane Maďarska)
a v Nemecku (2010 – 2016)**

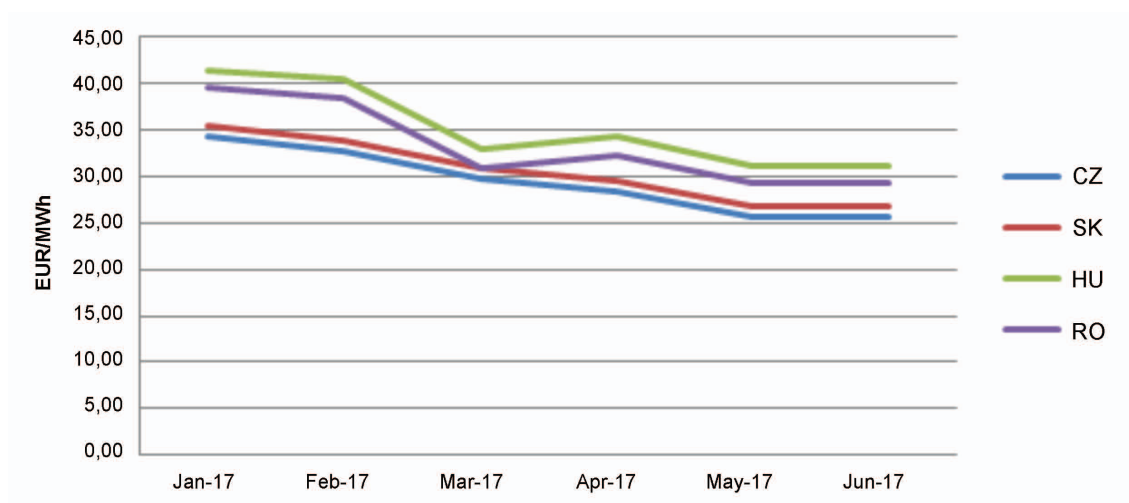

Zdroj: Európska komisia.

- (48) Krátkodobá projekcia cien základného odberu v regióne naznačuje rovnaký trend, t. j. že maďarské ceny základného odberu budú najvyššie v regióne (pozri obrázok 4).

Obrázok 4

Regionálne ceny futures základného odberu za január – jún 2017

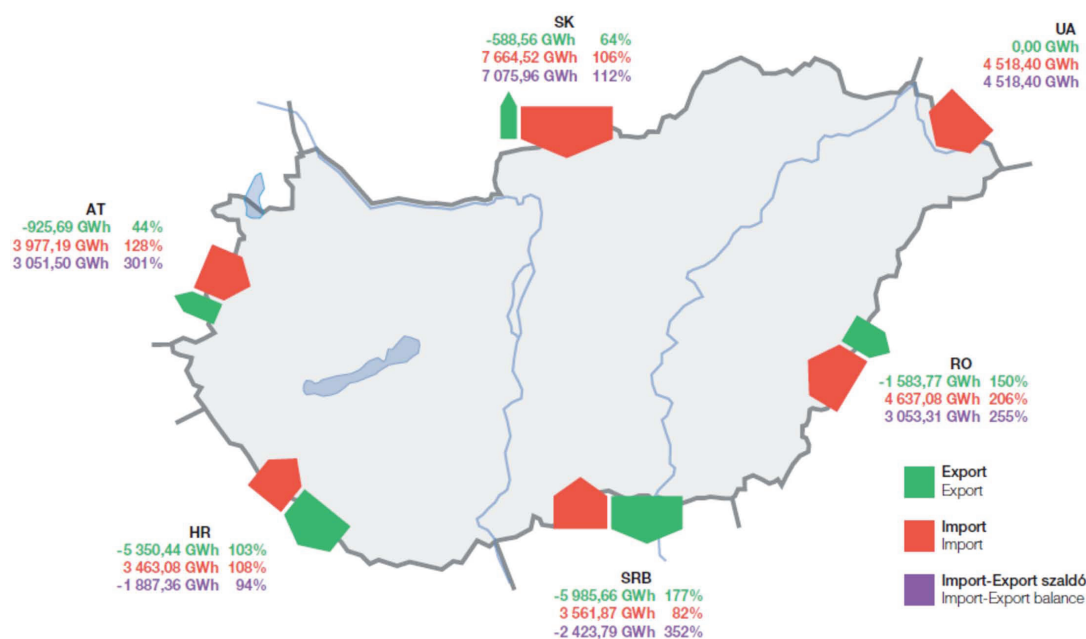

Zdroj: Európska komisia (na základe údajov zverejnených Stredoeurópskou energetickou burzou – European Power Exchange) (<https://www.pxe.cz/Kurzovni-Listek/Oficialni-KL/>).

- (49) Krajina je dobre prepojená so susednými štátmi – kapacita energetického prepojenia pre elektrickú energiu v roku 2014 dosahovala 30 %, čo je nad úrovňou cieľa do roku 2020 ⁽²²⁾. V roku 2014 sa do prevádzky uviedlo prepojenie česko-slovensko-maďarsko-rumunského trhu, čo viedlo k nárastu likvidity HUPX a poklesu cenovej volatility. Na obrázku 5 sa uvádza súhrn údajov o obchode s elektrickou energiou so susednými krajinami v roku 2014.

Obrázok 5

Obchod s elektrickou energiou medzi Maďarskom a susednými krajinami

Zdroj: Údaje z maďarskej elektrizačnej sústavy (Mavir, 2014).

2.6.2. OPIS PREDPOKLADANÉHO VÝVOJA NA MAĎARSKOM TRHU S ELEKTRICKOU ENERGIU

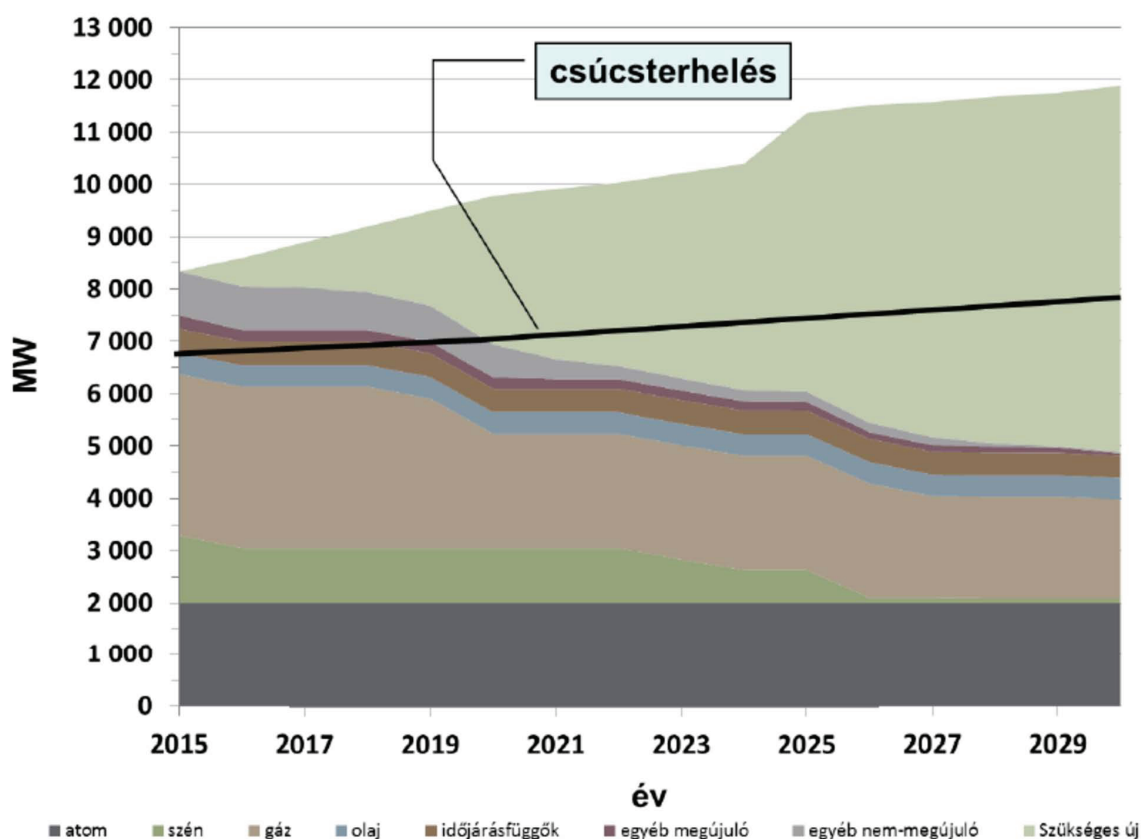
- (50) Na základe štúdie uvedenej v odôvodnení 20, ktorú vydala spoločnosť MAVIR ⁽²³⁾, v rokoch 2025 až 2030 dôjde k vyradeniu takmer všetkých uhoľných elektrární a inštalovaný výkon plynových elektrární v Maďarsku klesne o 1 GW. V porovnaní s odhadmi rastu špičkového odberu sa do roku 2021 očakáva pokles dostupnej výrobnnej kapacity domácich výrobcov energie pod úroveň špičkového odberu. V dôsledku toho prevádzkovateľ prenosovej sústavy odhaduje, že maďarský trh bude do roku 2026 potrebovať dodatočnú novú kapacitu výroby elektriny v objeme minimálne 5,3 GW, pričom do konca prognózovaného obdobia v roku 2031 to bude o niečo viac než 7 GW. Táto skutočnosť je vyjadrená na obrázku 6, z ktorého vyplýva, že bude potrebný výrazný objem inštalovaného výkonu nad rámec stúpajúceho špičkového odberu. Maďarsko v liste zo 16. januára 2017 vysvetlilo, že je povinné zabezpečiť určitú úroveň zostávajúcej kapacity s ohľadom na štandardné postupy PPS Európskej siete prevádzkovateľov prenosových sústav pre elektrinu (ENTSO-E) v rámci odvetvia. Zostávajúca kapacita je rozdielom medzi domácou spoľahlivou dostupnou kapacitou, národnou výrobnou kapacitou, špičkovým odberom a rezervou systémových služieb. Zostávajúca kapacita je súčasťou národnej výrobnnej kapacity ponechanej v systéme na krytie prípadných plánovaných vývozov, neočakávaných odchýlok v odbere, systémovej rezervy na služby a neplánovaných výpadkov v referenčnom bode.

⁽²²⁾ Správa o oblasti energií v Maďarsku (Európska komisia – 2014): https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_countryreports_hungary.pdf, text dostupný 26. októbra 2015.

⁽²³⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Strednodobý a dlhodobý vývoj výrobných aktivít maďarskej elektrizačnej sústavy): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1slemez%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6f84a (Mavir, 2016).

Obrázok 6

Požiadavky na dodatočnú kapacitu v maďarskom sektore elektrickej energie

5. ábra A forrásleltetés szükségessége

Zdroj: Strednodobý a dlhodobý vývoj výrobných aktív v maďarskej elektrizačnej sústave (Mavir, 2016). „Csúcsterhelés” znamená špičkový odber.

- (51) Maďarsko uvádza, že napriek tvrdeniam o relatívne veľkej požiadavke na novú výrobnú kapacitu z údajov spoločnosti Platt Powervision vyplýva, že sa v skutočnosti buduje relatívne malá nová kapacita, ako vyplýva z tabuľky 2. Maďarsko ďalej tvrdí, že podľa údajov spoločnosti Platt sa v súčasnosti v Maďarsku buduje jediná elektrárňa, a to 44 MW zariadenie na premenu odpadu na energiu. Maďarsko ďalej vysvetľuje, že hoci existujú investičné plány na vybudovanie väčších (plynových) elektrární, žiaden z týchto projektov nemožno považovať za potvrdený, pretože investorom zatiaľ nevznikli podstatné nevratné náklady, ako napríklad stavebné náklady, prostredníctvom ktorých by sa prejavil ich záväzok skutočne projekt realizovať.

Tabuľka 2

Nové kapacity, ktoré sa majú vytvoriť v maďarskom sektore elektrickej energie

Plant	Plant Type	Primary Fuel	Nameplate MW	Online Year	Status
Dunaujvaros Chp	Waste	Biomass	44	2016	Under Constr
Szeged Ccgt	CC/Cogen	Natural Gas	460	2017	Advan Develop
Szeged Ccgt	CC/Cogen	Natural Gas	460	2017	Advan Develop

Plant	Plant Type	Primary Fuel	Nameplate MW	Online Year	Status
Csepel III	CC/Cogen	Natural Gas	430	2018	Advan Develop
Tolna	Wind	Wind	260	2018	Early Develop
Gyor Region	Wind	Wind	300	2019	Early Develop
Szazhalombatta— Dunai Refinery	CC	Natural Gas	860	2020	Advan Develop
Almasfuzito	Coal	Coal Generic	435	2020	Proposed

Source: Platts Powervision, data accurate as of September 2015.

2.7. DÔVODY NA ZAČATIE KONANIA

- (52) V máji 2015 Maďarsko na účely právnej istoty oznámilo Komisii svoje plány investovať do výstavby dvoch nových jadrových reaktorov v lokalite jadrovej elektrárne Paks a vyhlásilo, že opatrenie nezahŕňa žiadnu štátnu pomoc, keďže štát koná ako trhoví investor usilujúci sa o primeraný zisk. V rozhodnutí o začatí konania Komisia na základe informácií dostupných v danej fáze vyjadrila obavy, že opatrenie by predstavovalo štátnu pomoc v zmysle článku 107 ZFEÚ. Komisia konkrétne vyjadrila vážne pochybnosti o tom, či Paks II opatrením nezíska selektívnu výhodu, keďže Maďarsko počas fázy oznámenia nenamietalo proti existencii iných prvkov štátnej pomoci.
- (53) Pochybnosti vyplynuli z výsledkov testu zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve, v ktorom sa posudzuje, či by trhoví investor investoval do projektu za rovnakých podmienok ako verejný investor v čase, keď sa prijalo rozhodnutie o verejnej investícii ⁽²⁴⁾. Test súkromného investora v trhovom hospodárstve sa uznáva aj v judikatúre ⁽²⁵⁾.
- (54) Z formálneho hľadiska sa prostredníctvom testu zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve snažilo odôvodniť, či by očakávaná vnútorná miera návratnosti (ďalej len „IRR“) investície bola vyššia ako čisto trhovú referenčnú hodnotu vážených priemerných kapitálových nákladov (ďalej len „WACC“) pre projekt, na ktorý sa vzťahuje investícia ⁽²⁶⁾. Maďarsko odhadlo, že IRR projektu bude vyššia ako čisto trhovú referenčnú hodnotu WACC, ale Komisia spochybnila, či sa nemalo uvažovať s vyššou hodnotou WACC.
- (55) Vzhľadom na pochybnosti o existencii štátnej pomoci Komisia ďalej preskúmala, či by sa prípadné opatrenia štátnej pomoci mohli považovať za zlučiteľné s vnútorným trhom. Keďže sa však maďarské orgány domnievali, že opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc, v predbežnej fáze nepredložili žiadne odôvodnenie týkajúce sa toho, prečo by opatrenie bolo zlučiteľné s vnútorným trhom. Komisia vyjadrila pochybnosti aj o tom, že opatrenie nepatrí do rozsahu pôsobnosti Oznámenia Komisie – Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 – 2020 ⁽²⁷⁾, pretože toto usmernenie sa nevzťahuje na opatrenia v oblasti jadrovej energie a rádioaktívneho odpadu. Hoci Komisia dospela k záveru, že na posúdenie oznámeného opatrenia sa nevzťahovali žiadne iné usmernenia, zároveň skonštatovala, že môže vyhlásiť opatrenie za priamo zlučiteľné v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, ak je jeho zámerom dosiahnutie cieľa spoločného záujmu, ak je opatrenie potrebné a primerané a ak pozitívne účinky dosiahnutia spoločného cieľa prevažujú negatívny vplyv na hospodársku súťaž a obchod.

⁽²⁴⁾ Test zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve je štandardným testom na vyhodnotenie existencie pomoci a použilo ho aj Maďarsko vo svojich hospodárskych analýzách predložených pred oznámením prípadu aj po ňom. Komisia dôsledne vyhodnotila a potom doplnila analýzu zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve predloženú Maďarskom, aby vyvodila vlastný úsudok o existencii pomoci.

⁽²⁵⁾ T-319/12 a T-321/12 – Španielsko a Ciudad de la Luz/Komisia, ECLI:EU:T:2014:604, bod 40, T-233/99 a T-228/99 – Severné Porýnie-Vestfálsko/Komisia, ECLI:EU:T:2003:57, bod 245.

⁽²⁶⁾ Zvyčajne sa rozlišujú dva všeobecné zdroje kapitálu: vlastný kapitál a dlhový kapitál (cudzie financovanie). Celkové kapitálové náklady predstavujú vážené priemerné kapitálové náklady (WACC), pričom sa zohľadňuje podiel vlastného kapitálu a podiel dlhového kapitálu.

⁽²⁷⁾ Ú. v. EÚ C 200, 28.6.2014, s. 1.

- (56) Komisia vyjadrila obavy aj v súvislosti s tým, či sa opatrenie môže považovať za primerané, teda či bolo obmedzené na minimálnu mieru investičnej podpory potrebnej na to, aby sa umožnila úspešná výstavba ďalších blokov na výrobu elektriny v záujme dosiahnutia sledovaného spoločného cieľa. Prijemca mal dostať výrobné aktíva bez toho, aby čelil nejakému konkrétnemu riziku v súvislosti s nákladmi na refinancovanie, ktorým by iní účastníci trhu čelili. Komisia nedostala žiadne dôkazy o tom, ako Maďarsko zabráni takejto nadmernej kompenzáci.
- (57) Komisia zdôraznila, že maďarský trh s výrobou elektrickej energie sa vyznačuje relatívne vysokou koncentráciou trhu, pričom existujúca jadrová elektrárňa Paks zaisťuje približne 50 % domácej výroby. Pri neexistencii nových kapacít by výroba elektriny v jadrovej elektrárni Paks a jadrovej elektrárni Paks II pravdepodobne predstavovala ešte väčší podiel na trhu dodávok, čo môže mať rušivý vplyv na maďarský trh s elektrickou energiou. Maďarsko neposkytlo Komisii podrobné dôkazy o tom, ako zabezpečí stálu nezávislú prevádzku existujúcich a nových výrobných aktív.
- (58) Komisia napokon skonštatovala, že vzhľadom na špecifické vlastnosti maďarského trhu s elektrickou energiou by prevádzka jadrovej elektrárne Paks II mohla vyvolať aj riziko likvidity na veľkoobchodnom trhu obmedzením počtu ponúk na dodávky dostupných na trhu. V závislosti od spôsobu, akým by sa elektrina vyrobená v nových reaktoroch predávala na trhu, by mohlo dôjsť k vážnemu ovplyvneniu likvidity, mohli by vzniknúť prekážky vstupu na trh a na rôznych úrovniach trhu by mohlo dôjsť k obmedzeniu hospodárskej súťaže. Maďarsko neposkytlo podrobné vysvetlenie, ako bude Paks II obchodovať s elektrinou a ako sa zaistiť trhovú likviditu.
- (59) Komisia preto vyjadrila obavy, že opatrenie by mohlo predstavovať štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.
- (60) Keďže chýbajú postačujúce dôkazy, Komisia nemohla dospieť k žiadnym záverom o zlučiteľnosti takéhoto opatrenia s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c). Vzhľadom na pochybnosti vyjadrené v rozhodnutí o začatí konania a na nedostatok argumentov Maďarska o zlučiteľnosti v danom čase Komisia navyše preskúmala viacero obáv z narušenia hospodárskej súťaže a možností, že v prípade podniku Paks II dôjde k nadmernej kompenzáci.
- (61) Pokiaľ ide o pochybnosti o primeranosti vyjadrené v odôvodnení 56, Komisia preskúmala, či by podnik Paks II mohol v dôsledku pomoci preinvestovať zisky, ktoré nie sú vyplatené štátu, formou dividend s cieľom vytvoriť alebo kúpiť ďalšie výrobné aktíva, a teda posilniť svoju pozíciu na trhu.
- (62) V súvislosti s pochybnosťami o primeranosti uvedenými v odôvodnení 56 Komisia ďalej prešetrila zamýšľanú politiku Maďarska v oblasti dividend, najmä to, či bude požadovať dividendy (podľa vlastného uváženia v závislosti od zisku dosiahnutého podnikom Paks II), alebo či zisky ponechá podniku Paks II. Komisia mala obavy, že podnik Paks II by mohol preinvestovať zisky formou vytvorenia alebo nákupu ďalších výrobných aktív, čo by ďalej narušilo hospodársku súťaž.
- (63) Ako sa uvádza v odôvodnení 57, vzhľadom na relatívne vysokú mieru koncentrácie na maďarskom trhu s výrobou elektriny a na to, že súčasná jadrová elektrárňa Paks (skupina MVM) zabezpečuje približne 50 % domácej výroby, má Komisia obavy, či je možné vnímať jadrovú elektrárňu Paks a jadrovú elektrárňu Paks II samostatne a považovať ich za nezávislé a neprepojené subjekty. Skutočnosť, že podnik Paks II je v súčasnosti právne nezávislý od skupiny MVM, Komisia nepovažuje za dostačujúcu, keďže počas fázy oznámenia nedostala žiadne informácie o tom, či jadrové elektrárne Paks a Paks II budú pokračovať v prevádzke ako právne a organizačne úplne samostatné podniky. Ak sa má minimalizovať riziko ďalšieho zvyšovania trhovej koncentrácie, takéto objasnenie je zjavne potrebné.
- (64) Ako sa ďalej vysvetľuje v oddiele 2.6, najbežnejšie transakcie v maďarskom veľkoobchodnom energetickom odvetví sa uzatvárajú formou dvojstranných zmlúv o nákupe elektriny a maďarská energetická burza (ďalej len „HUPX“) zatiaľ nezabezpečila primeranú úroveň likvidity. V maďarskom oznámení sa nespomínajú predpokladané spôsoby predaja elektriny z jadrovej elektrárne Paks II, a preto Komisia prešetrila vplyv Paks II na súčasnú úroveň likvidity Maďarska v rámci veľkoobchodného energetického odvetvia.

- (65) Vzhľadom na pochybnosti týkajúce sa trhovej likvidity vyjadrené v odôvodnení 58 Komisia chcela zaistiť, aby bola na trhu dostupná široká škála ponúk dodávok, a to najmä vzhľadom na dominantné postavenie spoločnosti MVM Partner na veľkoobchodnom trhu s elektrinou⁽²⁸⁾. Komisia sa obávala, že situácia by mohla mať významný vplyv na úrovne likvidity a že by sa mohli zvýšiť náklady konkurentov na nadväzujúcom trhu dodávok tým, že by sa obmedzil konkurenčný prístup k dôležitému vstupu (vylúčenie vstupu). To by sa mohlo stať, ak by sa elektrina vyrábaná v jadrovej elektrárni Paks II predávala primárne formou dlhodobých zmlúv len určitým dodávateľom, a teda trhovú silu Paks II na trhu s výrobou by sa premietla do maloobchodného trhu.
- (66) Komisia preto hľadala ďalšie informácie o stratégii obchodovania s vyrobeným objemom energie jadrovej elektrárne Paks II a osobitnú pozornosť pritom venovala tomu, či by sa pri ponúkaní jej elektriny na burze alebo inej transparentnej obchodnej platforme dodržal princíp nezávislého vzťahu.

3. STANOVISKO MAĎARSKEJ VLÁDY

3.1. STANOVISKO MAĎARSKA K EXISTENCII POMOCI

3.1.1. HOSPODÁRSKA VÝHODA

- (67) V oznámení Maďarsko tvrdí, že investícia nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ZFEÚ, keďže sa ňou podniku Paks II neposkytuje hospodárska výhoda. Toto tvrdenie Maďarsko podporuje tým, že investície do jadrovej elektrárne Paks II sú v súlade s testom zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve (pozri odôvodnenia 53 a 54).
- (68) Maďarsko konkrétne tvrdí, že v teste zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve sa dosiahol uspokojivý výsledok dosiahnutý dvoma spôsobmi⁽²⁹⁾. Po prvé sa zistilo, že WACC projektu sú nižšie než jeho IRR. Po druhé sa tvrdí, že merné náklady na výrobu elektriny (ďalej len „LCOE“ – levelised costs of electricity) sú dostatočne nízke nato, aby bola jadrová výroba v porovnaní s inými technológiami výroby konkurencieschopná a ponúkala primeranú návratnosť pri existujúcich cenách elektrickej energie⁽³⁰⁾.
- (69) Na podporu svojho stanoviska Maďarsko predložilo tieto štúdie a východiskovú dokumentáciu:
- a) dôvodová analýza zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve (ďalej len „štúdia o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve“, 18. februára 2015);
 - b) hospodárska analýza projektu jadrovej elektrárne Paks II (ďalej len „hospodárska štúdia“, 8. októbra 2015)⁽³¹⁾;
 - c) listy adresované zástupcovi generálneho riaditeľa pre štátnu pomoc nadväzujúce na predbežnú analýzu Komisie (objasňujúce listy):
 - prvý list (ďalej len „prvý objasňujúci list“, 16. októbra 2015),
 - druhý list (ďalej len „druhý objasňujúci list“, 29. októbra 2015);
 - d) listy nadväzujúce na rozhodnutie o začatí konania (odpoveď na rozhodnutie o začatí konania);
 - list adresovaný zástupcovi generálneho riaditeľa pre štátnu pomoc v nadväznosti na zverejnenie rozhodnutia o začatí konania Komisiou 3. decembra 2015 (ďalej len „list o akceptácii rozhodnutia o začatí konania“),
 - list Maďarska adresovaný Komisii 29. januára 2016 (ďalej len „list nadväzujúci na rozhodnutie o začatí konania“);

⁽²⁸⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 9.

⁽²⁹⁾ Prvý spôsob je štandardný spôsob kontroly zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve v priemyselných odvetviach, zatiaľ čo druhá oblasť je osobitne navrhnutá pre odvetvie elektrickej energie.

⁽³⁰⁾ LCOE sú celkové náklady na inštaláciu a prevádzku projektu výroby elektriny vyjadrené v jednotnej cene elektrickej energie počas životnosti projektu. Formálne

$$LCOE = \frac{[\text{súčet } t \times (\text{náklady } t \times (1 + r) - t)]}{[\text{súčet } t \times (\text{MW}h \times (1 + r) - t)]},$$

keď r je diskontná sadzba a t označuje rok t . Výsledok je teda závislý od použitej diskontnej sadzby. Bežnou praxou je použiť ako diskontnú sadzbu WACC projektu.

⁽³¹⁾ Tento dokument je verejne dostupný na stránke http://www.kormany.hu/download/6/74/90000/2015_Economic%20analysis%20of%20Paks%20II%20-%20for%20publication.pdf.

- e) odpoveď vlády Maďarska na pripomienky tretích strán k rozhodnutiu o začatí konania vo veci štátnej pomoci zo 7. apríla 2016 (ďalej len „odpoveď na pripomienky tretích strán“);
- f) odpoveď na žiadosť o informácie z 18. marca 2016 podaná 21. apríla 2016 (ďalej len „ďalšie objasnenia“).
- (70) Maďarská vláda ďalej predložila finančný model, ktorý použila na výpočet hodnôt IRR daného projektu. Komisii boli predložené dve verzie modelu:
- a) pôvodná verzia zo 16. marca 2015 (ďalej len „predbežný finančný model“);
- b) konečná verzia zo 16. októbra 2015 (ďalej len „finančný model“).
- (71) S výnimkou ďalších objasnení sa dokumenty uvedené v odôvodnení (69) zaoberajú témou výpočtu WACC a IRR, hoci s rôznou úrovňou podrobností. IRR projektu sa vypočítala pomocou finančného modelu⁽³²⁾. Prístup LCOE sa rozoberá v hospodárskej štúdii a v ďalších objasneniach (pozri odôvodnenie 69).
- (72) Z hľadiska analýzy, ktorú vykonalo Maďarsko, dokumenty uvedené v odôvodneniach 69 písm. c) až 69 písm. f) zahŕňajú rôzne aktualizované údaje predložené v štúdii o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve a následne v hospodárskej štúdii. Niektoré aktualizácie pochádzajú konkrétne z obdobia po podpísaní zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe 9. decembra 2014, t. j. po dátume pôvodného investičného rozhodnutia.
- (73) V rozhodnutí o začatí konania sa uvádza podrobné vyhodnotenie stanoviska Maďarska k jednotlivým kľúčovým otázkam, ktoré je vyjadrené v jeho listoch do dňa uverejnenia rozhodnutia o začatí konania⁽³³⁾. V zvyšnej časti tohto oddielu sa uvádza prehľad stanoviska Maďarska ku kľúčovým otázkam vzneseným po uverejnení rozhodnutia o začatí konania. Samostatne bude predložené najmä uplatňovanie WACC a IRR, ako aj LCOE.

3.1.1.1. Stanovisko Maďarska k WACC

- (74) V odpovedi na rozhodnutie o začatí konania Maďarsko opäť uviedlo svoj odhad rozpätia WACC 6,2 % až 7,7 % rovnako ako v predošlých listoch. Taktiež zopakovalo svoje predchádzajúce tvrdenia predložené v objasňujúcich listoch a konštatovalo, že Komisia v rozhodnutí o začatí konania tieto argumenty neposúdila.

3.1.1.2. Stanovisko Maďarska k IRR

- (75) V tomto oddiele sa skúma stanovisko Maďarska k výpočtu IRR, pričom sa na výpočet budúcich voľných peňažných tokov v rámci projektu a určenie jeho IRR použil finančný model. Hlavné prvky finančného modelu sú:

1. rôznorodé dlhodobé prognózy cien elektrickej energie a
2. rôznorodé prevádzkové predpoklady jadrovej elektrárne.

A. Prognózy cien elektrickej energie

- (76) Prognózy cien použité maďarskou vládou boli preskúmané v rámci rozhodnutia o začatí konania. V odpovedi na rozhodnutie o začatí konania Maďarsko kritizovalo Komisiu za to, že na výpočet IRR projektu použila len jednu krivku prognózy cien [vychádzajúcej zo správy Medzinárodnej agentúry pre energiu (IEA) s názvom Svetový energetický výhľad na rok 2014 (ďalej len „IEA WEO 2014“)]⁽³⁴⁾. Poukázalo najmä na to, že na posúdenie IRR by sa mali použiť všetky prognózy cien predložené v rámci hospodárskej štúdie.

⁽³²⁾ Finančný model je aktualizovanou verziou predbežného finančného modelu. Súčasťou aktualizovaných údajov sú zmluvné opatrenia medzi podnikom Paks II a podnikom JSC NIAEP, dodávateľom jadrovej elektrárne.

⁽³³⁾ Pozri odôvodnenia 52 až 81 rozhodnutia o začatí konania.

⁽³⁴⁾ Pozri <http://www.worldenergyoutlook.org/weo2014/>.

B. Prevádzkové predpoklady

- (77) Prevádzkové predpoklady pre finančné model a výpočty IRR poskytol technický tím Paks II. Hoci pôvodne neboli uvedené žiadne podrobnosti odôvodňujúce tieto prevádzkové predpoklady, v odpovediach na žiadosti Komisie o informácie Maďarsko následne predložilo k týmto predpokladom východiskové informácie. Kľúčovým dokumentom sú v tejto súvislosti ďalšie objasnenia predložené v reakcii na žiadosť o informácie v nadväznosti na rozhodnutie o začatí konania a pripomienkach tretích strán.

C. IRR projektu

- (78) V odpovedi na rozhodnutie o začatí konania Maďarsko zopakovalo výsledky svojich skorších výpočtov, z ktorých vyplývala IRR projektu v rozpätí od 8,6 % do 12,0 %.
- (79) Maďarsko sa v odpovedi na rozhodnutie o začatí konania kriticky vyjadrilo k posúdeniu vplyvu omeškania na IRR projektu (pokles o 0,9 % pri omeškaní 5 rokov), ktoré vykonala Komisia. Táto hodnota sa vypočítala na základe predpokladaných omeškaní počas obdobia prevádzky. Maďarsko však namietalo, že omeškanie v období výstavby by mohlo zvýšiť IRR projektu, ak by súčasne došlo k omeškaniu pri vzniku nákladov.

3.1.1.3. Stanovisko Maďarska k LCOE

- (80) V tomto oddiele sa sumarizuje stanovisko Maďarska k LCOE jadrovej elektrárne Paks II⁽³⁵⁾.

A. Hospodárska štúdia

- (81) V hospodárskej štúdii Maďarsko argumentovalo, že LCOE jadrovej elektrárne Paks II sú dostatočne nízke nato, aby mohla konkurovať iným výrobným technológiám. V štúdii sa konkrétne uvádzajú tri odhady LCOE pre jadrový projekt v Maďarsku. Prvý odhad 70 EUR/MWh vychádzal z diskontnej sadzby 7 % (horný limit odhadovaných WACC predložený v tej istej hospodárskej štúdii) a bol prevzatý zo spoločnej správy OECD/IEA/NEA za rok 2015 s názvom Predpokladané náklady na výrobu elektriny (ďalej len „štúdia OECD/IEA/NEA 2015“) ⁽³⁶⁾. Druhý odhad LCOE vo výške 50 – 63 EUR/MWh vychádzal zo štúdie autorov Aszodi et al. (2014), v ktorej sa používa diskontná sadzba na základe úrokovej sadzby ruského úveru v rozpätí od 4 do 5 % ⁽³⁷⁾. Tretí odhad LCOE vo výške 58 – 120 EUR/MWh (skutočné ceny v roku 2013) bol vypočítaný prostredníctvom referenčnej analýzy na základe údajov zverejnených rôznymi medzinárodnými agentúrami, z ktorej vyplýva možné rozpätie LCOE ⁽³⁸⁾. V štúdii sa dospelo k záveru, že LCOE maďarskej jadrovej elektrárne sa nachádza v rozpätí od 50,5 do 57,4 EUR/MWh (skutočné ceny v roku 2013), v ktorej sa dve koncové hodnoty vypočítali s ohľadom na úrokovú sadzbu rovnajúcu sa dvom koncovým bodom rozpätia WACC (6,2 % a 7,0 %) uvedenú v tej istej hospodárskej štúdii ⁽³⁹⁾. V porovnaní s budúcimi cenami elektrickej energie z rovnakej hospodárskej štúdie možno tvrdiť, že maďarský jadrový projekt bude ziskový, a Maďarsko na základe toho tvrdí, že súkromný investor by považoval za rozumné projekt realizovať.

B. Ďalšie objasnenia

- (82) V odpovedi na otázky Komisie o tom, ako možno rozpätie LCOE 50,5 – 57,4 EUR/MWh v konečných záveroch hospodárskej štúdie zosúladiť s rozpätím 89 – 94 USD/MWh uvedeným v štúdii OECD/IEA/NEA, Maďarsko v ďalších objasneniach vysvetlilo, že rozdiel bol výsledkom veľmi odlišných predpokladov, ktoré sa použili v hospodárskej štúdii a štúdii OECD/IEA/NEA, napr. rozdielu v predpokladanom faktore kapacity (85 % oproti 92 %) pre jadrové elektrárne a v dátumoch uvedenia do prevádzky (2020 oproti 2025).

⁽³⁵⁾ Vzhľadom na nedostatočné informácie a nedostatočnú jasnosť sa v rámci rozhodnutia o začatí konania neposudzovali odhady založené na tejto metodike. Preto nasledujúci prehľad obsahuje aj dokumenty pochádzajúce z obdobia pred rozhodnutím o začatí konania.

⁽³⁶⁾ LCOE v štúdii OECD/IEA/NEA sú 89,94 USD/MWh (pozri tabuľku 4.7), pričom nie je jasné, ako sa z danej hodnoty vyvodili hodnota 70 EUR/MWh na obrázku 3 hospodárskej štúdie a hodnota 50,5 – 57,4 EUR/MWh. Štúdia OECD/IEA/NEA 2015 je dostupná na stránke <https://www.oecd-neo.org/ndd/egc/2015/>.

⁽³⁷⁾ Pozri Aszodi, A., Boros I., a Kovacs, A., (2014) „A paksi atomerőmű bővítésének energiapolitikai, műszaki és gazdasági kérdései“, *Magyar Energetika*, máj 2014. Anglický preklad dokumentu s názvom Rozšírenie jadrovej elektrárne Paks II: energeticko-politické, technické a hospodárske hodnotenia bol predložený Komisii vo februári 2016. V tejto štúdii sú výpočty predložené v HUF a dospelo sa k priemerným LCOE vo výške 16,01 – 16,38 HUF/kWh počas životnosti projektu. Neboli uvedené žiadne podrobnosti prepočtu týchto hodnôt v HUF na rozpätie LCOE v EUR/MWh uvedené v odôvodnení 81.

⁽³⁸⁾ Pozri obrázok 15 hospodárskej štúdie.

⁽³⁹⁾ Pozri odsek 77 hospodárskej štúdie.

3.2. STANOVISKO MAĎARSKA K MOŽNEJ ZLUČITEĽNOSTI OPATRENIA S VNÚTORNÝM TRHOM

- (83) Hoci v odpovedi na rozhodnutie o začatí konania Maďarsko zdôraznilo, že opatrenie neobsahuje štátnu pomoc, predložilo aj pripomienky k obavám Komisie, pokiaľ ide o možnú zlučiteľnosť opatrenia s vnútorným trhom, vyjadreným v rozhodnutí o začatí konania pre prípad, že by Komisia dospela k záveru, že štátna pomoc tu naozaj existuje.

3.2.1. STANOVISKO K CIEĽU SPOLOČNÉHO ZÁUJMU

- (84) V odpovedi na rozhodnutie o začatí konania Maďarsko uviedlo niekoľko politických hľadísk, ktoré považovalo za dôležité pri vymedzovaní cieľa spoločného záujmu na základe týchto skutočností:

- a) energetická politika Maďarska;
- b) ciele zmluvy o Euratome ⁽⁴⁰⁾;
- c) nedostatky v budúcom inštalovanom výkone;
- d) diverzifikácia zdrojov energie;
- e) dekarbonizácia;
- f) vytváranie pracovných miest;
- g) cenová dostupnosť.

- (85) Maďarsko zdôraznilo, že na základe článku 194 ods. 2 ZFEÚ má každý členský štát zvrchované právo zvoliť si svoj energetický mix, pričom sa odvoláva na svoju národnú energetickú stratégiu do roku 2030 (pozri odôvodnenie 20), v ktorej sa ako strednodobá energetická stratégia krajiny uvádza smerovanie jadrové – uhoľné – obnoviteľné zdroje.

- (86) Maďarsko sa ďalej odvoláva na článok 2 písm. c) zmluvy o Euratome, v ktorom sa uvádza, že spoločenstvo Euratom umožní investovanie do základných zariadení nevyhnutných na rozvoj jadrovej energie v spoločenstve Euratom a zabezpečí vytváranie týchto zariadení. Maďarsko zdôrazňuje, že ustanovenia zmluvy o Euratome, ktoré sú záväzné pre každý signatársky členský štát, treba chápať ako spoločný cieľ Únie.

- (87) Maďarsko ďalej vysvetľuje, že prevádzkovateľ prenosovej sústavy do roku 2030 očakáva predpokladaný rast dopytu po elektrickej energii dosahujúci približne 4 %, najmä v dôsledku navrhovanej elektrifikácie dopravy, priemyslu a vykurovacích systémov v Maďarsku. V tej istej štúdii PPS sa konštatuje, že mnohé existujúce staršie uhoľné a plynové elektrárne v Maďarsku zastarávajú a do roku 2030 sa očakáva ich vyradenie z prevádzky. V štúdii sa ďalej zistilo, že v danom časovom rámci sa podľa očakávania uvedie do prevádzky len niekoľko nových inštalovaných výkonov. To povedie k predpokladanému 32 % poklesu existujúceho výkonu a Maďarsko tvrdí, že výstavba jadrovej elektrárne Paks II bude dobre cielenou odpoveďou na tento predpokladaný nedostatok v budúcej výrobnéj kapacite.

- (88) Maďarsko ďalej zdôrazňuje, že jeho závislosť od dovážaného plynu je vyššia než priemer EÚ-28. Viac ako 95 % plynu využívaného v Maďarsku sa dováža, najmä z Ruska. Maďarsko tvrdí, že bez jadrovej energie v energetickom mixe by sa jeho závislosť od ropy alebo plynu výrazne zvýšila. Nastalo by to najmä po vyradení existujúcich prevádzkovaných blokov jadrovej elektrárne Paks z prevádzky, keď by ďalšie doplnkové bloky na výrobu elektrickej energie museli používať tieto palivá na preklopenie budúceho nedostatku celkového národného inštalovaného výkonu, ako sa opisuje v odôvodnení 50. V dôsledku toho sa Maďarsko domnieva, že by opatrenie prispelo k rozmanitosti zdrojov paliva v energetickom mixe a bezpečnosti dodávok energie v krajine.

- (89) Maďarsko tvrdí, že projekt bude prispievať k cieľom Únie do roku 2020 týkajúcim sa znižovania emisií skleníkových plynov, keďže jadrové stiepenie sa považuje za nízkouhlíkový zdroj energie. Maďarské orgány tvrdia, že topografická a geografická poloha krajiny neumožňuje nasadiť veterné elektrárne na mori ani vodné elektrárne. Zvyšné možnosti výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov pozostávajú z veterných elektrární na pevnine, solárnej energie a biomasy, ale nasadzovanie takýchto technológií by nepostačovalo na pokrytie predpokladaného nedostatku v budúcom inštalovanom výkone uvedenom v odôvodnení 50, ak by sa nepredpokladala ďalšia výroba z jadrových zdrojov. V súlade s tým Maďarsko tvrdí, že projektom sa plní cieľ dekarbonizácie.

⁽⁴⁰⁾ Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euratom).

- (90) Maďarské orgány uvádzajú, že projekt (počas výstavby i po nej) povedie k významnej tvorbe pracovných miest. To je mimoriadne dôležité najmä vzhľadom na geografickú polohu jadrovej elektrárne Paks II, ktorá sa nachádza v regióne NUTS II, kde je HDP nižší ako 45 % priemeru EÚ na obyvateľa. Maďarsko sa teda domnieva, že vykonávaním projektu by sa sledoval cieľ rastu a významnej tvorby pracovných miest vo viacerých sektoroch.
- (91) Maďarsko napokon tvrdí, že investície do novej kapacity výroby energie z jadrových zdrojov sa priamo prejavajú v nižších cenách elektriny pre priemysel i spotrebiteľov, čo je v súlade s celoeurópskym cieľom cenovej dostupnosti služieb. Uvádza ďalej, že o zabezpečení cenovej dostupnosti svedčí aj fakt, že počas prevádzky sa jadrovej elektrárni Paks II nebude poskytovať žiadna podpora.

3.2.2. STANOVISKO K NEVYHNUTNOSTI OPATRENIA

- (92) Vzhľadom na prehlbujúci sa nedostatok vo výrobe, ktorému krajina čelí, Maďarsko vysvetľuje, že je potrebná značná suma investícií do výrobných kapacít, pričom množstvo takýchto požadovaných investícií je väčšie než projekty, ktoré sú v súčasnosti vo výstavbe alebo vo fáze vývoja.
- (93) Maďarsko si preto najalo firmu Nera Economic Consulting, aby zanalyzovala vývoj na trhoch s elektrickou energiou v Maďarsku a susedných krajinách a vypracovala primerané vymedzenie trhu pre projekt Paks II, keď sa uvedie do prevádzky (ďalej len „štúdia NERA“). Z tejto štúdie vyplýva, že na základe trhových podmienok v Maďarsku by vybudovanie nových blokov 5 a 6 v jadrovej elektrárni Paks II bolo z pohľadu obchodu lepšou voľbou než investovanie do iných druhov výroby energie, napríklad v porovnaní s podobnou kapacitou zabezpečenou plynovými turbínami s otvoreným cyklom (ďalej len „OCGT“) a plynovými turbínami v režime kombinovanej výroby (ďalej len „CCGT“). Maďarsko tak dospelo k záveru, že tu nie je žiaden protichodný prvok, ktorý by bol v rozpore s politickými cieľmi.

3.2.3. STANOVISKO K PRIMERANOSTI OPATRENIA

- (94) Maďarsko opakuje, že očakáva plné navrátenie investícií do jadrovej elektrárne Paks II v podobe zhodnotenia kapitálu, ako aj dividend.
- (95) Vo svojom liste z 28. júla 2016 Maďarsko znovu tvrdilo, že projekt nebude zahŕňať štátnu pomoc a že je v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve, zároveň však poskytlo ďalšie informácie v reakcii na obavy uvedené v oddiele 3.3.6 rozhodnutia o začatí konania v súvislosti s primeranosťou, ak by Komisia dospela k záveru, že v oznámenom projekte sa poskytuje štátna pomoc.
- (96) V uvedenom liste Maďarsko uvádza, že podnik Paks II využije všetky zisky plynúce z činnosti blokov 5 a 6 jadrovej elektrárne Paks II len na tieto účely:
- a) projekt Paks II, ktorý je vymedzený ako vývoj, financovanie, výstavba, uvedenie do prevádzky, prevádzka a údržba, renovácia, nakladanie s odpadom a vyradenie z prevádzky dvoch nových jadrových blokov 5 a 6 s reaktormi VVER v jadrovej elektrárni Paks v Maďarsku. Zisky sa nepoužijú na financovanie investícií do činností, ktoré nepatria do rozsahu projektu vymedzeného vyššie;
 - b) vyplácanie zisku Maďarskej republike (napríklad formou dividend).
- (97) Maďarsko ďalej potvrdilo, že podnik Paks II nebude (opätovne) investovať do rozširovania vlastnej kapacity alebo životnosti jadrovej elektrárne Paks II ani do inštalácie ďalších výrobných kapacít okrem kapacít reaktorov 5 a 6 v jadrovej elektrárni Paks II. Ak by k takýmto investíciám došlo, Maďarsko ich oznámi Komisii, aby získalo samostatné schválenie štátnej pomoci.

3.2.4. STANOVISKO K VPLYVU OPATRENIA NA VNÚTORNÝ TRH

- (98) Maďarské orgány uviedli, že ak by sa vyskytol rušivý vplyv, bol by časovo obmedzený na obdobie, keď sa bude prekrývať vyradovanie existujúcich reaktorov z prevádzky v jadrovej elektrárni Paks a uvádzanie dvoch nových reaktorov do prevádzky v jadrovej elektrárni Paks II. Maďarsko považuje za primerané predpokladať, že životnosť jadrovej elektrárne Paks prekročí 50 rokov, a teda toto obdobie prekrývania by bolo veľmi krátke.

- (99) Maďarsko ďalej zastáva názor, že takéto obdobie prekryvania je potrebné a primerané, ak sa vezme do úvahy, že jadrová elektrárňa Paks II musí byť v prevádzke v čase, keď sa jadrová elektrárňa Paks bude blížiť ku koncu svojej predĺženej životnosti, a že pri vývoji a uvádzaní jadrovej elektrárne Paks II do prevádzky môže dôjsť k omeškaniam vzhľadom na technickú zložitosť, ktorá je typická pre uvádzanie novej jadrovej elektrárne do prevádzky, a vzhľadom na vonkajšie faktory, ktoré strany nedokážu ovládať (napr. zmena právnych predpisov, požiadaviek na bezpečnosť, regulačného prostredia). Maďarsko ďalej uviedlo, že niektoré bloky vybavené technológiou VVER generácie III a III+ čelili omeškaniam alebo sa tieto omeškaniá predpokladajú v porovnaní s plánovaným časom výstavby jadrovej elektrárne Paks II, ako sa uvádza v tabuľke 3.

Tabuľka 3

Kumulované omeškanie pri výstavbe blokov s technológiou VVER generácie III a III+

Miesto (krajina)	Omeškanie (roky)	Stav
Kudankulam – 1 (India)	+ 5,8	dokončené
Kudankulam – 2 (India)	+ 7,0	vo výstavbe
Novovoronež II. – 1 (Rusko)	+ 1,5	dokončené
Novovoronež II. – 2 (Rusko)	+ 2,5	vo výstavbe
Leningrad II. – 1 (Rusko)	+ 2,0	vo výstavbe
Leningrad II. – 2 (Rusko)	+ 2,5	vo výstavbe

Zdroj: Maďarské orgány.

- (100) Maďarsko navyše zdôrazňuje, že jadrovú elektrárňu Paks a dva nové reaktory jadrovej elektrárne Paks II vlastní a prevádzkujú dva samostatné subjekty, pričom spoločnosť MVM Group nie je žiadnym spôsobom prepojená s projektom Paks II ani s podnikom Paks II. Taktiež uvádza, že ak by sa malo uvažovať o koncentrácii medzi podnikom Paks II a spoločnosťou MVM Group, takáto koncentrácia by podliehala pravidlám na kontrolu fúzií.
- (101) Maďarsko tvrdí, že skutočnosť, že obe spoločnosti sú vlastníctvom štátu, automaticky nespochybňuje ich obchodnú autonómiu. Naopak, možno preukázať, že spoločnosti sú vzájomne nezávislé, ak má každá z nich nezávislé rozhodovacie právomoci.
- (102) Maďarsko trvá na tom, že spoločnosť MVM Group a podnik Paks II sú nezávislé a neprepojené, pričom vychádza z týchto skutočností:
- riadia ich rozdielne ministerstvá (spoločnosť MVM Group riadi ministerstvo národného rozvoja prostredníctvom spoločnosti Hungarian National Asset Management Inc. a podnik Paks II riadi úrad predsedu vlády);
 - správne rady týchto spoločností nemajú zdieľané ani spoločné riadenie;
 - existujú ochranné opatrenia, ktorými sa zabezpečuje, že medzi spoločnosťami sa nevymieňajú citlivé obchodné a dôverné informácie;
 - rozhodovacie právomoci spoločností sú samostatné a navzájom oddelené.
- (103) Maďarsko sa kriticky vyjadruje k zisteniam Komisie v rozhodnutí o začatí konania, pokiaľ ide o výpočet trhového podielu spoločnosti MVM Group na maďarskom trhu s dodávkami elektrickej energie. Maďarsko tvrdí, že trhový podiel nebol preskúmaný v porovnaní s inými výrobcami pôsobiacimi na maďarskom trhu a že trhový podiel spoločnosti MVM Group bol vypočítaný len vzhľadom na elektrickú energiu vyrobenú na domácom trhu bez zohľadnenia dovozu.
- (104) Na základe štúdie NERA Maďarsko vyhlasuje, že prípadné možné narušenia hospodárskej súťaže je nutné chápať v kontexte trhu, ktorý je širší než samotná Maďarská republika. V štúdii NERA sa pri posudzovaní trhu zohľadňujú tieto vstupné údaje:
- existujúce výrobné kapacity a technické spôsobilosti (napr. efektívnosť, počiatočné náklady);

- b) záväzok rozšírenia výrobnnej kapacity (napr. elektrární vo výstavbe a nové obnoviteľné zdroje energie);
 - c) záväzok ukončenia činnosti existujúcich blokov (napr. v dôsledku smernice o veľkých spaľovacích zariadeniach);
 - d) kapacity prepojavacieho vedenia;
 - e) palivo generátora, CO₂ a variabilné prevádzkové náklady a náklady na údržbu;
 - f) pevné prevádzkové náklady a náklady na údržbu, ktorým by sa zabránilo pri zastavení činnosti bloku;
 - g) náklady na nový vstup.
- (105) Argument, že posudzovaným trhom nemá byť len Maďarsko, ale aj širší trh, vychádza z toho, že dovoz elektrickej energie zo susedných krajín v roku 2014 tvoril 31,4 % maďarskej spotreby elektrickej energie. Maďarsko ďalej tvrdí, že táto vysoká miera energetického prepojenia so susednými krajinami sa ešte viac zvýši v dôsledku nových prepojavacích vedení, ktoré sa začnú prevádzkovať v rokoch 2016 až 2021 medzi Slovenskom (2 × 400 kV a 1 × 400 kV) a Slovinskom (1 × 400 kV). Vo svojom liste zo 16. januára 2017 Maďarsko uviedlo ďalšie podrobnosti o nadchádzajúcich projektoch cezhraničných prenosových vedení, podľa ktorých sa do roku 2029 postaví v spolupráci so Slovenskom ďalšie prepojavacie vedenie s kapacitou 2 × 400 kV a do roku 2030 v spolupráci s Rumunskom prepojavacie vedenie s kapacitou 1 × 400 kV. Očakávané celkové kapacity energetického prepojenia na dovoz a vývoz sú uvedené v tabuľkách 4 a 5.

Tabuľka 4

Prognózy inštalovaných výkonov energetického prepojenia na dovoz v Maďarsku podľa ENTSO pre elektrinu

	Austria	Slovakia	Romania	Croatia	Serbia	Ukraine (*)	Slovenia (**)	Total
2015	600	800	1 000	1 200	1 000	450	0	5 050
2016	720	1 040	1 080	1 360	920	450	400	5 970
2017	840	1 280	1 160	1 520	840	450	800	6 890
2018	960	1 520	1 240	1 680	760	450	1 200	7 810
2019	1 080	1 760	1 320	1 840	680	450	1 600	8 730
2020	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650
2021	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650
...								
2030	1 200	2 000	1 400	2 000	600	450	2 000	9 650

(*) No data provided in forecast

(**) Assumption: Slovenia starting from zero.

Zdroj: Štúdia NERA.

Tabuľka 5

Prognózy inštalovaných výkonov energetického prepojenia na vývoz v Maďarsku podľa ENTSO pre elektrinu

	Austria	Slovakia	Romania	Croatia	Serbia	Ukraine (*)	Slovenia (**)	Total
2015	600	800	1 000	1 200	1 000	450	0	5 050
2016	640	1 040	1 060	1 360	920	450	340	5 810
2017	680	1 280	1 120	1 520	840	450	680	6 570
2018	720	1 520	1 180	1 680	760	450	1 020	7 330
2019	760	1 760	1 240	1 840	680	450	1 360	8 090
2020	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850
2021	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850
...								
2030	800	2 000	1 300	2 000	600	450	1 700	8 850

(*) No data provided in forecast

(**) Assumption: Slovenia starting from zero.

Zdroj: Štúdia NERA.

- (106) V štúdii sa ďalej uvádza úspešné prepojenie trhu s dodávkami energie so Slovenskom, s Českou republikou a Rumunskom a odkazuje sa v nej na návrhy ENTSO pre elektrinu zverejnené v októbri 2015, v ktorých je Maďarsko vymedzené ako súčasť jedného regiónu strednej a východnej Európy s koordinovanými kapacitami s niekoľkými krajinami vrátane Rakúska, Nemecka a Poľska, s ktorými zatiaľ nemá dohody o prepojení⁽⁴¹⁾. Maďarsko tvrdí, že v porovnaní s inými členskými štátmi má Maďarsko v rámci Európskej únie už teraz vysoko integrovaný trh s elektrickou energiou, pričom kapacita energetického prepojenia predstavuje približne 75 % celkového inštalovaného výkonu výroby na domácom trhu. To je približne 8-krát viac ako cieľ EÚ pre členské štáty do roku 2020 a 5-krát viac ako cieľ EÚ pre členské štáty do roku 2030. Zastáva teda názor, že toto je dostatočný dôvod na zohľadnenie možných narušení hospodárskej súťaže v širších súvislostiach.
- (107) Pokiaľ ide o nasadzovanie nových technológií z hľadiska skutočného scenára aj pri neexistencii jadrovej elektrárne Paks II, v štúdii NERA sa ako vstupujúce technológie predpokladajú CCGT alebo OCGT, pričom sa predpokladá, že vstup a výstup iných technológií, ako napríklad technológií využívajúcich obnoviteľné zdroje, uhlie a jadrovú energiu, je z hospodárskeho hľadiska nepravdepodobný pre tieto dôvody:
- súčasné a minulé rozhodnutia o vstupe elektrárne využívajúcej obnoviteľné zdroje energie v rozhodujúcej miere závisia od programov subvencií vlády a len menej od trhových cien. V súlade s tým nemožno prostredníctvom modelov simulujúcich trhové prostredie určiť, či by elektrárne využívajúca obnoviteľné zdroje energie v praxi vstúpila na trh alebo z neho odišla;
 - vzhľadom na problematiku zmeny klímy je inštalácia intenzívnych novopostavených uhoľných elektrární (spalujúcich čierne a hnedé uhlie) v EÚ teraz veľmi sporná, pričom mnoho projektov bolo napadnutých agentúrou alebo prostredníctvom súdnych konaní. Je preto nejasné, do akej miery sú projekty nových výstavieb v EÚ ešte realizovateľné.

⁽⁴¹⁾ ENTSO pre elektrinu (2015), Návrh všetkých PPS na regióny výpočtu kapacity v súlade s článkom 15 ods. 1 nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1222 z 24. júla 2015, ktorým sa stanovuje usmernenie pre pridelovanie kapacity a riadenie preťaženia, 29. októbra 2015, strana 9, článok 9

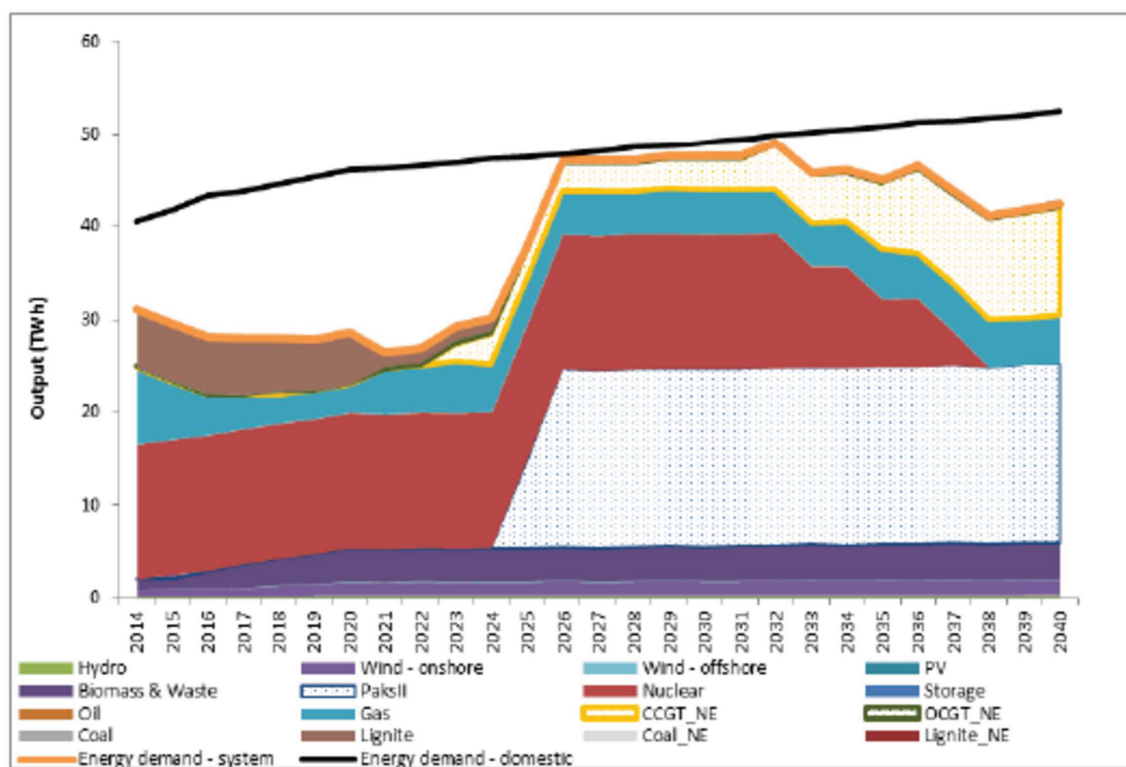
- c) Výstavba novej jadrovej elektrárne v EÚ závisí aj od energetickej stratégie, ktorá zahŕňa jadrovú energiu, a vyžaduje si významné vládne a regulačné prostredie pri plánovaní a v procese schvaľovania. Plánovanie a vývoj sú pri jadrovej elektrárni podstatne rozsiahlejšou činnosťou ako pri CCGT a OCGT spaľujúcich plyn a výsledky oveľa viac závisia od národných politík a regulačných právomocí. Preto možno predpokladať, že sa nepostavia žiadne nové jadrové elektrárne s výnimkou jadrových elektrární v krajinách, ktoré už majú energetické politiky otvorené voči používaniu jadrovej energie, a len v prípade aktívnych projektov, ktoré sú už vo výstavbe a/alebo ku ktorým sú už podpísané zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe.

(108) Zo štúdie NERA vyplýva, že pri skutočnom scenári (výstavba jadrovej elektrárne Paks II) možno vyvodiť tieto závery:

- a) do roku 2040 sa očakáva výrazný nárast dopytu po elektrickej energii v Maďarsku;
- b) dodávky v Maďarsku sú v súčasnosti nedostatočné a je potrebné dovážať značné množstvá elektrickej energie. Tento nedostatok sa v rokoch 2015 až 2025 ešte prehĺbi;
- c) hoci jadrová elektráreň Paks II začne prevádzku v roku 2025, Maďarsko zostane čistým dovozcom aj počas celého obdobia prekrývania prevádzky s blokmi jadrovej elektrárne Paks, ktoré sú v súčasnosti v prevádzke, a potom začne znovu čoraz viac závisieť od dovozu;
- d) na základe prognóz ENTSO pre elektrinu sa bude využívanie obnoviteľných zdrojov v Maďarsku počas úvodných rokov skutočného scenára rozširovať, pričom sa do roku 2020 dosiahne cieľ využívania obnoviteľných zdrojov v miere 10,9 % spotrebovanej elektrickej energie, ktorý Maďarsko prijalo vo svojom národnom pláne energie z obnoviteľných zdrojov.

Obrázok 7

Predpokladaný objem výroby podľa technológie a národný dopyt do roku 2040 (skutočný scenár)

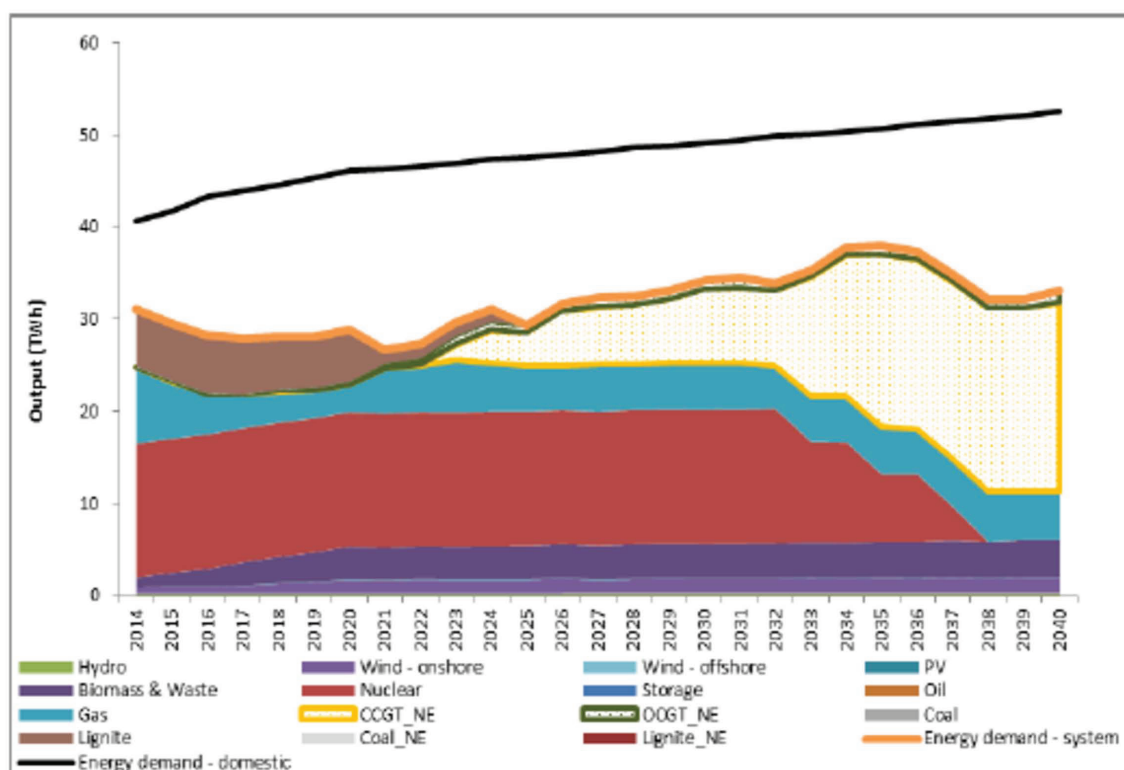

Zdroj: Štúdia NERA.

- (109) Ako sa vysvetľuje v odôvodnení 93, v štúdií NERA sa opakovane uvádza, že ak by sa jadrová elektrárňa Paks II nepostavila, podobná kapacita by sa zabezpečila prostredníctvom OCGT a CCGT, ktoré sú v maďarských trhových podmienkach z obchodného hľadiska v porovnaní s inými druhmi investícií do výroby energie výhodnejšie. Zo štúdie NERA vyplýva, že pri kontrafaktuálnom scenári využitia plynu by Maďarsko napriek nahradeniu väčšiny kapacity elektrárne Paks II v krajine novou plynovou kapacitou aj naďalej bolo počas celého modelovaného obdobia výrazne závislé od dovozu elektrickej energie (pozri obrázok 8).

Obrázok 8

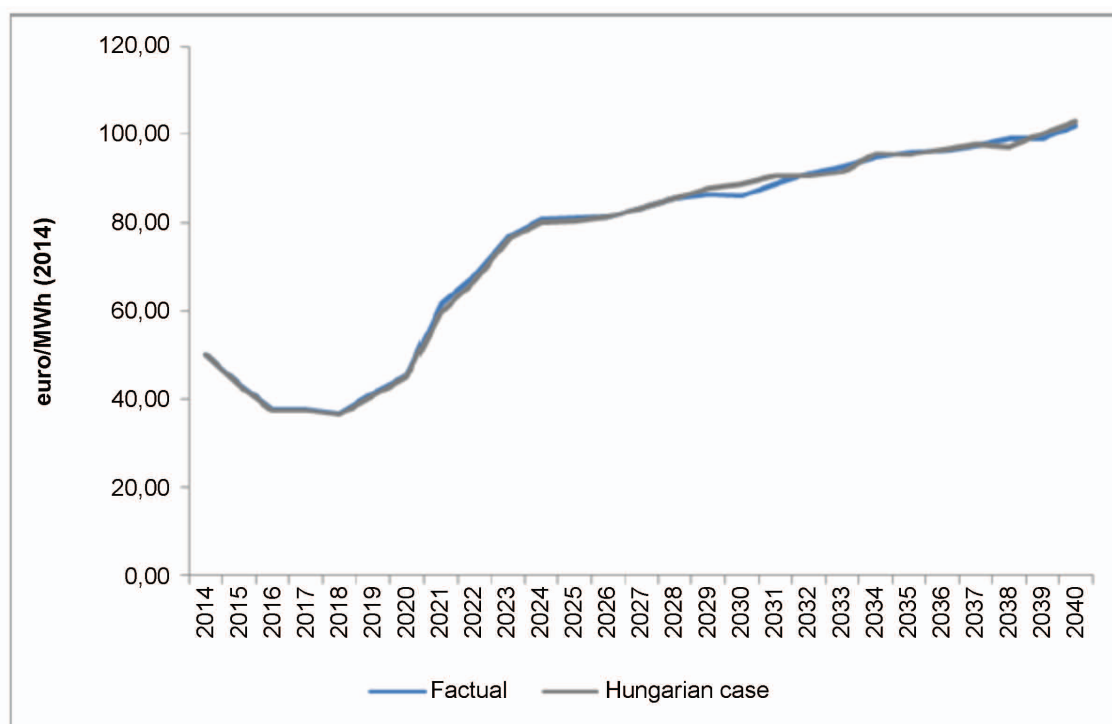
Predpokladaný objem výroby podľa technológie a národný dopyt do roku 2040 (kontrafaktuálny scenár)

Zdroj: Štúdia NERA.

- (110) Maďarsko navyše trvá na tom, že vzhľadom na silné zblížovanie medzi trhovými cenami v susedných krajinách a v Maďarsku konkurenti pravdepodobne dokážu zaistiť svoje riziká prostredníctvom obchodovania s elektrickou energiou na susedných trhoch bez toho, aby museli priamo obchodovať s maďarskou elektrickou energiou. Maďarsko na základe modelovania v štúdií NERA tvrdí, že cena elektrickej energie základného odberu na regionálnom trhu by zostala rovnaká aj v prípade kontrafaktuálneho scenára (pozri obrázok 9).

Obrázok 9

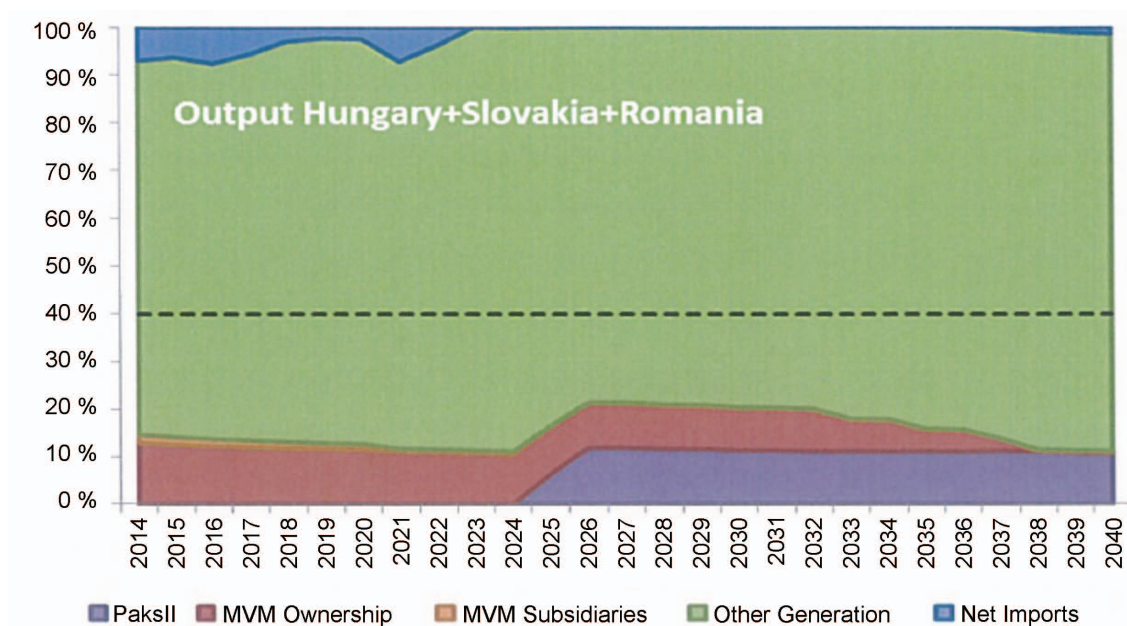
Rozdiel medzi maďarskými cenami základného odberu v prípade skutočného a kontrafaktuálneho scenára

Zdroj: Štúdiá NERA.

- (111) Maďarsko zdôrazňuje, že možný vplyv jadrovej elektrárne Paks II posudzovalo v širších trhových súvislostiach. Na základe štúdie NERA tvrdí, že keďže je Slovensko najmenším zo susedných trhov, s ktorým je Maďarsko v súčasnosti prepojené, možný vplyv jadrovej elektrárne Paks II by bol najcitlivejší v tejto krajine. Tvrdí, že trhovú prítomnosť podniku Paks II na tomto prepojenom trhu by do roku 2040 zostala približne na úrovni 20 %.
- (112) V štúdii NERA sa zvažuje aj možný širší prepojený trh (Maďarsko + Slovensko + Rumunsko), keďže ide o bezprostredne susediace trhy, s ktorými je Maďarsko v súčasnosti prepojené. Na základe toho Maďarsko tvrdí, že dokonca aj spojené trhové podiely spoločnosti MVM Group a podniku Paks II (v rozsahu 10 až 20 %) na prepojenom trhu Maďarska + Slovenska + Rumunska by boli hlboko pod hranicou označujúcou možnosť dominantného postavenia (pozri obrázok 10).

Obrázok 10

**Spojené trhové podiely spoločnosti MVM Group a podniku Paks II podľa výroby (MWh) na trhoch
Maďarska + Slovenska + Rumunska**

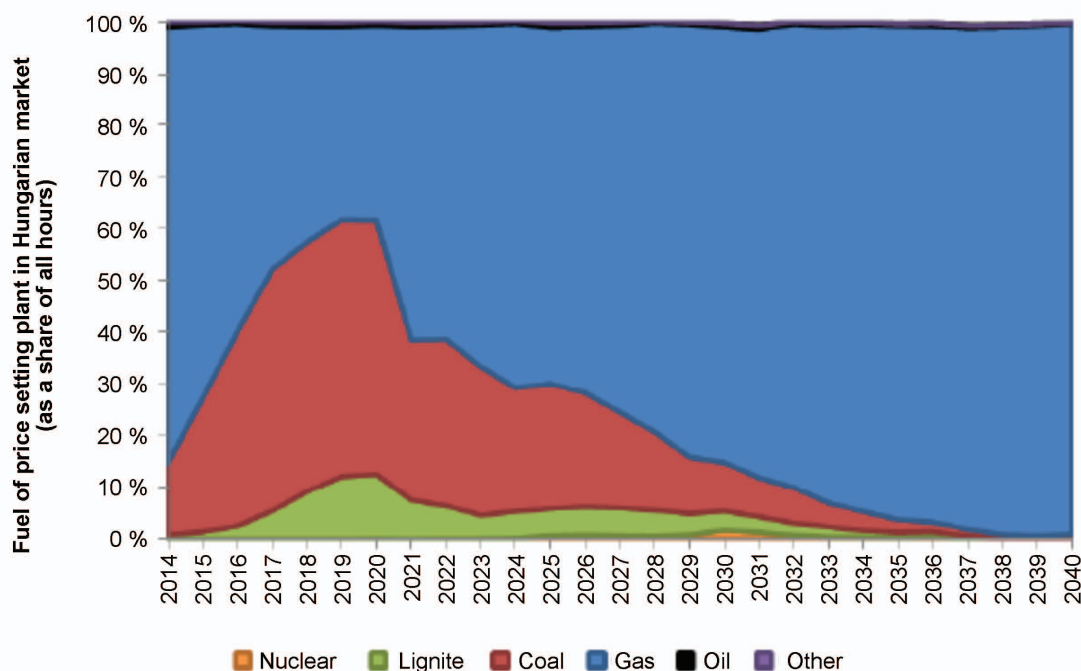

Zdroj: Štúdiá NERA.

- (113) Maďarsko ďalej poukazuje na to, že v lete aj v zime by technológiou určujúcou ceny boli uholné elektrárne (spaľujúce hnedé a čierne uhlie) s vyššími hraničnými nákladmi než Paks II, čo znamená, že podnik Paks II by mal zostať v pozícii subjektu prijímajúceho ceny (nie stanovujúceho ceny) dokonca aj v období prekrývajúcej sa prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II, keď pravdepodobnosť toho, že by jadrová energia bola technológiou určujúcou cenu, zostane výrazne pod 5 % všetkých hodín (pozri obrázok 11).

Obrázok 11

Palivo určujúce cenu na maďarskom trhu s energiou

Zdroj: Štúdia NERA.

- (114) Maďarsko ďalej v rozpore so zisteniami Komisie podľa odôvodnenia 144 rozhodnutia o začatí konania uvádza, že jadrová elektráreň Paks II nespôsobí žiadne riziko likvidity na veľkoobchodnom trhu prostredníctvom obmedzenia počtu ponúk na dodávky. Trvá na tom, že nová elektráreň ako samostatná výrobná jednotka posilní likviditu a rozmanitosť výrobných dodávok. Maďarsko ďalej poznamenáva, že jadrová elektráreň Paks II v súčasnosti nemá základňu zákazníkov, aby mohla energiu predávať priamo bez obchodovania na trhu.
- (115) Maďarsko vychádza z mnohých argumentov, ktoré predložilo Spojené kráľovstvo vo veci Hinkley Point C⁽⁴²⁾ o možnom narušení hospodárskej súťaže, a uvádza, že by sa vzťahovali aj na jadrovú elektráreň Paks II. Ide o tieto argumenty:
- a) v dôsledku opatrenia by bol príjemca naďalej vystavený trhovým silám, pričom by získal stimuly na konkurovanie na veľkoobchodnom trhu s elektrickou energiou. Maďarsko trvá na tomto argumente a dodáva, že by podniku Paks II neposkytovalo žiadnu prevádzkovú podporu vo forme (finančnej) rozdielovej zmluvy;
 - b) opatrenie by nemalo závažný vplyv na toky prepojovacích vedení a na stimuly pre investície do prepojovacích vedení so susednými krajinami. Maďarsko opakuje, že maďarský trh s elektrickou energiou už je dobre prepojeným trhom a vo fáze vývoja sú štyri projekty energetického prepojenia;
 - c) Opatrenie by nemalo vplyv na cenové rozdiely medzi Maďarskom a susednými trhmi, ktoré sú momentálne prepojené prostredníctvom prepojovacích vedení.
- (116) Maďarsko vo svojom liste z 28. júla 2016 navyše poskytlo ďalšie informácie v reakcii na obavy uvedené Komisiou v oddiele 3.3.7 rozhodnutia o začatí konania, pokiaľ ide o celkové vyváženie prípadného rušivého vplyvu opatrenia na vnútorný trh, ak by Komisia zistila, že opatrenie predstavuje štátnu pomoc.

⁽⁴²⁾ Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/658 z 8. októbra 2014 o opatrení pomoci SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ktorú Spojené kráľovstvo zamýšľa zaviesť na podporu pre jadrovú elektráreň Hinkley Point C (Ú. v. EÚ L 109, 28.4.2015, s. 44).

- (117) Vo svojom liste Maďarsko uvádza, že podnik Paks II, jeho nástupcovia a prepojené podniky budú právne a štrukturálne úplne oddelené, budú podliehať nezávislým rozhodovacím právomociam v zmysle článkov 52 a 53 oznámenia o právomoci pri fúziách⁽⁴³⁾ a budú sa viesť, riadiť a prevádzkovať nezávisle od spoločnosti MVM Group a všetkých jej prevádzok, nástupcov a prepojených podnikov, ako aj od ďalších štátom kontrolovaných spoločností pôsobiach v oblasti výroby, veľkoobchodného alebo maloobchodného predaja elektriny, a bez akéhokoľvek prepojenia na ne.
- (118) Pokiaľ ide o predaj elektrickej energie z jadrovej elektrárne Paks II, Maďarsko navyše v tom istom liste preukázalo, že pokiaľ ide o stratégiu obchodovania s objemom energie vyrobeným v jadrovej elektrárni Paks II, bude to nezávislá obchodná stratégia zameraná na optimalizáciu zisku, ktorá sa vykonáva prostredníctvom obchodných zmlúv uzatváraných na základe ponúk zúčtovaných na transparentnej obchodnej platforme alebo na burze Maďarsko ďalej tvrdí, že stratégia obchodovania s objemom energie vyrobeným v jadrovej elektrárni Paks II (bez vlastnej spotreby elektrárne Paks II) bude vypracovaná takto:
- a) úroveň 1: podnik Paks II bude predávať aspoň 30 % svojho celkového objemu vyrobenej elektriny na dennom, vnútrodenom a futuritnom trhu maďarskej energetickej burzy (HUPX). Iné podobné burzy s elektrickou energiou je možné využiť na základe dohody alebo súhlasu útvarov Komisie, ktorý sa udelí alebo zamietne do dvoch týždňov od žiadosti maďarských orgánov;
- b) úroveň 2: zvyšok celkového objemu elektriny vyrobenej v jadrovej elektrárni Paks II bude podnik Paks II predávať pri dodržaní objektívnych, transparentných a nediskriminačných podmienok prostredníctvom aukcií. Podmienky takýchto aukcií určí maďarský energetický regulačný orgán a budú podobné podmienkam aukcií určeným pre spoločnosť MVM Partner (rozhodnutie 741/2011 maďarského regulačného orgánu). Maďarsko potvrdilo, že maďarský energetický regulačný orgán dohliada aj na vykonávanie takýchto aukcií. Maďarsko ďalej potvrdilo, že aukčné platformy pre úroveň 2 bude prevádzkovať podnik Paks II, a zabezpečí sa, aby ponuky boli rovnako dostupné pre všetkých licencovaných alebo registrovaných obchodníkov pri rovnakých trhových podmienkach. Maďarsko sa zaviazalo, že zúčtovací systém na zúčtovanie ponúk bude overiteľný a transparentný a na konečné použitie nakúpenej elektriny sa nebudú stanovovať žiadne obmedzenia.

3.3. ĎALŠIE PRIPOMIENKY MAĎARSKA V ODPOVEDI NA ROZHODNUTIE O ZAČATÍ KONANIA

- (119) Maďarsko uvádza, že v rozsahu, v akom projekt patrí do rozsahu pôsobnosti Zmluvy o Euratome (napr. článok 41 a príloha II, články 52 až 66 a článok 103), sa maďarská vláda domnieva, že ZFEÚ, a najmä pravidlá štátnej pomoci v článkoch 107 a 108 ZFEÚ, sa naň nevzťahujú. Tvrdí, že Zmluva o Euratome je *lex specialis* voči ZFEÚ. Platí teda, že ak by bolo vykonávanie právomocí podľa Zmluvy o Euratome ohrozené vykonávaním právomocí podľa ZFEÚ, prednosť majú ustanovenia Zmluvy o Euratome. Pri tomto tvrdení sa Maďarsko opiera o rozhodnutie Komisie vo veci Kernkraftwerke Lippe-Ems GmbH⁽⁴⁴⁾.
- (120) Maďarsko konštatuje, že hoci sa v Zmluve o Euratome nestanovuje osobitná skupina pravidiel týkajúcich sa štátnej pomoci, z jej článku 6 písm. d) a článku 70 je zjavné, že neplatí žiaden všeobecný zákaz štátnej pomoci a v osobitných prípadoch sa podporujú subvencie členských štátov.
- (121) Maďarsko zdôrazňuje, že financovanie projektu v jadrovom priemysle by malo patriť pod oznamovaciu povinnosť v zmysle článku 43 Zmluvy o Euratome. Ďalej tvrdí, že podľa nariadenia Komisie (ES) č. 1209/2000⁽⁴⁵⁾ by mal v prípade nového projektu daný členský štát poskytnúť údaje o spôsoboch financovania. Maďarsko tvrdí, že poskytlo všetky potrebné informácie podľa článkov 41 a 43 Zmluvy o Euratome, a keďže Zásobovacia agentúra Euratomu v apríli 2015 schválila dohodu o dodávkach paliva⁽⁴⁶⁾, Maďarsko je presvedčené, že Komisia by teraz nemala vyhlásiť, že financovanie projektu by mohlo byť nezákonné.

⁽⁴³⁾ Konsolidované oznámenie Komisie o právomoci podľa nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ C 95, 16.4.2008, s. 1).

⁽⁴⁴⁾ Rozhodnutie Komisie z 21. februára 1994 o postupe pri uplatňovaní článku 53 druhého odseku Zmluvy o Euratome (Ú. v. ES L 122, 17.5.1994, s. 30), bod 22.

⁽⁴⁵⁾ Nariadenie Komisie (ES) č. 1209/2000 z 8. júna 2000 o podávaní oznámení podľa článku 41 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. ES L 138, 9.6.2000, s. 12).

⁽⁴⁶⁾ Pozri odôvodnenie 13 písm. c).

- (122) Maďarsko prirovnáva Zmluvu o Euratome k Zmluve o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele, pričom vychádza z toho, že obe tieto zmluvy majú odvetvový charakter. Tvrdí, že Zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele obsahuje rozsiahlejšie základy štátnej pomoci, ktoré sa v praxi zosúladi s článkom 107 ZFEÚ prostredníctvom článku 67 a článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele. Maďarsko uvádza, že uplatňovaním pravidiel štátnej pomoci stanovených v ZFEÚ by Komisia nesprávne vykladala regulačný cieľ tvorcov Zmluvy o Euratome, ktorá neobsahuje žiadne konkrétne ustanovenia o štátnej pomoci.
- (123) Maďarsko ďalej poznamenáva, že žiadne kapitálové investície do výstavby jadrovej elektrárne v Únii neboli nikdy predmetom prešetrovania Komisie v súvislosti so štátnou pomocou (týka sa to aj jadrovej elektrárne vo Flamanville alebo Hanhikivi). Maďarsko zastáva názor, že investície do elektrárne Hinkley Point C boli predmetom kontroly v súvislosti so štátnou pomocou len preto, že na rozdiel od iných investícií v Európe mali osobitné finančné charakteristiky [ako napríklad štátna úverová záruka a finančná (rozdielová) zmluva].

4. PRIPOMIENKY ZAJAINTERESOVANÝCH STRÁN

4.1. PRIPOMIENKY K EXISTENCII POMOCI

- (124) Pripomienky, ktoré dostala Komisia od nasledujúcich tretích strán, obsahovali kvantitatívne informácie a analýzu v súvislosti s existenciou opatrení:

- list od maďarského poslanca Európskeho parlamentu Benedeka Jávara (ďalej len „Jávorov list“),
- list od organizácie Green Peace (ďalej len „list od GP“) vrátane štúdie vypracovanej jej ekonomickými poradcami, spoločnosťou Candole Partners (ďalej len „štúdia Candole“) ⁽⁴⁷⁾,
- list od organizácie EnergiaKlub (ďalej len „list od EnergiaKlub“) vrátane štúdie vypracovanej Balázsom Felsmannom (ďalej len „Felsmannova štúdia“) ⁽⁴⁸⁾.

Jávorov list

- (125) Jávorov list sa sústreďuje na náklady vlastníka, čo sú náklady, ktoré nie sú zahrnuté v zmluve o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe (pozri oddiel 2.5.2 tohto rozhodnutia), a tvrdí, že tieto náklady sú možno výrazne podhodnotené. V liste uvádza konkrétne toto:
- a) Keďže bola zmluva o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe uzatvorená na základe „návrhu Leningradskej“ ⁽⁴⁹⁾, je primerané na domnievať, že budú potrebné ďalšie investície do bezpečnostného systému, ktoré by mohli dosiahnuť minimálne 1 miliardu EUR.
 - b) Systém priameho chladenia sladkou vodou nestačí na ochladenie vody v prípade súbežnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II počas horúcich letných dní. Predstavovalo by to nadmernú záťaž pre životné prostredie a vyžadovalo by si to investície do efektívnejšieho systému chladenia prostredníctvom chladiacej veže, ktorý je približne o 40 % drahší ako systém priameho chladenia.
 - c) Suma, ktorá sa má vložiť do Ústredného jadrového fondu, pravdepodobne nepostačí na skladovanie jadrového odpadu a vyradenie z prevádzky. Prechodné skladovanie by konkrétne stálo minimálne 150 miliónov EUR, konečné uloženie jadrového odpadu 1,54 miliardy EUR a vyradenie z prevádzky 1,734 miliardy EUR.
 - d) Inovácia siete potrebná na začlenenie nových blokov jadrovej elektrárne vrátane investícií do 400 kV káblového systému a dodatočných káblov 120 kV vysokého napätia by mohla stáť až 1,6 miliardy EUR.
 - e) Investície potrebné na dodržanie aktuálne platných sieťových nariadení, a to v podobe prečerpávacej vodnej elektrárne aj ďalších výrobných jednotiek poskytujúcich bezpečnostné rezervy, ktoré majú byť podľa zákona rovnaké ako najväčšia jednotka na výrobu elektriny v krajine, by stáli 1,2 miliardy EUR.

⁽⁴⁷⁾ Pozri Candole Partners – jadrová elektráreň Paks II, Posúdenie hospodárskej realizovateľnosti, február 2016, dostupné na stránke <http://www.greenpeace.org/hungary/Global/hungary/kampanyok/atomenergia/paks2/NPP%20Paks%20II%20Candole.pdf>.

⁽⁴⁸⁾ Pozri Felsmann Balázs: Működhet-e Paks II állami támogatások nélkül? Az erőműtársaság vállalatgazdasági közéletésben, dostupné na stránke https://energiaklub.hu/sites/default/files/paks2_allami_tamogatás_2015jun.pdf.

⁽⁴⁹⁾ Opis jadrovej elektrárne Leningradskej možno nájsť na stránke: http://atomproekt.com/en/activity/generation/vver/leningr_npp/, text dostupný 24. februára 2017.

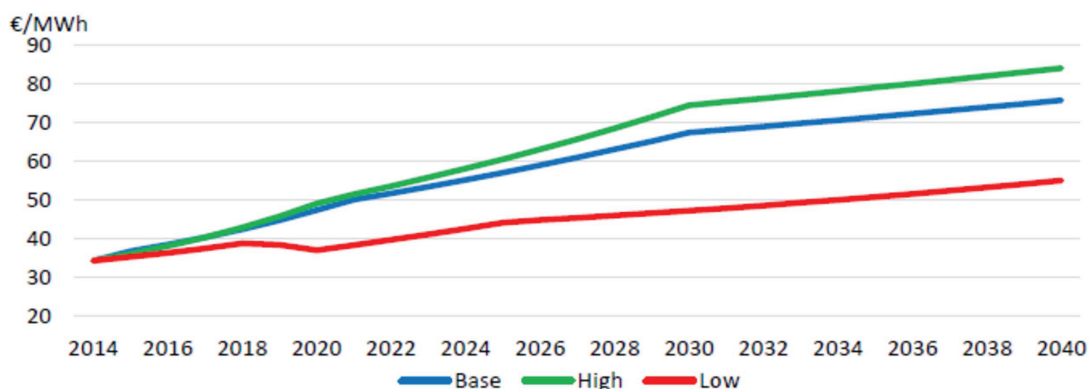
- f) Straty zo zníženia prevádzky jednej z dvoch susedných jadrových elektrární z dôvodu zabezpečenia rovnováhy systému by mohli predstavovať celkovú finančnú stratu vo výške približne 1,2 miliardy EUR.
- g) Rôzne dane a poplatky nezahrnuté v zmluve o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe by sa mohli napočítať až na sumu ďalších 1,8 miliardy EUR.
- (126) V liste sa tvrdí, že nákladové položky uvedené v odôvodnení (125) by sa mali pripočítať k nákladom projektu, čím by sa výrazne znížila IRR projektu. Taktiež sa v ňom poukazuje na to, že omeškania a kratšia životnosť elektrárne by ďalej znížili IRR projektu.

Štúdia Candole

- (127) V štúdii Candole sa používajú predpoklady a informácie obsiahnuté v hospodárskej štúdii a zameriava sa na životnosť projektu Paks II. Argumentuje sa tu najmä tým, že prognózy cien používané v hospodárskej štúdii môžu byť príliš optimistické a že realistejšie prognózy cien by mali za následok stratovosť projektu, a to dokonca aj vtedy, ak by sa prijali prevádzkové predpoklady hospodárskej štúdie.
- (128) Na ilustráciu tejto myšlienky bola v rámci štúdie Candole vypracovaná vlastná dlhodobá prognóza cien elektrickej energie. Predpokladajú sa v nej konkrétne budúce dlhodobé ceny elektrickej energie pri využití prognóz cien uhlia, ropy a plynu zo správy Medzinárodnej agentúry pre energiu z roku 2015 s názvom Svetový energetický výhľad (ďalej len „IEA WEO 2015“), pričom sa vypočítavajú hraničné náklady na výrobu pre rôzne druhy generátorov⁽⁵⁰⁾. Okrem toho táto štúdia obsahuje samostatné prognózy pre rôzne budúce scenáre zvažované v správe IEA WEO 2015, t. j. i) „scenár nových politík“ zodpovedajúci politikám a vykonávacím opatreniam ovplyvňujúcim trhy s energiou, ktoré boli prijaté niekoľko mesiacov pred zverejnením správy IEA WEO 2015, spolu s príslušnými vyhlásenými politickými zámermi; ii) „scenár aktuálnych politík“ zodpovedajúci politikám schváleným niekoľko mesiacov pred zverejnením štúdie Candole a iii) „scenár s nízkymi cenami ropy“, v ktorom sa preskúmajú následky trvalých nižších cien (v dôsledku nižších cien ropy) na energetický systém⁽⁵¹⁾. V nasledujúcom grafe sú zobrazené odvodené dlhodobé prognózy cien elektriny pre jednotlivé tri scenáre.

Obrázok 12

Krivky dlhodobých prognóz cien elektriny (EUR/MWh)

Zdroj: Candole Partners.

- (129) Z obrázka vyplýva, že v aktuálnom politickom scenári sa počíta s mierne vyššími budúcimi cenami elektriny, zatiaľ čo v scenári s nízkymi cenami ropy sa predpokladajú podstatne nižšie budúce ceny elektriny ako v ústrednom novom politickom scenári, teda v tom, ktorý sa používal v listoch Maďarska.

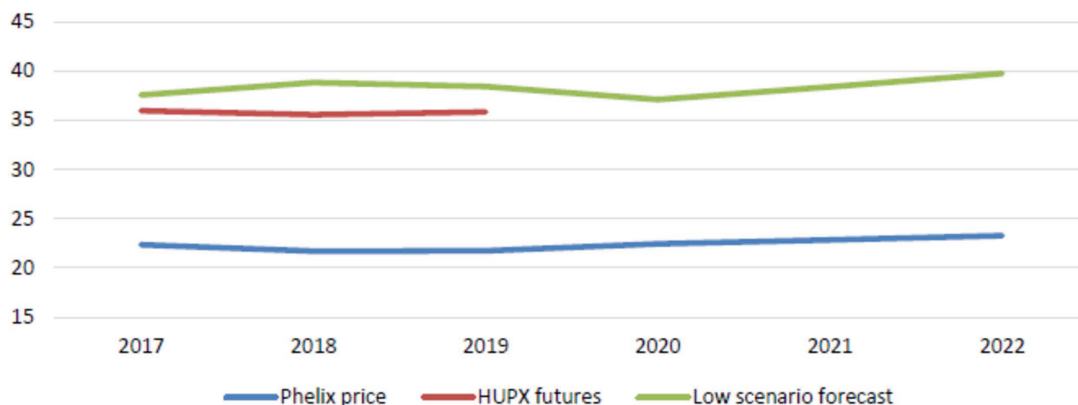
⁽⁵⁰⁾ Pozri správu IEA WEO 2015 na stránke <http://www.worldenergyoutlook.org/weo2015/>.

⁽⁵¹⁾ V správe IEA WEO 2015 sa zvažuje aj štvrtý scenár, tzv. „scenár 450“, kde sa načrtáva cesta k dosiahnutiu klimatického cieľa 2 °C, ktorý možno dosiahnuť prostredníctvom technológií, ktoré budú čoskoro dostupné aj komerčne.

- (130) Okrem prognóz na obrázku 12 sa v štúdií Candole porovnáva aj dlhodobá prognóza cien elektriny podľa scenára s nízkymi cenami ropy podľa správy IEA WEO 2015 s obchodovanými futuritami (k februáru 2016) na nemeckej a maďarskej burze s elektrickou energiou. Tieto krivky sú uvedené na obrázku 13.

Obrázok 13

Krivky dlhodobých prognóz cien elektriny (EUR/MWh)

Zdroj: Candole Partners.

- (131) Z grafu vyplýva, že do roku 2022, dokedy možno obchodovať s nemecko-rakúskymi futuritami, sú ceny v nemeckých futuritách pod úrovňou prognózy cien v scenári s nízkymi cenami ropy podľa správy IEA WEO 2015. To isté platí pre futurity z maďarskej burzy, s ktorými možno obchodovať do roku 2019 ⁽⁵²⁾.
- (132) Na základe týchto faktov sa v štúdií Candole konštatuje, že pri dlhodobých prognózach cien elektrickej energie podľa hospodárskej štúdie by bol projekt Paks II stratový, a to aj vtedy, ak by sa prijali prevádzkové predpoklady hospodárskej štúdie ⁽⁵³⁾.

List od EnergiaKlub

- (133) V liste od EnergiaKlub sa identifikujú možné nedostatky rozhodnutia Komisie o začatí konania, ako aj problematické body hospodárskej štúdie Maďarska. Taktiež sa tu poukazuje na niektoré riziká, ktorým by projekt čelil. Obsahuje aj Felsmannovu štúdiu ako kvantitatívnu analýzu životnosti jadrovej elektrárne Paks II. V štúdií sa vypočítava čistá súčasná hodnota projektu Paks II s využitím prevádzkových nákladov súčasnej jadrovej elektrárne Paks, pričom záver je, že vo väčšine zvažovaných scenárov by bol projekt stratový.
- (134) V súvislosti s rozhodnutím o začatí konania sa v liste od EnergiaKlub uvádza, že niektoré nákladové položky sa v posúdení predloženom v rozhodnutí o začatí konania vynechali alebo sa nezohľadnili v plnej miere. Uvádza sa tu napríklad, že nie je jasné, v akej miere suma v zmluve o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe zahŕňala možné dodatočné náklady na jadrovú bezpečnosť, náklady na vybudovanie siete potrebnej na zapojenie dvoch nových reaktorov jadrovej elektrárne Paks II do systému alebo vybudovanie primeraného systému chladenia. V liste sa ďalej spochybňuje presné zohľadnenie nákladov na predbežné štúdie, povolenia a oznámenia.

⁽⁵²⁾ Predpokladá sa, že rozdiely medzi nemeckými a maďarskými cenami futurít pochádzajú z nedokonalého prepojenia trhov.

⁽⁵³⁾ Štúdia Candole obsahuje aj ďalší oddiel, v ktorom sa porovnávajú náklady na jadrovú elektrárňu Paks II a prevádzkové náklady európskych tlakovodných reaktorov odhadované francúzskym Dvorom auditorov (2002), ktoré boli zverejnené v publikácii Bocard, N., *The Costs of Nuclear Electricity: France after Fukushima*, dostupnej na stránke http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2353305.

- (135) V liste sa okrem toho tvrdí, že údaje o nákladoch vo výške 2,1 – 2,7 EUR/MWh súvisiacich s odpadom a vyradovaním z prevádzky môžu byť podhodnotené, pretože v prípade súčasnej jadrovej elektrárne Paks majú tieto náklady výšku 4,5 EUR/MWh. Navyše sa tu zdôrazňuje aj negatívny vplyv projektu na štátny rozpočet v budúcnosti, ktorý bude podľa uvedeného podania v rozpore so štatistickým účtovným systémom a s pravidlom Únie o zvyšovaní dlhu⁽⁵⁴⁾. Napokon sa v liste zdôrazňuje riziko korupcie, ktoré vyplýva najmä z veľkosti projektu a informačnej výhody dodávateľa a vlastníka⁽⁵⁵⁾.
- (136) Pokiaľ ide o hospodársku štúdiu vypracovanú Maďarskom, v liste sa spochybňuje vysoký faktor zaťaženia (92 %), ktorý sa použil vo výpočtoch, a to najmä počas súčasnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II, počas období nízkeho dopytu, ako aj platnosť prognóz cien použitých v štúdiu.
- (137) V súvislosti s rôznymi druhmi rizika v projekte sa v liste od EnegiaKlub zdôrazňuje možný vplyv oneskorení v projekte a prekročení stanovených nákladov, ako aj potreba ďalšej podpory štátu počas životnosti projektu.
- (138) Otázky spochybňujúce životaschopnosť projektu Paks II sú v liste od EnergiaKlub podložené odkazom na Felsmannovu štúdiu. V tejto štúdiu je vypočítaná čistá súčasná hodnota projektu Paks II na základe prevádzkových nákladov súčasnej jadrovej elektrárne Paks (so zahrnutím rozsiahlej opravy elektrárne v polovici životnosti) a s použitím viacerých alternatívnych údajov (t. j. 75 %, 85 % a 92 %) o miere využitia so zohľadnením určitých prognóz cien elektriny vychádzajúcich z verejne dostupných medzinárodných zdrojov (napr. úrad USA pre energetické informácie a národná sústava Spojeného kráľovstva). V štúdiu sa dospelo k záveru, že vo väčšine preskúmaných scenárov bude projekt stratový, čo naznačuje existenciu štátnej pomoci.

Rakúska vláda

- (139) Rakúsko tvrdí, že vzhľadom na všetky súvisiace náklady, ktoré je potrebné zohľadniť v zmysle zásady „znečisťovateľ platí“, nie je výstavba a prevádzka jadrových elektrární zisková. Rakúsko sa domnieva, že investícia Maďarska do jadrovej elektrárne Paks II nie je v súlade so zásadou súkromného investora v trhovom hospodárstve. Podľa tvrdenia Rakúska nič nenasvedčuje tomu, že hospodárske štúdie, ktoré Maďarsko predložilo Komisii, boli vypracované s náležitou starostlivosťou, ani tomu, že náklady zohľadnené vo výpočtoch zahŕňajú všetky možné náklady v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“.
- (140) Rakúsko ďalej tvrdí, že sú splnené aj zvyšné podmienky existencie štátnej pomoci.

Ďalšie predložené argumenty týkajúce sa existencie pomoci

- (141) Podnik Paks II tvrdil, že v rozhodnutí o začatí konania sa postupovalo nesprávne, keď sa použila jedna krivka prognózy cien, najmä pri zohľadnení dlhého časového obdobia projektu. V niektorých ďalších pripomienkach ďalej poznamenáva, že Komisia postupuje nesprávne, keď na zdôvodnenie prevádzkových nákladov a nákladov na údržbu nových blokov 5 a 6 generácie III+ používa prevádzkové náklady a náklady na údržbu súčasnej jadrovej elektrárne Paks. Podnik Paks II navyše zdôrazňuje, že pôvodné investičné rozhodnutie sa uskutočnilo v čase podpisu zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe, ale že tento záväzok sa prijal len vzhľadom na výdavky vo fáze vývoja, pretože konečný záväzok podniku Paks II vzhľadom na výdavky v období výstavby sa prijme v stanovenom čase v budúcnosti. Podnik Paks II uvádza, že v prípade rozličných hospodárskych výsledkov projektu z dôvodu zmien na vonkajších trhoch sa podnik až do uvedeného momentu v budúcnosti môže rozhodnúť v projekte nepokračovať, aj keď táto možnosť je pomerne nepravdepodobná. Podnik Paks II ďalej odkazuje na správu, ktorú pre maďarskú vládu vypracovala spoločnosť Rothschild & Co (ďalej len „štúdia Rothschild“) ⁽⁵⁶⁾, z ktorej vyplýva záver, že rozpätie IRR by mohlo dosiahnuť 12 %, čo je výrazne vyššia hodnota než rozpätie 6,7 – 9 % uvádzané Komisiou v rozhodnutí o začatí konania. Podnik Paks II napokon poznamenáva, že rozpätia WACC a IRR, ktoré vypočítala Komisia, sa prekrývajú, a preto možno očakávať, že projekt priniesie primerané zisky.

⁽⁵⁴⁾ Uvádza sa to v dokumente Romhányi, B., *A Paks II beruházási költségvetés-politikai következményei* dostupnom na stránke https://energiaklub.hu/sites/default/files/a_paks_ii_beruhazasi_koltseghetes-politikai_kovetkezmenei.pdf.

⁽⁵⁵⁾ Uvádza sa to v štúdiu Fazekas, M. et al, *The Corruption Risks of Nuclear Power Plants: What Can We Expect in Case of Paks2?* dostupnej na stránke http://www.pakskontroll.hu/sites/default/files/documents/corruption_risks_paks2.pdf.

⁽⁵⁶⁾ <http://www.kormany.hu/download/a/84/90000/2015%20Economic%20analysis%20of%20Paks%20II.pdf>.

- (142) Skupina Enersense tvrdí, že vzorec na výpočet WACC, ktorý použila Komisia, nie je presný, pretože Komisia pri jeho určení zohľadnila príliš konzervatívne faktory. Skupina sa domnieva, že primerané náklady na dlh, ktoré by sa mali použiť v rámci prvku WACC pri posúdení zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve, predstavujú 4,5 % pred zdanením alebo 3,6 % po zdanení s menšími plánovanými úpravami po určitom čase. Ako tvrdí, keďže ruský dodávateľ poskytuje približne 80 % financovania zmluvnej ceny, návratnosť investícií by mala vychádzať z finančnej páky vo výške 80 % s cieľom zohľadniť zdroj finančných prostriedkov investície podobne ako v prípade iných jadrových elektrární. Skupina Enersense tvrdí, že ak sa predpokladajú náklady na vlastný kapitál vo výške 11 % a náklady na dlh vo výške 3,6 % po zdanení a uplatní sa zníženie o 80 % na základe finančnej páky, výška WACC by mala byť 5,1 %. Okrem toho tvrdí, že v prípade uplatnenia zníženia na základe 65 % finančnej páky by sa uvedená hodnota zvýšila na 6,2 %. Na záver poznamenáva, že návratnosť investícií by sa výrazne zlepšila výberom nákladov na dlh a faktoru finančnej páky na základe trhu.
- (143) Zainteresované strany predložili ďalšie tvrdenia, podľa ktorých sa WACC významne znížia po pripojení elektrárne do siete, zatiaľ čo hodnota podniku sa zvýši. Elektrárne alebo jej časti by sa preto mohli predať za cenu porovnateľnú s inými jadrovými elektrárnami, ktoré sú v súčasnosti v prevádzke. Podľa predložených tvrdení výpočty Komisie v rozhodnutí o začatí konania túto investičnú flexibilitu neodrážajú.
- (144) Komisia ďalej dostala pripomienky týkajúce sa dôležitosti úplného posúdenia a zahrnutia implicitných nákladov na vylúčenie jadrových technológií z národného energetického mixu v kontexte významných zmien v existujúcom portfóliu kapacít výroby elektriny. Podľa uvedených pripomienok je popri modeloch návratnosti investícií alebo diskontovaného peňažného toku dôležité zohľadniť skutočnosť, že projekt Paks II predstavuje významnú investíciu do existujúceho sektora, čo pridáva skutočnú hodnotu a nejde len o príležitosť investície do portfólia či o krátkodobú špekuláciu. Podľa týchto tvrdení by sa vo výpočtoch Komisie týkajúcich sa životaschopnosti projektu mali zohľadniť aj uvedené skutočnosti.
- (145) Vo viacerých pripomienkach sa odkazuje na záver uvedený v štúdií Rothschild, že projekt môže byť životaschopný výlučne na základe trhových podmienok, dokonca aj keď je založený na veľmi pesimistických predpokladoch. Niektoré zainteresované strany ďalej tvrdia, že kľúčové predpoklady týkajúce sa budúcich cien elektriny sú pomerne mierne a že podľa očakávaní majú tieto ceny po roku 2025 narásť. Na uvedenom základe by podnik Paks II nezískal výhodu.
- (146) Podľa niektorých pripomienok skutočnosť, že sa projekt vykonáva na kľúč na základe zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe, je predpokladom, na základe ktorého by projekt bol atraktívny pre každého investora v trhovom hospodárstve, a preto by aj investície Maďarska boli založené na trhových podmienkach.

4.2. POZNÁMKY O MOŽNEJ ZLUČITEĽNOSTI OPATRENIA S VNÚTORNÝM TRHOM

4.2.1. POZNÁMKY TÝKAJÚCE SA CIEĽA SPOLOČNÉHO ZÁUJMU

- (147) Rakúsko, IG Windkraft, Oekostorm AG a ďalšie zainteresované strany tvrdia, že subvencovanie výstavby a prevádzky nových jadrových elektrární sa podľa zásad uvedených v článku 107 ods. 3 ZFEÚ nepovažuje za zlučiteľné s vnútorným trhom. Jadrová energia nie je nová, inovatívna ani udržateľná technológia vo výrobe elektriny, ktorá by mohla prispieť k dosiahnutiu cieľa Únie zvýšiť podiel výroby elektriny pomocou technológií využívajúcich obnoviteľné zdroje. Projekt by preto nemal získať dočasnú podporu, kým nedosiahne trhovú vyspelosť.
- (148) Rakúsko tvrdí, že v článku 2 písm. c) a článku 40 Zmluvy o Euratome sa neumožňuje, aby sa podpora nových investícií v oblasti jadrovej energie považovala za cieľ spoločného záujmu, pretože zo Zmluvy o Euratome nemožno vyložiť žiadny spoločný záujem v zmysle článku 107 ods. 3 ZFEÚ. Tento cieľ by okrem toho bol v rozpore s ďalšími cieľmi Únie podľa ZFEÚ, konkrétne so zásadou predbežnej opatrnosti podľa článku 191 a zásadou udržateľnosti v súlade s programom Horizont 2020⁽⁵⁷⁾.
- (149) Podľa viacerých listov by projekt prispel k celoeurópskym cieľom zavádzania jadrových zariadení, ako aj k jadrovému výskumu, čo sa uznáva aj v Zmluve o Euratome.
- (150) V mnohých pripomienkach sa tvrdí, že Komisia by mala za spoločný cieľ Únie, ktorý je zdôvodnením danej investície, uznať skutočnosť, že jadrová energia by poskytla zdroj čistej nízkouhlíkovej energie.

⁽⁵⁷⁾ <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/what-horizon-2020>.

- (151) V niektorých pripomienkach sa odkazuje na článok 194 ods. 2 ZFEÚ, v ktorom sa členským štátom povoľuje určiť si svoj mix výroby energie. V pripomienkach sa uvádza, že plánovaný mix výroby energie Maďarska je súčasťou jeho národnej energetickej stratégie a pridrža sa smerovania „jadrové – uhoľné – ekologické“ zdroje. Vzhľadom na uvedené skutočnosti by investície mohli byť opodstatnené.
- (152) Komisia ďalej dostala pripomienky, v ktorých sa uvádza, že jadrová energia poskytuje skutočne dlhodobý, bezpečný a spoľahlivý zdroj energie v mixe výroby energie v Únii. V uvedených pripomienkach sa uvádzalo, že elektrina vyrobená z jadrových zdrojov, najmä na úrovniach vysokej kapacity (v rozmedzí od 85 do 90 %), by mohla významne prispieť k dlhodobej bezpečnosti dodávok energie. Ďalšie zainteresované strany uviedli, že vzhľadom na výrazný nedostatok v budúcom inštalovanom výkone, ktorý má podľa očakávaní nastať do roku 2030, keďže existujúce bloky jadrovej elektrárne Paks sa majú vyradovať z prevádzky, a vzhľadom na závislosť od dovozu elektriny by projekt mohol predstavovať ideálnu možnosť na zabezpečenie bezpečnosti dodávok energie v Maďarsku a zníženie závislosti od palív.
- (153) Komisia dostala pripomienky, v ktorých sa tvrdí, že dokončením projektu by sa prispelo k rastu v regióne, najmä z pohľadu vytvorenia pracovných miest. V niektorých pripomienkach sa navyše zdôrazňuje existencia významnej príležitosti pre spoločnosti akejkoľvek veľkosti v Únii podieľať sa na dokončení projektu, čím by sa podporil obchodný dodávateľský reťazec. V uvedených pripomienkach sa uvádza, že tento predpokladaný rast je spoločným záujmom, ktorým možno odôvodniť dokončenie projektu.

4.2.2. POZNÁMKY TÝKAJÚCE SA VHODNOSTI OPATRENIA

- (154) Spoločnosť IG Windkraft a organizácia Energiaklub tvrdia, že opatrenie je vzhľadom na výdavky spojené s projektom neprimerané v porovnaní s možnými alternatívami zameranými na riešenie nedostatku vo výrobe elektriny v budúcom inštalovanom výkone. Podobná výška subvencií by mohla vytvoriť oveľa väčšie množstvo elektriny, keby sa investovala do iných zdrojov elektriny, napríklad do technológií využívajúcich obnoviteľné zdroje.

4.2.3. POZNÁMKY TÝKAJÚCE SA NEVYHNUTNOSTI OPATRENIA A STIMULAČNÉHO ÚČINKU

- (155) Rakúsko tvrdí, že pri posúdení toho, či môže alebo nemôže existovať zlyhanie trhu, t. j. trhu s jadrovou energiou v Maďarsku, Komisia nesprávne určila relevantný trh. Rakúsko tvrdí, že správny relevantný trh by mal byť liberalizovaný vnútorný trh s elektrinou Únie. Rakúsko ďalej tvrdí, že nedochádza k zlyhaniu trhu, pokiaľ ide o výrobu a dodávku elektriny na vnútornom trhu s elektrinou. Naopak, ceny elektriny by klesali čiastočne z dôvodu dostatočných výrobných kapacít. Maďarsko je navyše dobre prepojené so sieťami susedných členských štátov.
- (156) Rakúsko a spoločnosť IG Windkraft tvrdia, že ak by Maďarsko čelilo problému s bezpečnosťou dodávok energie, jadrové elektrárne by neboli vhodným prostriedkom na riešenie tohto problému. Tvrdia, že vhodnejšie by mohli byť flexibilnejšie a lacnejšie zdroje energie v malých, decentralizovaných jednotkách, ktoré sú šetrnejšie k životnému prostrediu. Rakúsko ďalej tvrdí, že jadrové elektrárne sú z dôvodu požiadaviek na chladenie citlivé na vlny horúčav a že členské štáty sú takmer 100 % závislé od dovážanej uránovej rudy.
- (157) Tretie strany ďalej tvrdili, že výstavbu nových výrobných kapacít v sektore výroby elektriny by zabezpečil samotný trh. Skutočnosť, že Maďarsko je závislé od dovozu elektriny, nepredstavuje zlyhanie trhu a predovšetkým nie také, ktoré by sa riešilo novou jadrovou elektrárnou. Z predložených pripomienok vyplýva, že dovoz lacnejšej elektriny z ostatných členských štátov je prirodzený a prijateľný vplyv fungujúceho trhu, a nie zlyhania trhu. Naznačuje to jednoducho schopnosť kupovať komodity za najnižšiu trhovú cenu. Podľa prijatých pripomienok sa ceny energií určujú na základe mnohých faktorov vrátane cien komodít, dodávok a dopytu. Pokles cien elektriny by predovšetkým v Európe bol reakciou na výrobu vyplývajúcu z dlhodobej nadmernej kapacity. Keďže by sa to mohlo považovať za reakciu účinne fungujúceho trhu, nedá sa tvrdiť, že pokles trhových cien energií v dôsledku dovozu by predstavoval zlyhanie trhu ako odôvodnenie výstavby novej jadrovej kapacity.
- (158) Podľa prijatých pripomienok by Maďarsko aj v prípade zlyhania trhu v sektore výroby elektriny malo transparentným a nediskriminačným spôsobom zvážiť viaceré možnosti.

- (159) V ďalších pripomienkach sa uvádza, že aj keď sa dobre vie o výzvach spojených s investíciami do výroby jadrovej energie, a to aj v súvislosti s rozsiahlymi počiatočnými kapitálovými investíciami, ako aj o potrebe podpory verejnosti a politickej podpory, uznaním týchto ťažkostí nemožno dospieť k tvrdeniu, že rozvoj v oblasti jadrovej energie je spojený so zlyhaním trhu. V uvedených pripomienkach sa zdôrazňuje, že aj keď Komisia v prípade elektrárne Hinkley Point C dospela k záveru o existencii zlyhania trhu, nemalo by sa predpokladať, že všetky investície v oblasti jadrovej energie možno realizovať výlučne so systémami subvencií alebo že existujú dôvody predpokladať vznik všeobecného zlyhania trhu s jadrovou energiou.

4.2.4. POZNÁMKY TÝKAJÚCE SA PRIMERANOSTI OPATRENIA

- (160) Rakúsko uviedlo, že štátna pomoc sa musí vždy obmedzovať na minimálnu sumu, ktorá je potrebná. V tomto prípade, keďže výstavba navrhovaného projektu sa vykonáva bez výzvy na predkladanie ponúk, nedá sa určiť, či celkové náklady na projekt budú obmedzené na minimálnu sumu, ktorá je potrebná.
- (161) Energiaklub tvrdí, že maďarské orgány nepreskúmali minimálnu úroveň finančnej podpory, na základe ktorej by bol projekt uskutočniteľný. Snahou maďarských orgánov namiesto toho bolo financovať celý projekt, čo je možnosť zahŕňajúca aj prevádzkové náklady. Energiaklub ďalej zdôrazňuje, že podľa výpočtov poskytnutých Maďarskom by štátna pomoc nebola obmedzená len na realizáciu investície, ale bola by aj udelená na účely prevádzky projektu, čím by sa podniku Paks II mohla poskytnúť nadmerná úhrada.

4.2.5. POZNÁMKY TÝKAJÚCE SA VPLYVU OPATRENIA NA VNÚTORNÝ TRH

- (162) Rakúsko tvrdí, že štátna pomoc poskytnutá na technológiu, ktorá na liberalizovanom vnútornom trhu s elektrinou sama osebe nie je zisková, vedie k nadmernému narušeniu hospodárskej súťaže. Navyše by to mohlo brániť novým, udržateľným a nákladovo efektívnejším účastníkom trhu vo vstupe na trh alebo by to mohlo takýchto účastníkov trhu z trhu vytlačiť. Rakúsko tvrdí, že jadrové elektrárne sa zavádzajú s cieľom pokryť vysokú kapacitu základného odberu a že táto kapacita sa uprednostňuje v prípade pripojenia do siete, pretože jadrové elektrárne môžu svoju kapacitu meniť iba v malej miere. Zatiaľ čo majú vysoké náklady na výstavbu a vyradovanie z prevádzky, ich prevádzkové náklady sú nízke, vďaka čomu ich možno zapojiť sa do rebríčka ponukových cien.
- (163) Rakúske orgány a spoločnosť IG Windkraft tvrdia, že vzhľadom na zvýšenie koncentrácie na trhu vznikne výstavbou nových jadrových elektrární pre prevádzkovateľov jadrových elektrární v lokalite elektrárne Paks významná trhová sila a že to môže viesť k zneužívaniu dominantného postavenia podľa článku 102 ZFEÚ.
- (164) Spoločnosť MVM Group a podnik Paks II tvrdia, že keď spoločnosť MVM Group predala štátu 100 % akcií podniku Paks II, tieto dve spoločnosti sa stali navzájom úplne nezávislými. Zdôrazňujú, že spoločnosť MVM Group nemá priamu ani žiadnu inú kontrolu nad riadením a prevádzkou podniku Paks II. Zdôrazňujú ďalej, že spoločnosť MVM Group a podnik Paks II sú ako akíkoľvek iní konkurenti dve samostatné spoločnosti zaoberajúce sa výrobou elektriny a nie je dôvod predpokladať existenciu akejkoľvek koordinácie alebo činností ani sa domnievať, že tieto dve spoločnosti sú spojené. Spoločnosť MVM Group navyše tvrdí, že súčasťou jej vlastnej stratégie sú možné investície, ktorými by v budúcnosti mohla podniku Paks II konkurovať.
- (165) Podnik Paks II tvrdí, že zámerom projektu je zabezpečiť náhradnú kapacitu za súčasné štyri bloky jadrovej elektrárne Paks. Vyradenie súčasných blokov sa očakáva v polovici 30. rokov 21. storočia, zatiaľ čo prevádzka nových blokov 5 a 6 (projekt Paks II) by sa spustila najskeôr v polovici 20. rokov 21. storočia. Podnik Paks II tvrdí, že vzhľadom na uvedenú skutočnosť sú hodnotenie podielu na trhu a tvrdenia o dominantnom postavení neopodstatnené a nemožno ich v súčasnosti vziať do úvahy.
- (166) Niekoľko zainteresovaných strán zdôraznilo, že vzhľadom na vysokú mieru dovozu elektriny v Maďarsku a na veľmi dobrú úroveň prepojenia tejto krajiny so susednými štátmi, trh s energiou, ktorý sa má preskúmať, presahuje územie jedného štátu, pokiaľ tu pôsobí viacero medzinárodných konkurentov.
- (167) Niektoré zainteresované strany priamo tvrdia, že projekt by mohol mať vplyv na regionálne trhy s elektrickou energiou a oslabiť ich, napríklad v prípade Nemecka, v ktorom by cena za ročný základný odber podľa očakávaní mohla klesnúť o 0,6 % do roku 2025, o 1,1 % do roku 2030 a o 1,2 % do roku 2040. Niektoré zainteresované strany na druhej strane tvrdia, že zariadenia v Nemecku využívajúce obnoviteľné zdroje by zaznamenali nižší zisk v dôsledku spustenia nových reaktorov v elektrárni Paks II a že by sa zvýšilo zaťaženie daňovníkov s cieľom financovať schémy pomoci určené na obnoviteľné zdroje v Nemecku, zatiaľ čo dodávatelia tradične vyrábanej elektrickej energie by do roku 2030 mohli zaznamenať úsporu až vo výške 1,02 %.

4.3. ĎALŠIE POZNÁMKY PREDLOŽENÉ ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI

- (168) Vo viacerých pripomienkach sa zdôrazňuje, že v Maďarsku neboli zverejnené všetky podrobné informácie o projekte. Ďalej sa v týchto pripomienkach poukazuje na to, že rozhodnutie o jadrovej elektrárni Paks II nie je po technickej stránke odôvodnené, pretože sa nevykonali žiadne prípravné preskúmania týkajúce sa otázky, ako by bezpečnosť dodávok energie mohli podporiť investície rovnakého rozsahu do opatrení energetickej efektívnosti a do energií z obnoviteľných zdrojov. Zainteresované strany, ktoré uvedené pripomienky predložili, preto tvrdia, že vzhľadom na nedostatočné zapojenie širokej verejnosti a odborníkov by sa v projekte nemalo pokračovať.
- (169) V niektorých stanoviskách sa poukazuje na možné nebezpečenstvo jadrových elektrární. V niektorých pripomienkach sú vyjadrené obavy v súvislosti so schopnosťou Maďarska a podniku Paks II vysporiadať sa s udalosťami týkajúcimi sa jadrovej bezpečnosti vrátane bezpečného ukladania jadrového odpadu.
- (170) V ďalších pripomienkach sa zdôrazňuje, že neprebehol postup verejného obstarávania pri výbere spoločnosti realizujúcej výstavbu nových blokov na výrobu elektriny, čo by podľa uvedených pripomienok mohlo byť v rozpore s ustanoveniami práva Únie. Okrem toho poslanec Európskeho parlamentu Jávor tvrdí, že údajné porušenie pravidiel verejného obstarávania Únie je s opatrením späté a úzko prepojené, keďže sa domnieva, že Rusko by Maďarsku neposkytlo úver na projekt Paks II bez toho, aby si pre Rosatom zabezpečilo investíciu, ktorá obchádza pravidlá verejného obstarávania Únie. Usudzuje, že posúdenie toho, či využitie ruského úveru predstavuje nezákonnú štátnu pomoc, by malo byť spojené s preskúmaním vyhýbania sa pravidlám verejného obstarávania, keďže obe sú úzko prepojené a ich následky by mali byť posudzované spoločne.
- (171) Vo viacerých pripomienkach sa namieta proti skutočnosti, že projekt sa uskutočňuje z ruského úveru. To by podľa nich mohlo viesť k podpore palivovej a finančnej závislosti, čo by bolo v rozpore so stratégiou energetickej bezpečnosti EÚ, keďže účastníci na trhu Únie by mali obmedzené možnosti na vytvorenie energetickej siete a infraštruktúry v celej Únii.
- (172) Niektoré zainteresované strany vyhlasujú, že keď sa Maďarsko rozhodlo, že do budúcnosti potrebuje nové kapacity výroby elektriny, malo postupovať podľa článku 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES⁽⁵⁸⁾. V tomto prípade neprebehol postup verejného obstarávania ani iné zodpovedajúce postupy z hľadiska transparentnosti a nediskriminácie týkajúce sa akejkoľvek novej kapacity. A preto sa podľa ich názoru môže investíciou do jadrovej elektrárne Paks II porušovať právo Únie.
- (173) Niektoré strany tvrdia, že štátnu pomoc nie je vhodné používať v prípadoch, keď dovoľuje znečisťovateľovi zbaviť sa povinnosti platiť náklady na znečistenie, ktoré spôsobil, v duchu usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia⁽⁵⁹⁾.

4.4. ODPOVEĎ MAĎARSKA NA PRIPOMIENKY PREDLOŽENÉ ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI

- (174) Maďarsko predložilo svoju odpoveď na pripomienky tretích strán k rozhodnutiu o začatí konania vo veci štátnej pomoci (ďalej len „odpoveď na pripomienky tretích strán“) 8. apríla 2016.
- (175) Maďarsko dôrazne nesúhlasí najmä s pripomienkami predloženými rakúskou vládou, organizáciami Greenpeace Energy, Energiaklub a poslancom Európskeho parlamentu Benedekom Jávorom, v ktorých viaceré tretie strany tvrdili, že do analýzy vypracovanej Maďarskom neboli zahrnuté náklady týkajúce sa predpisov o bezpečnosti a životnom prostredí, dlhového financovania, poistenia, bezpečnosti, ukladania odpadu, vyradenia z prevádzky, pripojení do prenosových sietí a investícií do obnovenia, a tvrdí, že tieto strany boli zle informované a ich tvrdenia sú nepodložené.
- (176) V odpovedi sú zahrnuté aj podrobné protiargumenty na pripomienky predložené poslancom EP Benedekom Jávorom. Maďarsko predovšetkým zdôrazňuje, že:
- náklady na všetky potrebné investície do bezpečnosti sú zahrnuté v zmluve o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe,
 - výber systému priameho chladenia je podporovaný v rámci posudzovania vplyvov projektu na životné prostredie,

⁽⁵⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady, 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55).

⁽⁵⁹⁾ Usmernenia Spoločenstva o štátnej pomoci na ochranu životného prostredia (Ú. v. EÚ C 82, 1.4.2008, s. 1).

- náklady týkajúce sa nakladania s odpadom a vyradenia z prevádzky boli vyčíslené Agentúrou pre nakladanie s rádioaktívnym odpadom na základe zákona CXVI z roku 1996 o atómovej energii,
 - náklady týkajúce sa pripojenia jadrovej elektrárne Paks II k sieti sú zahrnuté vo finančnej analýze projektu,
 - prevádzka jadrovej elektrárne Paks NPP ani jadrovej elektrárne Paks II nebude obmedzená v časoch nízkeho dopytu, keďže jadrová elektráreň Paks II by mala nahradiť staršie existujúce výrobné kapacity, ktoré budú postupne vyradené z činnosti,
 - keďže ide o modernú technológiu generácie III+, možno s istotou predpokladať, že miera využitia v priebehu životnosti jadrovej elektrárne Paks II bude relatívne vysoká (viac než 90 %),
 - šesťdesiatročné obdobie prevádzky je všeobecne medzinárodne uznávané, keďže ide o štandardný predpoklad aj pre elektrárne staršej generácie III,
 - projekt má neutrálnu DPH a keďže veľkú časť služieb poskytnú dodávatelia so sídlom v EÚ, predpoklad/výpočet cla je nesprávny.
- (177) Maďarsko tvrdí, že vykonalo rozsiahlu analýzu citlivosti s cieľom posúdiť vplyv predpokladaných hodnôt a premenných, ako sú životnosť elektrárne, prevádzkové náklady a náklady na údržbu, náklady na nakladanie s odpadom a vyradenie z prevádzky, faktor zaťaženia, makroekonomické faktory ako devízový kurz a inflácia, rozličné scenáre trhovej ceny, oneskorenia atď., na daný prípad a výsledky tejto analýzy citlivosti úplne podporujú závery, že toto opatrenie by nepredstavovalo štátu pomoc.
- (178) Pokiaľ ide o pripomienky týkajúce sa možnej zlučiteľnosti opatrenia, Maďarsko zopakovalo niekoľko už predložených argumentov v súvislosti so slobodným výberom a s diverzifikáciou mixu výroby energie, potrebou náhradnej kapacity, elimináciou emisií uhlíka, vytváraním pracovných miest, cenovou dostupnosťou a uvádzaným multiplikačným účinkom.
- (179) Maďarsko tvrdí, že argument rakúskej vlády, že cieľ Zmluvy o Euratome týkajúci sa „rozvoja jadrovej energie v Spoločenstve“ „už bol dosiahnutý a nemôže byť použitý na podporu spoločného záujmu v zmysle článku 107 ods. 3 ZFEÚ z dôvodu, že v Európe už bolo vybudovaných viacero atómových elektrární“, je chybný. Podľa Maďarska si rakúska vláda pletie cieľ rozvoja výroby jadrovej energie s koncepciou technológie, o ktorej sa nedá povedať, že sa nezmenila. Maďarsko tvrdí, že Zmluva o Euratome je naďalej súčasťou ústavného usporiadania Únie a nikdy nebola zrušená. Na záver Maďarsko zdôrazňuje, že Rakúsko a organizácia Greenpeace nepredložili žiadnu judikatúru, na základe ktorej by sa mohlo tvrdiť, že ciele týkajúce sa záležitostí spoločného záujmu sú nevyhnutne konečné a časovo obmedzené.
- (180) V súvislosti s diverzifikáciou mixu výroby energie Maďarsko vyvracia tvrdenia Rakúska a Rakúskej asociácie pre veternú energiu týkajúce sa závislosti celej Únie od uránu a zdôrazňuje, že existuje veľká rôznorodosť a dostupnosť uránu z dôležitých nevyťažných zdrojov. Ďalej tvrdí, že samotný fakt, že zdroj je vyčerpatelný, neznamená, že jeho využitie nie je udržateľné, a odvoláva sa na pripomienky, ktoré predložila ekonómka v oblasti energetiky Loreta Stankeviciuteová v mene Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) ⁽⁶⁰⁾, podľa ktorej „podľa viacerých ukazovateľov udržateľnosti je jadrová energia lepšia“.
- (181) Maďarsko zdôrazňuje, že niektoré predložené argumenty týkajúce sa potreby eliminácie emisií uhlíka prostredníctvom využitia jadrových zdrojov energie sú opodstatnené, keďže technológie využívajúce obnoviteľné zdroje majú vyššie náklady a výroba energie pomocou nich je prerušovaná. Ďalej tvrdí, že pevné subvencované sadzby pre obnoviteľné zdroje sú v rozpore s umožnením uplatnenia podmienok voľného trhu, a cituje organizáciu Greenpeace, ktorá tvrdila, že dohody o pevnej nákupnej cene elektriny by boli menej výhodné v prípade scenárov s nižšími trhovými cenami, aj keď podnik Paks II neplánuje týmto spôsobom predávať svoju elektrinu.
- (182) Maďarsko uvádza niekoľko zdrojov, podľa ktorých toto opatrenie nebude predstavovať neprimerané narušenie hospodárskej súťaže, a zdôrazňuje, že Komisia nemala pochybnosti v súvislosti so zlučiteľnosťou opatrenia s vnútorným trhom (ako tvrdila organizácia Greenpeace), ale skôr v súvislosti s otázkou existencie pomoci.

⁽⁶⁰⁾ <https://www.oecd-neo.org/ndd/climate-change/cop21/presentations/stankeviciute.pdf>.

- (183) V rovnakej otázke (možné narušenie hospodárskej súťaže) Maďarsko vyvracia argumenty predložené organizáciou Greenpeace, podľa ktorej by sa tým zaviedla pevná sadzba (podobná ako v prípade elektrárne Hinkley Point C) v snahe dlhodobo podporovať prevádzku jadrovej elektrárne Paks II.
- (184) Maďarsko namieta proti pripomienkam, podľa ktorých by tento projekt vytlačil investície do energie z obnoviteľných zdrojov v Maďarsku a susedných štátoch. Tvrdí, že v národnej energetickej stratégii sú popri jadrovej energii zahrnuté aj obnoviteľné zdroje a že nedostatok inštalovaného výkonu v budúcnosti nemožno odstrániť iba pomocou jadrovej energie. Z tohto dôvodu ďalšie jadrové kapacity neohrozia rozvoj energie z obnoviteľných zdrojov. Maďarsko poukazuje na fakt, že v analýze trhu vypracovanej spoločnosťou Energy Brainpool, ktorá je súčasťou listu organizácie Greenpeace, sa predpokladá využívanie energie z obnoviteľných zdrojov spoločne s národným cieľom Maďarska v oblasti využívania energie z obnoviteľných zdrojov.
- (185) Maďarsko potvrdzuje stanovisko predložené spoločnosťou MVM Group, že spoločnosť MVM Group a podnik Paks II neplánujú fúziu, a preto nenastane koncentrácia na trhu. Ďalej potvrdzuje stanovisko spoločnosti MVM Group, že obchodná stratégia spoločnosti MVM Group zahŕňa potenciálne investície, ktoré by v budúcnosti mohli konkurovať podniku Paks II.
- (186) Maďarsko potvrdzuje aj stanovisko, že trh, ktorý sa má posudzovať, by nemal zahŕňať iba Maďarsko, ale mal by sa chápať v širšom zmysle, keďže na ňom existuje vysoká úroveň prepojení. V tomto zmysle by bol vplyv opatrenia zanedbateľný. Maďarsko spochybňuje aj metodiku použitú v analýze, ktorú vypracovala spoločnosť Energy Brainpool v mene organizácie Greenpeace v súvislosti s možným vplyvom projektu na regionálne trhy s elektrickou energiou, ako je Nemecko. Tvrdí, že v použitom postupe sa vplyv projektu posudzuje výlučne v kontexte domáceho trhu bez zohľadnenia úlohy, ktorú zohráva dovoz energie do Maďarska, a na základe nepriameho predpokladu, že vplyv na nemecký trh s elektrickou energiou by bol rovnaký ako vplyv na maďarský trh, sa v ňom vyvodzuje záver týkajúci sa Nemecka. Maďarsko ďalej vyhlasuje, že analýza má nedostatky, keďže sa v nej berie do úvahy existujúca úroveň kapacity energetickeho prepojenia, ale zároveň sa v nej ignorujú ďalšie energetické prepojenia, ktoré tvoria časť cieľov Únie.
- (187) V súvislosti s pripomienkami k otázkam bezpečnosti Maďarsko tvrdí, že krajina disponuje značnými vedomosťami a odbornosťou, keďže sa v nej už nachádzajú štyri jadrové elektrárne. Ďalej poukazuje na fakt, že Maďarský úrad pre atómovú energiu (ktorý vydáva licencie pre jadrové zariadenia) je už dobre oboznámený s technológiou VVER a vypracoval dvojročný interný program odbornej prípravy na prácu s touto technológiou. Do programu sú zapojení členovia regulačného orgánu, ktorí majú značné príslušné akademické aj praktické skúsenosti a ktorí zabezpečia odbornú prípravu a rozvoj nových zamestnancov prostredníctvom úloh a povinností, ktoré budú títo zamestnanci vykonávať ako súčasť regulačného orgánu.
- (188) Okrem toho Maďarsko zdôrazňuje, že úrad životného prostredia a regulačný orgán sú od seba nezávislé, čo zaručuje spoľahlivý a objektívny rámec bezpečnosti. Maďarsko ďalej poukazuje na skutočnosť, že príslušné technické požiadavky projektu týkajúce sa jadrovej bezpečnosti boli vypracované na základe maďarských právnych predpisov, dokumentu European utility requirements (požiadavky na zariadenia v Európe), bezpečnostných odporúčaní MAAE a Združenia západoeurópskych regulačných orgánov v oblasti jadrovej energie, ako aj na základe získaných poznatkov z havárie vo Fukušime.
- (189) V odpovedi na pripomienky týkajúce sa zdanlivého nedostatku transparentnosti počas prípravy projektu Maďarsko vysvetlilo, že vzhľadom na rozhodovací proces Parlamentu bola transparentnosť dodržaná. V rámci parlamentného procesu sa zabezpečilo, že všetky zainteresované strany a orgány vrátane Komisie mali prístup ku všetkým relevantným informáciám. Počas procesu boli zverejnené všetky nezávislé znalecké posudky vrátane hospodárskych analýz projektu, a všetky materiály týkajúce sa posudzovania vplyvov na životné prostredie boli sprístupnené v niekoľkých jazykoch.
- (190) Maďarsko odkazuje aj na verejné konzultácie, ktoré od 17. marca do 4. mája 2015 uskutočnil vládny komisár zodpovedný za projekt a ktoré sa zaoberali možnými vplyvmi na životné prostredie v prípade vybudovania a prevádzky jadrovej elektrárne Paks II. Maďarsko ďalej informovalo o projekte všetky susedné krajiny (členské štáty EÚ aj štáty mimo EÚ) a vo viacerých krajinách uskutočnilo deväť verejných konzultácií týkajúcich sa projektu.

- (191) V súvislosti s pripomienkami, v ktorých sa uvádza, že dokončením projektu sa porušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ⁽⁶¹⁾ a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ⁽⁶²⁾, maďarské orgány objasňujú, že medzivládna dohoda a dohody o vykonávaní nepatria do rozsahu pôsobnosti ZFEÚ a smerníc 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ. Okrem toho dodávajú, že aj tam, kde je možné aplikovať ZFEÚ, sa na medzivládnu dohodu a dohody o vykonávaní vzťahuje osobitná výnimka týkajúca sa medzinárodných dohôd, ako sa stanovuje v článku 22 smernice 2014/25/EÚ, alebo technická výnimka stanovená v článku 50 písm. c) uvedenej smernice, a preto by mali byť vyňaté z uplatňovania pravidiel verejného obstarávania Únie. Maďarsko vysvetľuje, že v medzivládnej dohode sú jasne stanovené postupy na uzatváranie dohôd o vykonávaní vrátane osobitných požiadaviek na určenie spoločností a uzavretie subdodávateľských zmlúv.
- (192) Maďarsko ďalej odmieta pripomienky, podľa ktorých porušuje článok 8 smernice 2009/72/ES. Maďarsko tvrdí, že táto smernica sa na projekt nevzťahuje, pretože ten patrí výlučne do rozsahu pôsobnosti Zmluvy o Euratome, ktorá má prednosť pred pravidlami uvedenými v ZFEÚ a ďalšími sekundárnymi právnymi predpismi, ktoré z nej vyplývajú. Maďarské orgány ďalej zdôrazňujú, že podľa nich by sa nemali uplatňovať ustanovenia smernice 2009/72/ES týkajúce sa verejného obstarávania v súvislosti s kapacitou, keďže s projektom nie je spojená štátna pomoc.
- (193) Maďarsko sa na záver odvoláva na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie⁽⁶³⁾, podľa ktorej sa existencia alebo neexistencia porušenia práva Únie nemôže brať do úvahy v prípade vyšetrovania štátnej pomoci. Z toho dôvodu sa Maďarsko domnieva, že akékoľvek možné porušenie smernice o elektrickej energii by malo byť preskúmané mimo rozsahu formálneho vyšetrovania štátnej pomoci. Maďarsko sa ďalej odvoláva na rozhodnutie Komisie o štátnej pomoci vo veci Hinkley Point C, v ktorom sa uvádza, že namiesto osobitých verejných obstarávaní je možné použiť rovnocenné postupy z hľadiska transparentnosti a nediskriminácie v zmysle článku 8 smernice 2009/72/ES. Maďarsko tvrdí, že uzatvorenie subdodávateľských zmlúv by sa uskutočnilo v súlade so zásadami nediskriminácie a transparentnosti.

4.5. DOPLŇUJÚCE PRIPOMIENKY PREDLOŽENÉ MAĎARSKOM V ODPOVEDI NA PRIPOMIENKY PODANÉ KOMISII

- (194) Maďarsko vo svojej odpovedi na pripomienky podané Komisii tvrdí, že v samotnom oznámení Komisie o jadrovom objasňujúcom programe (PINC)⁽⁶⁴⁾ sa uvádza, že na zabezpečenie bezpečnej budúcnosti dodávky energie v celej únii je potrebné v rokoch 2015 až 2050 investovať miliardy eur (odhadom 650 až 760 miliárd eur) do jadrovej energie.

5. POSÚDENIE OPATRENIA

5.1. EXISTENCIA POMOCI

- (195) Opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ak spĺňa štyri kumulatívne podmienky. Po prvé, opatrenie musí byť financované štátom alebo zo štátnych prostriedkov. Po druhé, opatrenie musí poskytnúť príjemcovi výhodu. Po tretie, opatrenie musí zvýhodňovať niektoré podniky alebo ekonomické činnosti (t. j. musí existovať stupeň selektivity). A po štvrté, musí existovať možnosť, že opatrenie ovplyvní obchod medzi členskými štátmi a naruší hospodársku súťaž na vnútornom trhu.
- (196) V oddiele 3.1 rozhodnutia o začatí konania Komisia dospela k predbežným zisteniam, že opatrením sa podniku Paks II môže poskytnúť hospodárska výhoda, že opatrenie by predstavovalo štátnu pomoc, keďže sa poskytuje zo štátnych prostriedkov pripísateľných Maďarskej republike a že opatrenie by bolo selektívne a mohlo by ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a narušiť súťaž na vnútornom trhu. Komisia nenašla počas formálneho vyšetrovacieho konania v uvedených prípadoch žiadny dôvod na zmenu svojho hodnotenia.

⁽⁶¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65).

⁽⁶²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/25/EÚ z 26. februára 2014 o obstarávaní vykonávanom subjektmi pôsobiacimi v odvetviach vodného hospodárstva, energetiky, dopravy a poštových služieb a o zrušení smernice 2004/17/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 243).

⁽⁶³⁾ T-289/03 BUPA, bod 313.

⁽⁶⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0177&from=en>.

5.1.1. HOSPODÁRSKA VÝHODA

- (197) Komisia posúdila, či by sa opatrením podniku Paks II poskytla hospodárska výhoda vzhľadom na to, že by vlastnil a prevádzkoval dva nové bloky jadrovej elektrárne plne financované Maďarskou republikou. Komisia ďalej posúdila, či by bolo možné vylúčiť existenciu hospodárskej výhody týkajúcej sa podniku Paks II v prípade, že by investícia Maďarskej republiky bola trhovú investíciu odôvodnená zámerom dosiahnuť zisk.
- (198) Komisia vo svojom hodnotení súhlasí s Maďarskom, že na posúdenie toho, či by určitá investícia mohla byť trhovú, je potrebné použiť test zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve. V tomto teste sa posudzuje, či by trhovú investor investoval do projektu za rovnakých podmienok ako verejný investor v čase, keď bolo prijaté rozhodnutie o investícii (pozri aj odôvodnenia (53) a (54)).
- (199) V tomto teste je možné dokázať existenciu hospodárskej výhody a tým pádom aj štátnej pomoci, ak je očakávaná IRR investície nižšia ako trhovú referenčná hodnota WACC pre ten istý projekt, keďže rozumne uvažujúci súkromný investor by za takýchto podmienok neinvestoval.
- (200) V rámci analýzy podľa zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve sa vyžaduje, aby dôkazy použité na určenie odhadovaných hodnôt IRR a WACC pochádzali z toho istého obdobia ako investičné rozhodnutie, aby bolo možné reprodukovať informácie, ktoré mal v tom čase investor k dispozícii. Komisia vypracovala časový harmonogram rozhodovacieho procesu v súvislosti s projektom Paks II, aby zistila, ktoré informácie boli a mohli byť investorom k dispozícii v čase prijatia rozhodnutia pokračovať v projekte ⁽⁶⁵⁾.
- (201) K dátumu tohto rozhodnutia podnik Paks II ešte stále neodvolateľne nezačal stavebné práce na dvoch nových reaktoroch ⁽⁶⁶⁾ [...]. Komisia sa preto domnieva, že údaje dostupné vo februári 2017 (ďalej len „údaje z roku 2017“) by mohli byť najrelevantnejšie na posúdenie zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve a mohli by byť považované za základný scenár.
- (202) Rokovania o jadrovej elektrárni Paks II sa ale začali viac ako dva roky predtým. Na overenie spoľahlivosti výsledkov testu zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve Komisia vykonala samostatné posúdenie týkajúce sa dátumu pôvodného investičného rozhodnutia, t. j. dátumu podpisu zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe 9. decembra 2014 (ďalej len „údaje z roku 2014“). Komisia objasňuje, že výsledky rovnakej analýzy, ale vzhľadom na skoršie obdobie, t. j. dátum pôvodnej investície, sú v súlade s výsledkami získanými použitím údajov z roku 2017.
- (203) V snahe posúdiť, či bola dodržaná zásada súkromného investora v trhovom hospodárstve, Komisia odhadla teoretickú hodnotu WACC investície s podobným rizikovým profilom, ako má podnik Paks II. Komisia následne porovnala tieto odhadované trhové WACC s WACC projektu, a to najprv podľa základného scenára s použitím údajov z roku 2017 a potom, na overenie spoľahlivosti, s použitím údajov z roku 2014, ktoré boli relevantné pre pôvodné investičné rozhodnutie.

5.1.1.1. *Posúdenie WACC zo strany Komisie*

- (204) Komisia použila na odhad WACC dve metodiky, ktoré použilo Maďarsko, t. j. štandardný prístup zdola nahor, v ktorom sa vypočítajú teoretické WACC odhadom všetkých ich zložiek, a porovnávaciu analýzu vychádzajúcu z referenčných hodnôt, ktoré môžu byť relevantné a porovnateľné s podnikom Paks II. Napriek použitiu rovnakých metodík Komisia dospela k iným výsledkom ako Maďarsko, pretože spochybnila hodnoty určitých parametrov a referenčné údaje, ktoré použilo Maďarsko, a vyvrátila ich platnosť. Ostatné parametre a referenčné hodnoty boli prijaté a zohľadnené v takej hodnote, ako navrhlo Maďarsko. Komisia vo svojom posúdení predloží podporné dôkazy v súvislosti s každou hodnotou, ktorá sa líši od hodnoty predloženej Maďarskom.
- (205) V oboch metodikách použitých v posúdení vykonanom Komisiou sa ako východiskové podklady použili údaje z roku 2017 a na kontrolu spoľahlivosti sa použili údaje z roku 2014.
- (206) Komisia vzhľadom na pomerne vysokú mieru neistoty obsiahnutú vo finančných odhadoch predkladá rozpätie teoretických trhových referenčných WACC, ktoré by sa malo použiť v teste zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve.

⁽⁶⁵⁾ Maďarsko vo svojich pripomienkach nevypracovalo časový harmonogram a použilo dostupné údaje z rôznych období, pričom niekedy postupovalo nekonzistentne. Hoci sa Maďarsko vo svojich pripomienkach zameralo na investičné rozhodnutie z decembra 2014, vo svojom druhom objasňujúcom liste použilo aj údaje o trhovej rizikovej príirážke z júla 2015.

⁽⁶⁶⁾ V zmluve o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe sa stanovuje, že vývoj nových reaktorov je rozdelený do dvoch fáz, pričom prvá spočíva výlučne v [...] a druhá v [...].

- (207) Komisia v rámci oboch metodík použila rovnakú cieľovú hodnotu prostredníctvom životnej priemernej finančnej páky vo výške 40 % až 50 % navrhnutú Maďarskom v štúdiu o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve a hospodárskej štúdiu ako hodnotu, ktorá je v súlade so spoľahlivými referenčnými hodnotami. Na účely tohto rozhodnutia je referenciou na finančnú páku pomer medzi dlhom a celkovým kapitálom projektu. Komisia ďalej prijala sadzbu dane z príjmu právnických osôb v Maďarsku vo výške 19 %.
- (208) Skôr ako Komisia predložila svoje posúdenie, poukázala na tieto nedostatky týkajúce sa konečnej referenčnej hodnoty WACC predloženej Maďarskom:
- a) Rozpätia vyplývajúce z dvoch metodík navrhnutých Maďarskom nie sú úplne konzistentné. Interval [5,9 % – 8,4 %] vyplývajúci z referenčného porovnania v hospodárskej štúdiu je širší ako interval [6,2 % – 7,0 %] vyplývajúci z použitia prístupu zdola nahor v rovnakej štúdiu, a to aj z pohľadu oveľa vyšších hodnôt. Maďarsko nepreukázalo, prečo by najpresnejšia podmnožina WACC mala byť obmedzená na rozpätie [6,2 % – 7,0 %], ktoré sa prekrýva len s dolnou časťou referenčného intervalu.
 - b) Hodnoty rôznych premenných v porovnávacej analýze Maďarska zahrnuté do štúdie o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve a hospodárskej štúdie sa navyše nezhodujú s príslušnými hodnotami premenných v rámci prístupu zdola nahor použitými v rovnakých štúdiách⁽⁶⁷⁾.
 - c) Pokiaľ ide o prístup zdola nahor, Komisia vyvracia predovšetkým tri z parametrov použitých Maďarskom, a to trhovú rizikovú prirážku (equity rate premium), bezrizikovú sadzbu (risk free premium) a dlhovú prirážku (debt premium). Po prvé, neexistuje odôvodnenie, prečo je historická výkonnosť akciového trhu za obdobie desiatich rokov (použitá v štúdiu o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve aj v hospodárskej štúdiu) primeranou referenčnou hodnotou pre trhovú rizikovú prirážku v Maďarsku. Dôvody, pre ktoré sa nemá použiť historická riziková prirážka, sa vzťahujú na trhovú správanie po kríze v roku 2008, ktoré sa nezhodovalo s trhovým správaním v obdobiach pred krízou⁽⁶⁸⁾. Po druhé, bezriziková sadzba, ktorú Maďarsko predložilo v druhom objasňujúcom liste (pred vydaním rozhodnutia o začatí konania), sa porovnáva s 15-ročnými výnosmi Maďarska zo štátnych dlhopisov denominovanými v maďarských forintoch vo výške 3,8 %, ktoré boli platné v období od novembra do decembra 2014. Komisia sa však domnieva, že vzhľadom na vysokú variabilitu výnosov maďarských štátnych dlhopisov je rozumnejšie vypočítať priemerné výnosy na základe údajov o mesačných výnosoch dostupných počas celého kalendárneho roka predchádzajúceho investičnému rozhodnutiu. Po tretie, Maďarsko použilo ako proxy za dlhovú prirážku podniku Paks II obchodnú referenčnú úrokovú sadzbu (Commercial Interest Reference Rates – CIRR) OECD v eurách na projekt s 18-ročnou splatnosťou. Ako však Maďarsko uvádza v štúdiu o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve, obchodná referenčná úroková sadzba OECD sa počíta podľa pravidiel vzťahujúcich sa na použitie vývozných úverov a pomoci v oblasti obchodu pri financovaní projektov jadrovej energie. Aspekt vývozných úverov týkajúci sa možnej štátnej pomoci môže skresliť trhovú referenčnú dlhovú prirážku.
 - d) Nakoniec Maďarsko sa podrobne nevenovalo spoľahlivosti odhadov. Doplnujúce riziko v prípade jadrových elektrární nie je zreteľne započítané v odhadoch ani použité v príslušnej analýze citlivosti. Je to dôležité, pretože výroba jadrovej energie môže v porovnaní s inými technológiami výroby elektriny zahŕňať rôzne druhy možných veľkých rizík⁽⁶⁹⁾⁽⁷⁰⁾.

⁽⁶⁷⁾ V porovnávacích analýzach, ktoré Maďarsko zahrnulo do uvedených štúdií, sa napríklad trhovú riziková prirážka odhaduje na 9,0 % v porovnaní s odhadovanou trhovou rizikovou prirážkou vo výške 4,0 % uvedenou v rámci metodiky zdola nahor, ktorá je zahrnutá v tých istých štúdiách.

⁽⁶⁸⁾ Pozri Damodaran, A., *Equity risk premium (ERP): Determinants, estimation and implications – The 2016 Edition* (2016), časť Estimation Approaches – Historical Premiums, s. 29 – 34, dostupné na stránke http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2742186. Tieto pochybnosti navyše podľa všetkého podporuje historický index maďarskej burzy cenných papierov so záverečnou cenou 24 561,80 z 2. mája 2006 a záverečnou cenou 26 869,01 z 2. mája 2016 (údaje stiahnuté zo stránky https://www.bet.hu/oldalak/piac_most).

⁽⁶⁹⁾ Podľa Moodyho štúdie (2009) so sebou oznámenie amerických spoločností vyrábajúcich elektrinu o projekte výstavby jadrovej elektrárne prináša priemerné zníženie klasifikácie o štyri triedy. Na druhej strane, Damodaran vo svojich databázach odhaduje, že rozdiel štyroch tried v úverovom ratingu, napr. A3 a Ba1, sa prejaví ako celková trhovú riziková prirážka vo výške 2,0 % (Damodaranova databáza, hodnoty podľa verzie z júla 2016).

⁽⁷⁰⁾ Výška tohto rizika je v prípade podniku Paks II znížená vzhľadom na obmedzené vystavenie riziku spojenému s výstavbou.

Prvá metodika – prístup zdola nahor

- (209) V rámci metodiky zdola nahor sa používajú štandardné vzorce na výpočet WACC (ktoré použilo aj Maďarsko) a vytvorí sa odhad ich parametrov:

$$WACC = \frac{D}{D+E} (1 - t) R_d + \frac{E}{D+E} R_e$$

keď D a E označujú hodnoty dlhu (debt) a vlastného kapitálu (equity), R_d a R_e označujú náklady na dlh a vlastný kapitál a t je sadzba dane z príjmu právnických osôb, ktorá má v Maďarsku výšku 19 %. Tento vzorec vychádza z očakávaných hodnôt ich parametrov. R_d a R_e sú náklady na dlh a vlastný kapitál v čase vykonania investičného rozhodnutia, a nie historické náklady.

- (210) Na druhej strane, náklady na dlh sa určia pomocou tohto vzorca (ktorý použilo aj Maďarsko):

$$R_d = R_f + (R_d - R_f)$$

keď R_f označuje bezrizikovú sadzbu na trhu a $(R_d - R_f)$ označuje prirážku za cenné papiere na trhu.

- (211) Na druhej strane, náklady na vlastný kapitál sa určia pomocou štandardného vzorca CAPM (ktorý použilo aj Maďarsko) ⁽⁷¹⁾:

$$R_e = R_f + \beta \times (E(R_m) - R_f)$$

, keď R_f označuje bezrizikovú sadzbu na trhu, označuje rizikovú prirážku za vlastný kapitál a β (beta) je miera idiosynkratického, nediverzifikovateľného rizika projektu.

- (212) Komisia súhlasí s týmito hodnotami parametrov použitými na výpočet WACC:

- Ako proxy za bezrizikovú sadzbu Komisia použila úrokovú sadzbu 15-ročných maďarských štátnych dlhopisov denominovaných v maďarských forintoch, pretože ide o dlhopis s najdlhším trvaním, aký emitovala maďarská vláda. Volatilita mesačnej úrokovej sadzby bola v období prijatia pôvodného investičného rozhodnutia v rámci rozhodnutia o podniku Paks II veľmi vysoká. Výber hodnoty, ktorá zodpovedá iba jednému mesiacu, preto môže viesť k nedostatočne spoľahlivému výsledku. Nebol by reprezentatívny z pohľadu reálnej situácie a zložitosti takého rozsiahleho rozhodnutia, pri ktorom sa investori snažia získať komplexný súbor informácií. Komisia preto použila priemernú hodnotu za 12 kalendárnych mesiacov predchádzajúcich predmetnému momentu, čo je v protiklade s postupom Maďarska, ktoré vybralo úrokovú sadzbu v mesiaci, ktorý bezprostredne predchádzal investičnému rozhodnutiu ⁽⁷²⁾.
- Z dôvodov vysvetlených v odôvodnení 208c) týkajúcom sa nevhodnosti historických rizikových prirážok za vlastný kapitál, ktoré použilo Maďarsko, Komisia vypočítala trhovú rizikovú prirážku ako aritmetický priemer rizikových prirážok za vlastný kapitál z dvoch zdrojov, ktoré sú vo finančnom a v obchodnom svete vo všeobecnosti uznávané.
- Hlavným zdrojom údajov je celosvetová databáza trhových rizikových prirážok, ktorú vytvoril profesor Aswath Damodaran z New York University (ďalej len „Damodaranova databáza rizikových prirážok“) ⁽⁷³⁾.

⁽⁷¹⁾ CAPM je skratka pre model oceňovania kapitálových aktív (Capital Asset Pricing Model), čo je štandardný finančný model na odhad očakávaného výnosu z aktív, pozri <http://www.investopedia.com/terms/c/capm.asp>.

⁽⁷²⁾ Komisia preskúmala aj sadzby štátnych dlhopisov denominovaných v eurách a amerických dolároch, tieto štátne dlhopisy mali však kratšie trvanie a posledný dátum emisie bol máj 2011 v prípade dlhopisov denominovaných v eurách a marec 2014 v prípade dlhopisov denominovaných v amerických dolároch. V čase, keď dochádza k takej variabilite sadzby štátnych dlhopisov, sa Komisia rozhodla nezahrnúť tieto dlhopisy do analýzy. Ich zahrnutím by sa navyše zvýšila odhadovaná hodnota WACC, preto predstavuje ich vylúčenie z analýzy konzervatívne rozhodnutie.

⁽⁷³⁾ Údaje relevantné pre december 2014 sú uvedené pod označením Risk Premiums for Other Markets (Rizikové prirážky na iných trhoch) > 1/14 na webovej stránke http://people.stern.nyu.edu/adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html. Údaje relevantné pre február 2017 sú uvedené pod označením Risk Premiums for Other Markets (Rizikové prirážky na iných trhoch) > Download (Stiahnuť) na webovej stránke http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datacurrent.html. Damodaranove databázy sa vo finančnej praxi často používajú a často sa na ne odkazuje.

— Druhou databázou je databáza rizikových prirážok profesora Fernandez z IESE Business School univerzity v Navarre ⁽⁷⁴⁾.

Zistenia sú zhrnuté v tabuľke 6 ďalej.

Tabuľka 6

Trhová riziková prirážka – Maďarsko

	december 2014	február 2017
Trhová riziková prirážka – Damodaran	8,84	8,05
Trhová riziková prirážka – Fernandez	8,30	8,10
Priemerná trhová riziková prirážka	8,57	8,08

— Na vypočítanie odhadu hodnoty beta Komisia vzala hodnotu návrhu, ktorú Maďarsko predložilo v liste týkajúcom sa zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve, t. j. hodnotu 0,92 ⁽⁷⁵⁾.

— Náklady na dlh pred zdanením sú maďarská bezriziková sadzba (priemerná hodnota za 12 kalendárnych mesiacov predchádzajúcich predmetnému momentu) plus komerčná dlhová riziková prirážka nad rámec štátnych dlhopisov vo výške 2,26 %, čo predstavuje meradlo dlhovej rizikovej prirážky krajiny ⁽⁷⁶⁾.

— Finančná páka projektu sa predpokladala v dvoch hodnotách, 50 % a 40 %, ako uviedlo Maďarsko v štúdiu o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve aj v hospodárskej štúdiu.

(213) V tabuľke 7 sú zhrnuté vstupné údaje pre WACC uvedené v odôvodnení 212 a odvodené rozpätia WACC. Pre každé časové obdobie relevantné pre posúdenie sa použil samostatný stĺpec.

Tabuľka 7

Výpočet WACC pri prístupe zdola nahor

VSTUPNÉ ÚDAJE	december 2014	február 2017
Bezriziková sadzba – Maďarsko	5,30 %	3,45 %
Trhová riziková prirážka – Maďarsko	8,57 %	8,08 %

⁽⁷⁴⁾ Údaje z roku 2014 sú uvedené v dokumente Fernandez, P., Linares P., a Acin, I. F., *Market Risk Premium used in 88 countries in 2014: a survey with 8,228 answers*, 20. júna 2014, k dispozícii na stránke <http://www.valuewalk.com/wp-content/uploads/2015/07/SSRN-id2450452.pdf>. Údaje z roku 2016 sú uvedené v dokumente Fernandez, P., Ortiz, A., a Acin, I. F., *Market Risk Premium used in 71 countries in 2016: a survey with 6,932 answers*, 9. mája 2016, k dispozícii na stránke https://papers.ssrn.com/sol3/papers2.cfm?abstract_id=2776636&download=yes.

⁽⁷⁵⁾ Všetky ostatné hodnoty beta predložené Maďarskom v štúdiu o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve a následnom druhom obhajujúcom liste, ako aj hodnoty beta zodpovedajúce príslušným sektorom verejných služieb, obnoviteľných zdrojov a výroby elektriny v Damodaranovej databáze sú vyššie ako 1. Použitie hodnoty 0,92 ako hodnoty beta preto predstavuje konzervatívny výber, keďže sa tak dospeje k nižšej hodnote WACC než v prípade použitia ostatných, vyšších hodnôt beta.

⁽⁷⁶⁾ V prvom prípade pozri <http://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok>, v postupnosti „XI. Deviza, penz es tokepiac“ > „Allampapir piaci referenciahozamok“, a v druhom prípade pozri https://www.quandl.com/data/WORLDBANK/HUN_FR_INR_RISK-Hungary-Risk-premium-on-lending-lending-rate-minus-treasury-bill-rate. Pokiaľ ide o poslednú uvedenú hodnotu, vzhľadom na menšie rozmery maďarského trhu so štátnymi dlhopismi sa odporúča postupovať opatrne. Údaje sa týkajú obdobia do 31. decembra 2014. Údaje za novšie obdobia nie sú k dispozícii.

VSTUPNÉ ÚDAJE	december 2014	február 2017
Hodnota beta	0,92	0,92
Rentabilita vlastného kapitálu	13,19 %	10,88 %
Komerčná riziková prirážka za dlh presahujúca výnosy z maďarských štátnych dlhopisov	2,26 %	2,26 %
Výnosy z dlhu pred zdanením	7,56 %	5,71 %
Sadzba dane z príjmu právnických osôb	19 %	19 %
Výnosy z dlhu po zdanení	6,12 %	4,63 %
Finančná páka (D/(D + E)) – scenár I	50 %	50 %
Finančná páka (D/(D + E)) – scenár II	40 %	40 %
WACC s finančnou pákou I	9,66 %	7,75 %
WACC s finančnou pákou II	10,36 %	8,38 %
Rozpätie WACC	9,66 % – 10,36 %	7,75 % – 8,38 %

- (214) Z prvkov WACC uvedených v tabuľke 7 vyplýva rozpätie WACC [9,66 % – 10,36 %] v decembri 2014 a [7,75 % – 8,38 %] vo februári 2017⁽⁷⁷⁾. Je však potrebné poznamenať, že jediný sektorovo špecifický vstupný údaj v uvedených výpočtoch je hodnota beta odvetvia (0,92). V dôsledku toho je nepravdepodobné, že by zahŕňala prirážku v plnej výške spojenú s vyšším rizikom prítomným v projektoch jadrovej energie (pozri poznámku pod čiarou č. 68), a preto by sa mala považovať za dolnú medzu skutočného rizika.

Druhá metodika – referenčné porovnávanie

- (215) Komisia súhlasí s Maďarskom, že alternatívnym prístupom na získanie relevantného rozpätia trhových WACC môže byť porovnanie s referenčnými hodnotami, ktoré sú porovnateľné s projektom Paks II. Z dôvodov uvedených v odôvodnení a) však Komisia nepovažovala referenčné hodnoty a rozpätia predložené maďarskými orgánmi za dostatočne spoľahlivé. Komisia preto vypracovala vlastnú porovnávaciu analýzu, v ktorej sa odvodzujú referenčné WACC špecifické pre daný sektor a krajinu na základe Damodaranovej databázy⁽⁷⁸⁾ (⁷⁹) pomocou údajov z roku 2017 aj údajov z roku 2014.

⁽⁷⁷⁾ Tieto hodnoty sú vyššie ako hodnoty odvodené Maďarskom, najmä preto, že Komisia použila vyššiu bezrizikovú sadzbu a vyššiu trhovú rizikovú prirážku (výber hodnôt použitý Maďarskom sa spochybňuje v odôvodnení 208).

⁽⁷⁸⁾ Hodnoty WACC špecifické pre danú krajinu, ktoré sa vzťahujú na december 2014, sú uvedené v časti „Data“ (Údaje) > „Archived data“ (Archivované údaje) > „Cost of capital by industry“ (Náklady na kapitál podľa odvetvia) > „Europe“ (Európa) > „1/14“ na stránke <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/>. Hodnoty WACC špecifické pre danú krajinu, ktoré sa vzťahujú na február 2017, sú uvedené v časti „Data“ (Údaje) > „Current data“ (Aktuálne údaje) > „Cost of capital by industry“ (Náklady na kapitál podľa odvetvia) > „Europe“ (Európa) na stránke <http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/>. Informácie o rizikovej prirážke sú uvedené v poznámke pod čiarou č. 72. Ďalej je potrebné poznamenať, že táto databáza tvorí súčasť globálnej databázy a obsahuje európske krajiny [označené ako Western Europe (západná Európa)]. Krajiny sú však usporiadané do ďalších podskupín a Maďarsko patrí do podskupiny s názvom Developed Europe (rozvinutá Európa) – pozri pracovný hárok Europe (Európa) alebo Industries sorted global (priemyselné odvetvia – celosvetovo) v súbore programu Excel <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/indname.xls>.

⁽⁷⁹⁾ V druhom objasňujúcom liste (k dodatku 2 k uvedenému listu) Maďarsko taktiež vypracovalo stručnú porovnávaciu analýzu vychádzajúcu z údajov Damodaranovej databázy. Táto analýza však nie je relevantná, pretože vychádza z neskorších informácií, ktorými sa odôvodňuje investičné rozhodnutie vykonané v roku 2014.

(216) V tomto prístupe sa konkrétne postupuje podľa týchto troch krokov (hodnoty ku všetkým trom krokom sú vypočítané samostatne pre december 2014 a február 2017):

- a) V prvom kroku sa použije Damodaranova databáza WACC na úrovni priemyselných odvetví v západnej Európe na získanie nákladov a vlastného kapitálu v odvetviach, o ktorých možno tvrdiť, že predstavujú vhodné proxy za odvetvie výroby elektriny z jadrovej energie ⁽⁸⁰⁾.

Použité proxy za priemyselné odvetvie výroby elektriny z jadrovej energie zahŕňajú odvetvia Zelená elektrina a obnoviteľné zdroje, Výroba elektriny a Verejné služby (všeobecné) v prípade databázy za rok 2017 a odvetvia Výroba elektriny a Verejné služby (všeobecné) v prípade databázy za rok 2014 ⁽⁸¹⁾. Všetky hodnoty nákladov na dlh a vlastný kapitál vypočítané na základe uvedených odvetví možno považovať za konzervatívne odhady pre jadrovú elektrárňu Paks z dvoch dôvodov. Po prvé, v Damodaranovej databáze sa nerozlišuje medzi regulovanými a neregulovanými segmentmi v uvedených odvetviach. Jadrová elektrárň Paks II patrí do neregulovaného segmentu, čo znamená vyššie riziko, a teda vyššie náklady na dlh a vlastný kapitál než v prípade regulovaných podnikov v tom istom odvetví. Po druhé, jadrové elektrárne sú vzhľadom na svoj veľký rozsah a veľkosť rizikovejšie než priemerné spoločnosti zaoberajúce sa výrobou elektriny alebo poskytovaním verejných služieb ⁽⁸²⁾.

V tabuľke 8 sa uvádzajú náklady na dlh a vlastný kapitál pred zdanením prevzaté priamo z Damodaranovej databázy WACC v západnej Európe, ako aj hodnoty beta na úrovni odvetvia ⁽⁸³⁾. Tabuľka ďalej obsahuje prierezovú priemernú hodnotu za tieto odvetvia ⁽⁸⁴⁾.

Tabuľka 8

Náklady na dlh (pred zdanením) a vlastný kapitál na úrovni odvetvia v západnej Európe

Rok	Náklady	Zelená elektrina a obnoviteľné zdroje	Výroba elektriny	Verejné služby (všeobecné)	Výroba elektriny a verejné služby (priemer)
2014	Dlh	—	5,90 %	5,40 %	5,65 %
	Vlastný kapitál	—	9,92 %	9,84 %	9,88 %
	β	—	1,09	1,08	
2017	Dlh	4,41 %	3,96 %	3,96 %	4,11 %
	Vlastný kapitál	9,31 %	9,82 %	9,82 %	9,65 %
	β	1,01	1,08	1,08	

⁽⁸⁰⁾ Údaje v týchto tabuľkách sú upravené uplatnením maďarskej dane z príjmu právnických osôb vo výške 19 % na dlh.

⁽⁸¹⁾ Údaje o odvetví zelenej energie a obnoviteľných zdrojov neboli v prípade databázy za rok 2014 dostupné. V roku 2016 malo toto odvetvie vyššie WACC, než je priemerná hodnota ostatných dvoch zohľadnených odvetví, čo naznačuje, že jeho zahrnutím by sa odhad WACC za rok 2014 zvýšil, ak by údaje boli k dispozícii.

⁽⁸²⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 68.

⁽⁸³⁾ Údaje v tejto tabuľke vychádzajú z hodnôt beta prevzatých z Damodaranovej databázy WACC na úrovni odvetvia.

⁽⁸⁴⁾ V tomto prípade sa použil jednoduchý priemer, a nie vážený priemer vychádzajúci z počtu podnikov zahrnutých v každom odvetví, pretože pozornosť je upriamená na náhradné odvetvia, a nie na náhradné podniky. Zohľadnenie váženého priemeru by nezavázilo, pokiaľ ide o rok 2016, zatiaľ čo v prípade roku 2014 by viedlo k mierne vyšším hodnotám, čo by následne znamenalo vyššie hodnoty WACC. Výber jednoduchého priemeru namiesto váženého priemeru preto v tomto kontexte predstavuje konzervatívny výber.

- b) V druhom kroku sa použije Damodaranova databáza rizikových prirážok na výpočet priemerných rizikových prirážok za dlh a vlastný kapitál, ktoré Maďarsko vyžaduje, v porovnaní s ostatnými západoeurópskymi štátmi, ktoré patria do podskupiny Rozvinutá Európa (pozri poznámku pod čiarou č. 77), ako sa uvádza v tabuľke 9, ktorá obsahuje spoločnosti vykonávajúce činnosť v odvetviach zohľadnených v tabuľke 8 a ktoré sú zahrnuté v databáze WACC na úrovni odvetvia ⁽⁸⁵⁾. To sa pripočíta k výške nákladov na dlh a vlastný kapitál uvedených v prvom kroku v písm. a).

Tabuľka 9

Rizikové prirážky v Maďarsku

(%)

Rok	Riziková prirážka	Rozvinutá Európa	Maďarsko	Rozdiel
2014	Riziková prirážka v krajine (dlhopisy)	0,99	2,56	1,57
	Riziková prirážka v krajine (vlastný kapitál)	1,48	3,84	2,36
2017	Riziková prirážka v krajine (dlhopisy)	1,06	1,92	0,86
	Riziková prirážka v krajine (vlastný kapitál)	1,30	2,36	1,06

- c) V treťom kroku sa príslušný rozdiel rizikových prirážok pre Maďarsko určený v druhom kroku v písm. b) pripočíta k nákladom na dlh a vlastný kapitál vypočítaným v prvom kroku v písm. a), čím sa získajú náklady na dlh a vlastný kapitál pre Maďarsko ⁽⁸⁶⁾. Následne sa odvodí WACC pre dané dve úrovne finančnej páky predložené maďarskými orgánmi. Výsledky sú zhrnuté v tabuľke 10.

Tabuľka 10

Náklady na dlh, vlastný kapitál a WACC (*) v Maďarsku

(%)

Rok	Náklady	D/ (D + E)	Zelená elektrina a obnoviteľné zdroje	Výroba elektriny	Verejné služby (všeobecné)	Výroba elektriny a verejné služby (priemer)
2014	Dlh pred zdanením			7,47	6,97	7,22
	Dlh po zdanení			6,05	5,65	5,85
	Vlastný kapitál			12,50	12,40	12,45
	WACC	50		9,28	9,02	9,15
	WACC	40		9,92	9,70	9,81

⁽⁸⁵⁾ Základným prvkom, z ktorého odhad vyplýva, je, že Damodaran vymedzuje trhovú rizikovú prirážku v určitom štáte ako súčet splatnej rizikovej prirážky a dodatočnej rizikovej prirážky v danom štáte na základe rozpätia zlyhania v štáte a so zvýšením (o 1,5 v roku 2014 a o 1,39 v roku 2016) vyjadrujúcim vyššie riziko vlastného kapitálu na trhu. Podrobnejšie informácie sú uvedené na pracovnom hárku Explanation and FAQ (Vysvetlenie a časté otázky) Damodaranovej databázy rizikových prirážok za vlastný kapitál podľa štátov, ktorá je k dispozícii na stránke <http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>.

⁽⁸⁶⁾ Upozorňujeme, že dodatočnú trhovú rizikovú prirážku pre Maďarsko vypočítanú v bode ii) je potrebné vynásobiť hodnotami beta uvedenými v tabuľke 8, aby bola zahrnutá v nákladoch na vlastný kapitál odvodených v bode iii).

(%)

Rok	Náklady	D/ (D + E)	Zelená elektrina a obnoviteľné zdroje	Výroba elektriny	Verejné služby (všeobecné)	Výroba elektriny a verejné služby (priemer)
2017	Dlh pred zdanením		5,27	4,82	4,82	4,97
	Dlh po zdanení		4,27	3,91	3,91	4,03
	Vlastný kapitál		10,38	10,97	10,97	10,77
	WACC	50	7,32	7,44	7,44	7,40
	WACC	40	7,93	8,15	8,14	8,07

(*) Vo vzorci WACC sú použité náklady na dlh po zdanení.

- (217) V tejto metodike sa navrhujú WACC projektu Paks II v rozpätí od 9,15 % do 9,81 % k dátumu pôvodného investičného rozhodnutia v decembri 2014 a v rozpätí od 7,40 % do 8,07 % k februáru 2017. Toto rozpätie vychádza z hodnôt finančnej páky od 40 % do 50 % stanovených v štúdiu o zásade súkromného investora v trhovom hospodárstve. Je potrebné poznamenať aj to, že v prípade údajov za rok 2014, ktoré sa týkajú zelenej elektriny a elektriny z obnoviteľných zdrojov, sa pravdepodobne bude musieť nižšia hranica 9,15 % hodnoty WACC na rok 2014 upraviť smerom nahor. Obe rozpätia sa zvýšia aj po explicitnom zahrnutí dodatočnej rizikovej prirážky v prípade jadrových elektrární (pozri poznámku pod čiarou č. 68).

Záver týkajúci sa WACC

- (218) Obe metodiky na odhad referenčnej trhovej hodnoty WACC viedli k prekryvujúcim sa intervalom. Celkové hodnoty na rok 2017 sú v priemere nižšie než na rok 2014 a zohľadňuje sa v nich najmä trhové hodnotenie maďarskej bezrizikovej sadzby. Príslušné intervaly sú zhrnuté v tabuľke 11.

Tabuľka 11

Súhrn WACC

(%)

	december 2014	február 2017
Prístup zdola nahor	9,66 – 10,36	7,75 – 8,38
Prístup referenčného porovnávania	9,15 – 9,81	7,40 – 8,07
Celkové rozpätie	9,15 – 10,36	7,40 – 8,38
Stredová hodnota	9,76	7,89

- (219) V tabuľke 11 sa uvádzajú hodnoty WACC v rozpätí od 9,15 % do 10,36 % za pôvodné investičné rozhodnutie z decembra 2014 a údaje v rozpätí od 7,40 % do 8,38 % za február 2017. Všetky tieto hodnoty WACC by sa mali považovať za konzervatívne, pretože neobsahujú potenciálnu rizikovú prirážku, ktorá sa vyžaduje pre projekty jadrových elektrární⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸⁷⁾ Ak sú dostupné údaje za rok 2014, ktoré sa týkajú zelenej elektriny a elektriny z obnoviteľných zdrojov, pravdepodobne sa okrem toho bude musieť smerom nahor upraviť nižšia hranica 9,15 % na rok 2014.

5.1.1.2. Posúdenie vnútornej miery návratnosti projektu uskutočnené Komisiou

- (220) Pri posudzovaní IRR Komisia použila finančný model predložený Maďarskom. Konkrétne Komisia pre zvažovaný ústredný scenár prijala metodiku použitú vo finančnom modeli, ako aj vstupy modelu okrem prognózy cien elektriny. Komisia však poznamenáva nasledujúce:
- a) hodnota IRR je veľmi citlivá na výber prognózy cien na výpočet. Keby sa napríklad na odvodenie prognózy cien agentúry IEA na rok 2014, ktoré vychádzajú z eura (a vychádzali z prognostických údajov uvedených správe IEA WEO 2014), použil výmenný kurz EUR/USD z novembra 2014 ⁽⁸⁸⁾, a nie výmenný kurz z októbra 2015 (voľba maďarskej vlády), IRR projektu by klesla o viac než 0,8 %. V tomto prípade sa vyžaduje opätovné posúdenie prognózy cien, ktorá má slúžiť ako základ na výpočet IRR projektu.
 - b) Hodnota IRR je citlivá aj na i) faktor zaťaženia (alebo využitie kapacity) blokov jadrovej elektrárne; ii) rôzne položky nákladov súvisiace s projektom, ako sú náklady vlastníka počas obdobia výstavby alebo následné náklady na prevádzku a údržbu počas obdobia prevádzky, a na iii) možné oneskorenia výstavby. Vplyv zmien v týchto faktoroch je potrebné dôkladne posúdiť v analýze citlivosti, ktorá bude obsahovať overenie spoľahlivosti hlavných výsledkov, t. j. až za úrovňou niektorých malých odchýlok, ktoré skúmalo Maďarsko vo finančnom modeli.
- (221) S cieľom dosiahnuť presnejšie odhady IRR projektu, ako aj sprievodnej analýzy citlivosti a overenia spoľahlivosti Komisia spresnila určité prvky použité na vypracovanie odhadu IRR. Konkrétne Komisia zrevidovala a doplnila prognózy cien predložené Maďarskom. Okrem hodnôt nákladov a faktora zaťaženia navrhnutých Maďarskom v ústrednom scenári finančného modelu Komisia použila aj informácie predložené zainteresovanými stranami, aby sa dosiahla vyššia presnosť výsledkov. A nakoniec Komisia vykonala dôkladnú kontrolu citlivosti výsledkov tým, že simulovala zmeny vo všetkých relevantných parametroch modelu.
- (222) Podobne ako v prípade hodnôt WACC aj relevantné rozpätia IRR sa vypočítali na základe informácií dostupných vo februári 2017 (údaje z roku 2017) aj informácií z obdobia pôvodného investičného rozhodnutia z 9. decembra 2014 (údaje z roku 2014).

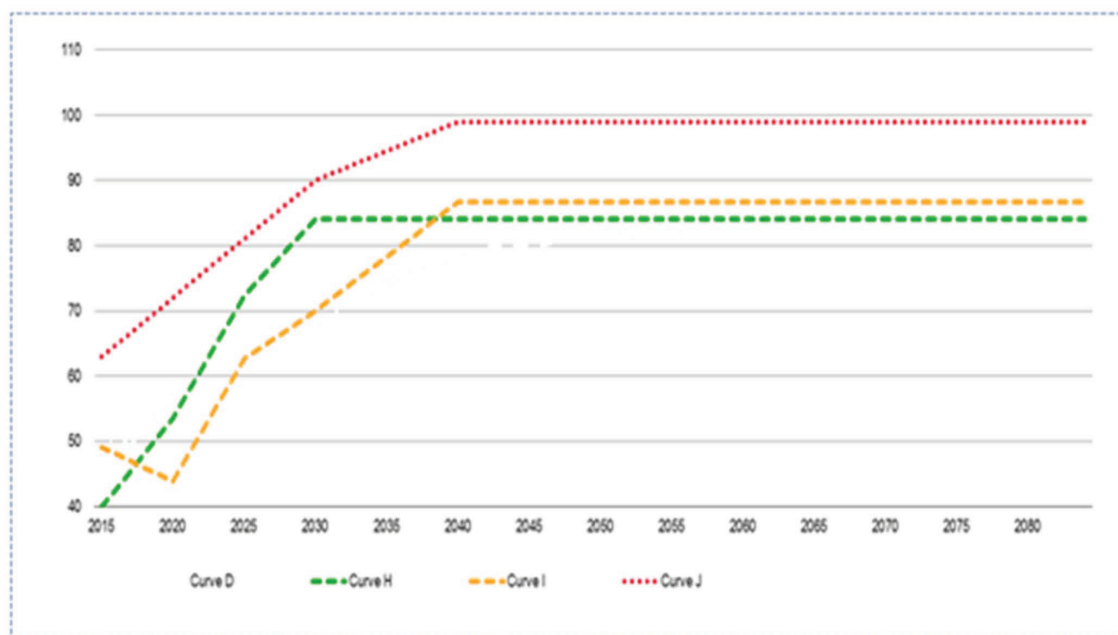
Prognózy cien

- (223) Východiskové body posúdenia prognóz cien, ktoré uskutočnila Komisia, tvorili krivky prognóz cien uvedené na obrázku 16 v hospodárskej štúdii predloženej Maďarskom a prognózy cien uvedené v správe IEA WEO 2014, ktoré použila Komisia v rozhodnutí o začatí konania. S cieľom pokryť celé očakávané obdobie prevádzky blokov Paks II Komisia tieto grafy rozšírila tak, aby obsahovali iba údaje týkajúce sa obdobia do roku 2030 a 2040, čím sa predpokladané ceny zachovali na stabilnej úrovni hodnôt pri ukončení prevádzky (t. j. v rokoch 2030 a 2040). Tieto prognózy cien sa uvádzajú na obrázku 14.

⁽⁸⁸⁾ Dátum uverejnenia prognózy cien IEA na rok 2014.

Obrázok 14

Krivky dlhodobých prognóz cien elektriny (v EUR/MWh) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Krivka D sa považuje za dôvernú informáciu/obchodné tajomstvo.
Zdroj: Hospodárska štúdia a finančný model (pozri odôvodnenie 69).

- (224) Krivku D na obrázku 14 použila Komisia v rozhodnutí o začatí konania na výpočet IRR projektu. Krivka H predstavuje prognózu z trhovej štúdie BMWi (nemeckého ministerstva hospodárstva) z roku 2014, krivka I predstavuje prognózu z referenčného scenára BMWi z roku 2014, krivka J predstavuje prognózu cien elektriny zo správy IEA WEO 2014, ktoré boli prevedené z údajov v USD na údaje v EUR na základe približného priemerného výmenného kurzu EUR/USD zo septembra 2015 vo výške 0,9 ⁽⁸⁹⁾. Výpočty IRR predložené Maďarskom v zásade vychádzali z týchto kriviek H, I a J.
- (225) Komisia vykonala nasledujúce úpravy kriviek uvedených na obrázku 14. Krivka J bola opravená podľa priemerného výmenného kurzu EUR/USD dostupného v čase uverejnenia prognóz vypracovaných na základe USD uvedených v správe IEA WEO 2014 vydané v novembri 2014. V tom čase bol priemerný výmenný kurz EUR/USD za predchádzajúce tri mesiace 0,79. Takto upravená bola aj krivka L na obrázku 15 ⁽⁹⁰⁾.

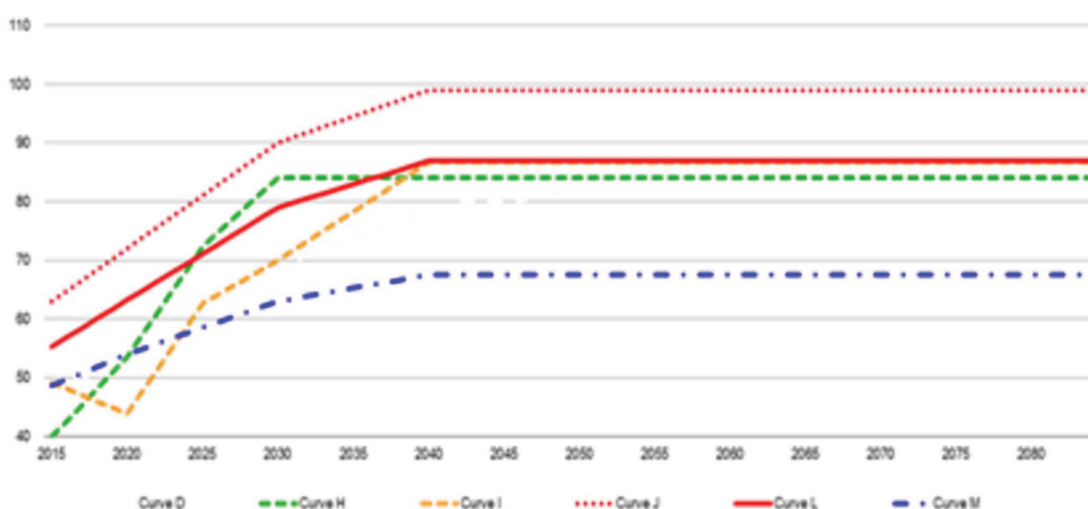
⁽⁸⁹⁾ Maďarská vláda neposkytla žiadne podrobnosti o použitých výmenných kurzoch. Použitú hodnotu 0,9 možno odvodiť z finančného modelu. Priemerný mesačný výmenný kurz v septembri 2015 bol 0,89. Táto hodnota výmenného kurzu EUR/USD bola (spolu s ostatnými hodnotami použitými v tomto dokumente) bola prevzatá zo stránky webového sídla ECB http://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?sessionId=B13D3D3075AF28A4265A4DF53BE1ABC0?SERIES_KEY=120.EXR.D.USD.EUR.SP00.A&start=01-07-2014&end=15-11-2016&trans=MF&submitOptions.x=46&submitOptions.y=5.

⁽⁹⁰⁾ V dôsledku výrazných odchýlok výmenného kurzu EUR/USD Komisia vybrala priemerný výmenný kurz za tri mesiace predchádzajúce pôvodnému investičnému rozhodnutiu z 9. decembra 2014, počas ktorých sa uverejnila aj správa IEA WEO 2014. Alternatívne je možné použiť aj priemerné ročné výmenné kurzy. Priemerný ročný výmenný kurz pred decembrom 2014 je 0,75, čo by znamenalo mierne nižšiu hodnotu IRR ak by sa namiesto konzervatívneho výberu použitého v tejto analýze vybral priemerný trojmesačný výmenný kurz.

- (226) Okrem toho Komisia s cieľom odhadnúť presnú IRR za február 2017 zmapovala prognózy cien uvedené v správe Medzinárodnej agentúry pre energiu s názvom Svetový energetický výhľad na rok 2016 (ďalej len IEA WEO 2016), ktorá bola uverejnená 16. novembra 2016 ⁽⁹¹⁾. Keďže pôvodné údaje boli v USD, Komisia použila na získanie údajov v EUR trojmesačný (od polovice augusta 2016 do polovice novembra 2016) priemerný výmenný kurz EUR/USD vo výške 0,9, ktorý platil v čase uverejnenia publikácie ⁽⁹²⁾ ⁽⁹³⁾. Túto prognózu cien predstavuje krivka M na obrázku 15.

Obrázok 15

Krivky dlhodobých prognóz cien elektriny (v EUR/MWh) ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Krivka D sa považuje za dôvernú informáciu/obchodné tajomstvo.

Zdroj: Hospodárska štúdia a finančný model (pozri odôvodnenie 69) a výpočty Komisie.

- (227) Z týchto údajov vyplývajú dve hlavné informácie. Po prvé, po uplatnení správneho výmenného kurzu na prevod hodnôt v USD na hodnoty v EUR sa prognóza cien pre Európu uvedená v správe IEA WEO 2014 zníži približne o 12 % (krivka L sa nachádza pod krivkou J). Po druhé, prognóza cien uvedená v správe IEA WEO uverejnenej v novembri 2016 je v priemere o niečo viac než 20 % nižšia než prognóza cien uverejnená v tej istej publikácii o dva roky skôr (krivka L a krivka M). To je možné pripísať klesajúcim cenám elektriny v rokoch 2014 a 2016 a požadovaným úpravám prognóz ⁽⁹⁴⁾. Pri všetkých posúdeniach, pri ktorých sa využili prognózy cien za rok 2016, a pri všetkých súvisiacich výpočtoch IRR by sa mal tento pokles príslušne zohľadniť, aby sa premietol do krivky M na obrázku 15 ⁽⁹⁵⁾.

⁽⁹¹⁾ Pozri <http://www.worldenergyoutlook.org/publications/weo-2016/>.

⁽⁹²⁾ Pozri údaje o veľkoobchodných cenách elektriny v tabuľke 6.13 na strane 267 výhľadu správy IEA WEO 2016.

⁽⁹³⁾ Príslušný priemerný ročný výmenný kurz je v tomto prípade 0,89, a preto predstavuje výber trojmesačného priemerného výmenného kurzu konzervatívny výber použitý v tejto analýze.

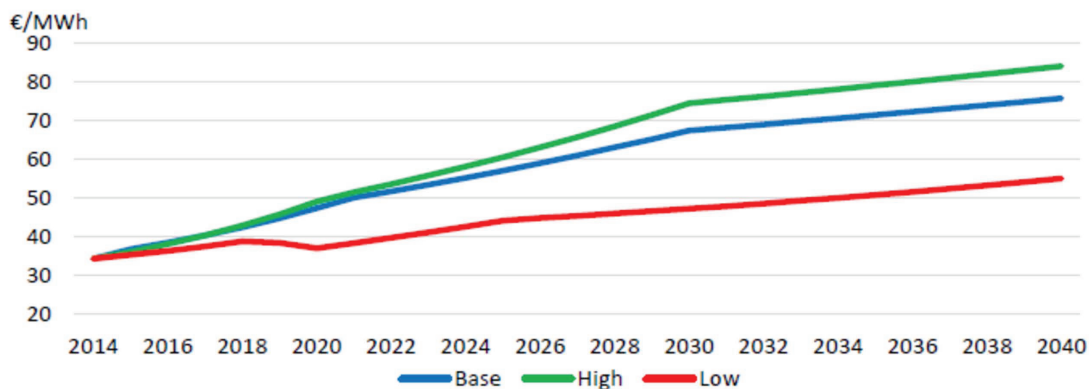
⁽⁹⁴⁾ Podobné úpravy prognóz cien elektriny smerom nadol v rokoch 2014 až 2015 vykonala aj národná sústava Spojeného kráľovstva – pozri napríklad stranu 46 dokumentu Budúce energetické scenáre Spojeného kráľovstva z roku 2014 vypracovaného národnou sústavou Spojeného kráľovstva, ktorý je k dispozícii na stránke <http://www2.nationalgrid.com/UK/Industry-information/Future-of-Energy/FES/Documents-archive/>, a stranu 36 dokumentu Budúce energetické scenáre Spojeného kráľovstva z roku 2015 vypracovaného národnou sústavou Spojeného kráľovstva, ktorý je k dispozícii na stránke <http://www2.nationalgrid.com/UK/Industry-information/Future-of-Energy/FES/Documents-archive/>, s uvedeným priemerným poklesom predpokladaných cien elektriny o 12 % za predpokladané obdobie 2016 až 2035. V prípade údajov BMWi sa takéto porovnanie nezistilo.

⁽⁹⁵⁾ Vo svojej kvantitatívnej analýze Komisia prijíma predpoklady vypracované Maďarskom, ktoré sa týkajú rastu cien elektriny do roku 2040 a ich následnej stabilizácie. Toto je konzervatívny výber. Okrem toho je možné vypracovať scenáre prognóz cien tak, aby sa vo veľkoobchodných cenách elektriny explicitnejšie zohľadňovala veľká miera zavádzania energií z obnoviteľných zdrojov, pričom nízke ceny, ako sa v súčasnosti ukazuje, by predstavovali normu so zriedkavými vysokými cenami, ktoré závisia od počasia. V takomto scenári by boli budúce ceny takmer na úrovni súčasných cien, čo by znamenalo nižšiu návratnosť investícií než v prípade, ktorý sa zvažuje v ďalších oddieloch.

- (228) V súvislosti s prognózami cien uvedenými v správe IEA WEO je potrebné poznamenať, že vychádzali z hodnotenia „scenáru nových politík“⁽⁹⁶⁾. Komplexné posúdenie by malo obsahovať aj ďalšie scenáre, ktoré sa zvažovali v správe IEA WEO, ako napríklad „scenár aktuálnych politík“ a „scenár s nízkymi cenami ropy“ zo štúdie Candole vypracovanej v súvislosti s prognózami cien uvedenými v správe IEA WEO 2015⁽⁹⁷⁾. Je to dôležité, pretože od výberu možnosti politiky závisí vývoj prognóz cien zobrazený na obrázku 12 a reprodukováný na obrázku 16.

Obrázok 16

Krivky dlhodobých prognóz cien elektriny (EUR/MWh)

Zdroj: Candole Partners.

- (229) Krivky so základnými, vysokými a nízkymi cenami na obrázku 16 zodpovedajú scenáru nových politík, scenáru aktuálnych politík a scenáru politík nízkych cien ropy v správe IEA WEO 2015 (pozri aj odôvodnenie 128). Z obrázku 16 vyplýva, že v scenári aktuálnych politík sa v budúcnosti predpokladajú o niečo vyššie ceny elektriny než v scenári nových politík, zatiaľ čo v scenári s nízkymi cenami ropy sa v budúcnosti predpokladajú podstatne nižšie ceny elektriny než v scenári nových politík (predpokladané ceny vypracované v roku 2015). Toto sa musí zohľadniť pri komplexnej analýze citlivosti na výpočet IRR projektu Paks II⁽⁹⁸⁾.
- (230) Okrem toho, ak sa má dosiahnuť presný výklad a posúdenie údajov o dlhodobých prognózach cien, ktoré pripravili rôzne inštitúcie, tieto údaje by mali byť previazané s budúcimi zmluvnými cenami elektriny na burzách s elektrickou energiou, aj keď sa zmluvné ceny týkajú oveľa kratšieho časového horizontu, ako je zobrazený na obrázku 12. Z cenových kriviek na obrázku 13, na ktorých sa porovnávajú budúce nemecké a maďarské zmluvné ceny s najnižšími prognózami cien zo správy IEA WEO (zodpovedajúcimi scenáru s nízkymi cenami ropy), vyplýva, že aj tie najnovšie prognózy cien zo správy IEA WEO 2015 môžu byť príliš optimistické, keďže sa v nich môžu budúce ceny elektriny nadhodnocovať. Túto skutočnosť je potrebné zohľadniť aj pri určovaní IRR projektu Paks II, ako aj pri akýchkoľvek ďalších podporných analýzach citlivosti.

Faktor zaťaženia, rôzne položky nákladov a oneskorenia

- (231) Vzhľadom na svoju veľkosť, zložitosť stavebných prác a dlhobež prevádzky panuje v prípade jadrových elektrární vždy neistota, pokiaľ ide o, okrem iného, faktor zaťaženia, čas výstavby a rôzne položky nákladov. To má veľký vplyv na IRR projektu.

⁽⁹⁶⁾ Vymedzenie scenára nových politík pozri v odôvodnení 128.

⁽⁹⁷⁾ Pozri odôvodnenie 128 a poznámku pod čiarou č. 53: V scenári aktuálnych politík sa zohľadňujú iba politiky schválené niekoľko mesiacov pred uverejnením publikácie. V scenári 450 sa opisuje cesta k dosiahnutiu klimatického cieľa 2 °C, ktorý možno dosiahnuť prostredníctvom technológií, ktoré budú v krátkom čase komerčne dostupné. A nakoniec, v scenári s nízkymi cenami ropy sa skúmajú dôsledky udržateľných nízkych cien (vychádzajúcich z nižších cien ropy) na energetickú sústavu.

⁽⁹⁸⁾ Komisia neuskutočnila takúto komplexnú kvantitatívnu analýzu z dôvodu nedostatku vysokokvalitných relevantných údajov. Napriek tomu z cenovej krivky zodpovedajúcej scenáru s nízkymi cenami ropy vyplýva podstatne nižšia IRR než z cenovej krivky zodpovedajúcej scenáru nových politík.

- (232) Náročnosť posudzovania takýchto neistôt spočíva v tom, že Paks II je jadrová elektrárňa typu Generation III+ a zatiaľ nie je žiadna taká v prevádzke⁽⁹⁹⁾. Každé referenčné porovnávanie je preto hypotetické. Technologické rozdiely medzi jadrovými elektrárnami typu Generation III a Generation III+ sú dosť veľké nato, aby bolo možné tvrdiť, že neistoty uvedené v odôvodnení (231) sa netýkajú jadrovej elektrárne Paks II.

Faktor zaťaženia

- (233) Odhady IRR, ktoré poskytla maďarská vláda, vychádzajú z predpokladu priemerného faktora zaťaženia [90 – 95] % (*) pre Paks II. Ide o oveľa vyšší údaj než 72 % priemerný ročný faktor zaťaženia pre všetky jadrové elektrárne na svete, ako sa zdôraznilo v správe Svetový jadrový priemysel – správa o stave za rok 2015 (WNISR2015)⁽¹⁰⁰⁾. V časti správy IEA WEO 2014 s názvom Výhľad pre jadrovú energiu sa uvádza, že „[v] rokoch 1980 až 2010 sa priemerný globálny kapacitný faktor pre reaktory zvýšil z 56 % na 79 %. Je to výsledok lepšieho riadenia, vďaka ktorému sa významne skrátili obdobia výpadkov z dôvodu plánovanej údržby a dopĺňovania paliva. Najvýkonnejšie reaktory dosahujú kapacitné faktory približne na úrovni 95 %. Starnúce elektrárne však takéto vysoké úrovne dosahujú len ťažko, keďže sa vyžadujú častejšie inšpekcie a testovanie súčastí.“⁽¹⁰¹⁾
- (234) Je potrebné poznamenať, že takéto údaje o vysokej úrovni zaťaženia môžu byť ľahko ohrozené nehodami počas životnosti elektrárne. Nehoda z roku 2003 v bloku 2 jadrovej elektrárne Paks napríklad spôsobila zníženie priemerného faktora zaťaženia na obdobie rokov 1990 – 2015 o takmer päť percentuálnych bodov, z 85,3 % na 80,7 %.
- (235) Ďalšou výzvou pre dva nové reaktory elektrárne Paks II v oblasti udržania faktora zaťaženia na úrovni vyššej než 90 % je to, že ich prevádzka sa predpokladá v rovnakom čase ako prevádzka niektorých blokov jadrovej elektrárne Paks. Environmentálny vplyv tesnej blízkosti dvoch jadrových elektrární na Dunaji si počas horúcich letných dní môže vyžadovať zníženie výroby jednej z nich. Keďže sa predpokladá, že dva nové reaktory elektrárne Paks II budú neustále v prevádzke s vysokým faktorom zaťaženia, bude to mať za následok zníženie výroby a príjmov pre jadrovú elektrárňu Paks, čo sú hospodárske náklady, ktoré treba zohľadniť pri hodnotení hospodárskej životaschopnosti projektu Paks II.

Náklady

- (236) Počas životnosti dlhodobého projektu sa môžu náklady podstatne líšiť od predpokladaných dlhodobých hodnôt uvedených v pôvodnom podnikateľskom pláne projektu. Zvyčajne je to preto, že do podnikateľského plánu nie sú začlenené všetky relevantné položky nákladov alebo sú predpoklady či odhady nákladov príliš optimistické.
- (237) Vzhľadom na zložitosť týchto projektov sú skutočné náklady na výstavbu jadrových elektrární často oveľa vyššie, než sa predpokladá. Náklady na výstavbu jadrových elektrární AREVA EPR Generation III+ vo Francúzsku a Fínsku boli napríklad takmer trojnásobné oproti pôvodným nákladom uvedeným v zmluve o dielo na dodanie stavebných prác⁽¹⁰²⁾. Náklady na reaktory Westinghouse AP1000 zostavované v Číne a USA sa tiež výrazne zvýšili, a to približne o 20 % alebo viac, a náklady na jadrovú elektrárňu Rosatom AES-2006 v Bielorusku sa zvýšili oproti pôvodným nákladom na výstavbu takmer dvojnásobne⁽¹⁰³⁾.
- (238) Hoci by vlastníka mali pred zvýšením nákladov na výstavbu v zásade chrániť zmluvy o dodávke na kľúč s pevnou cenou, často nepokrývajú všetky náklady na nové reaktory. Náklady vlastníka, ako napríklad náklady na získanie potrebných povolení, náklady na pripojenie do sústavy, náklady na nakladanie s odpadom a vyradovanie

⁽⁹⁹⁾ Pozri oddiel 2.3.

(*) Faktor zaťaženia je považovaný za obchodné tajomstvo a je nahrádzaný širším rozpätím faktora zaťaženia.

⁽¹⁰⁰⁾ Pozri s. 25 WNISR2015.

⁽¹⁰¹⁾ Pozri s. 350 správy IEA WEO 2014.

⁽¹⁰²⁾ Pozri <http://www.world-nuclear-news.org/NN-Flamanville-EPR-timetable-and-costs-revised-0309154.html> a http://www.theecologist.org/News/news_analysis/2859924/finland_cancels_olkiluoto_4_nuclear_reactor_is_the_epr_finished.html.

⁽¹⁰³⁾ Pozri s. 66 WNISR2015.

z prevádzky a environmentálne náklady teda nie sú pevné a môžu sa zvýšiť. Dodávateľ sa preto môže rozhodnúť, že od istej výšky nebude dodatočné náklady absorbovať, a môže tvrdiť, že zvýšenie nákladov vyplýva zo zmien požadovaných vlastníkom. Takýto spor sa môže skončiť rozhodcovským konaním a skončiť na súde, čím sa náklady súvisiace s investíciou ešte zvýšia.

- (239) Podnikateľský plán pre jadrovú elektrárňu Paks II podľa všetkého obsahuje aj určité predpokladané náklady, ktoré možno považovať za optimistické. Z predloženej dokumentácie zainteresovaných strán vyplýva, že predbežné údaje môžu byť príliš optimistické v týchto položkách:

- Chladenie jadrovej elektrárne: vo finančnom modeli sa predpokladá systém chladenia vodou, ktorý podporuje Maďarsko, nie nákladnejší systém chladenia pomocou chladiacej veže, ktorý je potrebný podľa poslanca Jávor; v štúdiu o hodnotení environmentálneho vplyvu (EIAS) projektu sa neuvádza podrobná kvantitatívna analýza nákladov a prínosov týchto dvoch systémov. Počas súbežnej prevádzky oboch elektrární môže byť potrebné nainštalovať aj chladiacu vežu⁽¹⁰⁴⁾.
- Pripojenie do sústavy: finančný model obsahuje celkový údaj [43 000 – 51 000] (*) mil. HUF alebo [124 – 155] mil. (*) EUR, čo je menej ako údaj 1,6 miliardy EUR, ktorý predložil poslanec Jávor; ani jedna strana nepredložila podrobné informácie o tom, ako sa tieto údaje vypočítali.
- Náklady na rezervu: finančný model neobsahuje položku, ktorá by bola priradená k nákladom na vplyv jadrovej elektrárne Paks II na maďarskú elektrizačnú sústavu, napríklad k požiadavkám na dodatočné rezervy; poslanec Jávor tvrdí, že dodatočné rezervy sú podľa zákona povinné z dôvodu veľkosti jednotlivých blokov Paks II.
- Náklady na poistenie: poistenie pokrývajúce veľké havárie, ktoré môžu spôsobiť jadrové elektrárne, teda nadprojektové havárie, by mohlo stať viac než [15 000 – 20 000] (*) mil. HUF alebo [45 – 60] (*) mil. EUR, ako je uvedené vo finančnom modeli⁽¹⁰⁵⁾.
- Náklady na údržbu: počas obdobia životnosti jadrovej elektrárne sa neočakávajú žiadne väčšie náklady na renováciu; náklady na renováciu môžu byť potrebné v dôsledku predčasného starnutia niektorých prvkov jadrovej elektrárne alebo v dôsledku incidentov alebo nehôd, ku ktorým dôjde počas obdobia životnosti jadrovej elektrárne⁽¹⁰⁶⁾.

- (240) Komisia poznamenáva, že každá odchýlka v dôsledku záležitostí uvedených v odôvodnení 239 od údajov, ktoré poskytlo Maďarsko, ako sa uvádza v podnikateľskom pláne podniku Paks II (a vo finančnom modeli), by viedla k zníženiu hodnoty IRR projektu⁽¹⁰⁷⁾.

Možné oneskorenia

- (241) Výstavba jadrových elektrární je náchylná na oneskorenia, čo predlžuje trvanie výstavby⁽¹⁰⁸⁾. Hlavné dôvody oneskorení pri výstavbe súvisia s konštrukčnými problémami, nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily, so stratou odbornosti, s problémami s dodávateľským reťazcom, so nekvalitným plánovaním a s problémami, ktoré sú prvé svojho druhu⁽¹⁰⁹⁾⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ Pozri oddiel 6.3 EIAS na stránke <http://www.mvmpaks2.hu/hu/Dokumentumtarolo/Simplified%20public%20summary.pdf>.

^(*) Údaje vo finančnom modeli sa považujú za obchodné tajomstvo a nahrádzajú sa širšími rozpätiami.

⁽¹⁰⁵⁾ Náklady na nadprojektové havárie môžu ľahko prekročiť 100 miliárd EUR a potenciálne môžu dosiahnuť hodnoty v rozsahu stoviek alebo dokonca tisícov miliárd eur (pozri s. 20 – 24 dokumentu The true costs of nuclear power od Wiener Umwelt Anwaltshaft a Österreichische Ökologie Institute, k dispozícii na stránke: <http://wua-wien.at/images/stories/publikationen/true-costs-nuclear-power.pdf>). Pri výskyte nadprojektových havárií raz za každých 25 rokov (1986 Černobyl' a 2011 Fukušima) a takmer 400 jadrových reaktoroch v prevádzke na celom svete je pravdepodobnosť $2 \times (1/400) = 0,5 \%$, že sa nadprojektová havária stane na jednom z dvoch reaktorov Paks II v priebehu prvých 25 rokov prevádzky. Náklady na poistné krytie za takúto škodu sú zvyčajne oveľa vyššie než očakávaná hodnota škody spojenej s takouto haváriou, t. j. vyššie než $0,5 \% \times 100$ miliárd EUR = 500 miliónov EUR (pri konzervatívnejšom odhade hodnoty škody spôsobenej nadprojektovou haváriou, ktorá sa skutočne deje).

⁽¹⁰⁶⁾ Felshmannova štúdia stanovuje takúto väčšiu renováciu pre Paks I. Maďarská vláda vylučuje potrebu podobných renovácií pre Paks II, hoci dôvody tohto vylúčenia nie sú jasné.

⁽¹⁰⁷⁾ Komisia nevykonala podrobnú kvantitatívnu analýzu vplyvu takýchto odchýlok z dôvodu nedostatku vysokokvalitných a relevantných údajov. Namiesto toho sa použili niektoré informácie uvedené v odôvodnení 239 na podnietenie analýzy citlivosti, ktorá je základom určenia IRR projektu (pozri odôvodnenia 245 a 246 v ďalšej časti).

⁽¹⁰⁸⁾ Pozri stranu 33 správy WNISR2015.

⁽¹⁰⁹⁾ Pozri stranu 58 – 60 správy WNISR2015.

⁽¹¹⁰⁾ V správe IEA WEO 2014 sa takisto uvádza, že výstavba zariadení, ktoré sú prvé svojho druhu, môže trvať oveľa dlhšie a môže predstavovať oveľa vyššie náklady než v prípade osvedčenejších zariadení, a to v dôsledku nedostatku skúseností a poznatkov – pozri stranu 366.

- (242) Pokiaľ ide o oneskorenia v období výstavby, prvé dve jadrové elektrárne generácie III+, ktoré sa skutočne postavili a uviedli do prevádzky, elektrárne Olkiluoto-3 vo Fínsku (začiatok výstavby: 2005) a elektrárne vo Flamanville vo Francúzsku (začiatok výstavby: 2007), mali každá problémy súvisiace s oneskorením trvajúcim viac ako päť rokov⁽¹¹¹⁾. Obe elektrárne sú modely Areva EPR.
- (243) Oneskorenia sa zaznamenali aj pri štyroch projektoch generácie III+ AES-2006 spoločnosti Rosatom v Rusku, ktorých výstavba sa začala medzi rokmi 2008 a 2010, ako sa uvádza v tabuľke 3 v odôvodnení 99. Výstavba jedného z dvoch blokov V-491 (konštrukcia Paks II) v elektrárni Leningrad fázy II v Petrohrade (ktorej uvedenie do prevádzky sa pôvodne plánovalo na október 2013) bola napríklad prerušená, keď sa 17. júla 2011 zrútila oceľová konštrukcia pre ochranný kryt⁽¹¹²⁾, a tak sa jej uvedenie do prevádzky očakáva v polovici roku 2017. Druhý blok mal byť uvedený do prevádzky do roku 2016 a v súčasnosti sa jeho spustenie plánuje až v roku 2018⁽¹¹³⁾. Výstavba ďalšieho bloku v meste Neman v Kaliningrade bola v roku 2013 pozastavená⁽¹¹⁴⁾.
- (244) V konečnom dôsledku z nedávnej histórie výstavby elektrární generácie III+ vyplýva, že oneskorenia počas výstavby nie sú ničím výnimočným⁽¹¹⁵⁾. To má zas vplyv na IRR. Tento vplyv možno do určitej miery zmierniť len zavedením platieb náhrady škody za určitých okolností.

Výpočet IRR

- (245) Komisia použila finančný model predložený Maďarskom na výpočet rozpätí pre príslušné hodnoty IRR na december 2014 a február 2017. Komisia podnikla najmä tieto kroky:
- opierala sa o údaje zahrnuté vo finančnom modeli od maďarskej vlády, ktorý použila ako východiskový bod,
 - aktualizovala krivky prognózy cien vo finančnom modeli v súlade s postupmi opísanými v pododdielke o prognóze cien (pozri odôvodnenia 223 – 230) – krivky prognózy cien H, I a L sa použili na výpočet IRR na december 2014 a krivka prognózy cien M sa použila na výpočet IRR na február 2017,
 - vypracovala analýzu citlivosti na základe metódy Monte Carlo s cieľom získať relevantné rozpätia hodnôt IRR zodpovedajúce dvom časovým bodom, a to decembru 2014 a februáru 2017⁽¹¹⁶⁾.
- (246) Analýza citlivosti na základe metódy Monte Carlo sa použila na odhad odchýlok IRR od jej strednej hodnoty po malých zmenách hodnôt rôznych vstupných údajov modelu. Z hodnôt, ktoré zadalo Maďarsko, sa predpokladali tieto odchýlky:
- malé symetrické odchýlky pre budúcu infláciu, výmenný kurz, prevádzkové náklady, náklady na palivo, kapitálové výdavky na údržbu, náklady na nakladanie s odpadom a vyradovanie, očakávanú životnosť a použitú krivku prognózy cien⁽¹¹⁷⁾,

⁽¹¹¹⁾ Informácie o oneskoreniach týkajúcich sa elektrárne Olkiluoto-3 sú uvedené na stránke <http://www.world-nuclear-news.org/C-Olkiluoto-EPR-supplier-revises-compensation-claim-1002164.html>. Informácie o oneskoreniach týkajúcich sa elektrárne vo Flamanville sú uvedené na stránke <http://www.world-nuclear-news.org/NN-Flamanville-EPR-timetable-and-costs-revised-0309154.html>.

⁽¹¹²⁾ Pozri s. 64 správy WNISR2015.

⁽¹¹³⁾ Pozri <http://www.world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-o-s/russia-nuclear-power.aspx>.

⁽¹¹⁴⁾ Pozri s. 63 správy WNISR2015, ako aj články v tlači <http://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2013-06-12/russia-freezes-construction-nuclear-power-plant-kaliningrad> a <http://www.bsrw.org/nuclear-plants/kaliningrad/>.

⁽¹¹⁵⁾ Maďarsko vlastne taktiež očakáva oneskorenie (pozri odôvodnenie 99).

⁽¹¹⁶⁾ Ide o rozsiahlejšiu analýzu citlivosti, ako je tá, ktorú Maďarsko zahrnulo vo finančnom modeli (pozri odôvodnenie 177), keďže v tej sa berie do úvahy len vplyv zmien na WACC a IRR iba v jednej podkladovej premennej. Analýza metódou Monte Carlo namiesto toho umožňuje určenie vplyvu zmien hodnoty viac ako len jednej podkladovej premennej.

⁽¹¹⁷⁾ Tieto odchýlky sa odvodili z normálnych rozdelení so strednou hodnotou rovnajúcou sa východiskovým hodnotám zahrnutým vo finančnom modeli a zo štandardnej odchýlky rovnajúcej sa odchýlkam zahrnutým v analýze citlivosti vo finančnom modeli – 95 % hodnôt získaných z týchto normálnych rozdelení patrí do rozpätia, ktoré je dvojnásobkom zvolenej štandardnej odchýlky rozdelenia. Vybrané páry priemernej a štandardnej odchýlky boli nasledujúce: i) inflácia ([0 – 2] % (*); 0,25 %); ii) výmenný kurz (HUF/EUR) [300 – 310] (*); 10 %; iii) cenová citlivosť (každá jednotlivá krivka; 2,5 EUR/MWh) a iv) životnosť elektrárne (60; 5). Pre rôzne pravidelné nákladové položky i) prevádzkové náklady; ii) náklady na palivo; iii) kapitálové výdavky na údržbu; iv) náklady na nakladanie s odpadom a vyradovanie sa vybrala štandardná odchýlka 10 % od príslušnej pravidelnej hodnoty.

(*) V tejto poznámke pod čiarou sú vybrané metódy vo finančnom modeli považované za obchodné tajomstvo a sú nahrádzané širšími rozpätiami.

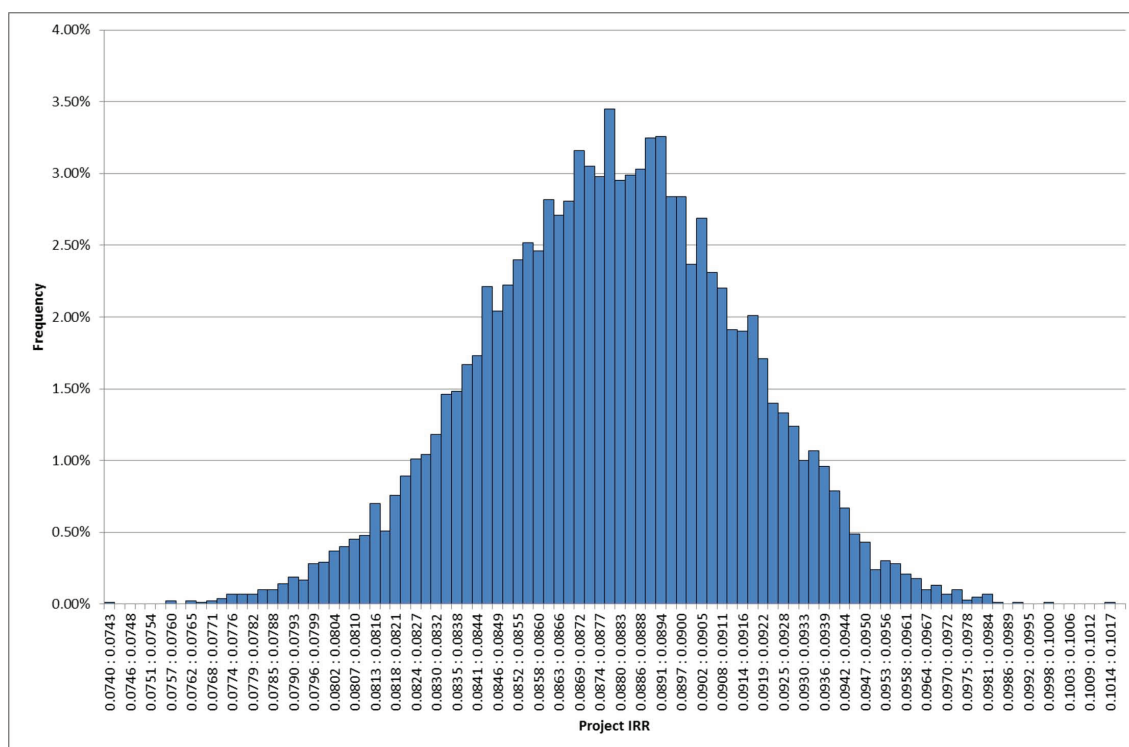
- malé asymetrické odchýlky pre budúce miery prestojov – odchýlky smerom nadol sú obmedzené plným (100 %) využitím kapacity a považujú sa za menšie než odchýlky smerom nahor od základnej hodnoty [5 – 10] % (**) (t. j. využitie kapacity [90 – 95] % (**))⁽¹¹⁸⁾,
- analýza metódou Monte Carlo nezahŕňala oneskorenia projektov v dôsledku neúplného spôsobu riešenia oneskorenia vo finančnom modeli (pozri odôvodnenie 249).

Na obrázku 17 a obrázku 18 sú znázornené rozdelenia hodnôt IRR projektu pre dve obdobia posúdenia. V každom prípade je výsledok založený na 10 000 simuláciách⁽¹¹⁹⁾.

- (247) Za december 2014 má rozloženie odhadovanej IRR stred na hodnote 8,79 %, pričom 90 % vypočítaných hodnôt IRR patrí do intervalu [8,20 %; 9,36 %].

Obrázok 17

Hodnoty IRR za december 2014

Zdroj: Výpočty Komisie.

- (248) Za február 2017 má rozloženie odhadovanej IRR stred na hodnote 7,35 % a 90 % vypočítaných hodnôt IRR patrí do intervalu [6,79 %; 7,90 %]⁽¹²⁰⁾:

^(**) Základná hodnota a využitie kapacity sú považované za obchodné tajomstvo a sú nahrádzané širšími rozpätiami.

⁽¹¹⁸⁾ Keďže základná miera prestojov je malá, [5 – 10] (***) %, odchýlky smerom nahor, t. j. väčšie miery prestojov, môžu byť potenciálne vyššie ako odchýlky smerom nadol, t. j. nižšie miery prestojov. Zvolilo sa trojuholníkové rozdelenie s koncovými bodmi 5 % a 12 % (zodpovedajúce faktorom zataženia 88 % a 95 %) a so základným vrcholovým bodom na úrovni [5 – 10] (***) % (základná hodnota).

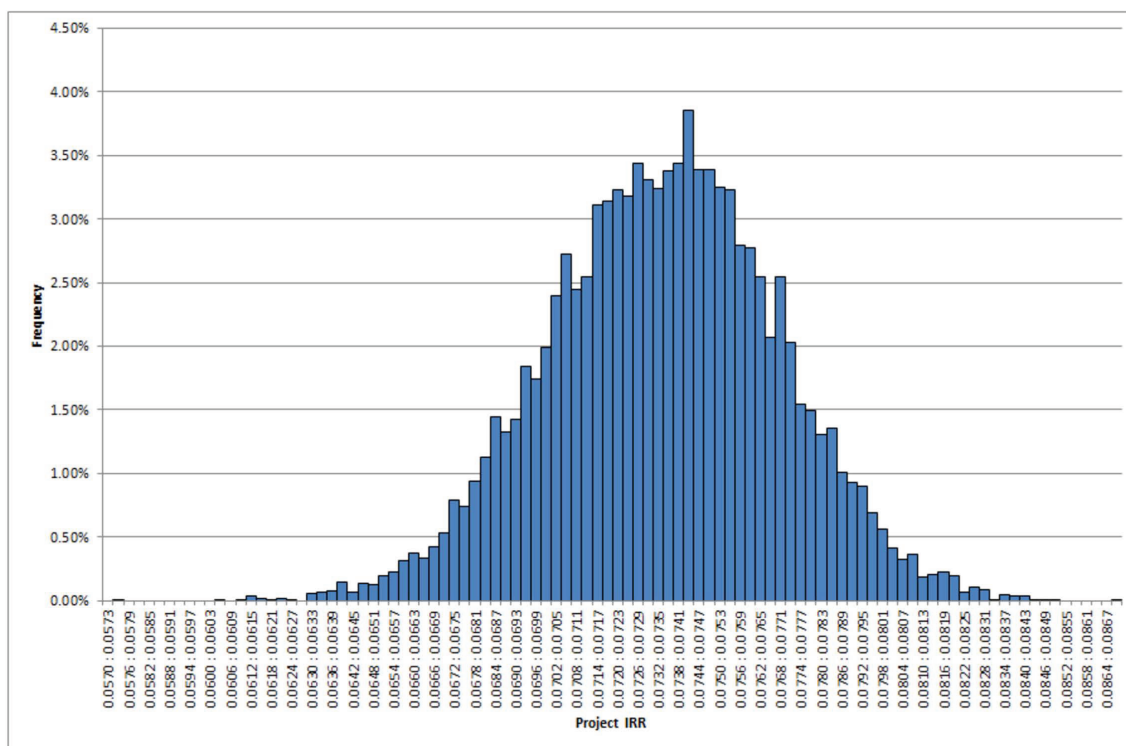
^(***) V tejto poznámke pod čiarou je základná hodnota považovaná za obchodné tajomstvo a je nahrádzaná širším rozpätím.

⁽¹¹⁹⁾ Treba poznamenať, že počas týchto cyklov sa nepredpokladala žiadna korelácia medzi rôznymi premennými.

⁽¹²⁰⁾ Pre oba roky sú hodnoty IRR odhadované Komisiou nižšie ako tie, ktoré predložilo Maďarsko, najmä z dôvodu prognóz nižších cien v budúcnosti, ako aj z dôvodu všeobecnejšej analýzy citlivosti (pozri odôvodnenie 246).

Obrázok 18

Hodnoty IRR za február 2017

Zdroj: Výpočty Komisie.

- (249) Treba poznamenať, že vplyv potenciálnych oneskorení nie je zahrnutý do výpočtov IRR na obrázku 17 a obrázku 18. Hlavný dôvod je neúplný spôsob riešenia oneskorení vo finančnom modeli. Finančný model umožňuje najmä tieto typy oneskorení:

- oneskorenia, ku ktorým došlo už pred začiatkom stavebných prác (vo finančnom modeli označené ako „počas výstavby“),
- oneskorenia, ku ktorým došlo po dokončení stavebných prác (vo finančnom modeli označené ako „výdavky po ukončení zmluvy“).

- (250) Komisia sa domnieva, že tieto dve možnosti oneskorenia vo finančnom modeli sú základné a nemôžu byť použité na primerané modelovanie skutočného vplyvu najbežnejších typov oneskorenia, napríklad keď sa v rôznych fázach obdobia výstavby vyskytnú oneskorenia rôznej dĺžky ⁽¹²¹⁾.
- (251) Rozpätia IRR pre dva časové body relevantné pri hodnotení sú zhrnuté v tabuľke 12. Odhadovaná IRR je za február 2017 nižšia v dôsledku poklesu v prognóze cien elektrickej energie medzi rokmi 2014 a 2017. Oba odhady však možno považovať za konzervatívne vzhľadom na to, že určité kvalitatívne prvky opísané v odôvodneniach 238 a 239 a chyby v odhadoch maďarských orgánov nemohli byť kvantitatívne začlenené do finančného modelu.

⁽¹²¹⁾ Okrem toho by sa takéto oneskorenia s najväčšou pravdepodobnosťou spájali s prekročením nákladov. Prekročenie nákladov sa konkrétne môže vyskytnúť napriek tomu, že zmluva o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe má charakter zmluvy na kľúč s pevnou cenou, a to z dvoch dôvodov: i) pevná cena sa vzťahuje iba na náklady dodávateľov, ale nie na náklady majiteľov a ii) ak dodávateľ uvažuje o určitých zvyšovaniach nákladov, ktoré sú jeho zodpovednosťou, možný právny spor určite navýši náklady na projekt.

Tabuľka 12
Zhrnutie IRR

(%)

	december 2014	február 2017
Rozpätie	8,20 – 9,36	6,79 – 7,90
Stredová hodnota	8,79	7,35

5.1.1.3. Posúdenie LCOE zo strany Komisie

- (252) V záujme úplnosti a s cieľom zohľadniť všetky informácie, ktoré Maďarsko predložilo (pozri odôvodnenie 69 a odôvodnenia 81 až 82), Komisia stručne posúdila aj ekonomickú životaschopnosť jadrovej elektrárne Paks II pomocou miery LCOE (pozri oddiel 3.1.1.3).
- (253) Pri posudzovaní LCOE v prípade maďarskej jadrovej elektrárne, ako je Paks II, Komisia ako východiskový bod použila štúdiu OECD/IEA/NEA 2015 (pozri odôvodnenie 81). V tejto štúdii sa LCOE týkajúce sa maďarskej jadrovej elektrárne odhadujú na 80,95 EUR/MWh pri úrokovej sadzbe 7 % a 112,45 EUR/MWh pri úrokovej sadzbe 10 %, pri faktore zaťaženia 85 % ⁽¹²²⁾. Keďže tieto údaje sa uverejnili v auguste 2015, možno ich použiť na posúdenie LCOE v roku 2017, ale nie v roku 2014.
- (254) Komisia poznamenáva, že pri zvýšení faktora zaťaženia na [90 – 95] % (*), čo je stredový údaj o faktore zaťaženia v listoch Maďarska, sa údaje o LCOE v predchádzajúcom odôvodnení zmenia na 74 EUR/MWh a 103 EUR/MWh ⁽¹²³⁾.
- (255) Na základe uvedeného Komisia dospela k záveru, že LCOE maďarskej jadrovej elektrárne sú vyššie ako 74 EUR/MWh, čo je zase vyššie ako prognóza ceny 73 EUR/MWh vypočítaná v roku 2015 alebo prognóza ceny 68 EUR/MWh vypočítaná v roku 2016 ⁽¹²⁴⁾.

5.1.1.4. Záver týkajúci sa hospodárskej výhody

- (256) Komisia používa odhady WACC a IRR odvodené v oddieloch 5.1.1.1 a 5.1.1.2 na posúdenie toho, či je splnená zásada súkromného investora v trhovom hospodárstve. Tabuľka 13 obsahuje súhrn príslušných informácií pre oba časové body:

Tabuľka 13
Porovnanie WACC a IRR

(%)

	December 2014	Február 2017
Rozpätie WACC	9,15 – 10,36	7,40 – 8,35

⁽¹²²⁾ Údaje v EUR/MWh boli odvodené použitím priemerného mesačného výmenného kurzu EUR/USD 0,9 za august 2015 (mesiac uverejnenia štúdie OECD/IEA/NEA) na hodnoty USD/MWh v tejto štúdii.

(*) Faktor zaťaženia je považovaný za obchodné tajomstvo a je nahrádzaný širším rozpätím faktora zaťaženia.

⁽¹²³⁾ Tieto úpravy hodnôt LCOE možno získať vynásobením každého člena v menovateli vzorca LCOE: $LCOE = [\text{súčet } t \text{ (náklady } t \times (1 + r) - t)] / [\text{súčet } t \text{ (MWh } t \times (1 + r) - t)]$ (pozri poznámku pod čiarou č. 32) číslom 93/85.

⁽¹²⁴⁾ Prognóza cien 73 EUR/MWh sa získa vynásobením hodnoty veľkoobchodnej ceny elektriny vo výške 81 EUR/MWh na rok 2040 na obrázku 8.11 na s. 327 správy IEA WEO 2015 s priemerným mesačným výmenným kurzom EUR/USD 0,9 za september až november 2015, čo je obdobie uverejnenia správy IEA WEO 2015. Podobne, prognóza cien 68 EUR/MWh sa získa vynásobením hodnoty veľkoobchodnej ceny elektriny vo výške 75 EUR/MWh na rok 2040 na obrázku 6.13 na s. 267 správy IEA WEO 2016 s priemerným mesačným výmenným kurzom EUR/USD 0,9 za september až november 2016, čo je obdobie uverejnenia správy IEA WEO 2016.

	(%)	
	December 2014	Február 2017
Rozpätie IRR	8,20 – 9,36	6,79 – 7,90
Stred WACC	9,76	7,88
Stredná hodnota IRR	8,79	7,35
Percento prípadov simulovaných IRR, ak IRR < min (WACC)	85	55

(257) Z tabuľky 13 vyplývajú tieto kľúčové informácie:

- stredná hodnota IRR je v oboch obdobiach podstatne nižšia ako stred rozpätia WACC (8,79 % oproti 9,66 % a 7,35 % oproti 7,88 %),
- stredná hodnota IRR je v oboch obdobiach dokonca nižšia ako spodná hranica pre rozpätie WACC (8,79 % oproti 9,15 % a 7,35 % oproti 7,40 %),
- IRR je vo väčšine prípadov nižšia ako príslušné rozpätie WACC, konkrétne odhadované hodnoty IRR zo simulácie metódou Monte Carlo sú nižšie ako spodná hranica rozpätia WACC vo väčšine prípadov (85 % za december 2014 a 55 % za február 2017) ⁽¹²⁵⁾ ⁽¹²⁶⁾.

(258) Komisia zdôrazňuje, že tieto výsledky sú konzervatívne vzhľadom na to, že:

- Komisia nemá prostriedky na presné posúdenie možnosti dodatočných nákladov, najmä rozsahu navrhovaného v pripomienkach, ktoré dostala od zainteresovaných strán po uverejnení rozhodnutia o začatí konania. Zmeny v nákladoch, ktoré boli zahrnuté v simuláciách metódou Monte Carlo mali oveľa menší rozsah ako tie, ktoré boli navrhované v pripomienkach,
- prognózy cien pre budúce scenáre s nízkou cenou ropy predložené v pripomienkach, ktoré dostala Komisia, neboli zahrnuté do analýzy citlivosti a rovnako sa nevykonala ani žiadna oprava s cieľom zohľadniť odchýlku budúcich zmluvných cien elektrickej energie podpísaných na burzách s elektrickou energiou od uvažovaných prognóz cien,
- nebola zahrnutá žiadna riziková prirážka za jadrové elektrárne prevyšujúca štandardné rizikové prirážky za výrobu a dodávku elektriny,
- za rok 2014 neboli v porovnávacej analýze WACC k dispozícii žiadne odhady WACC pre sektor zelenej elektriny a elektriny z obnoviteľných zdrojov.

To naznačuje, že v skutočnosti je potenciálny rozdiel medzi hodnotami IRR a hodnotami WACC zodpovedajúcimi každému časovému bodu pravdepodobne ešte väčší.

⁽¹²⁵⁾ Okrem toho treba vziať do úvahy aj to, že rozdelenie hodnôt WACC s najväčšou pravdepodobnosťou nie je v uvedenom rozpätí rovnomerné. Namiesto toho sa skôr sústreďuje okolo stredu intervalu, t. j. pravdepodobnejšie má hodnoty bližšie k stredu rozpätia a menej pravdepodobne je bližšie ku koncovým bodom rozpätia, čo naznačuje, že prekrývanie medzi hodnotami IRR a hodnotami WACC je ešte menšie ako tie, ktoré vyplývajú z hodnôt v poslednom riadku tabuľky 13.

⁽¹²⁶⁾ Treba poznamenať, že toto prekrývanie sa vypočítalo iba na štatistické účely. Investor v trhovom hospodárstve by normálne porovnával stredné hodnoty (alebo rozpätia) intervalov WACC a IRR. Dôvodom je, že prekrývanie týchto dvoch rozpätí sa týka mierne extrémnych podmienok, keď je hodnota IRR vysoká a zároveň hodnota WACC je nízka. Keďže obe miery sú spojené s rovnakými trhovými podmienkami a rovnakým konkrétnym projektom, t. j. Paks II, majú tendenciu sa pohybovať spoločne (t. j. vysoká hodnota IRR v rámci rozpätia IRR sa s najväčšou pravdepodobnosťou zhoduje s vysokou hodnotou WACC v rámci rozpätia WACC), čo potenciálne vylučuje súčasnú nízku hodnotu WACC spolu s vysokou hodnotou IRR.

- (259) Okrem toho výpočty, na ktorých je postavený odhad IRR projektu spolu s odhadovanými hodnotami WACC možno použiť aj na vyčíslenie čistej súčasnej hodnoty celkových strát, ktoré sa očakávajú počas trvania projektu, ak by bol financovaný investorom v trhovom hospodárstve. Presnejšie sa očakáva, že straty v rámci projektu dosiahnu 600 miliónov EUR v prípade základného scenára pri hodnotách 7,88 % trhových WACC a 7,35 % IRR, čo sú priemerné hodnoty z údajov na rok 2017 ⁽¹²⁷⁾.
- (260) Navyše okrem porovnania WACC a IRR sa aj v stručnej analýze LCOE potvrdilo, že predpokladané ceny by nepokrývali merné náklady na výrobu elektriny vyrobenej jadrovou elektrárnou Paks II.
- (261) Na základe týchto výsledkov Komisia dospela k záveru, že projekt by nevytváral dostatočné zisky na pokrytie nákladov súkromného investora, ktorý by mohol získať len financovanie za tržové ceny. Napriek tomu, že údaje z februára 2017 sú najrelevantnejšie pre uskutočnenie skúšky zásady súkromného investora v trhovom hospodárstve, výsledky odvodené z analýzy týchto údajov sú platné aj vtedy, keď sa analýza vykoná na základe údajov dostupných v čase pôvodného investičného rozhodnutia v decembri 2014.
- (262) Na základe posúdenia vypracovaného v tomto dokumente Komisia dospela k záveru, že súkromný investor by za rovnakých podmienok neinvestoval do projektu. Preto, keďže Paks II plne využíva nové aktívum s hospodárskou hodnotou, sa Komisia domnieva, že toto opatrenie znamená pre Paks II hospodársku výhodu.

5.1.2. PREVOD ŠTÁTNYCH PROSTRIEDKOV A PRIPÍSATEĽNOSŤ ŠTÁTU

- (263) Ako sa už uviedlo v rozhodnutí o začatí konania, Maďarsko by financovalo výstavbu projektu zo štátnych prostriedkov, z ktorých 80 % tvorí pôžička od Ruskej federácie a 20 % predstavuje vlastné zdroje Maďarska. Maďarsko by priamo financovalo všetky investície, ktoré sú potrebné na uvedenie do prevádzky, návrh a výstavbu blokov 5 a 6, ako sa stanovuje v medzivládnej dohode o financovaní. Preto Komisia dospela k záveru, že opatrenie by znamenalo prevod prostriedkov zo strany maďarského štátu.
- (264) Komisia upozorňuje aj na skutočnosť, že opatrenie je pripísateľné maďarskému štátu, keďže Maďarsko prijalo rozhodnutie investovať do projektu a rozhodne o vyplatení finančných prostriedkov potrebných na zaplatenie kúpnej ceny zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe a o kapitálovom financovaní dvoch nových reaktorov jadrovej elektrárne Paks II.

5.1.3. SELEKTÍVNOSŤ

- (265) Opatrenie sa považuje za selektívne vtedy, keď zvyhodňuje len konkrétne podniky alebo výrobu určitých druhov tovaru. Komisia opakovane pripomína, že opatrenie je selektívne, pretože sa týka iba jedného podniku vzhľadom na to, že Maďarsko vymenovalo podnik Paks II na základe uznesenia vlády 1429/2014 (VII. 31.), keďže poverená maďarská organizácia bude vlastníkom a prevádzkovateľom nových blokov na výrobu jadrovej energie. Výhoda sa preto považuje za selektívnu.

5.1.4. VPLYV NA OBCHOD A NARUŠENIE HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE

- (266) Ako už Komisia uviedla v rozhodnutí o začatí konania, trh s elektrickou energiou bol v Únii liberalizovaný a výrobcovia elektrickej energie vykonávajú obchod medzi členskými štátmi. Okrem toho maďarská elektrická infraštruktúra je pomerne silná, má rozsiahle prepojenia (rovnajú sa 30 % domáceho inštalovaného výkonu) so susednými členskými štátmi. Hoci Maďarsko je čistým dovozcom, na obrázku 5 v odôvodnení 49 je znázornené, že Maďarsko elektrickú energiu aj vyváža, a to nielen na prepojený česko-slovensko-maďarsko-rumunský denný trh (fungujúci od roku 2014), ale aj do Rakúska a Chorvátska.
- (267) Oznámené opatrenie by umožnilo rozvoj významných kapacít, ktoré by inak mohli byť predmetom súkromných investícií iných účastníkov trhu používajúcich alternatívne technológie buď z Maďarska, alebo iných členských štátov. Okrem toho vzhľadom na to, že s elektrickou energiou sa obchoduje medzinárodne, každá selektívna výhoda pre spoločnosť môže ovplyvniť obchod v rámci Únie.

⁽¹²⁷⁾ Tieto odhady čistej súčasnej hodnoty sú konzervatívne, keďže nezohľadňujú vplyv určitých typov oneskorení (pozri odôvodnenia 99, 246 a 0) a faktory uvedené v odôvodneniach 239 a 258, ktoré by mohli výrazne zvýšiť náklady alebo znížiť budúce výnosy, a preto môžu v značnej miere podceňovať konečné straty. Každá odchýlka od týchto faktorov by ďalej zvyšovala čisté straty projektu.

- (268) Preto Komisia opakovane pripomína, že opatrenie hrozí narušením hospodárskej súťaže.

5.1.5. ZÁVER O EXISTENCII ŠTÁTNEJ POMOCI

- (269) Vzhľadom na to, že Komisia dospela k záveru, že toto opatrenie predstavuje hospodársku výhodu pre podnik Paks II a že sú prítomné aj ostatné prvky existencie štátnej pomoci, Komisia dospela k záveru, že Maďarsko poskytuje v rámci projektu podniku Paks II pomoc, ktorá je štátnou pomocou v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

5.2. OPRÁVNENOSŤ POMOCI

- (270) Ako sa uvádza v rozhodnutí o začatí konania (odôvodnenie 116), Komisia naďalej zastáva názor, že napriek tomu, že sa už podpísala séria dohôd a že sa už prijalo pôvodné investičné rozhodnutie, ešte sa neprijalo konečné investičné rozhodnutie, na základe ktorého podnik Paks II neodvolateľne zadá stavebné práce na dvoch nových reaktoroch, a rovnako sa zatiaľ neuskutočnili ani žiadne platby v rámci zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe. Maďarsko preto oznámením opatrenia pred jeho vykonaním splnilo svoju povinnosť zdržať sa konania podľa článku 108 ods. 3 ZFEÚ.

5.3. ZLUČITEĽNOSŤ

- (271) Vzhľadom na to, že sa zistilo, že opatrenie predstavuje štátnu pomoc, Komisia ďalej preskúmala, či toto opatrenie možno považovať za zlučiteľné s vnútorným trhom.
- (272) Komisia poznamenáva, že Maďarsko sa domnieva, že toto opatrenie nepredstavuje štátnu pomoc, napriek tomu však v odpovedi na rozhodnutie o začatí konania predložilo argumenty o zlučiteľnosti tohto opatrenia s vnútorným trhom, ako aj na pripomienky tretích strán, ktoré Komisia dostala po uverejnení rozhodnutia o začatí konania (pozri oddiel 3.2).

5.3.1. PRÁVNY ZÁKLAD PRE POSUDZOVANIE

- (273) Ako je vysvetlené v oddiele 3.3.1 rozhodnutia o začatí konania, Komisia môže vyhlásiť opatrenie za zlučiteľné priamo v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, ak opatrenie prispieva k dosiahnutiu spoločného cieľa, je potrebné a primerané na dosiahnutie tohto cieľa a nemá nepriaznivý vplyv na obchodné podmienky v rozsahu, ktorý by bol v rozpore so spoločným cieľom.
- (274) Opatrenie musí spĺňať tieto podmienky: i) jeho cieľom je uľahčiť rozvoj hospodárskych činností alebo hospodárskych oblastí v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ; ii) je zamerané na dosiahnutie podstatného zlepšenia, ktoré samotný trh nedokáže poskytnúť (napríklad riešenie zlyhania trhu); iii) navrhované opatrenie je vhodným politickým nástrojom na riešenie cieľa spoločného záujmu; iv) má stimulačný účinok; v) je primerané potrebám, na základe ktorých sa zavádza a vi) nenaruša neprimeraným spôsobom hospodársku súťaž a obchod medzi členskými štátmi.
- (275) Maďarské orgány v odpovedi na rozhodnutie o začatí konania tvrdili, že pravidlá štátnej pomoci, a najmä všeobecný zákaz poskytovania štátnej pomoci, sa nevzťahujú na opatrenia, na ktoré sa vzťahuje Zmluva o Euratome.
- (276) Komisia uznáva, že predmetná investícia je priemyselná činnosť patriaca do pôsobnosti Zmluvy o Euratome (pozri jej prílohu II). Táto skutočnosť však neznamená, že články 107 a 108 ZFEÚ sa neuplatňujú pri posudzovaní spôsobu financovania takejto činnosti.
- (277) Článkom 2 písm. c) Zmluvy o Euratome vzniká Únii povinnosť uľahčovať investície v oblasti jadrovej energie a článkom 40 Zmluvy o Euratome vzniká Únii povinnosť zverejňovať objasňujúce programy s cieľom uľahčiť rozvoj investícií v oblasti jadrovej energie, v skutočnosti však Zmluva o Euratome nestanovuje žiadne osobitné pravidlá na kontrolu financovania takýchto investícií zo strany členského štátu. Podľa článku 106a ods. 3 Zmluvy o Euratome sa ustanovenia ZFEÚ neodchyľujú od ustanovení Zmluvy o Euratome.
- (278) Články 107 a 108 ZFEÚ sa skutočne neodchyľujú od žiadneho z ustanovení Zmluvy o Euratome, keďže v Zmluve o Euratome sa neustanovujú žiadne odlišné pravidlá kontroly štátnej pomoci a rovnako ani kontrola štátnej pomoci vykonávaná Komisiou podľa článkov 107 a 108 ZFEÚ nebráni plneniu cieľa podpory nových investícií v oblasti jadrovej energie, ktorý je zakotvený v Zmluve o Euratome.

5.3.2. SÚLAD S PRÁVOM ÚNIE INÝM AKO SÚ PRAVIDLÁ ŠTÁTNEJ POMOCI

- (279) Mnohé zainteresované strany predložili pripomienky týkajúce sa súladu opatrenia so smernicami 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ (najmä so smernicou 2014/25/EÚ v dôsledku osobitných pravidiel pre daný sektor) a s článkom 8 smernice 2009/72/ES (smernica o elektrickej energii). Komisia preto posúdila, do akej miery by mohla (prípadná) nezlučiteľnosť s ustanoveniami smerníc 2014/24/EÚ a 2014/25/EÚ a článku 8 smernice 2009/72/ES v súvislosti s priamym zadáním zákazky na výstavbu dvoch nových reaktorov Paks II určitému podniku ovplyvniť posudzovanie štátnej pomoci v zmysle článku 107 ods. 3c ZFEÚ.
- (280) Podľa ustálenej judikatúry je totiž „Komisia v prípade, ak uplatní konanie v oblasti štátnej pomoci, povinná podľa všeobecného usporiadania Zmluvy dodržiavať súlad medzi ustanoveniami, ktorými sa riadi štátna pomoc, a inými osobitnými ustanoveniami, než sú ustanovenia týkajúce sa štátnej pomoci, a posúdiť tak zlučiteľnosť dotknutej pomoci s týmito osobitnými ustanoveniami. Takáto povinnosť je však Komisii uložená, len pokiaľ ide o podmienky pomoci, ktoré sú tak neoddeliteľne spojené s predmetom pomoci, že ich nemožno posúdiť samostatne. [...] V skutočnosti povinnosť Komisie prijať definitívne stanovisko, nech už je spojenie medzi podmienkou pomoci a predmetom dotknutej pomoci akékoľvek, k tomu, či došlo k porušeniu iných ustanovení práva Únie, než sú v článkoch 107 ZFEÚ a 108 ZFEÚ, [...] v konaní týkajúcom sa pomoci, odporuje na jednej strane procesným pravidlám a garanciam – sčasti značne odlišným a prinášajúcim rôzne právne dôsledky –, ktorými sa vyznačujú konania špeciálne stanovené na kontrolu uplatňovania týchto ustanovení, a na druhej strane zásade autonómie správnych konaní a opravných prostriedkov. [...] Pokiaľ je podmienka dotknutej pomoci nerozlučne spojená s predmetom pomoci, posúdi Komisia jej zlučiteľnosť s inými ustanoveniami, než sú ustanovenia týkajúce sa štátnej pomoci, v rámci konania stanoveného článkom 108 ZFEÚ a toto posúdenie môže viesť k tomu, že dotknutá pomoc bude vyhlásená za nezlučiteľnú s vnútorným trhom. Naopak, pokiaľ je možné dotknutú podmienku oddeliť od predmetu pomoci, Komisia nie je povinná v rámci konania stanoveného článkom 108 ZFEÚ posúdiť jej zlučiteľnosť s inými ustanoveniami, než sú ustanovenia týkajúce sa štátnej pomoci“⁽¹²⁸⁾.
- (281) Vzhľadom na uvedené skutočnosti, pokiaľ ide o oznámené opatrenie, posúdenie jeho zlučiteľnosti by mohlo byť ovplyvnené prípadným nesúlantom so smernicou 2014/25/EÚ, ak spôsobilo dodatočné narušenie hospodárskej súťaže a obchodu na trhu s elektrickou energiou (trhu, na ktorom bude príjemca pomoci, podnik Paks II, pôsobiť).
- (282) V tejto súvislosti Komisia poznamenáva, že smernica 2014/25/EÚ má význam, pokiaľ ide o priame zadanie stavebných prác súvisiacich s dvomi novými reaktormi jednému konkrétnemu podniku. V tomto prípade boli spoločnosti JSC NIAEP, podniku pôsobiacom v sektore výstavby v oblasti jadrových elektrární, priamo zadané stavebné práce súvisiace s dvomi reaktormi prostredníctvom medzivládnej dohody, pričom však JSC NIAEP nie je príjemcom pomoci. Príjemcom pomoci je v skutočnosti podnik Paks II, účastník trhu na trhu s elektrickou energiou, ktorý bude vlastniť a prevádzkovať dva nové jadrové reaktory. Ako sa už uviedlo v rozhodnutí o začatí konania, JSC NIAEP sa nepovažuje za potenciálneho príjemcu predmetného opatrenia.
- (283) Prípadné nedodržanie pravidiel verejného obstarávania by teda v tomto prípade mohlo mať za následok rušivý vplyv na trh stavebných prác v jadrovom odvetví. Predmetom investičnej pomoci pre podnik Paks II je však umožniť tejto spoločnosti vyrábať elektrickú energiu bez toho, aby znášala investičné náklady na výstavbu jadrových zariadení. Z toho dôvodu sa neidentifikoval žiadny dodatočný rušivý vplyv na hospodársku súťaž a obchod na trhu s elektrickou energiou, ktorý by vznikol nedodržaním smernice 2014/25/EÚ, pokiaľ ide o priame zadanie stavebných prác spoločnosti JSC NIAEP.
- (284) Preto v prípade neoddeliteľného prepojenia medzi možným porušením smernice 2014/25/EÚ a predmetom pomoci nemôže byť posúdenie zlučiteľnosti pomoci dotknuté týmto prípadným porušením.
- (285) Komisia v každom prípade preskúmala dodržiavanie smernice 2014/25/EÚ zo strany Maďarska, a to v samostatnom konaní, pričom predbežný záver na základe dostupných informácií je, že na zverenie stavebných prác súvisiacich s dvoma reaktormi by postupy stanovené v smernici 2014/25/EÚ na základe jej článku 50 písm. c) neboli uplatniteľné.

⁽¹²⁸⁾ Rozsudok Všeobecného súdu, Castelnou Energía/Európska komisia, T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, body 181 – 184.

(286) Pokiaľ ide o možné porušenie článku 8 smernice 2009/72/ES, Komisia sa domnieva, že požiadavka použitia verejného obstarávania alebo akéhokoľvek postupu rovnocenného z hľadiska transparentnosti a nediskriminácie pri poskytovaní novej kapacity nie je absolútna. V prvej vete článku 8 ods. 1 sa totiž vyžaduje od členských štátov, aby vo vnútroštátnom práve zaviedli možnosť použitia verejného obstarávania pre novú kapacitu. Maďarsko splnilo túto požiadavku transponovaním tejto požiadavky do svojho zákona o elektrickej energii⁽¹²⁹⁾. Okrem toho v súlade s druhou vetou článku 8 ods. 1 sa verejné obstarávanie nesmie požadovať, ak výrobná kapacita, ktorá má byť vybudovaná na základe postupu schvaľovania stanoveného v článku 7 smernice 2009/72/ES, je dostatočná na zabezpečenie bezpečnosti dodávok. To je tento prípad: projekt bol schválený (na základe postupu schvaľovania opísaného v článku 7) práve na to, aby okrem iného pokryl rozdiel v plánovanom budúcom celkovom domácom inštalovanom výkone, a Komisia nemá k dispozícii údaje, ktoré by preukazovali, že inštalovaný výkon by bol nedostatočný. Požiadavka verejného obstarávania alebo rovnocenného postupu v zmysle článku 8 smernice 2009/72/ES sa teda pre tento projekt podľa všetkého neuplatňuje. Vzhľadom na uvedené skutočnosti Komisia nemá dostatočné informácie na poukázanie na možnú uplatniteľnosť článku 8 smernice 2009/72/ES.

(287) Komisia sa preto domnieva, že posúdenie oznámeného opatrenia podľa pravidiel štátnej pomoci nie je ovplyvnené súladom s inými ustanoveniami práva Únie.

5.3.3. CIEĽ SPOLOČNÉHO ZÁUJMU

(288) Ako je vysvetlené v oddiele 3.3.2 rozhodnutia o začatí konania, opatrenie musí smerovať k dosiahnutiu jasne vymedzeného cieľa spoločného záujmu. Ak Únia uzná, že nejaký cieľ je v spoločnom záujme členských štátov, vyplýva z toho, že je to cieľ spoločného záujmu.

(289) Komisia poznamenala, že opatrenie zahŕňa osobitnú podporu pre jadrovú technológiu. V tejto súvislosti Komisia poznamenala, že v článku 2 písm. c) Zmluvy o Euratome sa stanovuje, že Únia „uľahčuje investovanie a zabezpečuje, najmä podporovaním podnikových podnetov, vytváranie základných zariadení potrebných pre rozvoj jadrovej energie v Spoločenstve“.

(290) Komisia usúdila, že investičná pomoc pre Paks II, ktorú zamýšľa Maďarsko, zameraná na podporu jadrovej energie by sa preto mohla považovať za pomoc, ktorou sa presadzuje cieľ spoločného záujmu prostredníctvom podpory nových investícií v oblasti jadrovej energie.

(291) Niekoľko zainteresovaných strán predložilo pripomienky s tvrdeniami, že investície Maďarska do jadrovej energie podľa Zmluvy o Euratome nemožno považovať za cieľ spoločného záujmu.

(292) Komisia však konštatuje, že ustanovenia Zmluvy o Euratome boli výslovne potvrdené prostredníctvom Lisabonskej zmluvy, a preto Zmluva o Euratome nemôže byť považovaná za zastaranú Zmluvu, ktorá nie je uplatniteľná. Zmluvné strany Lisabonskej zmluvy sa domnievajú, že je nevyhnutné, aby ustanovenia Zmluvy o Euratome mali naďalej právne účinky v plnom rozsahu⁽¹³⁰⁾. V preambule Zmluvy o Euratome sa uznáva, že by sa mali vytvoriť podmienky potrebné pre rozvoj silného jadrového priemyslu. Ako bolo uznané v predchádzajúcich rozhodnutiach Komisie⁽¹³¹⁾, Komisia dospela k záveru, že podpora jadrovej energie je kľúčovým cieľom Zmluvy o Euratome, a teda aj Únie. Ako sa uvádza v preambule Zmluvy o Euratome, Komisia je inštitúciou spoločenstva Euratom a je povinná „vytvoriť podmienky potrebné pre rozvoj silného jadrového priemyslu, ktorý rozšíri výrobu energie“. Táto povinnosť by sa mala zohľadniť pri využití jej možnosti povoliť štátnu pomoc v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) a článkom 108 ods. 2 ZFEÚ.

(293) Okrem toho, hoci rozvoj jadrovej energie nie je pre členské štáty povinný a niektoré členské štáty sa rozhodli nestavať a nerozvíjať jadrové elektrárne, podporu investícií v oblasti jadrovej energie možno považovať za cieľ spoločného záujmu na účely kontroly štátnej pomoci. Mnohé ciele prijateľné a uznávané v rámci pravidiel štátnej pomoci a v praxi, napr. regionálny rozvoj, sa vlastne týkajú len jedného alebo niekoľkých členských štátov.

⁽¹²⁹⁾ Pozri ods. 8 zákona LXXXVI. z roku 2007 o zákone o elektrickej energii.

⁽¹³⁰⁾ Protokol č. 2 k Lisabonskej zmluve.

⁽¹³¹⁾ Pozri rozhodnutie Komisie 2005/407/ES z 22. septembra 2004 o štátnej pomoci, ktorá sa bude realizovať v Spojenom kráľovstve pre spoločnosť British Energy plc (Ú. v. EÚ L 142, 6.6.2005, s. 26) a rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/658 z 8. októbra 2014 o opatrení pomoci SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), ktorú Spojené kráľovstvo zamýšľa zaviesť na podporu pre jadrovú elektrárňu Hinkley Point C (Ú. v. EÚ L 109, 28.4.2015, s. 44).

- (294) Komisia preto dospela k záveru, že cieľom opatrenia plánovaného maďarskými orgánmi je podpora nových investícií v oblasti jadrovej energie, ako je zakotvené v Zmluve o Euratome.
- (295) Po rozhodnutí o začatí konania maďarské orgány predložili aktualizované informácie zo štúdií PPS, v ktorých sa berie do úvahy dovoz a vývoj dopytu. Podľa štúdie spoločnosti MAVIR uvedenej v odôvodnení 50 si maďarský trh vyžaduje aspoň 5,3 GW dodatočnej novej kapacity na výrobu elektriny do roku 2026 a o niečo viac ako 7 GW do konca obdobia prognózy v roku 2031. Komisia preto konštatuje, že opatrenie zamerané na podporu jadrovej energie sleduje cieľ spoločného záujmu zakotvený v Zmluve o Euratome, pričom zároveň prispieva k bezpečnosti dodávok elektrickej energie.

5.3.4. NEVYHNUTNOSŤ POMOCI A ZLYHANIE TRHU

- (296) Komisia v rozhodnutí o začatí konania uznala, že pre jadrovú energiu sú príznačné mimoriadne vysoké fixné utopené náklady a veľmi dlhé obdobia, počas ktorých je potrebné tieto náklady amortizovať. To naznačuje, že investori, ktorí zvažujú vstup do sektora výroby jadrovej energie, budú vystavení značnej úrovni rizík v oblasti financovania.
- (297) Komisia požiadala o informácie týkajúce sa potenciálnych nových investícií v oblasti jadrovej energie (bez štátnej podpory), časových harmonogramov (vzhľadom na špecifiká maďarského trhu s elektrickou energiou), ich očakávaného vývoja, ako aj modelovania trhu v tomto ohľade s cieľom posúdiť, či došlo k nejakému zlyhaniu trhu, ktoré by mohlo ovplyvniť nové investície do jadrových projektov v Maďarsku, a aké projekty by to boli.
- (298) Ako sa uviedlo v odôvodnení 129 rozhodnutia o začatí konania, s cieľom určiť, či je štátna pomoc potrebná, musí Komisia určiť, či je opatrenie zamerané na situáciu, v ktorej by mohlo priniesť také podstatné zlepšenie, ktoré samotný trh nemôže poskytnúť, napríklad napravenie presne vymedzeného zlyhania trhu.
- (299) Existencia zlyhania trhu je súčasťou posúdenia v súvislosti s tým, či je štátna pomoc potrebná na dosiahnutie sledovaného cieľa spoločného záujmu. V tomto prípade Maďarsko presadzuje podporu nových investícií v oblasti jadrovej energie, ako je zakotvené v Zmluve o Euratome, s cieľom riešiť nedostatok v celkovom národnom inštalovanom výkone, ktorému bude čoskoro čeliť. Komisia musí preto posúdiť, či je štátna pomoc potrebná na dosiahnutie cieľa podpory nových investícií v oblasti jadrovej energie.
- (300) V tejto súvislosti Komisia pripomína pripomienky zainteresovaných strán, pokiaľ ide o to, či by Komisia mala posúdiť, či je pre investície do výroby elektriny vo všeobecnosti príznačné zlyhanie trhu. Niektoré zainteresované strany poznamenávajú, že pri takýchto investíciách by neexistovalo žiadne zlyhanie trhu a že súčasná nízka veľkoobchodná cena elektrickej energie by bola len odpoveďou na normálne fungovanie trhu. Iné zainteresované strany predložili tvrdenie, že Komisia by mala vymedziť relevantný trh, na ktorom sa posudzuje existencia zlyhania trhu, ako liberalizovaný vnútorný trh s elektrinou. Okrem toho, keby na tomto relevantnom trhu došlo k zlyhaniu trhu, jadrová elektrárňa by nebola tým najlepším riešením.
- (301) Vo svojom posúdení potreby pomoci však Komisia skúma, či by sa cieľ spoločného záujmu mohol dosiahnuť bez zásahu štátu alebo či tomu bráni zlyhanie trhu. Pri posudzovaní potreby pomoci nie je potrebné, aby Komisia najskôr vymedzila relevantný trh. S cieľom zistiť, či existuje zlyhanie trhu, Komisia musí najprv určiť, aký cieľ spoločného záujmu sleduje členský štát. Cieľ spoločného záujmu tohto opatrenia sa netýka vnútorného trhu s elektrinou vo všeobecnosti ani investícií do výroby elektriny vo všeobecnosti. Ide skôr o presadzovanie nových investícií v oblasti jadrovej energie, ako je zakotvené v Zmluve o Euratome, ktoré sú, samozrejme, nesporne súčasťou trhu s elektrinou a pomôžu riešiť budúci nedostatok v celkovom inštalovanom výkone v Maďarsku. Po druhé, Komisia musí preskúmať, či slobodné vzájomné pôsobenie ponuky a dopytu na trhu s elektrickou energiou vo všeobecnosti zabezpečuje možnosť dosiahnuť cieľ nového vývoja v oblasti jadrovej energie bez zásahu štátu. V tomto ohľade nie je potrebné vymedziť konkrétny trh.

- (302) Komisia teda posúdila, či existuje trhové zlyhanie, pokiaľ ide o cieľ podpory nových investícií v oblasti jadrovej energie v Maďarsku, a či ide o všeobecnú vlastnosť maďarského trhu alebo osobitnú vlastnosť týkajúcu sa len samotnej jadrovej energie.
- (303) V oddiele 5.1.1.4 tohto rozhodnutia dospela Komisia k záveru, že projekt nedokáže zabezpečiť dostatočnú návratnosť na pokrytie nákladov súkromného investora, ktorý môže získať financovanie iba za trhové ceny, keďže očakávaná IRR investícií je nižšia ako referenčná trhová hodnota WACC projektu a racionálne uvažujúci súkromný investor by preto za takých podmienok neinvestoval bez dodatočnej podpory štátu.
- (304) V oblasti investícií do jadrovej energie Maďarsko uznáva, že pre danú technológiu sú typické mimoriadne vysoké počiatočné investičné náklady a veľmi dlhé čakanie investorov na výnosy.
- (305) Už rozhodnutie o začatí konania obsahovalo opis maďarského trhu s elektrickou energiou a logické zdôvodnenie rozhodnutia Maďarska realizovať projekt novej jadrovej elektrárne, za ktorým stojí najmä skutočnosť, že existujúce elektrárne sa budú podľa odhadov čoskoro vyradovať z prevádzky. Ako sa vysvetľuje v odôvodnení 14 rozhodnutia o začatí konania, štúdia uskutočniteľnosti, ktorú vypracovala spoločnosť MVM Group a v ktorej sa skúmali realizácia a financovanie novej jadrovej elektrárne, vychádzala z predpokladov, že v Maďarsku sa do roku 2025 očakáva v dôsledku zatvorenia zastaraných elektrární strata na úrovni 6 000 MW z 8 000 až 9 000 MW inštalovaného elektrického výkonu.
- (306) Ako sa vysvetľuje v odôvodneniach 15 a 45 rozhodnutia o začatí konania, maďarský PPS MAVIR predpokladá v budúcnosti v Maďarsku závažný nedostatok celkového inštalovaného výkonu⁽¹³²⁾. Z najnovších dostupných informácií, ako je to uvedené v odôvodnení 50 tohto rozhodnutia, vyplýva, že podľa nových odhadov bude do roku 2031 potrebný celkový výkon viac než 7 GW. Maďarské orgány tvrdia, že súčasný miestny objem výroby energie teda postupne nebude stíhať uspokojovať rastúcu energetickú náročnosť a v Maďarsku bude nakoniec nedostatok elektrickej energie na uspokojenie dopytu, čiže bude čoraz viac závislé od dovozu energie, a ak sa neuskutočnia nové investície do zariadení na výrobu energie, koncovým spotrebiteľom sa zvýšia ceny. Projekt Paks II zabezpečujúci 2,4 GW prispeje k splneniu tejto potreby.
- (307) Okrem toho maďarské orgány poukázali na zistenie spoločnosti MAVIR, že napriek zistenému výraznému nedostatku vo výkone sa v Maďarsku buduje len malá nová kapacita, ako sa vysvetľuje v odôvodnení 46 rozhodnutia o začatí konania a v tabuľke 2 odôvodnenia 51 tohto rozhodnutia. Komisia preto spochybňuje, že sa zlyhanie trhu v prípade nových investícií v oblasti jadrovej energie v Maďarsku týka iba takýchto investícií.
- (308) Komisia poznamenáva, že pre nové investície v oblasti jadrovej energie v Európe sú typické neistoty a v niektorých prípadoch sa môžu plánovať opatrenia štátnej podpory. Komisia preskúmala informácie predložené Maďarskom o nových projektoch jadrových elektrární vo Fínsku, Francúzsku a na Slovensku, ktoré sa podľa jeho tvrdenia financujú na trhovom základe. Maďarsko tvrdí, že trhové financovanie týchto projektov vylučuje existenciu zlyhania trhu v prípade projektov jadrových elektrární (minimálne v prípade niektorých členských štátov). Komisia však poznamenáva, že na Slovensku, vo Francúzsku a v prípade fínskej elektrárne Olkiluoto 3 sa rozhodnutia o investovaní do projektov prijali ešte pred hospodárskou krízou z roku 2008 a pred katastrofou vo Fukušime, čo sú udalosti, ktoré mohli mať na parametre investícií závažný vplyv. Okrem toho investície vo Fínsku vychádzajú z obchodného modelu Mankala⁽¹³³⁾, v rámci ktorého fínski investori získavajú všetok vyrobený objem elektriny za výrobnú cenu. Model Mankala umožňuje rozdelenie rizika medzi množstvo akcionárov, ktorí tvoria investičné družstvo, takže celé riziko realizácie projektu výstavby jadrovej elektrárne nespočíva iba na jednom alebo niekoľkých hlavných akcionároch, ale súvisiace riziká znášajú spoločne.
- (309) Maďarsko tvrdilo, že projekt Paks II by sa mal porovnávať s fínskym projektom Hanhikivi-1, ktorý má postaviť Fennovoima. Komisia poznamenáva, že projekt Hanhikivi-1 je projektom obchodného modelu Mankala a 34 % podiel v ňom vlastní spoločnosť realizujúca výstavbu elektrárne, spoločnosť Rosatom. Komisia nedokáže porovnať

⁽¹³²⁾ A magyar villamosenergia-rendszer közép- és hosszú távú forrásoldali kapacitásfejlesztése (Strednodobý a dlhodobý vývoj výrobných aktivít maďarskej elektrizačnej sústavy): https://www.mavir.hu/documents/10258/15461/Forr%C3%A1selemz%C3%A9s_2016.pdf/462e9f51-cd6b-45be-b673-6f6afea6f84a (Mavir, 2016).

⁽¹³³⁾ Mankala predstavuje vo fínskom sektore elektrickej energie bežný obchodný model, v rámci ktorého sa spoločnosť s ručením obmedzeným riadi ako neziskové družstvo v prospech akcionárov. K dispozícii na stránke: <http://www.ben.ee/public/Tuumakonverentsi%20ettekedand%202009/Peter%20S.%20Treialt%20-%20Mankala%20principles.pdf>, text dostupný 26. októbra 2015.

dva projekty, ktoré majú podľa všetkého odlišný rizikový profil, aspoň pokiaľ ide o podiel. Riziká projektu Paks II preberá v plnej miere Maďarsko, ktoré je investorom, zatiaľ čo v druhom prípade sa riziko rozdeľuje medzi investorov v rámci modelu Mankala. Okrem toho spoločnosť realizujúca výstavbu elektrárne, podobne ako hlavný akcionár v projekte Hanhikivi-1, by sa pri projekte Paks II mohla správať inak, keďže zaň zodpovedá výhradne na základe zmluvy o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe, a nie ako investor alebo akcionár.

- (310) Projekty jadrových elektrární vo výstavbe preto nepredstavujú dobré referenčné kritériá na posúdenie existencie zlyhania trhu pri nových investíciách v oblasti jadrovej energie.
- (311) Okrem toho Maďarsko predložilo informácie o plánoch vývoja nových jadrových elektrární v iných členských štátoch: Litve, Rumunsku, Bulharsku a Českej republike. Tieto plány však buď obsahujú neistoty, stále sa rokuje o potrebných opatreniach podpory a štruktúre ich financovania⁽¹³⁴⁾, alebo sa v ich prípade predpokladá krytie cenového rizika prostredníctvom rozdielových zmlúv⁽¹³⁵⁾. Vzhľadom na to, že tieto plány sa ešte neuskutočnili, podľa všetkého nepredstavujú platný ukazovateľ posúdenia existencie zlyhania trhu.
- (312) Zo štúdie posúdenia vplyvu mechanizmu pôžičiek Euratomu vypracovanej spoločnosťou ICF Consulting Services pre Generálne riaditeľstvo Komisie pre hospodárske a finančné záležitosti⁽¹³⁶⁾ (ďalej len „štúdia ICF“) vyplýva, že projekty jadrovej energie majú niektoré jedinečné vlastnosti, pre ktoré je ich financovanie osobitne náročné. Sú to vlastnosti ako: vysoké kapitálové náklady a technická zložitosť jadrových reaktorov, ktoré predstavujú relatívne vysoké riziko počas udeľovania licencií, výstavby a prevádzky; dlhé obdobie návratnosti; často kontroverzná povaha projektov jadrovej energie, ktorá vyvoláva ďalšie politické, verejné a regulačné riziká; a potreba jasných prístupov a systémov financovania na nakladanie s rádioaktívnym odpadom a vyradovanie z prevádzky. Podľa zistení štúdie ICF sa na staviteľov jadrových elektrární okrem bežných výziev súvisiacich s financovaním vzťahuje aj rozšírená kontrola a konzervativizmus perspektívnych finančníkov súvisiaci so súčasnými trhovými podmienkami, konkrétne s pretrvávajúcimi účinkami celosvetovej finančnej krízy z roku 2008, haváriou vo Fukušime, problémami eurozóny a so zmluvou Bazilej III. Výzvy v oblasti financovania znamenali opätovné zameranie pozornosti na projektové riziko⁽¹³⁷⁾. Zo zistení štúdie ICF vypracovanej na základe stanovísk vyjadrených zainteresovanými stranami, s ktorými sa počas prípravy štúdie viedli konzultácie, vyplýva, že výzvy spojené s financovaním sú v menšej miere podmienené nedostatočnou dostupnosťou financií zo súkromného sektora a vo väčšej miere rizikami súvisiacimi s takýmito investíciami, ktoré sú príliš veľké v porovnaní s alternatívnymi investičnými možnosťami (najmä v konvenčnej infraštruktúre a infraštruktúre energie z obnoviteľných zdrojov). V štúdii ICF sa dospieva k záveru, že financovanie jadrovej technológie teda nie je príťažlivé, čo má za následok nerovnováhu medzi úrovňou potrebných investícií a tým, čo je trh ochotný poskytnúť.
- (313) Medzi finančné riziká súvisiace s novým vývojom v oblasti jadrovej energie patria: riziko v štádiu vývoja a prípravy projektu, stavebné riziko, trhové riziko a riziko výnosov, riziká politík a regulačné riziká. Zo zistení štúdie ICF vyplýva, že riziká špecifické pre jadrovú energiu sa v porovnaní s ostatnými druhmi výroby elektriny týkajú bezpečnostných noriem, ktoré sa pre jadrovú energiu vyžadujú, čo znamená vyššie náklady na výstavbu a vyššie prevádzkové náklady v porovnaní s ostatnými energetickými technológiami, a výrazne dlhšej priemernej životnosti jadrovej elektrárne v porovnaní s investíciami do infraštruktúry, čím vznikajú súvisiace finančné riziká. Toto zistenie je v súlade so zisteniami Komisie pri posudzovaní štátnej pomoci pre elektrárňu Hinkley Point C⁽¹³⁸⁾.
- (314) Podľa názoru zainteresovaných strán, s ktorými sa počas prípravy štúdie viedli konzultácie, sú hlavnou prekážkou investícií do jadrovej energie trhové riziká. Pokiaľ ide o trhové riziká, zo štúdie ICF vyplýva, že v porovnaní s konvenčnými zdrojmi energie, ktoré môžu byť sprevádzkované a ziskové do troch rokov, trvá výstavba a sprevádzkovanie jadrových elektrární, a tým aj čas do začiatku tvorby výnosov, dlhšie. Dlhšia životnosť elektrárne

⁽¹³⁴⁾ Informácie o Českej republike pozri na stránke: <http://www.world-nuclear.org/info/country-profiles/countries-a-f/czech-republic/>, text dostupný 26. októbra 2015, informácie o Litve pozri na stránke: <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-G-N/Lithuania/>, text dostupný 26. októbra 2015, informácie o Bulharsku pozri na stránke: <http://www.world-nuclear.org/info/Country-Profiles/Countries-A-F/Bulgaria/>, text dostupný 21. júna 2016.

⁽¹³⁵⁾ Informácie o Rumunsku pozri na stránke: <http://economie.hotnews.ro/stiri-companii-20436128-nuclearelectrica-solicita-actionarilor-aprobarea-memorandumului-intelegere-care-semna-companie-chineza-pentru-construirea-unitatilor-3-4-cernavoda.htm>, text dostupný 21. júna 2016.

⁽¹³⁶⁾ Štúdia z 2. novembra 2015, zatiaľ neuverejnená, s. 35.

⁽¹³⁷⁾ Štúdia z 2. novembra 2015, zatiaľ neuverejnená, s. 35.

⁽¹³⁸⁾ SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N) – Spojené kráľovstvo – Podpora pre jadrovú elektrárňu Hinkley Point C.

znamená aj dlhodobejšiu návratnosť v porovnaní s krátkodobou až strednodobou návratnosťou investícií do konvenčných zdrojov energie. Keďže je zložitá presne predpokladať ceny energie v dlhodobom časovom horizonte, investori vychádzajú z predpokladov budúcich cien fosílnych palív, prieniku energie z obnoviteľných zdrojov do sektora a prístupu energie z obnoviteľných zdrojov k sústave, ako aj z budúcej ceny uhlíka⁽¹³⁹⁾. Zatiaľ čo ceny fosílnych palív stanovuje trh a sú vo svojej podstate neisté, cena uhlíka je do istej miery určená politikou. Zo štúdie ICF vyplýva, že nie je isté, či bude cena uhlíka v budúcnosti dostatočne vysoká nato, aby zabezpečila konkurencieschopnosť nefosílnych technológií, napríklad jadrovej energie.

- (315) Okrem toho berie Komisia na vedomie, že ceny elektriny sú z dlhodobého hľadiska vo všeobecnosti do veľkej miery neisté, keďže budúce ceny na horných trhoch s plynom, uhlím a ropou, ako aj budúce politiky týkajúce sa obchodovania s energiou z obnoviteľných zdrojov, jadrovou energiou a emisiami budú mať vplyv na budúce ceny elektriny a je veľmi ťažké ich predpovedať. Tento záver podporuje aj postavenie podobných projektov v Únii, kde je pri prijímaní investičných rozhodnutí najdôležitejšia istota toku výnosov a zabezpečenie objemu výroby elektriny. K neistote v oblasti budúceho toku výnosov z jadrovej elektrárne prispieva okrem toho aj súčasný trend znižovania cien elektriny v Európe a čoraz intenzívnejšia potreba flexibilnej výroby energie na trhoch s elektrickou energiou, čo má za následok neflexibilný základný odber.
- (316) V štúdii ICF sa určil aj ďalší prvok trhového rizika, ktorý sa týka úverovej bonity developera/zariadenia zodpovedného za projekt a členského štátu, ktorý projekt finančne podporuje. Úverová bonita má vplyv na náklady na financovanie a môže spôsobiť, že sú pre súkromné investície príliš vysoké.
- (317) Zo štúdie ICF vyplýva aj to, že dlhá finančná životnosť a životnosť pôvodného návrhu jadrových elektrární môže mať za následok, že elektrárne sú ohrozené meniacou sa podporou verejnosti a politikov, čo má vplyv na obchodnú a finančnú životaschopnosť projektov jadrových elektrární. Investori preto žiadajú záruku a istotu, že po dokončení výstavby sa bude plniť zmluva o dodávke energie alebo sa dosiahne odhadovaná prevádzková životnosť elektrárne. Investori sa obávajú aj zmien regulačných noriem, ktoré môžu nastať počas životnosti jadrovej elektrárne, a môžu požadovať dodatočné kapitálové investície alebo zvýšenie prevádzkových nákladov. Investori sú opatrní v prípade financovania takých projektov, pokiaľ sa v nich nevenuje dostatočná pozornosť zvýšeniu bezpečnosti. Osobitne dôležité je to vtedy, ak jadrová elektráreň dosiahne koniec bežnej životnosti a jej životnosť sa predlžuje, čo si vyžaduje novú licenciu, pre ktorú je potrebné splniť dodatočné podmienky⁽¹⁴⁰⁾. Zainteresované strany, s ktorými sa viedli konzultácie, uviedli, že politické a regulačné riziko je tretia najčastejšia prekážka brániaca investíciám do jadrových elektrární.
- (318) Zo štúdie vyplýva, že na úroveň investícií do jadrovej energie môže mať v porovnaní s technológiami využívajúcimi iné druhy energie negatívny vplyv aj liberalizácia trhu, a to preto, že sa vyžadujú vyššie investície. Svoju úlohu zohrávajú aj regulačné rámce v jednotlivých členských štátoch, pretože majú vplyv na schopnosť dodávateľa energií vytvárať zisk, a tým aj na hodnotu spoločnosti a jej schopnosť financovať vývoj v oblasti jadrovej energie zo svojej súvahy alebo prostredníctvom dlhodobých úverov od finančných inštitúcií. Ďalšou finančnou prekážkou, ktorá stojí v ceste novým investíciám v oblasti jadrovej energie, sú najnovšie pravidlá výboru Bazilej III o kapitálových trhoch, v ktorých sa zvyšuje kapitál bánk na podporu dlhodobých úverov, ako sú úvery na rozvoj jadrových elektrární⁽¹⁴¹⁾.
- (319) Tieto zistenia sú v súlade s dokumentáciou predloženou maďarskými orgánmi, v ktorej sa uvádza, že spoločnosti zo súkromného sektora, ako aj štátne rozpočty, majú limit na finančnú expozíciu, ktorú môžu prijať pri jednotlivých projektoch s vysokými nárokmi na financovanie, dlhými obdobiami výstavby a rizikami v oblasti dodávok a uvedenia do prevádzky v prípade neexistujúcej ochrany pred oneskorením výstavby alebo prekročením rozpočtu. V sektore ropy a plynu je bilancia investícií vyššia než v prípade energií, a to najmä po nedávnom zhoršení hodnotenia týchto spoločností. Ak investujú, tak je to zvyčajne spoločne s partnermi s cieľom rozdeliť si riziko.

⁽¹³⁹⁾ Štúdia z 2. novembra 2015, zatiaľ neuverejnená, s. 37.

⁽¹⁴⁰⁾ Štúdia z 2. novembra 2015, zatiaľ neuverejnená, s. 38.

⁽¹⁴¹⁾ Štúdia z 2. novembra 2015, zatiaľ neuverejnená, s. 39.

- (320) Z modelovania uskutočneného na účely štúdie ICF vyplýva, že v oblasti investovania do jadrových elektrární bude celkovo nedostatočná hospodárska súťaž až do roku 2030, ale od roku 2040 sa bude rozhodne zvyšovať. V najhoršom prípade, za nepriaznivej hospodárskej situácie, však budú nové investície v celom období minimálne⁽¹⁴²⁾. Zo štúdie ICF vyplýva aj to, že trh bude po roku 2030 zabezpečovať lepšiu hospodársku súťaž, keďže po roku 2030 budú naďalej rásť ceny uhlíka a energie. V štúdiu ICF sa na posúdenie vývoja ceny uhlíka a jeho vplyvu na investície do jadrových elektrární využíva modelovanie citlivosti. Zo štúdie vyplýva, že žiadny zo scenárov ceny uhlíka nedokáže v období rokov 2020 – 2025 hypoteticky zabezpečiť ziskovosť jadrovej energie.
- (321) Okrem toho z uverejnených informácií ratingových agentúr⁽¹⁴³⁾ vyplýva, že výstavba nových jadrových elektrární je vo všeobecnosti úverovo negatívna, zatiaľ čo odchod zo sektora jadrovej energie sa pre zariadenia ukázal ako úverovo pozitívny.
- (322) Modelovanie a zistenia zo štúdie ICF sa v plnej miere vzťahujú aj na situáciu na trhu v Maďarsku, na ktorom sa očakáva, ako sa vysvetľuje v odôvodneniach 305 a 306, závažný nedostatok celkového inštalovaného výkonu v krajine. Vzhľadom na informácie uvedené v tomto oddiele 5.3.4 Komisia zastáva názor, že došlo k zlyhaniu finančného trhu, ktoré má vplyv na nové investície v oblasti jadrovej energie, čo platí aj pre nové investície do jadrovej energie v Maďarsku.
- (323) Možno, samozrejme, tvrdiť, že v tomto rozhodnutí sa hlavné riziká súvisiace s vývojom, prípravou projektu a výstavbou aspoň do istej miery zmierňujú zmluvou o inžinierskej činnosti, obstarávaní a výstavbe na kľúč. Tým sa však nezmiernujú trhové riziká a riziká výnosov, ani riziká politík a regulačné riziká týkajúce sa projektu Paks II. Na dosiahnutie cieľa podpory nových investícií v oblasti jadrovej energie v Maďarsku je preto podľa všetkého potrebné prijať opatrenie.

5.3.5. VHODNÝ NÁSTROJ

- (324) Komisia musí v posúdení určiť, či je navrhované opatrenie vhodným politickým nástrojom na riešenie cieľa spoločného záujmu podpory jadrovej energie.
- (325) Opatrenie má podobu investičného opatrenia, ktoré podniku Paks II poskytuje Maďarsko na vývoj projektu. Maďarsko potvrdilo, že neplánuje elektrárni Paks II poskytovať počas jej životnosti žiadnu prevádzkovú podporu a že štátna pomoc by sa týkala iba investičných nákladov na dokončenie projektu.
- (326) Po vydaní rozhodnutia o začatí konania Maďarsko neposkytlo žiadne informácie o možných alternatívnych nástrojoch, ktoré by mohli stimulovať nové investície do jadrovej energie.
- (327) Ostatné politické nástroje a schémy, ako sú preferenčné úvery alebo daňové úľavy, by podľa názoru Komisie vzhľadom na špecifiká projektu a veľký objem potrebných finančných a iných zdrojov, ako aj na zistené možné zlyhanie trhu, na dosiahnutie rovnakého cieľa nepostačovali.
- (328) Preto sa Komisia domnieva, že opatrenie by predstavovalo vhodný nástroj na výstavbu dvoch nových reaktorov jadrovej elektrárne Paks II.

5.3.6. STIMULAČNÝ ÚČINOK

- (329) Ak má mať opatrenie stimulačný účinok, musí zmeniť správanie dotknutého podniku takým spôsobom, že sa zapojí do vykonávania doplnkovej činnosti, ktorú by bez opatrenia nevykonával, alebo by ju vykonával v obmedzenej miere či iným spôsobom.
- (330) Komisia poznamenáva, že podnik Paks II je spoločnosť, ktorú prevzal štát s jediným cieľom vývoja a spravidzovania blokov 5 a 6 jadrovej elektrárne. Ako je uvedené v odôvodneniach 12, 26 a 27, Maďarsko sa rozhodlo poskytnúť podniku Paks II finančný príspevok s cieľom dosiahnuť tento cieľ.

⁽¹⁴²⁾ Štúdia z 2. novembra 2015, zatiaľ neuverejnená, s. 60.

⁽¹⁴³⁾ Moody's Investor Service, Nuclear Generation's Effect on Credit Quality (Vplyv výroby jadrovej energie na úverovú kvalitu), k dispozícii na stránke: https://www.oecd-neo.org/ndd/workshops/wpne/presentations/docs/2_2_LUND_OECD_Sept%2019_Lund_-_Moody's_Nuclear_Generations_effect_on_Credit_Quality.pdf, text dostupný 13. júla 2016.

(331) Vzhľadom na to Komisia poznamenáva, že projekt by sa neposunul, pretože príjemca, ktorý nevykonáva žiadne iné príjmové činnosti a ktorého kapitálovú štruktúru v plnej miere zabezpečuje a určuje štát, by nemal k dispozícii požadované finančné a iné zdroje alebo by mu tieto zdroje neboli sprístupnené. Potvrdilo sa to pri formálnom vyšetrovacom konaní, pri ktorom Komisia zistila, že projekt by bez podpory Maďarska nepriniesol dostatočnú návratnosť (pozri analýzu v oddiele 5.1.1 tohto rozhodnutia).

(332) Štátna pomoc teda stimuluje dosiahnutie cieľa spoločného záujmu, teda vývoja jadrovej elektrárne.

5.3.7. PRIMERANOSŤ

(333) Na posúdenie primeranosti opatrenia musí Komisia zabezpečiť, aby sa opatrenie obmedzovalo na minimum, ktorým sa umožní úspešné dokončenie projektu, čím sa dosiahne realizácia cieľa spoločného záujmu.

(334) V danom prípade by príjemca získal finančný príspevok na výstavbu výrobných aktív bez rizika spojeného s nákladmi na refinancovanie, ktorému by čelili iní účastníci trhu.

(335) Z rôznych pripomienok, ktoré dostala Komisia, vyplýva, že keďže projekt sa bude realizovať bez výzvy na predloženie ponuky, nemôže sa určiť, či bude opatrenie pokrývajúce celkové náklady obmedzené na minimum potrebné na realizáciu projektu.

(336) Komisia poznamenáva, že podľa pravidiel štátnej pomoci sa vo verejnom obstarávaní nevyžaduje odhad nákladov a výnosov. Verejné obstarávanie je len jedna z viacerých možností vypracovania odhadu. Samotná skutočnosť, že Maďarsko v postupe verejného obstarávania nevybralo za príjemcu opatrenia podnik Paks II, teda nepredstavuje nadmernú kompenzáciu.

(337) Pokiaľ ide o tvrdenia, že maďarské orgány nepreskúmali výšku minimálnej podpory na zabezpečenie uskutočniteľnosti projektu a rozhodli sa financovať celý projekt, Komisia sa naozaj domnieva, že v dôsledku existujúceho zlyhania trhu sa má celé financovanie výstavby dvoch nových reaktorov jadrovej elektrárne Paks II považovať za štátnu pomoc, ako sa to potvrdzuje v oddiele 5.1 tohto rozhodnutia.

(338) Pokiaľ ide o možnú nadmernú kompenzáciu príjemcu v dôsledku opatrenia, Komisia pripomína svoju hospodársku analýzu uvedenú v oddiele 5.1, v ktorej sa dospieva k záveru, že projekt by nebol ako taký ziskový, keďže očakávaná IRR by neprekročila trhové WACC, pretože vzniknuté výnosy pravdepodobne nepokryjú počiatočné a následné náklady projektu, a to ani pri veľmi optimistickom scenári. V posúdení Komisia odhadla úroveň IRR na základe prognóz trhových cien a ďalších parametrov, ktoré sa považujú za zlučiteľné so situáciou na trhu. Pri určovaní tejto nerovnováhy medzi kapitálovými nákladmi a návratnosťou preto Komisia v plnej miere zohľadnila príspevok k životaschopnosti projektu, ktorý má pochádzať z obchodných výnosov (predaj elektriny). Očakávané náklady projektu boli porovnané s očakávanou návratnosťou, pričom Maďarsko nepredpokladá žiadne ďalšie štátne prostriedky.

(339) Vzhľadom na to, že kapitálové náklady projektu sú vyššie ako očakávaná návratnosť, Komisia zastáva názor, že štátna pomoc poskytnutá Maďarskom je v plnej výške potrebná a primeraná na realizáciu projektu a že nadmerná kompenzácia je v tomto zmysle vylúčená. Ako už Maďarsko potvrdilo, pre fázu prevádzky sa žiadna ďalšia podpora neudeľuje.

(340) V tomto zmysle, ako sa vysvetľuje v odôvodneniach 96 a 97, sa Maďarsko zaviazalo, že podnik Paks II využije štátne prostriedky iba na projekt a všetok vytvorený prebytok odošle naspäť do štátneho rozpočtu. Podľa názoru Komisie tento záväzok vylučuje také využitie štátnych prostriedkov, ktoré by malo za následok zvýšenie ziskov podniku Paks II nad rámec toho, čo je potrebné na zabezpečenie hospodárskej životaschopnosti príjemcu, a zároveň zabezpečuje obmedzenie pomoci na minimum.

(341) V ďalších pripomienkach sa zdôrazňuje, že štátna pomoc sa nebude obmedzovať iba na realizáciu investície, ale udelí sa aj v prevádzkovej fáze, čo by mohlo viesť k nadmernej kompenzáci podniku Paks II. V tomto zmysle Komisia pripomína vyjadrenie Maďarska, že okrem predmetného oznámeného opatrenia neposkytne žiadnu ďalšiu štátnu podporu. Komisia okrem toho pripomína, že podľa dodatočných informácií, ktoré Maďarsko predložilo 28. júla 2016, by musela každá nová podpora podniku Paks II v každom prípade podliehať schváleniu štátnej pomoci.

- (342) Komisia preskúmala, či by mohlo dôjsť k nadmernej kompenzácii, ak by príjemca opatrenia počas prevádzky reaktorov dosiahol návratnosť vyššiu, ako je návratnosť odhadovaná Komisiou vo výpočtoch IRR (pozri oddiel 5.1). Konkrétne Komisia skúmala, čo by sa stalo, keby podnik Paks II mohol znovu investovať zisky neodvedené štátu v podobe dividend do vývoja alebo nákupu ďalších výrobných aktív, a posilniť tým svoje postavenie na trhu. V tomto zmysle Komisia poznamenáva, že podľa dodatočných informácií, ktoré predložilo Maďarsko 28. júla 2016 (pozri odôvodnenie 96), príjemca nemôže znovu investovať do rozšírenia kapacity alebo predĺženia životnosti jadrovej elektrárne Paks II, ani do inštalácie dodatočných výrobných kapacít, okrem reaktorov 5 a 6, ktoré sú predmetom tohto rozhodnutia.
- (343) Vzhľadom na informácie uvedené v tomto oddiele 5.3.7 Komisia zastáva názor, že najmä z dodatočných informácií oznámenia uvedeného v odôvodneniach 96 a 97 vyplýva, že príjemca by mal rekompenzovať štát za umožnenie výstavby elektrárne a nemal by si ponechávať zisky presahujúce rámec toho, čo je vyslovene potrebné na zabezpečenie jeho hospodárskej prevádzky a životaschopnosti. Opatrenie je teda primerané.

5.3.8. MOŽNÉ NARUŠENIA HOSPODÁRSKEJ SÚŤAŽE A ÚČINOK NA OBCHOD A CELKOVÝ VÝSLEDOK

- (344) Ak má byť opatrenie zlučiteľné s vnútorným trhom, musia sa obmedziť negatívne účinky opatrenia v zmysle narušenia hospodárskej súťaže a vplyvu na obchod medzi členskými štátmi a musia ich prevážiť pozitívne účinky v zmysle príspevku k cieľu spoločného záujmu. Konkrétne je po stanovení cieľa opatrenia povinné minimalizovať možné negatívne účinky opatrenia na hospodársku súťaž a obchod.
- (345) V rozhodnutí o začatí konania Komisia identifikovala tri spôsoby možného narušenia hospodárskej súťaže. Po prvé, zvýšenie novej koncentrácie trhu v dôsledku zlúčeného budúceho vlastníctva a prevádzky súčasnej jadrovej elektrárne Paks a jadrovej elektrárne Paks II. Po druhé, Komisia pochybuje o tom, či môže nová kapacita základného odberu vyznačujúca sa vysokým faktorom zaťaženia novým účastníkom trhu brániť vo vstupe na trh a viesť k ďalšiemu stlačeniu hodnotovej krivky existujúcej cenovo nákladnejšej výrobnéj kapacity. V tomto zmysle Komisia preskúmala tieto parametre: i) možné účinky opatrenia na maďarský trh; ii) možné cezhraničné účinky opatrenia; iii) možné účinky súbežnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II. A nakoniec bolo zistené možné narušenie, keďže Komisia sa domnievala, že podnik Paks II môže obmedzením počtu dostupných ponúk na dodávky na trhu spôsobiť určité riziko likvidity veľkoobchodného trhu.

5.3.8.1. Zvýšenie novej koncentrácie trhu

- (346) Po pochybnostiach, pokiaľ ide o možnú koncentráciu trhu, ktoré Komisia vyjadrila v rozhodnutí o začatí konania, aj zainteresované strany vo svojich tvrdeniach poukazovali na možnú fúziu podniku Paks II a prevádzkovateľa súčasných štyroch blokov jadrovej elektrárne Paks. MVM Group, podnik Paks II a Maďarsko tieto tvrdenia odmietli.
- (347) Komisia poznamenáva, že maďarský trh s výrobou elektriny sa vyznačuje relatívne vysokou koncentráciou trhu, pričom v súčasnej jadrovej elektrárni Paks (spoločnosť MVM Group) sa zaistuje približne 50 % domácej výroby. Takáto koncentrácia trhu môže poškodiť účinnú hospodársku súťaž na trhu, keďže môže predstavovať prekážku vstupu pre nových účastníkov trhu a riziko likvidity na základe obmedzenia počtu dostupných ponúk na dodávky.
- (348) Spustenie prevádzky dvoch nových jadrových reaktorov Paks II je naplánované na obdobie, v ktorom ešte nebudú z prevádzky vyradené existujúce jadrové reaktory. Komisia v rozhodnutí o začatí konania poukázala na to, že ak nebudú prevádzkovatelia jadrových elektrární Paks a Paks II v úplne oddelenej držbe a ak nebudú považovaní za nezávislých a neprepojených, mohlo by to mať rušivý vplyv na maďarský trh.
- (349) Komisia prijíma, že podnik Paks II je v súčasnosti právne nezávislý od MVM Group. Komisia sa však obávala, že takáto právna odluka nie je dostatočná a že nie je možné ju zachovať bez ďalších záruk v tomto zmysle. Komisia sa obávala aj možných budúcich prepojení podniku Paks II so štátnymi podnikmi pôsobiacimi v oblasti energetiky, ktoré by mohli posilniť svoj vplyv na maďarskom energetickom trhu.

- (350) Po prvé, Komisia poznamenáva, že cieľom maďarského opatrenia je postupné nahradenie existujúcich jadrových kapacít jadrovej elektrárne Paks v rokoch 2025 až 2037. Naozaj sa očakáva, že v istom období budú všetky štyri v súčasnosti používané reaktory v prevádzke súčasne s reaktormi Paks II; toto obdobie sa však obmedzuje na roky 2026 až 2032 a do roku 2037 budú všetky jadrové kapacity MVM Group odstavené, čím sa podiel tejto spoločnosti na trhu podstatne zníži.
- (351) Po druhé, Komisia pripomína (pozri odôvodnenie 102), že Maďarsko tvrdí, že spoločnosť MVM Group a podnik Paks II sú nezávislé a neprepojené spoločnosti, a to z týchto dôvodov:
- a) riadia ich rozdielne ministerstvá (spoločnosť MVM Group riadi ministerstvo národného rozvoja prostredníctvom spoločnosti Hungarian National Asset Management Inc. a podnik Paks II riadi úrad predsedu vlády);
 - b) správne rady týchto spoločností nemajú zdieľané ani spoločné riadenie;
 - c) existujú ochranné opatrenia, ktorými sa zabezpečuje, že medzi spoločnosťami sa nevymieňajú citlivé obchodné a dôverné informácie;
 - d) drozhodovacie právomoci spoločností sú samostatné a navzájom oddelené.
- (352) To isté zopakovala aj spoločnosť MVM Group, ktorá zdôraznila, že spoločnosť MVM Group a podnik Paks II sú dve samostatné spoločnosti vyrábajúce elektrinu, tak ako ostatní konkurenti, a nie je dôvod predpokladať existenciu akejkoľvek koordinácie alebo spoločných činností ani sa domnievať, že tieto dve spoločnosti sú spojené. Spoločnosť MVM Group navyše tvrdí, že súčasťou jej vlastnej stratégie sú možné investície, ktorými by v budúcnosti mohla podniku Paks II konkurovať.
- (353) Po tretie, Komisia pripomína dodatočné informácie predložené Maďarskom a uvedené v odôvodnení 117, podľa ktorých budú podnik Paks II, jeho nástupcovia a prepojené podniky v plnej miere právne a štrukturálne oddelené v zmysle článkov 52 a 53 oznámenia o právomoci pri fúziách a budú sa viesť, riadiť a prevádzkovať nezávisle od spoločnosti MVM Group a všetkých jej prevádzok, nástupcov a prepojených podnikov, ako aj od ďalších štátom kontrolovaných spoločností pôsobiach v oblasti výroby, veľkoobchodného alebo maloobchodného predaja energie, a bez akéhokoľvek prepojenia na ne.
- (354) Komisia je spokojná s tým, že v týchto dodatočných informáciách sa riešia všetky otázky, ktoré vyvolávali jej obavy, týkajúce sa možných budúcich koncentrácií a prepojení medzi existujúcimi energetickými subjektmi na maďarskom trhu s elektrickou energiou. Nie je teda možné, aby bol podnik Paks II prepojený so spoločnosťou MVM Group alebo inou štátom kontrolovanou spoločnosťou, a preto nie je ani možné, aby zvyšoval svoj vplyv na trhu počas prevádzky súčasných štyroch blokov jadrovej elektrárne Paks, ako aj neskôr.

5.3.8.2. *Prekážka vstupu pre nových účastníkov trhu*

- (355) Pokiaľ ide o pochybnosti Komisie týkajúce sa toho, či nemôžu nové kapacity predstavovať pre nových účastníkov trhu prekážku vstupu na trh, z niektorých pripomienok vyplýva, že úlohou jadrových elektrární je zabezpečiť vysokú kapacitu základného odberu, ktorá má pri odvádzaní do siete prioritu, a vďaka nízkym prevádzkovým nákladom majú aj lepšie postavenie na trhu na strane zásobovania.
- (356) Komisia analyzovala vplyv opatrenia týkajúci sa hospodárskej súťaže na ostatných účastníkov maďarského trhu, ako aj susedných trhov. Osobitne preskúmala aj obdobie súbežnej prevádzky súčasných štyroch blokov jadrovej elektrárne Paks a blokov jadrovej elektrárne Paks II, t. j. predpokladané obdobie rokov 2026 až 2032.
- a) *Možné účinky opatrenia na maďarský trh*
- (357) Komisia pripomína, že prevádzka blokov 5 a 6 jadrovej elektrárne Paks II má za cieľ nahradiť stratu kapacity po postupnom odstavení blokov 1 až 4 jadrovej elektrárne Paks do konca rokov 2032, 2034, 2036 a 2037 (v tomto poradí) bez predpokladaného ďalšieho predĺženia životnosti (pozri odôvodnenie 10). Dva nové bloky 5 a 6 jadrovej elektrárne Paks II majú byť spustené do prevádzky v rokoch 2025 a 2026 (v tomto poradí). Tento vývoj kapacít jadrovej energie sa predpokladá aj v štúdii, ktorú vydala v roku 2016 spoločnosť MAVIR (pozri odôvodnenie 20).

- (358) Komisia pripomína, že elektrina, ktorú v súčasnosti vyrobí jadrová elektrárňa Paks, predstavuje 36 % celkovej spotreby elektrickej energie v Maďarsku, pričom tento objem sa v dôsledku očakávaného nárastu dopytu uvedeného v odôvodnení 50 zníži, a od jadrovej elektrárne Paks II sa po vyradení jadrovej elektrárne Paks očakáva podobný objem výroby.
- (359) Vzhľadom na to, že podstatou projektu Paks II je nahradenie kapacity, Komisia poznamenáva, že v roku 2037, po vyradení všetkých štyroch blokov jadrovej elektrárne Paks z prevádzky, sa budúci nedostatok v celoštátnom inštalovanom výkone predpokladaná prevádzkovateľom prepravnej siete, ako sa vysvetľuje v odôvodnení 50, vráti na predchádzajúce úrovne (pozri aj obrázok 7 v odôvodnení 108), t. j. 2,4 GW výkonu jadrovej elektrárne Paks II nebude mať v Maďarsku za následok dlhodobý nárast celkovej úrovne inštalovaného jadrového výkonu.
- (360) Komisia ďalej poznamenáva, že zoznam prebiehajúcich investícií alebo schválených nových investícií do zriadení na výrobu elektriny je pomerne krátky (pozri tabuľku 2 v odôvodnení 51). Vzhľadom na tieto údaje sa Komisia domnieva, že po vyradení štyroch súčasných blokov jadrovej elektrárne Paks Maďarsko zostane významným čistým dovozcom.
- (361) Ako bolo vysvetlené v odôvodnení 93, Maďarsko tvrdilo, že podľa analýzy spoločnosti NERA by v prípade neexistencie oznámeného opatrenia výkon 2,4 GW zabezpečovaný jadrovou elektrárnou Paks II namiesto nej poskytovali komerčné OCGT a CCGT. Aj s jadrovou elektrárnou Paks II bude na trhu stále dosť miesta pre novú plynovú alebo inú kapacitu. Zo štúdie NERA vyplýva, že aj keby bola väčšina kapacity jadrovej elektrárne Paks II v Maďarsku nahradená novou plynovou kapacitou, Maďarsko by bolo stále vo veľkej miere závislé od dovozu elektriny.
- (362) Pokiaľ ide o zavádzanie iných možných technológií okrem jadrovej elektrárne Paks II, Komisia pripomína tvrdenie Maďarska, že súčasné a minulé rozhodnutia o vstupe elektrárne využívajúcej obnoviteľné zdroje na trh závisia v najväčšej miere od programov vládnych subvencií, nie od trhových cien [pozri odôvodnenie 107 písm. a)]. Komisia uznáva, že v národnej energetickej stratégii Maďarska⁽¹⁴⁴⁾ sa predpokladá začlenenie energie z obnoviteľných zdrojov do energetického mixu v súlade s klimaticko-energetickým balíkom Únie na rok 2020⁽¹⁴⁵⁾, národnými cieľmi v oblasti obnoviteľných zdrojov stanovenými v smernici o obnoviteľných zdrojoch energie⁽¹⁴⁶⁾ a kľúčovými cieľmi rámca politík v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030⁽¹⁴⁷⁾. Komisia poznamenáva, že variabilné náklady⁽¹⁴⁸⁾ na technológie využívajúce obnoviteľné zdroje energie sú pre nezávislosť týchto technológií od palív v porovnaní s jadrovou technológiou zvyčajne nižšie. Okrem toho, pokiaľ ide o uvedené európske a národné ciele a povinnosti v oblasti obnoviteľných zdrojov, Maďarsko nie je výnimkou v zavádzaní mechanizmov podpory, ktorých cieľom je sprevádzkovať nové elektrárne vyrábajúce elektrinu z obnoviteľných zdrojov. Komisia poznamenáva, že časť maďarskej schémy pre obnoviteľné zdroje s názvom METÁR je už od januára 2017⁽¹⁴⁹⁾ v prevádzke, zatiaľ čo ostatné časti schémy týkajúce sa väčších výrobcov z oblasti obnoviteľných zdrojov v súčasnosti čakajú na schválenie štátnej pomoci v Komisii.
- (363) Komisia pripomína, že podľa štúdie vypracovanej v roku 2016 spoločnosťou MAVIR (pozri odôvodnenie 20) bude v rokoch 2025 až 2030 postupne odstavená súčasná sieť uhoľných elektrární (spaľujúcich hnedé uhlie) (pozri obrázky 1 a 2 v odôvodnení 43), čím sa umožní sprevádzkovanie ďalších zariadení, a to najmä preto, že technológie umožňujúce prerušovanú výrobu uvedené v odôvodnení 362 vyžadujú aj súčasnú existenciu doplnkových flexibilných kapacít.
- (364) Maďarské opatrenie je určené ako investičná podpora a po spustení výrobných blokov do prevádzky sa jadrovej elektrárni Paks II neposkytne žiadna ďalšia prevádzková podpora, preto bude vystavená trhovým rizikám.

⁽¹⁴⁴⁾ Pozri odôvodnenie 20.

⁽¹⁴⁵⁾ http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020/index_sk.htm.

⁽¹⁴⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie a o zmene a doplnení a následnom zrušení smerníc 2001/77/ES a 2003/30/ES (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 16).

⁽¹⁴⁷⁾ http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030/index_sk.htm.

⁽¹⁴⁸⁾ Variabilné náklady zariadenia na výrobu elektriny sú tie, ktoré majú zvyčajne určujúci vplyv na konečnú jednotkovú cenu vyrobenej elektriny.

⁽¹⁴⁹⁾ Oznámené Komisii pod číslom SA.47331 (2017/X) podľa všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách [nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1)].

- (365) Ceny elektriny sú určované najmä na základe hraničných nákladov výrobcov, ktorí sú účastníkmi určitého trhu. Technológie využívajúce obnoviteľné zdroje energie majú nízke hraničné náklady, keďže väčšina z nich sa môže prevádzkovať bez nákladov na palivo. Jadrová technológia má tiež nízke prevádzkové náklady a v hodnotení tzv. prednostného poradia nasleduje hneď za obnoviteľnými zdrojmi. Hoci je prevádzka uhoľných elektrární v dôsledku nákladov na palivo v oblasti hraničných nákladov zvyčajne drahšia, z dôvodu nízkych cien uhlíkového povolenia sú prevádzkové náklady uhoľnej elektrárne zvyčajne nižšie než náklady elektrárne využívajúcej CCGT. To znamená, že technológie s vyššími prevádzkovými nákladmi môžu zdvíhať ceny, preto sa od prítomnosti jadrovej energie v energetickom mixe neočakáva zvýšenie cien elektriny v Maďarsku a výrobcovia jadrovej energie budú mať skôr pozíciu subjektov, ktoré ceny prijímajú, a nie stanovujú.

b) Možné cezhraničné účinky opatrenia

- (366) Maďarsko aj niekoľko ďalších zainteresovaných strán poukázalo na to, že trh s energiou, ktorý sa má posúdiť, prekračuje hranice územia konkrétneho štátu, a to najmä v dôsledku veľmi dobrej úrovne prepojenia, a že opatrenie spôsobuje narušenia hospodárskej súťaže, ktoré majú vplyv minimálne na členské štáty v okolí Maďarska.
- (367) Komisia poznamenáva, že, ako je zobrazené na obrázku 5 v odôvodnení 49 tohto rozhodnutia, rovnováha medzi dovozom a vývozom v oblasti maďarského obchodu s elektrickou energiou je záporná vo vzťahu takmer ku všetkým susedným členským štátom. Komisia ďalej berie na vedomie skutočnosť, že Maďarsko je celkovým čistým dovozcom. Na obrázku 1 v odôvodnení 43 je znázornené, že približne 30 % vnútroštátneho dopytu odvodeného z dovozu v roku 2015 tvorilo približne 13 TWh. Komisia pripomína, že, ako bolo vysvetlené na obrázku 2 v odôvodnení 43 rozhodnutia o začatí konania, úroveň dovozu bola rovnaká aj v roku 2014.
- (368) Komisia sa domnieva, že Maďarsko predstavuje v rámci Európskej únie vysokointegrovaný trh s elektrickou energiou s kapacitou energetického prepojenia na úrovni približne 75 % celkového inštalovaného výkonu výroby na domácom trhu. Okrem toho, ako je znázornené v tabuľkách 4 a 5 odôvodnenia 105, kapacita energetického prepojenia sa do roku 2030 značne zvýši, čím sa umožní, aby maďarský cenový región dosiahol aj ďalšie obchodné toky.
- (369) Vysvetlenie v odôvodnení 365 platí aj v cezhraničných súvislostiach. Výstavbou jadrovej elektrárne Paks II sa v budúcnosti na maďarskom trhu vytvorí tlak na znižovanie cien, pretože hraničné náklady na elektrinu vyrábanú jadrovou elektrárnou Paks II sú podľa názoru spoločnosti NERA relatívne nízke v porovnaní s alternatívnou kapacitou OCGT a CCGT, ktorá by sa v opačnom prípade vybuďovala. V štúdii NERA sa však ukazuje, že jadrová elektráreň Paks II zostane subjektom, ktorý ceny prijíma, a ceny v Maďarsku budú naďalej na vyšších úrovniach stanovovať ostatné elektrárne. Dovoz do Maďarska bude preto naďalej ziskový.
- (370) Komisia zohľadnila tvrdenia Maďarska týkajúce sa možného účinku jadrovej elektrárne Paks v širších trhových súvislostiach. Ako sa vysvetľuje v odôvodnení 112, z posúdenia vykonaného spoločnosťou NERA týkajúceho sa najbližších susedných trhov, s ktorými je Maďarsko v súčasnosti prepojené (Maďarsko + Slovensko + Rumunsko), vyplýva, že kombinované trhové podiely spoločnosti MVM Group a podniku Paks II na prepojení trhu Maďarsko + Slovensko + Rumunsko neprekročia 20 % (pozri obrázok 10 v odôvodnení 112).
- (371) Pokiaľ ide o ostatné susedné trhy, očakáva sa, že účinky novej jadrovej elektrárne Paks II budú menej závažné, keďže prepojenie trhu s týmito cenovými zónami nie je dostatočné a (existujúca aj plánovaná) kapacita energetického prepojenia s týmito členskými štátmi je obmedzenejšia (pozri tabuľky 3 a 4).

c) Možné účinky súbežnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II

- (372) Ako sa vysvetľuje v odôvodneniach 98 až 99 a v odôvodneniach 241 až 244, pri výstavbe jadrových elektrární dochádza často z rôznych dôvodov k oneskoreniam, ktoré predlžujú obdobie výstavby. Komisia uznáva, že už teraz existuje pri realizácii projektu v porovnaní s pôvodným plánom závažné oneskorenie, [...]. Okrem toho, ako je zobrazené v tabuľke 3 v odôvodnení 99, technológia, ktorú ponúka JSC NIAEP, má v Rusku, na domácom trhu dodávateľa, na ktorom postavil väčšinu svojich elektrární, oneskorenie priemerne dva roky. Tieto oneskorenia sú ešte dlhšie, keď sa projekt realizuje mimo Ruska (v Indii až 7 rokov). Maďarsko tvrdí, že Paks II bude prvou jadrovou elektrárnou s technológiou VVER III+ uvedenou do prevádzky v EÚ, v ktorej sa budú dodržiavať najprísnejšie

požiadavky na jadrovú bezpečnosť, a technicky nevyhnutá časť projektu sa obstaráva v súlade s požiadavkami EÚ na verejné obstarávanie. Možno odôvodnene očakávať, že to môže spôsobiť ďalšie oneskorenie. Podľa názoru Komisie teda možno očakávať, že pôvodne stanovené obdobie 6 rokov súbežnej prevádzky všetkých štyroch blokov jadrovej elektrárne Paks a oboch blokov jadrovej elektrárne Paks II bude podstatne kratšie. Okrem toho určité prekrytie prevádzky existujúcich a nových blokov, ktoré bude na základe realistických odhadov z uvedených dôvodov trvať kratšie, možno aj napriek tomu, že bude mať vplyv na domáci trh, možno považovať za primerané z hľadiska cieľov bezpečnosti dodávok a potreby dôkladnej prípravy na vyradenie blokov jadrovej elektrárne Paks z prevádzky, keďže výroba jadrovej energie predstavuje viac než 50 % elektriny vyrobenej na domácom trhu v Maďarsku.

- (373) Komisia v každom prípade pripomína zistenia zo štúdie NERA (pozri najmä obrázok 7 v odôvodnení 108), z ktorých vyplýva, že ani počas súbežnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II (v rokoch 2025 až 2037) nebude v plnej miere uspokojený rastúci špičkový odber len z domácich elektrární, keďže dodatočný celkový objem vyrobenej energie z obnoviteľných zdrojov a plynu spoločne s vyrobeným objemom jadrovej energie zostanú pod úrovňou predpokladaného domáceho dopytu (na obrázku 7 označený čiernou čiarou). Podľa štúdie je to tak najmä preto, že Maďarsko má v súčasnosti nedostatočné zásobovanie energiou a musí dovážať veľký objem elektriny. NERA vysvetľuje, že tento nedostatok sa v rokoch 2015 až 2025 ešte prehĺbi, keďže dopyt po elektrine sa v Maďarsku bude podľa očakávaní do roku 2040 podstatne zvyšovať a druhá maďarská nepretržite fungujúca elektrárňa (elektrárňa Mátfa, pozri obrázky 1 a 2 v odôvodnení 43) sa má zatvoriť v rokoch 2025 až 2030, ako sa to predpokladá v štúdiu PPS (pozri odôvodnenie 20).
- (374) Na uspokojenie domáceho dopytu a zabezpečenie stability sústavy v prípade očakávaného nedostatku výkonu bude teda následne sústava vyžadovať domáce kapacity alebo kapacity z dovozu, ktoré doplnia uvedené jadrové a plynové kapacity a kapacity z obnoviteľných zdrojov. Dodatočné kapacity sa vyžadujú aj na povinné zabezpečovanie rezerv predpísané sieťou ENTSO pre elektrinu (pozri odôvodnenie 50).
- (375) Okrem toho Komisia pripomína, že, ako je vysvetlené v odôvodnení 105, v dôsledku nových prepojení so Slovenskom (2 × 400 kV a 1 × 400 kV) a Slovinskom (1 × 400 kV), ktoré budú uvedené do prevádzky v rokoch 2016 až 2021, t. j. dlho pred spustením dvoch nových blokov jadrovej elektrárne Paks II, sa ešte viac zvýši už aj v súčasnosti vysoká úroveň prepojenia Maďarska so susednými krajinami. Komisia sa domnieva, že tieto nové prepojenia, ktoré Maďarsko uvádza, pravdepodobne zlepšia dostupnosť cezhraničných obchodných tokov, a to najmä z dovozu.
- (376) Ako sa uvádza v odôvodnení 369, Komisia zohľadnila aj zistenia zo štúdie NERA, podľa ktorých budú technológie využívajúce jadrovú energiu naďalej, čiže aj počas obdobia súbežnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II, predstavovať subjekty, ktoré ceny prijímajú, nie stanovujú, pričom pravdepodobnosť, že jadrové technológie budú určovať ceny, zostane počas všetkých hodín na úrovni pod 5 % (pozri obrázok 11 v odôvodnení 113).

5.3.8.3. Riziko likvidity veľkoobchodného trhu

- (377) Ako je uvedené v oddiele 2.6, najbežnejšie transakcie v rámci maďarského veľkoobchodného energetického odvetvia sa uzatvárajú prostredníctvom dvojstranných zmlúv o nákupe elektriny a burza HUPX ešte nezabezpečila primeranú úroveň likvidity. Komisia sa spočiatku obávala, že v situácii, keď je jeden subjekt (Maďarsko) vlastníkom dominantného dodávateľa (MVM Partner) aj podstatného objemu novej výrobnnej kapacity (Paks II), budú trhy menej likvidné, keďže príslušní účastníci by mohli na trhu obmedziť počet dostupných ponúk na dodávky.
- (378) Komisia sa taktiež domnieva, že na likviditu by mohol mať výrazný vplyv aj spôsob trhového predaja elektriny vyrobenej v nových reaktoroch a že rivalom na dolnom trhu by sa mohli zvýšiť náklady, pretože sa im obmedzí konkurenčný prístup k dôležitým vstupom (obmedzovanie prístupu k vstupom). Mohlo by sa to stať, keby sa elektrina vyrábaná v jadrovej elektrárni Paks II predávala primárne na základe dlhodobých zmlúv iba určitým dodávateľom, čím by sa trhová sila podniku Paks II na výrobnom trhu rozšírila na maloobchodný trh.
- (379) Niektoré z obáv Komisie sa vyriešili vylúčením prepojení podniku Paks II s prevádzkovateľmi vo vlastníctve štátu na maloobchodnom trhu, ako sa vysvetľuje v odôvodnení 353.

- (380) Komisia poznamenáva, že Maďarsko potvrdilo, ako sa vysvetľuje v odôvodnení 118, že stratégia obchodovania s objemom vyrobenej energie je nezávislou obchodnou stratégiou zameranou na optimalizáciu zisku, ktorá sa vykonáva prostredníctvom obchodných zmlúv uzatváraných na základe ponúk zúčtovaných na transparentnej obchodnej platforme alebo na burze.
- (381) Konkrétne Maďarsko potvrdilo, že táto obchodná stratégia (s výnimkou vlastnej spotreby jadrovej elektrárne Paks II) je vypracovaná takto:
- a) podnik Paks II bude predávať aspoň 30 % svojho celkového objemu vyrobenej elektriny na dennom, vnútrodennom a futuritnom trhu na burze HUPX. Iné podobné burzy s elektrickou energiou je možné využiť na základe dohody alebo súhlasu útvarov Komisie, ktorý sa udelí alebo zamietne do dvoch týždňov od žiadosti maďarských orgánov;
 - b) zvyšok celkového objemu elektriny vyrobenej v jadrovej elektrárni Paks II bude podnik Paks II predávať pri dodržaní objektívnych, transparentných a nediskriminačných podmienok prostredníctvom aukcií. Podmienky týchto aukcií stanovuje maďarský energetický regulačný orgán a tieto podmienky budú podobné podmienkam aukcií určeným pre spoločnosť MVM Partner. Maďarský energetický regulačný orgán na realizáciu týchto aukcií aj dohliada.
- (382) Komisia ďalej poznamenáva, že Maďarsko by malo zabezpečiť, aby boli tieto ponuky na aukčnej platforme prevádzkované podnikom Paks II rovnako dostupné všetkým licencovaným alebo registrovaným obchodníkom za rovnakých trhových podmienok a aby bol systém zúčtovania ponúk danej platformy overiteľný a transparentný. Na konečné použitie nakúpenej elektriny by sa nevzťahovali žiadne obmedzenia.
- (383) Preto sa zabezpečilo, aby bola elektrina vyrobená v jadrovej elektrárni Paks II transparentne dostupná na veľkoobchodnom trhu všetkým účastníkom trhu, a aby sa odstránilo riziko monopolizácie elektriny vyrobenej v jadrovej elektrárni Paks II v dlhodobých zmluvách, čo by predstavovalo riziko pre trhovú likviditu.
- (384) Komisia sa teda domnieva, že v súčasnej podobe predstavuje opatrenie len malé riziko vzniku rizík pre trhovú likviditu.

5.3.8.4. Záver týkajúci sa narušení hospodárskej súťaže a celkového výsledku

- (385) Po vykonaní dôkladného posúdenia uvedeného v oddiele 5.3 tohto rozhodnutia Komisia uznáva, že opatrenie je zamerané na podporu nových investícií do jadrovej energie, preto sleduje cieľ spoločného záujmu zakotvený v Zmluve o Euratome, a okrem toho prispieva aj k bezpečnosti dodávok.
- (386) Pomoc sa poskytne na primeranej úrovni. Maďarsko zabezpečí, aby podnik Paks II uhradil štátu náklady na vybudovanie nových výrobných blokov, a podnik Paks II si neponechá zisky presahujúce rámec toho, čo je nevyhnutne potrebné na zabezpečenie jeho hospodárskej prevádzky a životaschopnosti. Komisia ďalej poznamenáva, že zisky vytvorené príjmom sa nepoužijú na opätovné investovanie do zvyšovania kapacity elektrárne Paks II, ani na nákup či výstavbu nových výrobných kapacít bez schválenia štátnej pomoci.
- (387) Komisia preskúmala aj to, či by opatrenie mohlo predstavovať pre iné druhy výrobných kapacít prekážku vstupu na trh, a to najmä počas obmedzeného obdobia súbežnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II. Zastáva názor, že prekážka vstupu na trh je obmedzená, pretože nedostatočný budúci celkový inštalovaný výkon, ktorý určil PPS, umožní prienik aj ďalších výrobných technológií (z obnoviteľných aj z iných ako nízkouhlíkových zdrojov) bez ohľadu na to, či bude jadrová elektráreň Paks II vybudovaná.
- (388) Komisia preskúmala aj možné cezhraničné účinky opatrenia, ale keďže jadrová elektráreň Paks II má podobnú veľkosť ako v súčasnosti prevádzkované štyri bloky jadrovej elektrárne Paks, neočakáva sa, že bude zohrávať výraznú cezhraničnú úlohu, a to aj napriek dobrej úrovni prepojenia Maďarska, keďže Maďarsko zostane čistým dovozcom s jednými z najvyšších cien v regióne. Na základe toho, že sa v Maďarsku očakáva pretrvávajúci nedostatok dovozu/vývozu, sa Komisia domnieva, že účinky jadrovej elektrárne Paks II na ceny elektriny v regiónoch, ktoré s Maďarskom bezprostredne nesusedia, budú obmedzené v dôsledku vzdialenosti a sieťových obmedzení, ktoré elektrinu vyrobenú v Maďarsku pre vzdialenejšie regióny ešte viac zdražujú.
- (389) Komisia vzala na vedomie aj zistenie, že počas súbežnej prevádzky jadrových elektrární Paks a Paks II, ktorá by mala podľa očakávaní trvať kratšie, než sa pôvodne predpokladalo, nebude možné očakávaný nárast vnútroštátneho špičkového odberu uspokojiť iba domácimi elektrárnami.

- (390) Komisia na základe potvrdenia Maďarska z 28. júla 2016 opätovne zdôrazňuje, že ostatné možné narušenia trhu, ako napríklad zvýšenie možnej koncentrácie trhu a nedostatočná trhová likvidita, boli minimalizované.
- (391) Komisia teda, najmä na základe potvrdenia Maďarska z 28. júla 2016, zastáva názor, že všetky možné narušenia hospodárskej súťaže sú obmedzené a vyrovnané stanoveným spoločným cieľom, ktorý sa má dosahovať primeraným spôsobom.

6. ZÁVER

- (392) Na základe uvedeného Komisia dospela k záveru, že opatrenie oznámené Maďarskom obsahuje štátnu pomoc, ktorá je v zmysle zmien zavedených Maďarskom 28. júla 2016 zlučiteľná s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Opatrenie, ktoré Maďarsko plánuje realizovať s cieľom poskytnúť finančnú podporu na vývoj dvoch nových jadrových reaktorov, ktoré v plnej miere financuje Maďarsko, v prospech subjektu MVM Paks II Nuclear Power Plant Development Private Company Limited by Shares (ďalej len „podnik Paks II“), ktorý bude tieto jadrové reaktory vlastniť a prevádzkovať, sa považuje za štátnu pomoc.

Článok 2

Opatrenie je zlučiteľné s vnútorným trhom podľa podmienok stanovených v článku 3.

Článok 3

Maďarsko zabezpečí, že podnik Paks II využije celý zisk pochádzajúci z činnosti blokov 5 a 6 jadrovej elektrárne Paks II (ďalej len „jadrová elektráreň Paks II“) výhradne na tieto účely:

- a) Projekt Paks II (ďalej len „projekt“), ktorý sa vymedzuje ako vývoj, financovanie, výstavba, uvedenie do prevádzky, prevádzka a údržba, renovácia, nakladanie s odpadom a vyradovanie z prevádzky dvoch blokov (5 a 6) jadrovej elektrárne s reaktormi VVER v jadrovej elektrárni Paks II v Maďarsku. Zisk sa nepoužije na financovanie investícií do činností, ktoré nie sú v rozsahu pôsobnosti daného vymedzeného projektu.
- b) Vyplácanie zisku Maďarskej republiky (napríklad formou dividend).

Maďarsko zabezpečí, aby sa podnik Paks II zdržal (opätovného) investovania do zvyšovania kapacity alebo predlžovania životnosti jadrovej elektrárne Paks II a inštalácie dodatočnej výrobnéj kapacity okrem prípadov, keď sa to týka reaktorov 5 a 6 jadrovej elektrárne Paks II. Takéto prípadné nové investície podliehajú schváleniu štátnej pomoci.

Maďarsko zabezpečí, aby bola stratégia obchodovania s objemom vyrobenej energie jadrovej elektrárne Paks II nezávislou obchodnou stratégiou optimalizácie zisku, ktorá sa vykonáva prostredníctvom obchodných zmlúv uzatváraných na základe ponúk zúčtovaných na transparentnej obchodnej platforme alebo na burze. Stratégia obchodovania s objemom elektriny vyrobenej v jadrovej elektrárni Paks II (s výnimkou vlastnej spotreby jadrovej elektrárne Paks II) je takáto:

Úroveň 1: podnik Paks II bude predávať aspoň 30 % svojho celkového objemu vyrobenej elektriny na dennom, vnútrodenom a futuritnom trhu maďarskej energetickej burzy (HUPX). Iné podobné burzy s elektrickou energiou je možné využiť na základe dohody alebo súhlasu útvarov Komisie, ktorý sa udelí alebo zamietne do dvoch týždňov od žiadosti maďarských orgánov.

Úroveň 2: zvyšok celkového objemu elektriny vyrobenej v jadrovej elektrárni Paks II bude podnik Paks II predávať pri dodržaní objektívnych, transparentných a nediskriminačných podmienok prostredníctvom aukcií. Podmienky takýchto aukcií určí maďarský energetický regulačný orgán a budú podobné podmienkam aukcií určeným pre spoločnosť MVM Partner (rozhodnutie 741/2011 maďarského regulačného orgánu). Maďarský energetický regulačný orgán na realizáciu týchto aukcií aj dohliada.

Maďarsko zabezpečí, aby aukčné platformy pre úroveň 2 boli prevádzkované podnikom Paks II a aby ponuky boli rovnako dostupné pre všetkých licencovaných alebo registrovaných obchodníkov pri rovnakých trhových podmienkach. Systém zúčtovania ponúk musí byť overiteľný a transparentný. Na konečné použitie nakúpenej elektriny sa nevzťahujú žiadne obmedzenia.

Okrem toho Maďarsko zabezpečí, aby boli podnik Paks II, jeho nástupcovia a prepojené podniky v plnej miere právne a štrukturálne oddelené a aby sa na ne vzťahovala nezávislá rozhodovacia právomoc v zmysle článkov 52 a 53 oznámenia o právomoci v pri fúziách⁽¹⁵⁰⁾, pričom sa budú viesť, riadiť a prevádzkovať nezávisle od spoločnosti MVM Group a všetkých jej prevádzok, nástupcov a prepojených podnikov, ako aj od ďalších štátom kontrolovaných spoločností pôsobiach v oblasti výroby, veľkoobchodného alebo maloobchodného predaja energie.

Článok 4

Maďarsko predkladá Komisii výročné správy o plnení podmienok uvedených v článku 3. Prvá správa sa predloží jeden mesiac od dátumu uzavretia prvého účtovného obdobia obchodnej prevádzky jadrovej elektrárne Paks II.

V Bruseli 6. marca 2017

Za Komisiu

Margrethe VESTAGER

členka Komisie

⁽¹⁵⁰⁾ Konsolidované oznámenie Komisie o právomoci podľa nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ C 95, 16.4.2008, s. 1).

DELEGOVANÉ ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2017/2113**z 11. septembra 2017,****ktorým sa mení príloha V k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES, pokiaľ ide o doklady o formálnej kvalifikácii a názvy špecializačných odborov***[oznámené pod číslom C(2017) 6054]***(Text s významom pre EHP)**

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií ⁽¹⁾, a najmä na jej článok 21a ods. 4,

keďže:

- (1) Príloha V k smernici 2005/36/ES obsahuje zoznamy dokladov o formálnej kvalifikácii doktorov medicíny, sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť, zubných lekárov, veterinárnych chirurgov, pôrodných asistentiek, farmaceutov a architektov.
- (2) Po tom, ako členské štáty oznámili, že zmenili svoje legislatívne, regulačné a správne opatrenia týkajúce sa vydávania dokladov o príslušných formálnych kvalifikáciách, sa príloha V k smernici 2005/36/ES aktualizovala delegovaným rozhodnutím Komisie (EÚ) 2016/790 ⁽²⁾. Od prijatia uvedeného rozhodnutia oznámilo viacero členských štátov Komisii ďalšie takéto zmeny. Komisia sa domnieva, že zmenené opatrenia sú v súlade s podmienkami stanovenými v hlave III, kapitole III uvedenej smernice. Príloha V k smernici by sa preto mala aktualizovať.
- (3) V záujme jednoznačnosti a právnej istoty by sa mali nahradiť všetky príslušné body prílohy V k smernici 2005/36/ES týkajúce sa dokladov o formálnej kvalifikácii a názvov špecializačných odborov.
- (4) Smernica 2005/36/ES by sa preto mala zodpovedajúcim spôsobom zmeniť,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Príloha V k smernici 2005/36/ES sa mení v súlade s prílohou k tomuto rozhodnutiu.

Článok 2

Toto rozhodnutie je určené členským štátom.

V Bruseli 11. septembra 2017

Za Komisiu

Elżbieta BIENKOWSKA

členka Komisie⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 255, 30.9.2005, s. 22.⁽²⁾ Delegované rozhodnutie Komisie (EÚ) 2016/790 z 13. januára 2016, ktorým sa mení príloha V k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES, pokiaľ ide o doklady o formálnej kvalifikácii a názvy špecializačných odborov (Ú. v. EÚ L 134, 24.5.2016, s. 135).

PRÍLOHA

Príloha V k smernici 2005/36/ES sa mení takto:

1. Body 5.1.1 až 5.1.4 sa nahrádzajú takto:

„5.1.1. Doklady o formálnej kvalifikácii v oblasti základnej lekárskej odbornej prípravy

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	Diploma van arts/Diplôme de docteur en médecine Diplôme de ‚médecin‘/Master in de geneeskunde	— Les universités/De universiteiten — Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française/De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap		20.12.1976
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен ‚магистър‘ по Медицина“ и професионална квалификация ‚Магистър-лекар‘	Университет		1.1.2007
Česká republika	Diplom o ukončení studia ve studijním programu všeobecné lékařství (doktor medicíny, MUDr.)	Lékařská fakulta univerzity v České republice		1.5.2004
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i medicin (cand.med.) Bevis for bestået lægevidenskabelig embedseksamen (cand.med.)	Universitet Styrelsen for Patientsikkerhed Medicinsk universitetsfakultet	— Autorisation som læge, udstedt af Sundhedsstyrelsen og — Tilladelse til selvstændigt virke som læge (dokumentation for gennemført praktisk uddannelse), udstedt af Sundhedsstyrelsen — Autorisation som læge og tilladelse til selvstændigt virke som læge	20.12.1976
Deutschland	— Zeugnis über die Ärztliche Prüfung — Zeugnis über die Ärztliche Staatsprüfung und Zeugnis über die Vorbereitungszeit als Medizinalassistent, soweit diese nach den deutschen Rechtsvorschriften noch für den Abschluss der ärztlichen Ausbildung vorgesehen war	Zuständige Behörden		20.12.1976

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Eesti	Arstikraad Degree in Medicine (MD) Diplom arstiteaduse õppekava läbimise kohta	Tartu Ülikool		1.5.2004
Ελλάς	Πτυχίο Ιατρικής	— Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου, — Σχολή Επιστημών Υγείας, Τμήμα Ιατρικής Πανεπιστημίου		1.1.1981
España	Título de Licenciado en Medicina y Cirugía Título de Licenciado en Medicina Título de Graduado/a en Medicina	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una Universidad		1.1.1986
France	Diplôme de fin de deuxième cycle des études médicales	Universités		20.12.1976
Hrvatska	Diploma „doktor medicine/doktorica medicine“	Medicinski fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj		1.7.2013
Ireland	Primary qualification	Competent examining body	Certificate of experience	20.12.1976
Italia	Diploma di laurea in medicina e chirurgia	Università	Diploma di abilitazione all'esercizio della medicina e chirurgia	20.12.1976
Κύπρος	Πιστοποιητικό Εγγραφής Ιατρού	Ιατρικό Συμβούλιο		1.5.2004
Latvija	ārsta diploms	Universitātes tipa augstskola		1.5.2004
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą gydytojo kvalifikaciją 2. Internatūros pažymėjimas (medicinos gydytojo profesinė kvalifikacija)	Universitetas	1. Internatūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą medicinos gydytojo profesinę kvalifikaciją 2. Magistro diplomas (medicinos magistro kvalifikacinis laipsnis ir gydytojo kvalifikacija)	1.5.2004
Luxembourg	Diplôme d'Etat de docteur en médecine, chirurgie et accouchements	Jury d'examen d'Etat	Certificat de stage	20.12.1976

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Magyarország	Okleveles orvosdoktor oklevél (dr. med)	Egyetem		1.5.2004
Malta	Lawrja ta' Tabib tal-Medicina u l-Kirurgija	Universita' ta' Malta	Ċertifikat ta' registrazzjoni ma-hruġ mill-Kunsill Mediku	1.5.2004
Nederland	Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd artsexamen	Faculteit Geneeskunde		20.12.1976
Österreich	Urkunde über die Verleihung des akademischen Grades Doktor der gesamten Heilkunde (bzw. Doctor medicinae universae, Dr.med.univ.)	Medizinische Fakultät einer Universität, bzw Medizinische Universität		1.1.1994
Polska	Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku lekarskim z tytułem 'lekarza'	szkoły wyższe	Świadectwo złożenia Lekarskiego Egzaminu Państwowego ⁽¹⁾ ⁽³⁾ /Świadectwo złożenia Lekarskiego Egzaminu Końcowego ⁽²⁾ ⁽³⁾	1.5.2004
Portugal	Carta de Curso de licenciatura em medicina Certificado de mestrado integrado em medicina	Universidades	Certificado emitido pela Ordem dos Médicos	1.1.1986
România	Diplomă de licență de doctor medic Diploma de licență și master ⁽⁴⁾	Universități Ministerul Educației Naționale ⁽⁴⁾		1.1.2007
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov 'doktor medicine/doktorica medicine'	Univerza	Potrnilo o Opravljenem Strokovnem Izpitu za Poklic Zdravnik/Zdravnica	1.5.2004
Slovensko	DIPLOM všeobecné lékařstvo doktor všeobecného lékařstva (MUDr.)	Univerzita		1.5.2004
Suomi/Finland	Lääketieteen lisensiaatin tutkinto/Medicine licentiatexamen	Yliopisto		1.1.1994
Sverige	Läkarexamen	Universitet eller högskola	Bevis om legitimation som läkare, utfärdat av Socialstyrelsen	1.1.1994

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
United Kingdom	Primary qualification	Competent examining body	Certificate of experience	20.12.1976

⁽¹⁾ Do roku 2012.⁽²⁾ Od roku 2013.⁽³⁾ Do 1. októbra 2017 by doklad o formálnej kvalifikácii mal byť doplnený osvedčením o absolvovaní postgraduálnej stáže (staž podypłomowy').⁽⁴⁾ Od roku 2011.

5.1.2. Doklady o formálnej kvalifikácii špecializovaných lekárov

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgie	Bijzondere beroepstitel van geneesheer-specialist/Titre professionnel particulier de médecin spécialiste	Minister bevoegd voor Volksgezondheid/Ministre de la Santé publique	20.12.1976
България	Свидетелство за призната специалност	Университет	1.1.2007
Česká republika	Diplom o specializaci	Ministerstvo zdravotnictví	1.5.2004
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som speciallæge	Sundhedsstyrelsen Styrelsen for Patientsikkerhed	20.12.1976
Deutschland	Fachärztliche Anerkennung	Landesärztekammer	20.12.1976
Eesti	Residentuuri lõpetamist tõendav tunnistus Residentuuri lõputunnistus eriarstiabi erialal	Tartu Ülikool	1.5.2004
Ελλάς	Τίτλος Ιατρικής Ειδικότητας	1. Περιφέρεια 2. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση 3. Νομαρχία	1.1.1981
España	Título de Especialista	Ministerio de Educación y Cultura	1.1.1986
France	1. Certificat d'études spéciales de médecine accompagné du diplôme d'Etat de docteur en médecine 2. Attestation de médecin spécialiste qualifié accompagnée du diplôme d'Etat de docteur en médecine 3. Diplôme d'études spécialisées ou diplôme d'études spécialisées complémentaires qualifiant de médecine accompagné du diplôme d'Etat de docteur en médecine	1. Universités 2. Conseil de l'Ordre des médecins 3. Universités	20.12.1976
Hrvatska	Diploma o specijalističkom usavršavanju	Ministarstvo nadležno za zdravstvo	1.7.2013

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Ireland	Certificate of Specialist doctor	Competent authority	20.12.1976
Italia	Diploma di medico specialista	Università	20.12.1976
Κύπρος	Πιστοποιητικό Αναγνώρισης Ειδικότητας	Ιατρικό Συμβούλιο	1.5.2004
Latvija	„Sertifikāts” – kompetentu iestāžu izsniegts dokuments, kas apliecina, ka persona ir nokārtojusi sertifikācijas eksāmenu specialitātē	Latvijas Ārstu biedrība Latvijas Ārstniecības personu profesionālo organizāciju savienība	1.5.2004
Lietuva	1. Rezidentūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą gydytojo specialisto profesinę kvalifikaciją 2. Rezidentūros pažymėjimas (gydytojo specialisto profesinė kvalifikacija)	Universitetas	1.5.2004
Luxembourg	Certificat de médecin spécialiste	Ministre de la Santé publique	20.12.1976
Magyarország	Szakorvosi bizonyítvány	Nemzeti Vizsgabizottság	1.5.2004
Malta	Ċertifikat ta' Speċjalista Mediku	Kumitat ta' Approvazzjoni dwar Speċjalisti	1.5.2004
Nederland	Bewijs van inschrijving in een Specialistenregister Diploma geneeskundig specialist	— Medische Specialisten Registratie Commissie (MSRC) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst — Sociaal-Geneskundigen Registratie Commissie (SGRC) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst — Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst ⁽¹⁾	20.12.1976
Österreich	Facharzt Diplom	Österreichische Ärztekammer	1.1.1994
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty	Centrum Egzaminów Medycznych	1.5.2004
Portugal	Titulo de especialista	Ordem dos Médicos	1.1.1986

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
România	Certificat de medic specialist	Ministerul Sănătății	1.1.2007
Slovenija	Potrđilo o opravljenem specialističnem izpitu	1. Ministrstvo za zdravje 2. Zdravniška zbornica Slovenije	1.5.2004
Slovensko	Diplom o špecializácii	1. Slovenská zdravotnícka univerzita 2. Univerzita Komenského v Bratislave 3. Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	1.5.2004
Suomi/Finland	Erikoislääkärin tutkinto/Specialläkarexamen	Yliopisto	1.1.1994
Sverige	Bevis om specialkompetens som läkare, utfärdat av Socialstyrelsen	Socialstyrelsen	1.1.1994
United Kingdom	Certificate of Completion of training	Postgraduate Medical Education and Training Board General Medical Council	20.12.1976 1.4.2010

(¹) Od januára 2013.

5.1.3. Názvy špecializačných odborov v medicíne

	Anestéziológia	Všeobecná chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Anesthésie-réanimation/Anesthesie-reanimatie	Chirurgie/Heelkunde
България	Анестезиология и интензивно лечение	Хирургия
Česká republika	Anesteziologie a intenzivní medicína	Chirurgie
Danmark	Anæstesiologi	Kirurgi
Deutschland	Anästhesiologie	(Allgemeine) Chirurgie
Eesti	Anestesioloogia	Üldkirurgia
Ελλάς	Αναισθησιολογία	Χειρουργική
España	Anestesiología y Reanimación	Cirugía general y del aparato digestivo

	Anestéziológia	Všeobecná chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
France	Anesthésie-réanimation	Chirurgie générale
Hrvatska	Anesteziologija, reanimatologija i intenzivna medicina	Opća kirurgija
Ireland	Anaesthesia	General surgery
Italia	Anestesia, rianimazione e terapia intensiva Anestesia, rianimazione, terapia intensiva e del dolore ⁽²⁾	Chirurgia generale
Κύπρος	Αναισθησιολογία	Γενική Χειρουργική
Latvija	Anesteziologija un reanimatologija	Ķirurģija
Lietuva	Anesteziologija reanimatologija	Chirurgija
Luxembourg	Anesthésie-réanimation	Chirurgie générale
Magyarország	Aneszteziológia és intenzív terápia	Sebészet
Malta	Anesteżija u Kura Intensiva	Kirurgija Ġenerali
Nederland	Anesthesiologie	Heelkunde
Österreich	Anästhesiologie und Intensivmedizin	— Chirurgie — Allgemeinchirurgie und Viszeralchirurgie ⁽¹⁾
Polska	Anesteziologia i intensywna terapia	Chirurgia ogólna
Portugal	Anestesiologia	Cirurgia geral
România	Anestezie și terapie intensivă	Chirurgie generală
Slovenija	Anesteziologija, reanimatologija in perioperativna intenzivna medicina	Splošna kirurgija
Slovensko	Anestéziológia a intenzívna medicína	Chirurgia
Suomi/Finland	Anestesiologia ja tehohoito/Anestesiologi och intensivvård	Yleiskirurgia/Allmän kirurgi

	Anestéziológia	Všeobecná chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Sverige	Anestesi och intensivvård	Kirurgi
United Kingdom	Anaesthetics	General surgery

⁽¹⁾ Od júna 2015.⁽²⁾ Od februára 2015.

	Neurochirurgia	Pôrodníctvo a gynekológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Neurochirurgie	Gynécologie – obstétrique/Gynaecologie – verloskunde
България	Неврохирургия	Акушерство и гинекология
Česká republika	Neurochirurgie	Gynekologie a porodnictví
Danmark	Neurokirurgi	Gynækologi og obstetrik
Deutschland	Neurochirurgie	Frauenheilkunde und Geburtshilfe
Eesti	Neurokirurgia	Sünnitusabi ja günekoloogia
Ελλάς	Νευροχειρουργική	Μαιευτική-Γυναικολογία
España	Neurocirugía	Obstetricia y ginecología
France	Neurochirurgie	Gynécologie – obstétrique
Hrvatska	Neurokirurgija	Ginekologija i opstetricija
Ireland	Neurosurgery	Obstetrics and gynaecology
Italia	Neurochirurgia	Ginecologia e ostetricia
Κύπρος	Νευροχειρουργική	Μαιευτική – Γυναικολογία
Latvija	Neiroķirurgija	Ginekoloģija un dzemdniecība
Lietuva	Neurochirurgija	Akušerija ginekologija
Luxembourg	Neurochirurgie	Gynécologie – obstétrique
Magyarország	Idegsebészet	Szülészet-nőgyógyászat

	Neurochirurgia	Pôrodníctvo a gynekológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Malta	Newrokirurgija	Ostetricja u Ġinekologija
Nederland	Neurochirurgie	Obstetrie en Gynaecologie
Österreich	Neurochirurgie	Frauenheilkunde und Geburtshilfe
Polska	Neurochirurgia	Położnictwo i ginekologia
Portugal	Neurocirurgia	Ginecologia e obstetricia
România	Neurochirurgie	Obstetrică-ginecologie
Slovenija	Nevrokirurgija	Ginekologija in porodništvo
Slovensko	Neurochirurgia	Gynekológia a pôrodníctvo
Suomi/Finland	Neurokirurgia/Neurokirurgi	Naistentaudit ja synnytykset/Kvinnosjukdomar och förlossningar
Sverige	Neurokirurgi	Obstetrik och gynekologi
United Kingdom	Neurosurgery	Obstetrics and gynaecology
	Všeobecné (vnútorné) lekárstvo	Oftalmológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Médecine interne/Inwendige geneeskunde	Ophtalmologie/Oftalmologie
България	Вътрешни болести	Очни болести
Česká republika	Vnitřní lékařství	Oftalmologie
Danmark		Oftalmologi
Deutschland	Innere Medizin	Augenheilkunde
Eesti	Sisehaigused	Oftalmoloogia
Ελλάς	Παθολογία	Οφθαλμολογία
España	Medicina interna	Oftalmología
France	Médecine interne	Ophtalmologie
Hrvatska	Opća interna medicina	Oftalmologija i optometrija

	Všeobecné (vnútorné) lekárstvo	Oftalmológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Ireland	General (Internal) Medicine	Ophthalmic surgery Ophthalmology ⁽¹⁾
Italia	Medicina interna	Oftalmologia
Κύπρος	Παθολογία	Οφθαλμολογία
Latvija	Internā medicīna	Oftalmoloģija
Lietuva	Vidaus ligos	Oftalmologija
Luxembourg	Médecine interne	Ophthalmologie
Magyarország	Belgyógyászat	Szemészet
Malta	Medicina Interna	Oftalmoloģija
Nederland	Interne geneeskunde	Oogheelkunde
Österreich	Innere Medizin	Augenheilkunde und Optometrie
Polska	Choroby wewnętrzne	Okulistyka
Portugal	Medicina interna	Oftalmologia
România	Medicină internă	Oftalmologie
Slovenija	Interna medicina	Oftalmologija
Slovensko	Vnútorné lekárstvo	Oftalmológia
Suomi/Finland	Sisätaudit/Inre medicin	Silmätaudit/Ögonsjukdomar
Sverige	Internmedicin	Ögonsjukdomar (oftalmologi)
United Kingdom	General (internal) medicine	Ophthalmology

⁽¹⁾ Od roku 1991/1992.

	Otorinolaryngológia	Pediatrica
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Oto-rhino-laryngologie/Otorhinolaryngologie	Pédiatrie/Pediatric

	Otorinolaryngológia	Pediatria
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
България	Ушно-носно-гърлени болести	Педиатрия
Česká republika	Otorinolaryngologie	Dětské lékařství
Danmark	Oto-rhino-laryngologi	Pædiatri
Deutschland	Hals-Nasen-Ohrenheilkunde	Kinder- und Jugendmedizin
Eesti	Otorinolarüngoloogia	Pediaatria
Ελλάς	Ωτορινολαρυγγολογία	Παιδιατρική
España	Otorrinolaringología	Pediatría y sus áreas específicas
France	Oto-rhino-laryngologie et chirurgie cervico-faciale	Pédiatrie
Hrvatska	Otorinolaringologija	Pedijatrija
Ireland	Otolaryngology	Paediatrics
Italia	Otorinolaringoiatria	Pediatria
Κύπρος	Ωτορινολαρυγγολογία	Παιδιατρική
Latvija	Otolaringoloģija	Pediatrija
Lietuva	Otorinolaringologija	Vaikų ligos
Luxembourg	Oto-rhino-laryngologie	Pédiatrie
Magyarország	Fül-orr-gégegyógyászat	Csecsemő- és gyermekgyógyászat
Malta	Otorinolaringoloġija	Pedjatrija
Nederland	Keel-, neus- en oorheelkunde	Kindergeneeskunde
Österreich	— Hals-, Nasen- und Ohrenkrankheiten — Hals-, Nasen- und Ohrenheilkunde ⁽¹⁾	Kinder- und Jugendheilkunde
Polska	Otorynolaryngologia	Pediatria
Portugal	Otorrinolaringologia	Pediatria
România	Otorinolaringologie	Pediatrie
Slovenija	Otorinolaringoloģija	Pediatrija

	Otorinolaryngológia	Pediatrica
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Slovensko	Otorinolaryngológia	Pediatrica
Suomi/Finland	Korva-, nenä- ja kurkkutaudit/Öron-, näs- och halssjukdomar	Lastentaudit/Barnsjukdomar
Sverige	Öron-, näs- och halssjukdomar (oto-rhinolaryngologi)	Barn- och ungdomsmedicin
United Kingdom	Otolaryngology	Paediatrics

(¹) Od júna 2015.

	Pneumológia	Urológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Pneumologie	Urologie
България	Пневмология и фтизиатрия	Урология
Česká republika	Pneumologie a ftizeologie	Urologie
Danmark	Intern medicin: lungesygdomme	Urologi
Deutschland	— Pneumologie — Innere Medizin und Pneumologie (¹)	Urologie
Eesti	Pulmonoloogia	Uroloogia
Ελλάς	Φυματιολογία- Πνευμονολογία	Ουρολογία
España	Neumología	Urología
France	Pneumologie	Chirurgie urologique
Hrvatska	Pulmologija	Urologija
Ireland	Respiratory medicine	Urology
Italia	Malattie dell'apparato respiratorio	Urologia
Κύπρος	Πνευμονολογία – Φυματιολογία	Ουρολογία
Latvija	Ftiziopneimonoloģija	Uroloģija
Lietuva	Pulmonologija	Urologija

	Pneumológia	Urológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Luxembourg	Pneumologie	Urologie
Magyarország	Tüdőgyógyászat	Urológia
Malta	Medicina Respiratorja	Urologija
Nederland	Longziekten en tuberculose	Urologie
Österreich	— Lungenkrankheiten — Innere Medizin und Pneumologie ⁽²⁾	Urologie
Polska	Choroby płuc	Urologia
Portugal	Pneumologia	Urologia
România	Pneumologie	Urologie
Slovenija	Pnevmologija	Urologija
Slovensko	Pneumológia a ftizeológia	Urológia
Suomi/Finland	Keuhkosairaudet ja allergologia/Lungsjukdomar och allergologi	Urologia/Urologi
Sverige	Lungsjukdomar (pneumologi)	Urologi
United Kingdom	Respiratory medicine	Urology

⁽¹⁾ Od júla 2011.⁽²⁾ Od júna 2015.

	Ortopédia	Patologická anatómia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Chirurgie orthopédique/Orthopedische he- elkunde	Anatomie pathologique/Pathologische ana- tomie
България	Ортопедия и травматология	Обща и клинична патология
Česká republika	Ortopedie	Patologie
Danmark	Ortopædisk kirurgi	Patologisk anatomi og cytology
Deutschland	— Orthopädie (und Unfallchirurgie) — Orthopädie und Unfallchirurgie ⁽¹⁾	Pathologie

	Ortopédia	Patologická anatómia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Eesti	Ortopeedia	Patoloogia
Ελλάς	Ορθοπαιδική	Παθολογική Ανατομική
España	Cirugía ortopédica y traumatología	Anatomía patológica
France	Chirurgie orthopédique et traumatologie	Anatomie et cytologie pathologiques
Hrvatska	Ortopedija i traumatologija	Patologija Patologija i citologija ⁽³⁾
Ireland	Trauma and orthopaedic surgery	Histopathology
Italia	Ortopedia e traumatologia	Anatomia patologica
Κύπρος	Ορθοπαιδική	Παθολογοανατομία – Ιστολογία
Latvija	Traumatoloģija un ortopēdija	Patoloģija
Lietuva	Ortopedija traumatologija	Patologija
Luxembourg	Orthopédie	Anatomie pathologique
Magyarország	Ortopédia és traumatológia	Patológia
Malta	Kirurgija Ortopedika	Istopatoloģija
Nederland	Orthopedie	Pathologie
Österreich	— Orthopädie und Orthopädische Chirurgie — Orthopädie und Traumatologie ⁽²⁾	— Pathologie — Klinische Pathologie und Molekularpathologie ⁽²⁾ — Klinische Pathologie und Neuropathologie
Polska	Ortopedia i traumatologia narządu ruchu	Patomorfologia
Portugal	Ortopedia	Anatomia patologica
România	Ortopedie și traumatologie	Anatomie patologică
Slovenija	— Ortopedska kirurgija; Travmatologija	Patologija
Slovensko	Ortopédia	Patologická anatómia
Suomi/Finland	Ortopedia ja traumatologia/Ortopedi och traumatologi	Patologia/Patologi

	Ortopédia	Patologická anatómia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Sverige	Ortopedi	Klinisk patologi
United Kingdom	Trauma and orthopaedic surgery	Histopathology

⁽¹⁾ Od mája 2006.

⁽²⁾ Od júna 2015.

⁽³⁾ Od 3. novembra 2015.

	Neurológia	Psychiatria
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Neurologie	Psychiatrie, particulièrement de l'adulte/Psychiatrie, meer bepaald in de volwassenpsychiatrie
България	Нервни болести	Психиатрия
Česká republika	Neurologie	Psychiatrie
Danmark	Neurologi	Psykiatri
Deutschland	Neurologie	Psychiatrie und Psychotherapie
Eesti	Neuroloogia	Psühhiaatria
Ελλάς	Νευρολογία	Ψυχιατρική
España	Neurología	Psiquiatría
France	Neurologie	Psychiatrie
Hrvatska	Neurologija	Psihijatrija
Ireland	Neurology	Psychiatry
Italia	Neurologia	Psichiatria
Κύπρος	Νευρολογία	Ψυχιατρική
Latvija	Neirológija	Psihijatrija
Lietuva	Neurologija	Psichiatrija
Luxembourg	Neurologie	Psychiatrie

	Neurológia	Psychiatria
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Magyarország	Neurológia	Pszichiátria
Malta	Newrológija	Psikjatrija
Nederland	Neurologie	Psychiatrie
Österreich	Neurologie	Psychiatrie und Psychotherapeutische Medizin
Polska	Neurologia	Psychiatria
Portugal	Neurologia	Psiquiatria
România	Neurologie	Psihiatrie
Slovenija	Nevrologija	Psihiatrija
Slovensko	Neurológia	Psychiatria
Suomi/Finland	Neurologia/Neurologi	Psykiatria/Psykiatri
Sverige	Neurologi	Psykiatri
United Kingdom	Neurology	General psychiatry
	Diagnostická rádiológia	Radiačná onkológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Radiodiagnostic/Röntgendiagnose	Radiothérapie-oncologie/Radiotherapie-oncologie
България	Образна диагностика	Лъчелечение
Česká republika	Radiologie a zobrazovací metody	Radiační onkologie
Danmark	Radiologi	Klinisk Onkologi
Deutschland	(Diagnostische) Radiologie	Strahlentherapie
Eesti	Radioloogia	Onkoloogia
Ελλάς	Ακτινοδιαγνωστική	Ακτινοθεραπευτική – Ογκολογία
España	Radiodiagnóstico	Oncología radioterápica

	Diagnostická rádiológia	Radiačná onkológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
France	Radiodiagnostic et imagerie médicale	Oncologie option oncologie radiothérapique
Hrvatska	Klinička radiologija	Onkologija i radioterapija
Ireland	Radiology	Radiation oncology
Italia	Radiodiagnostica	Radioterapia
Κύπρος	Ακτινολογία	Ακτινοθεραπευτική Ογκολογία
Latvija	Diagnostiskā radioloģija	Terapeitiskā radioloģija
Lietuva	Radiologija	Onkologija radioterapija
Luxembourg	Radiodiagnostic	Radiothérapie
Magyarország	Radiológia	Sugarterápia
Malta	Radjoloġija	Onkoloġija u Radjoterapija
Nederland	Radiologie	Radiotherapie
Österreich	Radiologie	Strahlentherapie-Radioonkologie
Polska	Radiologia i diagnostyka obrazowa	Radioterapia onkologiczna
Portugal	Radiodiagnóstico	Radioterapia Radioncologia
România	Radiologie-imagistică medicală	Radioterapie
Slovenija	Radiologija	Radioterapija in onkologija
Slovensko	Rádiológia	Radiačná onkológia
Suomi/Finland	Radiologia/Radiologi	Syöpätaudit/Cancersjukdomar
Sverige	Medicinsk radiologi Radiologi ⁽²⁾	Tumörsjukdomar (allmän onkologi) Onkologi ⁽¹⁾
United Kingdom	Clinical radiology	Clinical oncology

⁽¹⁾ Od septembra 2008.

⁽²⁾ Od mája 2015.

	Plastická chirurgia	Klinická biológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Chirurgie plastique, reconstructrice et esthétique/Plastische, reconstructieve en esthetische heelkunde	Biologie clinique/Klinische biologie
България	Пластично-възстановителна и естетична хирургия	Клинична лаборатория
Česká republika	Plastická chirurgia	
Danmark	Plastikkirurgi	
Deutschland	— Plastische (und Ästhetische) Chirurgie — Plastische und Ästhetische Chirurgie ⁽¹⁾	Laboratoriumsmedizin ⁽²⁾
Eesti	Plastika- ja rekonstruktiivkirurgia	Laborimeditisiin
Ελλάς	Πλαστική Χειρουργική	Ιατρική βιοπαθολογία ⁽⁵⁾
España	Cirugía plástica, estética y reparadora	Análisis clínicos
France	Chirurgie plastique, reconstructrice et esthétique	Biologie médicale
Hrvatska	Plastična, rekonstrukcijska i estetska kirurgija	
Ireland	Plastic, reconstructive and aesthetic surgery	
Italia	Chirurgia plastica, ricostruttiva ed estetica	Patologia clinica Patologia clinica e biochimica clinica ⁽⁴⁾
Κύπρος	Πλαστική Χειρουργική	
Latvija	Plastiskā ķirurģija	
Lietuva	Plastinė ir rekonstrukcinė chirurgija	Laboratorinė medicina
Luxembourg	Chirurgie plastique	Biologie clinique
Magyarország	Plasztikai (égési) sebészet	Orvosi laboratóriumi diagnosztika
Malta	Kirurgija Plastika	
Nederland	Plastische chirurgie	
Österreich	Plastische, Ästhetische und Rekonstruktive Chirurgie Plastische, Rekonstruktive und Ästhetische Chirurgie ⁽³⁾	Medizinische Biologie

	Plastická chirurgia	Klinická biológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Polska	Chirurgia plastyczna	Diagnostyka laboratoryjna
Portugal	Cirurgia plástica, estética e reconstrutiva	Patologia clínica
România	Chirurgie plastică, estetică și microchirurgie reconstructivă	Medicină de laborator
Slovenija	Plastična, rekonstrukcijska in estetska kirurgija	
Slovensko	Plastická chirurgia	Laboratórna medicína
Suomi/Finland	Plastiikkirurgia/Plastikkirurgi	
Sverige	Plastikkirurgi	
United Kingdom	Plastic surgery	

⁽¹⁾ Od roku 2006.

⁽²⁾ Od roku 2012.

⁽³⁾ Od júna 2015.

⁽⁴⁾ Od júna 2015.

⁽⁵⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 30. decembra 1994.

	Mikrobiológia – bakteriológia	Biochémia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		
България	Микробиология	Биохимия
Česká republika	Lékařská mikrobiologie	Klinická biochemie
Danmark	Klinisk mikrobiologi	Klinisk biokemi
Deutschland	— Mikrobiologie (Virologie) und Infektionsepidemiologie — Mikrobiologie, Virologie und Infektionsepidemiologie ⁽³⁾	Laboratoriumsmedizin ⁽¹⁾
Eesti		
Ελλάς	— Ιατρική Βιοπαθολογία — Μικροβιολογία	Ιατρική βιοπαθολογία ⁽⁶⁾
España	Microbiología y parasitología	Bioquímica clínica

	Mikrobiológia – bakteriológia	Biochémia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
France		
Hrvatska	Klinička mikrobiologija	
Ireland	Microbiology	Chemical pathology
Italia	Microbiologia e virologia	Biochimica clinica ⁽⁵⁾
Κύπρος	Μικροβιολογία	
Latvija	Mikrobioloģija	
Lietuva		
Luxembourg	Microbiologie	Chimie biologique
Magyarország	Orvosi mikrobiológia	
Malta	Mikrobijoloġija	Patoloġija Kimika
Nederland	Medische microbiologie	Klinische chemie ⁽²⁾
Österreich	— Hygiene und Mikrobiologie — Klinische Mikrobiologie und Hygiene ⁽⁴⁾ — Klinische Mikrobiologie und Virologie ⁽⁴⁾	Medizinische und Chemische Labordiagnostik
Polska	Mikrobiologia lekarska	
Portugal		
România		
Slovenija	Klinična mikrobiologija	Medicinska biokemija
Slovensko	Klinická mikrobiológia	Klinická biochémia
Suomi/Finland	Kliininen mikrobiologia/Klinisk mikrobiologi	Kliininen kemia/Klinisk kemi
Sverige	Klinisk bakteriologi Klinisk mikrobiologi ⁽⁷⁾	Klinisk kemi

	Mikrobiológia – bakteriológia	Biochémia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
United Kingdom	Medical microbiology and virology	Chemical pathology

⁽¹⁾ Do roku 2012.

⁽²⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 4. apríla 2000.

⁽³⁾ Od mája 2006.

⁽⁴⁾ Od júna 2015.

⁽⁵⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 3. júna 2015.

⁽⁶⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 30. decembra 1994.

⁽⁷⁾ Od mája 2015.

	Imunológia	Hrudníková chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		Chirurgie thoracique/Heelkunde op de thorax ⁽¹⁾
България	Клинична имунология	Гръдна хирургия Кардиохирургия
Česká republika	Alergologie a klinická imunologie	Hrudní chirurgie
Danmark	Klinisk immunologi	Thoraxkirurgi
Deutschland		Thoraxchirurgie
Eesti		Torakaalkirurgia
Ελλάς		Χειρουργική Θώρακος
España	Inmunología	— Cirugía torácica — Cirugía cardiovascular
France		Chirurgie thoracique et cardiovasculaire
Hrvatska	Alergologija i klinička imunologija	
Ireland	Immunology (clinical and laboratory)	Cardiothoracic surgery
Italia		— Chirurgia toracica — Cardiochirurgia
Κύπρος	Ανοσολογία	Χειρουργική Θώρακος
Latvija	Imunologija	Torakālā ķirurģija Sirds ķirurģs

	Imunológia	Hrudníková chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Lietuva		Krūtinės chirurgija
Luxembourg	Immunologie	Chirurgie thoracique
Magyarország	Allergológia és klinikai immunológia	Mellkassebészet
Malta	Immunoloġija	Kirurgija Kardjo-Toracika
Nederland		Cardio-thoracale chirurgie
Österreich	— Immunologie — Klinische Immunologie ⁽²⁾	Thoraxchirurgie
Polska	Immunologia kliniczna	Chirurgia klatki piersiowej
Portugal		Cirurgia cardiotorácica
România		Chirurgie toracică
Slovenija		Torakalna kirurgija
Slovensko	Klinická imunológia a alergológia	Hrudníková chirurgia
Suomi/Finland		Sydän-ja rintaelinkirurgia/Hjärt- och thoraxkirurgi
Sverige	Klinisk immunologi ⁽³⁾	Thoraxkirurgi
United Kingdom	Immunology	Cardo-thoracic surgery

⁽¹⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 1. januára 1983.

⁽²⁾ Od júna 2015.

⁽³⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 14. júna 2017.

	Detská chirurgia	Cievna chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		Chirurgie des vaisseaux/Bloedvatenheelkunde ⁽¹⁾
България	Детска хирургия	Съдова хирургия
Česká republika	Dětská chirurgie	Cévní chirurgie
Danmark		Karkirurgi

	Detská chirurgia	Cievna chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Deutschland	Kinderchirurgie	Gefäßchirurgie
Eesti	Lastekirurgia	Kardiovaskulaarkirurgia
Ελλάς	Χειρουργική Παιδών	Αγγειοχειρουργική
España	Cirugía pediátrica	Angiología y cirugía vascular
France	Chirurgie infantile	Chirurgie vasculaire
Hrvatska	Dječja kirurgija	Vaskularna kirurgija
Ireland	Paediatric surgery	
Italia	Chirurgia pediatrica	Chirurgia vascolare
Κύπρος	Χειρουργική Παιδών	Χειρουργική Αγγείων
Latvija	Bērnu ķirurģija	Asinsvadu ķirurģija
Lietuva	Vaikų chirurgija	Kraujagyslių chirurgija
Luxembourg	Chirurgie pédiatrique	Chirurgie vasculaire
Magyarország	Gyermekebészet	Érsebészet
Malta	Kirurgija Pedjatrika	Kirurġija Vaskolari
Nederland		
Österreich	Kinder- und Jugendchirurgie	Allgemeinchirurgie und Gefäßchirurgie
Polska	Chirurgia dziecięca	Chirurgia naczyniowa
Portugal	Cirurgia pediátrica	Angologia/Cirurgia vascular
România	Chirurgie pediatrică	Chirurgie vasculară
Slovenija		Kardiovaskularna kirurgija
Slovensko	Detská chirurgia	Cievna chirurgia
Suomi/Finland	Lastenkirurgia/Barnkirurgi	Verisuonikirurgia/Kärlkirurgi

	Detská chirurgia	Cievna chirurgia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Sverige	Barn- och ungdomskirurgi	Kärlkirurgi
United Kingdom	Paediatric surgery	Vascular surgery

(¹) Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 1. januára 1983.

	Kardiológia	Gastroenterológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Cardiologie	Gastro-entérologie/Gastro-enterologie
България	Кардиология	Гастроентерология (¹)
Česká republika	Kardiologie	Gastroenterologie
Danmark	Intern medicin: kardiologi	Intern medicin: gastroenterology og hepatologi
Deutschland	— Innere Medizin und Schwerpunkt Kardiologie — Innere Medizin und Kardiologie (²)	— Innere Medizin und Schwerpunkt Gastroenterologie — Innere Medizin und Gastroenterologie (²)
Eesti	Kardioloogia	Gastroenteroloogia
Ελλάς	Καρδιολογία	Γαστρεντερολογία
España	Cardiología	Aparato digestivo
France	Cardiologie et maladies vasculaires	Gastro-entérologie et hépatologie
Hrvatska	Kardiologija	Gastroenterologija
Ireland	Cardiology	Gastro-enterology
Italia	Malattie dell'apparato cardiovascolare	Gastroenterologia Malattie dell'apparato digerente (³)
Κύπρος	Καρδιολογία	Γαστρεντερολογία
Latvija	Kardioloģija	Gastroenteroloģija
Lietuva	Kardiologija	Gastroenterologija
Luxembourg	Cardiologie et angiologie	Gastro-enterologie

	Kardiológia	Gastroenterológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Magyarország	Kardiológia	Gasztroenterológia
Malta	Kardjologija	Gastroenterologija
Nederland	Cardiologie	Maag-darm-leverziekten
Österreich	Innere Medizin und Kardiologie	Innere Medizin und Gastroenterologie und Hepatologie
Polska	Kardiologia	Gastrenerologia
Portugal	Cardiologia	Gastrenerologia
România	Cardiologie	Gastroenterologie
Slovenija	Kardiologija in vaskularna medicina	Gastroenterologija
Slovensko	Kardiológia	Gastroenterológia
Suomi/Finland	Kardiologia/Kardiologi	Gastroenterologia/Gastroenterologi
Sverige	Kardiologi	Medicinsk gastroenterologi och hepatologi
United Kingdom	Cardiology	Gastroenterology

⁽¹⁾ Do 14. septembra 2010.

⁽²⁾ Od októbra 2009.

⁽³⁾ Od júna 2015.

	Reumatológia	Všeobecná hematológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Rhumathologie/reumatologie	
България	Ревматология	Клинична хематология
Česká republika	Revmatologie	Hematologie a transfúzní lékařství
Danmark	Intern medicin: reumatologi	Intern medicin: hæmatologi
Deutschland	— Innere Medizin und Schwerpunkt Rheumatologie — Innere Medizin und Rheumatologie ⁽¹⁾	— Innere Medizin und Schwerpunkt Hämatologie und Onkologie — Innere Medizin und Hämatologie und Onkologie ⁽¹⁾

	Reumatológia	Všeobecná hematológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Eesti	Reumatoloogia	Hematoloogia
Ελλάς	Ρευματολογία	Αιματολογία
España	Reumatología	Hematología y hemoterapia
France	Rhumatologie	
Hrvatska	Reumatologija	Hematologija
Ireland	Rheumatology	Haematology (clinical and laboratory)
Italia	Reumatologia	Ematologia
Κύπρος	Ρευματολογία	Αιματολογία
Latvija	Reimatoloģija	Hematoloģija
Lietuva	Reumatologija	Hematologija
Luxembourg	Rhumatologie	Hématologie
Magyarország	Reumatológia	Hematológia
Malta	Rewmatoloġija	Ematoloġija
Nederland	Reumatologie	
Österreich	Innere Medizin und Rheumatologie	Innere Medizin und Hämatologie und inter-nistische Onkologie
Polska	Reumatologia	Hematologia
Portugal	Reumatologia	Imuno-hemoterapia
România	Reumatologie	Hematologie
Slovenija	Revmatologija	Hematologija
Slovensko	Reumatológia	Hematológia a transfúziológia
Suomi/Finland	Reumatologia/Reumatologi	Kliininen hematologia/Klinisk hematologi
Sverige	Reumatologi	Hematologi

	Reumatológia	Všeobecná hematológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
United Kingdom	Rheumatology	Haematology

(¹) Od októbra 2009.

	Endokrinológia	Fyzioterapia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		Médecine physique et réadaptation/Fysische geneeskunde en revalidatie
България	Ендокринология и болести на обмяната	Физикална и рехабилитационна медицина
Česká republika	Diabetologie a endokrinologie	Rehabilitační a fyzikální medicína
Danmark	Intern medicin: endokrinologi	
Deutschland	— Innere Medizin und Schwerpunkt Endokrinologie und Diabetologie — Innere Medizin und Endokrinologie und Diabetologie (¹)	Physikalische und Rehabilitative Medizin
Eesti	Endokrinoloogia	Taastusravi ja füsiaatria
Ελλάς	Ενδοκρινολογία	Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση
España	Endocrinología y nutrición	Medicina física y rehabilitación
France	Endocrinologie – diabète – maladies métaboliques	Médecine physique et de réadaptation
Hrvatska	Endokrinologija i dijabetologija	Fizikalna medicina i rehabilitacija
Ireland	Endocrinology and diabetes mellitus	
Italia	Endocrinologia e malattie del ricambio Endocrinologia e malattie del metabolismo (²)	Medicina fisica e riabilitazione Medicina fisica e riabilitativa (²)
Κύπρος	Ενδοκρινολογία	Φυσική Ιατρική και Αποκατάσταση
Latvija	Endokrinoloģija	Rehabilitoloģija Fiziskā rehabilitācija Fizikālā medicīna
Lietuva	Endokrinologija	Fizinė medicina ir reabilitacija

	Endokrinológia	Fyzioterapia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Luxembourg	Endocrinologie, maladies du métabolisme et de la nutrition	Rééducation et réadaptation fonctionnelles
Magyarország	Endokrinológia	Fizikális medicina és rehabilitációs orvoslás
Malta	Endokrinologija u Dijabete	
Nederland		Revalidatiegeneeskunde
Österreich	Innere Medizin und Endokrinologie und Diabetologie	Physikalische Medizin und Allgemeine Rehabilitation
Polska	Endokrynologia	Rehabilitacja medyczna
Portugal	Endocrinologia/Nutrição	Medicina física e de reabilitação
România	Endocrinologie	Reabilitare Medicală
Slovenija		Fizikalna in rehabilitacijska medicina
Slovensko	Endokrinológia	Fyziatria, balneológia a liečebná rehabilitácia
Suomi/Finland	Endokrinologia/Endokrinologi	Fysiatria/Fysiatri
Sverige	Endokrina sjukdomar Endokrinologi och diabetologi ⁽³⁾	Rehabiliteringsmedicin
United Kingdom	Endocrinology and diabetes mellitus	

⁽¹⁾ Od októbra 2009.⁽²⁾ Od februára 2015.⁽³⁾ Od septembra 2008.

	Neuropsychiatria	Dermatovenerológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Neuropsychiatrie ⁽¹⁾	Dermato-vénéréologie/Dermato-venereologie
България		Кожни и венерически болести
Česká republika		Dermatovenerologie
Danmark		Dermato-venerologi
Deutschland	Nervenheilkunde (Neurologie und Psychiatrie)	Haut – und Geschlechtskrankheiten

	Neuropsychiatria	Dermatovenerológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
Eesti		Dermatoveneroloogia
Ελλάς	Νευρολογία – Ψυχιατρική	Δερματολογία – Αφροδισιολογία
España		Dermatología médico-quirúrgica y venereología
France	Neuropsychiatrie ⁽²⁾	Dermatologie et vénéréologie
Hrvatska		Dermatologija i venerologija
Ireland		
Italia	Neuropsichiatria ⁽³⁾	Dermatologia e venereologia
Κύπρος	Νευρολογία – Ψυχιατρική	Δερματολογία – Αφροδισιολογία
Latvija		Dermatoloģija un veneroloģija
Lietuva		Dermatovenerologija
Luxembourg	Neuropsychiatrie ⁽⁴⁾	Dermato-vénéréologie
Magyarország		Bőrgyógyászat
Malta		Dermato-venerejoloġija
Nederland	Zenuw – en zielsziekten ⁽⁵⁾	Dermatologie en venerologie
Österreich	Neurologie und Psychiatrie ⁽⁶⁾	Haut- und Geschlechtskrankheiten
Polska		Dermatologia i wenerologia
Portugal		Dermatovenereologia
România		Dermatovenerologie
Slovenija		Dermatovenerologija
Slovensko	Neuropsychiatria	Dermatovenerológia
Suomi/Finland		Ihotaudit ja allergologia/Hudsjukdomar och allergologi
Sverige		Hud- och könssjukdomar

	Neuropsychiatria	Dermatovenerológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky
Krajina	Názov	Názov
United Kingdom		

Dátumy zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3:

- (¹) 1. augusta 1987 okrem osôb, ktoré štúdium začali pred týmto dňom,
 (²) 31. decembra 1971,
 (³) 31. októbra 1999.
 (⁴) Doklad o kvalifikácii sa už neudeľuje za štúdium začaté po dátume 5. marca 1982.
 (⁵) 9. júla 1984.
 (⁶) 31. marca 2004.

	Rádiológia	Detská psychiatria
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		Psychiatrie, particulièrement en psychiatrie infanto-juvénile/Psychiatrie, meer bepaald in de kinder- en jeugdpsychiatrie
България	Радиобиология	Детска психиатрия
Česká republika		Dětská a dorostová psychiatrie
Danmark		Børne- og ungdomspsykiatri
Deutschland	Radiologie	Kinder – und Jugendpsychiatrie und –psychotherapie
Eesti		
Ελλάς	Ακτινολογία – Ραδιολογία	Παιδοψυχιατρική
España	Electroradiología (¹)	
France	Electro-radiologie (²)	Pédopsychiatrie (⁷)
Hrvatska	Klinička radiologija	Dječja i adolescentna psihijatrija
Ireland		Child and adolescent psychiatry
Italia	Radiologia (³)	Neuropsychiatria infantile
Κύπρος		Παιδοψυχιατρική
Latvija		Bērnu psihiatrija
Lietuva		Vaikų ir paauglių psichiatrija
Luxembourg	Électroradiologie (⁴)	Psychiatrie infantile

	Rádiológia	Detská psychiatria
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Magyarország	Rádiológia	Gyermek- és ifjúsági pszichiátria
Malta		
Nederland	Radiologie ⁽⁵⁾	
Österreich	Radiologie ⁽⁶⁾	— Kinder- und Jugendpsychiatrie — Kinder- und Jugendpsychiatrie und Psychotherapeutische Medizin ⁽⁸⁾
Polska		Psychiatria dzieci i młodzieży
Portugal	Radiologia	Psiquiatria da infância e da adolescência
România		Psihiatrie pediatrică
Slovenija	Radiologija	Otroška in mladostniška psihiatrija
Slovensko		Detská psychiatria
Suomi/Finland		Lastenpsykiatria/Barnpsykiatri
Sverige		Barn- och ungdomspsykiatri
United Kingdom		Child and adolescent psychiatry

– Dátumy zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3:

⁽¹⁾ 1. februára 1984,

⁽²⁾ 3. decembra 1971,

⁽³⁾ 31. októbra 1993.

⁽⁴⁾ Doklad o kvalifikácii sa už neudeľuje za štúdium začaté po dátume 5. marca 1982.

⁽⁵⁾ 8. júla 1984.

⁽⁶⁾ 31. marca 2004.

⁽⁷⁾ 1. januára 1991.

⁽⁸⁾ Od júna 2015.

	Geriatría	Nefrológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Gériatrie/Geriatric	
България	Гериатрична медицина	Нефрология
Česká republika	Geriatric	Nefrologie
Danmark	Intern medicin: geriatric	Intern medicin: nefrologi

	Geriatrica	Nefrológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Deutschland		— Innere Medizin und Schwerpunkt Nephrologie — Innere Medizin und Nephrologie ⁽¹⁾
Eesti		Nefroloogia
Ελλάς		Νεφρολογία
España	Geriatría	Nefrología
France		Néphrologie
Hrvatska	Gerijatrija	Nefrologija
Ireland	Geriatric medicine	Nephrology
Italia	Geriatrica	Nefrologia
Κύπρος	Γηριατρική	Νεφρολογία
Latvija		Nefroloģija
Lietuva	Geriatrija	Nefrologija
Luxembourg	Gériatrie	Néphrologie
Magyarország	Geriatría	Nefrológia
Malta	Ġerjatrija	Nefroloġija
Nederland	Klinische geriatrie	
Österreich		Innere Medizin und Nephrologie
Polska	Geriatrica	Nefrologia
Portugal		Nefrologia
România	Geriatrica și gerontologie	Nefrologie
Slovenija		Nefrologija
Slovensko	Geriatrica	Nefrológia
Suomi/Finland	Geriatrica/Geriatri	Nefrologia/Nefrologi

	Geriatría	Nefrológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Sverige	Geriatrík	Medicinska njursjukdomar (nefrologi) Njurmedicin ⁽²⁾
United Kingdom	Geriatric medicine	Renal medicine

⁽¹⁾ Od októbra 2009.

⁽²⁾ Od mája 2015.

	Infekčné choroby	Verejné zdravotníctvo a sociálne lekárstvo
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		
България	Инфекциозни болести	Социална медицина и здравен мениджмънт комунална хигиена
Česká republika	Infekční lékařství	Hygiena a epidemiologie
Danmark	Intern medicin: infektionsmedicin	Samfundsmedicin
Deutschland		Öffentliches Gesundheitswesen
Eesti	Infektsioonhaigused	
Ελλάς		Κοινωνική Ιατρική
España		Medicina preventiva y salud pública
France		Santé publique et médecine sociale
Hrvatska	Infektologija	Javnozdravstvena medicina
Ireland	Infectious diseases	Public health medicine
Italia	Malattie infettive Malattie infettive e tropicali ⁽²⁾	Igiene e medicina preventiva
Κύπρος	Λοιμώδη Νοσήματα ⁽³⁾	— Υγειονομία
		— Κοινοτική Ιατρική
Latvija	Infektoloģija	
Lietuva	Infektologija	

	Infekčné choroby	Verejné zdravotníctvo a sociálne lekárstvo
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Luxembourg	Maladies contagieuses	Santé publique
Magyarország	Infektológia	Megelőző orvostan és népegészségtan
Malta	Mard Infettiv	Saħħa Pubblika
Nederland		Maatschappij en gezondheid
Österreich	Innere Medizin und Infektiologie	— Sozialmedizin — Public Health ⁽¹⁾
Polska	Choroby zakaźne	Zdrowie publiczne, epidemiologia
Portugal	Doenças infecciosas	Saúde pública
România	Boli infecțioase	Sănătate publică și management
Slovenija	Infektologija	Javno zdravje
Slovensko	Infektológia	Verejné zdravotníctvo
Suomi/Finland	Infektiosairaudet/Infektionssjukdomar	Terveystiete/Infektionssjukdomar
Sverige	Infektionssjukdomar	Socialmedicin
United Kingdom	Infectious diseases	Public health medicine

⁽¹⁾ Od júna 2015.

⁽²⁾ Od februára 2015.

⁽³⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 8. decembra 2016.

	Farmakológia	Pracovné lekárstvo
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		Médecine du travail/Arbeidsgeneeskunde
България	Клинична фармакология и терапия Фармакология	Трудова медицина
Česká republika	Klinická farmakologie	Pracovní lékařství
Danmark	Klinisk farmakologi	Arbejdsmedicin
Deutschland	Pharmakologie und Toxikologie	Arbeitsmedizin

	Farmakológia	Pracovné lekárstvo
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Eesti		
Ελλάς		Ιατρική της Εργασίας
España	Farmacología clínica	Medicina del trabajo
France		Médecine du travail
Hrvatska	Klinička farmakologija s toksikologijom	Medicina rada i športa
Ireland	Clinical pharmacology and therapeutics Pharmaceutical Medicine ⁽⁴⁾	Occupational medicine
Italia	Farmacologia Farmacologia e tossicologia clinica ⁽²⁾	Medicina del lavoro
Κύπρος		Ιατρική της Εργασίας
Latvija		Arodslimības
Lietuva		Darbo medicina
Luxembourg		Médecine du travail
Magyarország	Klinikai farmakológia	Foglalkozás-ország (üzemország)
Malta	Farmakologija Klinika u t-Terapewtika	Medicina Okkupazzjonali
Nederland		— Arbeid en gezondheid, bedrijfsgeneeskunde — Arbeid en gezondheid, verzekeringsgeneeskunde
Österreich	Pharmakologie und Toxikologie	— Arbeitsmedizin — Arbeitsmedizin und angewandte Physiologie ⁽¹⁾
Polska	Farmakologia kliniczna	Medycyna pracy
Portugal		Medicina do trabalho
România	Farmacologie clinică	Medicina muncii
Slovenija		Medicina dela, prometa in športa
Slovensko	Klinická farmakológia	Pracovné lekárstvo

	Farmakológia	Pracovné lekárstvo
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Suomi/Finland	Kliininen farmakologia ja lääkehoito/Klinisk farmakologi och läkemedelsbehandling	Työterveyshuolto/Företagshälsovård
Sverige	Klinisk farmakologi	Yrkes- och miljömedicin Arbets- och miljömedicin ⁽³⁾
United Kingdom	Clinical pharmacology and therapeutics	Occupational medicine

⁽¹⁾ Od júna 2015.⁽²⁾ Od februára 2015.⁽³⁾ Od septembra 2008.⁽⁴⁾ Od júla 2017.

	Alergológia	Nukleárna medicína
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		Médecine nucléaire/Nucleaire geneeskunde
България	Клинична алергология	Нуклеарна медицина
Česká republika	Alergologie a klinická imunologie	Nukleární medicína
Danmark		Klinisk fysiologi og nuklearmedicin
Deutschland		Nuklearmedizin
Eesti		
Ελλάς	Αλλεργιολογία	Πυρηνική Ιατρική
España	Alergología	Medicina nuclear
France		Médecine nucléaire
Hrvatska	Alergologija i klinička imunologija	Nuklearna medicina
Ireland		
Italia	Allergologia ed immunologia clinica	Medicina nucleare
Κύπρος	Αλλεργιολογία	Πυρηνική Ιατρική
Latvija	Alergoloģija	
Lietuva	Alergologija ir klinikinė imunologija	

	Alergológia	Nukleárna medicína
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Luxembourg		Médecine nucléaire
Magyarország	Allergológia és klinikai immunológia	Nukleáris medicina
Malta		Medicina Nukleari
Nederland	Allergologie ⁽¹⁾	Nucleaire geneeskunde
Österreich		Nuklearmedizin
Polska	Alergologia	Medycyna nuklearna
Portugal	Imuno-alergologia	Medicina nuclear
România	Alergologie și imunologie clinică	Medicină nucleară
Slovenija		Nuklearna medicina
Slovensko	Klinická imunológia a alergológia	Nukleárna medicína
Suomi/Finland		Kliininen fysiologia ja isotooppiäätiede/ Klinisk fysiologi och nukleärmedicin
Sverige	Allergisjukdomar	Nukleärmedicin Nuklearmedicin ⁽²⁾
United Kingdom		Nuclear medicine

⁽¹⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 12. augusta 1996.

⁽²⁾ Od septembra 2008.

	Maxilofaciálna chirurgia (základná lekárska príprava)	Biologická hematológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		
България	Лицево-челюстна хирургия	Трансфузионна хематология
Česká republika	Maxilofaciální chirurgie	
Danmark		
Deutschland		
Eesti		

	Maxilofaciálna chirurgia (základná lekárska príprava)	Biologická hematológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Ελλάς		
España	Cirugía oral y maxilofacial	
France	Chirurgie maxillo-faciale et stomatologie	Hématologie
Hrvatska	Maksilofacijalna kirurgija	
Ireland		
Italia	Chirurgia maxillo-facciale	
Κύπρος		
Latvija	Mutes, sejas un žokļu ķirurģija	
Lietuva	Veido ir žandikaulių chirurgija	
Luxembourg	Chirurgie maxillo-faciale	Hématologie biologique
Magyarország	Szájsebészet ⁽¹⁾	
Malta		
Nederland		
Österreich	Mund– Kiefer – und Gesichtschirurgie ⁽²⁾	
Polska	Chirurgia szczekowo-twarzowa	
Portugal	Cirurgia maxilo-facial	Hematologia clinica
România		
Slovenija	Maxilofacialna kirurgija	
Slovensko	Maxilofaciálna chirurgia	
Suomi/Finland		
Sverige		

	Maxilofaciálna chirurgia (základná lekárska príprava)	Biologická hematológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
United Kingdom		

Dátumy zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3:

⁽¹⁾ 30. septembra 2007,

⁽²⁾ 28. februára 2013.

	Stomatológia	Dermatológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		
България		
Česká republika		
Danmark		
Deutschland		
Eesti		
Ελλάδα		
España	Estomatología	
France	Stomatologie	
Hrvatska		
Ireland		Dermatology
Italia	Odontostomatologia ⁽¹⁾	
Κύπρος		
Latvija		
Lietuva		
Luxembourg	Stomatologie	
Magyarország		
Malta		Dermatologija

	Stomatológia	Dermatológia
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 3 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Nederland		
Österreich		
Polska		
Portugal	Estomatologia	
România		
Slovenija		
Slovensko		
Suomi/Finland		
Sverige		
United Kingdom		Dermatology

(¹) Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 31. decembra 1994.

	Venerológia	Tropická medicína
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		
България		
Česká republika		
Danmark		
Deutschland		
Eesti		
Ελλάς		
España		
France		
Hrvatska		
Ireland	Genito-urinary medicine	Tropical medicine

	Venerológia	Tropická medicína
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Italia		Medicina tropicale ⁽²⁾
Κύπρος		
Latvija		
Lietuva		
Luxembourg		
Magyarország		Trópusi betegségek
Malta	Medicina Uro-ġenetali	
Nederland		
Österreich		— Spezifische Prophylaxe und Tropenmedizin — Klinische Immunologie und Spezifische Prophylaxe und Tropenmedizin ⁽¹⁾
Polska		Medycyna transportu
Portugal		Medicina tropical
România		
Slovenija		
Slovensko		Tropická medicína
Suomi/Finland		
Sverige		
United Kingdom	Genito-urinary medicine	Tropical medicine

⁽¹⁾ Od júna 2015.

⁽²⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 3. júna 2015.

	Gastroenterologická chirurgia	Úrazová a urgentná medicína
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Chirurgie abdominale/Heelkunde op het abdomen ⁽¹⁾	

	Gastroenterologická chirurgia	Úrazová a urgentná medicína
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
България	Гастроентерологична хирургия	Спешна медицина
Česká republika		— Traumatologie — Urgentní medicína
Danmark		
Deutschland	Visceralchirurgie	
Eesti		
Ελλάς		
España		
France	Chirurgie viscérale et digestive	
Hrvatska	Abdominalna kirurgija	Hitna medicina
Ireland		Emergency medicine
Italia	Chirurgia dell'apparato digerente ⁽³⁾	Medicina d'emergenza-urgenza ⁽²⁾
Κύπρος		
Latvija		
Lietuva	Abdominalinė chirurgija	
Luxembourg	Chirurgie gastro-entérologique	
Magyarország		Oxyológia és sürgősségi orvostan
Malta		Medicina tal-Aċċidenti u l-Emerġenza Medicina tal-Emerġenza ⁽⁴⁾
Nederland		
Österreich		
Polska		Medycyna ratunkowa
Portugal		
România		Medicină de urgență
Slovenija	Abdominalna kirurgija	Urgentna medicina

	Gastroenterologická chirurgia	Úrazová a urgentná medicína
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov
Krajina	Názov	Názov
Slovensko	Gastroenterologická chirurgia	— Úrazová chirurgia — Urgentná medicína
Suomi/Finland	Gastroenterologinen kirurgia/Gastroenterologisk kirurgi	Akuuttilääketiede/Akutmedicin
Sverige		Akutsjukvård
United Kingdom		Emergency medicine

⁽¹⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 1. januára 1983.

⁽²⁾ Od 17. februára 2006.

⁽³⁾ Dátum zrušenia v zmysle článku 27 ods. 3: 3. júna 2015.

⁽⁴⁾ Od 21. novembra 2003.

	Klinická neurofyziológia	Dentálna, ústna a maxilofaciálna chirurgia (základná lekárska odborná príprava a základná odborná príprava zubného lekára) ⁽¹⁾
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien		Stomatologie et chirurgie orale et maxillo-faciale/Stomatologie en mond-, kaak- en aangezichtschirurgie
България		Дентална, орална и лицево-челюстна хирургия
Česká republika		
Danmark		
Deutschland		— Mund-, Kiefer- und Gesichtschirurgie — Mund-Kiefer-Gesichtschirurgie ⁽²⁾
Eesti		
Ελλάς		Στοματική και Γναθοπροσωπική Χειρουργική ⁽³⁾
España	Neurofisiología clínica	
France		
Hrvatska		
Ireland	Clinical neurophysiology	Oral and maxillo-facial surgery
Italia		

	Klinická neurofyziológia	Dentálna, ústna a maxilofaciálna chirurgia (základná lekárska odborná príprava a základná odborná príprava zubného lekára) ⁽¹⁾
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Κύπρος		Στοματο-Γναθο-Προσωποχειρουργική
Latvija		
Lietuva		
Luxembourg		Chirurgie dentaire, orale et maxillo-faciale
Magyarország		Arc-állcsont-szájsebészet
Malta	Newrofizjologija Klinika	Kirurgija tal-ghadam tal-wiċċ
Nederland		
Österreich		Mund-, Kiefer- und Gesichtschirurgie
Polska		
Portugal		
România		Chirurgie Orală și Maxilo-facială ⁽⁴⁾
Slovenija		
Slovensko		
Suomi/Finland	Kliininen neurofysiologia/Klinisk neurofysiologi	Suu- ja leukakirurgia/Oral och maxillofacial kirurgi
Sverige	Klinisk neurofysiologi	
United Kingdom	Clinical neurophysiology	Oral and maxillo-facial surgery

⁽¹⁾ Odborná príprava ukončená udelením dokladu o formálnej kvalifikácii špecialistu na dentálnu, ústnu a maxilofaciálnu chirurgiu (základná lekárska odborná príprava a základná odborná príprava zubného lekára) predpokladá ukončenie a potvrdenie základnej lekárskej odbornej prípravy (článok 24) a okrem toho ukončenie a potvrdenie základnej odbornej prípravy zubného lekára (článok 34).

⁽²⁾ Od roku 2006.

⁽³⁾ Od 10. júla 2014.

⁽⁴⁾ Od roku 2009.

	Klinická onkológia	Lekárska genetika
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Belgique/België/Belgien	Oncologie médicale/Medische oncologie	
България	Медицинска онкология	Медицинска генетика

	Klinická onkológia	Lekárska genetika
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Česká republika	Klinická onkologie	Lékařská genetika
Danmark		Klinisk genetik
Deutschland		Humangenetik
Eesti		Meditsiinigeneetika
Ελλάς	Παθολογική Ογκολογία	
España	Oncología Médica	
France	Oncologie	Génétique médicale
Hrvatska		
Ireland	Medical oncology	Clinical genetics
Italia	Oncologia medica	Genetica medica
Κύπρος	Ακτινοθεραπευτική Ογκολογία	
Latvija	Onkoloģija ķīmijterapija	Medicīnas ģenētika
Lietuva	Chemoterapinė onkologija	Genetika
Luxembourg	Oncologie médicale	Médecine génétique
Magyarország	Klinikai onkológia	Klinikai genetika
Malta		Ġenetika Klinika/Medika
Nederland		Klinische genetika
Österreich		Medizinische Genetik
Polska	Onkologia kliniczna	Genetyka kliniczna
Portugal	Oncologia médica	Genética médica
România	Oncologie medicală	Genetică medicală
Slovenija	Internistična onkologija	Klinična genetika
Slovensko	Klinická onkológia	Lekárska genetika

	Klinická onkológia	Lekárska genetika
	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 5 rokov	Minimálna dĺžka trvania odbornej prípravy: 4 roky
Krajina	Názov	Názov
Suomi/Finland		Perinnöllisyyslääketiede/Medicinsk genetik
Sverige	Onkologi	Klinisk genetik
United Kingdom	Medical oncology	Clinical genetics

5.1.4. Doklady o formálnej kvalifikácii praktických lekárov

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	Bijzondere beroepstitel van huisarts/ Titre professionnel particulier de mé- decin généraliste	Huisarts/Médecin généraliste	31.12.1994
България	Свидетелство за призната специалност по Обща медицина	Лекар-специалист по Обща медицина	1.1.2007
Česká republika	Diplom o specializaci všeobecné prak- tické lékařství	Všeobecný praktický lékař	1.5.2004
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som speciallæge i almen medicin	Alment praktiserende læge/Speciallæge i almen medicin	31.12.1994
Deutschland	Zeugnis über die spezifische Ausbil- dung in der Allgemeinmedizin	Facharzt/Fachärztin für Allgemeinme- dizin	31.12.1994
Eesti	Residentuuri lõpetamist tõendav tun- nistus Diplom peremeditSiini erialal	Perearst	1.5.2004
Ελλάς	Τίτλος ιατρικής ειδικότητας γενικής ιατρικής	Ιατρός με ειδικότητα γενικής ιατρικής	31.12.1994
España	Título de especialista en medicina familiar y comunitaria	Especialista en medicina familiar y co- munitaria	31.12.1994
France	Diplômes d'études spécialisées de mé- decine générale accompagnés du di- plôme d'Etat de docteur en médecine	Médecin qualifié en médecine générale	31.12.1994
Hrvatska	Diploma o specijalističkom usavrša- vanju	specijalist obiteljske medicine	1.7.2013
Ireland	Certificate of specific qualifications in general medical practice	General medical practitioner	31.12.1994

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Italia	— Attestato di formazione specifica in medicina generale — Diploma di formazione specifica in medicina generale	Medico di medicina generale	31.12.1994
Kýpros	Τίτλος Ειδικότητας Γενικής Ιατρικής	Ιατρός Γενικής Ιατρικής	1.5.2004
Latvija	Çīmenes ārsta sertifikāts	Çīmenes (vispārējās prakses) ārsts	1.5.2004
Lietuva	1. Šeimos gydytojo rezidentūros pažymėjimas 2. Rezidentūros pažymėjimas (šeimos gydytojo profesinė kvalifikacija)	Šeimos medicinos gydytojas Šeimos gydytojas	1.5.2004
Luxembourg	Diplôme de formation spécifique en médecine générale	Médecin généraliste	31.12.1994
Magyarország	Háziorvostan szakorvosa bizonyítvány	Háziorvostan szakorvosa	1.5.2004
Malta	Tabib tal-familja	Medicina tal-familja	1.5.2004
Nederland	Certificaat van inschrijving in een specialistenregister van huisartsen Diploma geneeskundig specialist	Huisarts, Verpleeghuisarts en arts voor verstandelijk gehandicapte Registratie Commissie (HVRC) Registratiecommissie Geneeskundig Specialisten (RGS) van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst ⁽¹⁾	31.12.1994
Österreich	Diplom über die besondere Ausbildung in der Allgemeinmedizin	Arzt für Allgemeinmedizin	31.12.1994
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie medycyny rodzinnej	Specjalista w dziedzinie medycyny rodzinnej	1.5.2004
Portugal	Título de especialista em medicina geral e familiar	Especialista em medicina geral e familiar	31.12.1994
România	Certificat de medic specialist medicină de familie	Medic specialist medicină de familie	1.1.2007
Slovenija	Potrđilo o opravljenem specialističnem izpitu iz družinske medicine	Specialist družinske medicine/Specialistka družinske medicine	1.5.2004
Slovensko	Diplom o špecializácii v odbore 'všeobecné lekárstvo'	Všeobecný lekár	1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Suomi/Finland	Todistus yleislääketieteen erityiskoulutuksesta/Bevis om särskild allmänläkarutbildning	Yleislääketieteen erityiskoulutuksen suorittanut laillistettu lääkäri/Legitimerad läkare som har fullgjort särskild allmänläkarutbildning	1.1.1994
Sverige	Bevis om specialistkompetens i allmänmedicin	Specialist i allmänmedicin	31.12.1994
United Kingdom	Certificate of completion of training	General practitioner	31.12.1994

⁽¹⁾ Od januára 2013.“

2. Bod 5.2.2 sa nahrádza takto:

„5.2.2. Doklady o formálnej kvalifikácii sestier zodpovedných za všeobecnú starostlivosť

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	— Diploma gegradueerde verpleger/verpleegster/Diplôme d'infirmier(ère) graduée/Diplom eines (einer) graduierten Krankenpflegers (-pflegerin) — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française/Der zuständige Prüfungsausschuß der Deutschsprachigen Gemeinschaft — Brevet van verpleegassistente)/Brevet d'hospitalier(ère)/Brevet einer Pflegeassistentin	— De erkende opleidingsinstututen/Les établissements d'enseignement reconnus/Die anerkannten Ausbildungsanstalten — Diploma in de ziekenhuisverpleegkunde/Brevet d'infirmier(ère) hospitalier(ère)/Brevet eines (einer) Krankenpflegers (-pflegerin)	— Hospitalier(ère)/Verpleegassistente) — Infirmier(ère) hospitalier(ère)/Ziekenhuisverpleger (-verpleegster)	29.6.1979
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен „Бакалавър“ с професионална квалификация „Медицинска сестра“	Университет	Медицинска сестра	1.1.2007

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Česká republika	1. Diplom o ukončení studia ve studijním programu ošetřovatelství ve studijním oboru všeobecná sestra (bakalář, Bc.) 2. Diplom o ukončení studia ve studijním oboru diplomovaná všeobecná sestra (diplomovaný specialista, DiS.), accompanied by the following certificate: – Vysvědčení o absolutoriu	1. Vysoká škola zřízená nebo uznaná státem 2. Vyšší odborná škola zřízená nebo uznaná státem	— Všeobecná sestra — Všeobecný ošetrovateľ	1.5.2004
Danmark	Bevis for uddannelsen til professionsbachelor i sygepleje	Professionshøjskole	Sygeplejerske	29.6.1979
Deutschland	Zeugnis über die staatliche Prüfung in der Krankenpflege	Staatlicher Prüfungsausschuss	Gesundheits- und Krankenpflegerin/Gesundheits- und Krankenpfleger	29.6.1979
Eesti	1. Diplom õe erialal 2. Õe põhikoolituse diplom 3. Õe põhiõpe diplom	1. Tallinna Meditsiinikool Tartu Meditsiinikool Kohtla-Järve Meditsiinikool 2. Tallinna Tervishoiu Kõrgkool 3. Tartu Tervishoiu Kõrgkool	õde	1.5.2004
Ελλάς	1. Πτυχίο Νοσηλευτικής Παν/μίου Αθηνών 2. Πτυχίο Νοσηλευτικής Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) 3. Πτυχίο Αξιωματικών Νοσηλευτικής 4. Πτυχίο Αδελφών Νοσοκόμων πρώην Ανωτέρων Σχολών Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας 5. Πτυχίο Αδελφών Νοσοκόμων και Επίσκεπτριών πρώην Ανωτέρων Σχολών Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας 6. Πτυχίο Τμήματος Νοσηλευτικής 7. Πτυχίο Τμήματος Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου	1. Πανεπιστήμιο Αθηνών 2. Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων 3. Υπουργείο Εθνικής Άμυνας 4. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας 5. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας 6. ΚΑΤΕΕ Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων 7. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	Διπλωματούχος ή πτυχιούχος νοσοκόμος, νοσηλεύτης ή νοσηλεύτρια	1.1.1981

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
España	Título de Diplomado universitario en Enfermería	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una Universidad	Enfermero/a diplomado/a	1.1.1986
	Titulo de Graduado/a en Enfermería	— El rector de una Universidad	Graduado/a en Enfermería	1.1.1986
France	— Diplôme d'Etat d'infirmier (ère) — Diplôme d'Etat d'infirmier (ère) délivré en vertu du décret no 99-1147 du 29 décembre 1999	Le ministère de la santé	Infirmier(ère)	29.6.1979
Hrvatska	1. Svjedodžba „medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege“ 2. Svjedodžba „prvostupnik (baccalaureus) sestrinstva/prvostupnica (baccalaurea) sestrinstva“	1. Srednje strukovne škole koje izvide program za stjecanje kvalifikacije „medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege“ 2. Medicinski fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj Sveučilišta u Republici Hrvatskoj Veleučilišta u Republici Hrvatskoj	1. medicinska sestra opće njege/medicinski tehničar opće njege 2. prvostupnik (baccalaureus) sestrinstva/prvostupnica (baccalaurea) sestrinstva	1.7.2013
Ireland	1. Certificate of Registered General Nurse ⁽¹⁾ 2. B.Sc. in Nursing Studies (General) approved by the NMBI ⁽²⁾ 3. B.Sc. in Children's and General (Integrated) Nursing approved by the NMBI ⁽²⁾	1. An Bórd Altranais (The Nursing Board) [up to 1 October 2012]; Bórd Altranais agus Cnáimhseachais na hEireann (The Nursing and Midwifery Board of Ireland) [from 2 October 2012] 2. Third-level Institution delivering the B.Sc. in Nursing Studies approved by the NMBI [as of September 2002] 3. Third-level Institution delivering the B.Sc. in Children's and General (Integrated) Nursing approved by the NMBI [as of September 2006]	Registered General Nurse (RGN)	29.6.1979

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Italia	1. Diploma di infermiere professionale ⁽⁴⁾ 2. Diploma di laurea in infermieristica ⁽⁵⁾	1. Scuole riconosciute dallo Stato ⁽⁴⁾ 2. Università ⁽⁵⁾	1. Infermiere professionale ⁽⁴⁾ 2. Infermiere ⁽⁵⁾	29.6.1979
Κύπρος	Δίπλωμα Γενικής Νοσηλευτικής Πτυχίο Νοσηλευτικής Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου Πτυχίο Νοσηλευτικής Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου Πτυχίο Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Λευκωσίας – BSc in Nursing Πτυχίο Γενικής Νοσηλευτικής	Νοσηλευτική Σχολή Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου Πανεπιστήμιο Λευκωσίας University of Nicosia Σχολή Επιστημών Υγείας, Πανεπιστήμιο Frederick	Εγγεγραμμένος Νοσηλευτής Νοσηλευτής(τρια) Γενικής Νοσηλευτικής	1.5.2004
Latvija	1. Diploms par māsas kvalifikācijas iegūšanu 2. Māsas diploms	1. Māsu skolas 2. Universitātes tipa augstskola pamatojoties uz Valsts eksāmenu komisijas lēmumu	Māsa	1.5.2004
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją 2. Aukštojo mokslo diplomas (neuniversitetinės studijos), nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją 3. Bakalauro diplomas (slaugos bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija) 4. Profesinio bakalauro diplomas (slaugos profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija)	1. Universitetas 2. Kolegija 3. Universitetas 4. Kolegija	Bendrosios praktikos slaugytojas	1.5.2004
Luxembourg	— Diplôme d'Etat d'infirmier — Diplôme d'Etat d'infirmier hospitalier gradué	Ministère de l'éducation nationale, de la formation professionnelle et des sports	Infirmier	29.6.1979

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Magyarország	1. Ápoló bizonyítvány 2. Ápoló oklevél 3. Okleveles ápoló oklevél	1. Szakképző iskola 2. Felsőoktatási intézmény 3. Felsőoktatási intézmény	Ápoló	1.5.2004
Malta	Lawrja jew diploma fl-istudji tal-infermerija	Universita `ta' Malta“	Infermier Registrat tal-Ewwel Livell	1.5.2004
Nederland	1. Diploma's verpleger A, verpleegster A, verpleegkundige A 2. Diploma verpleegkundige MBOV (Middelbare Beroepsopleiding Verpleegkundige) 3. Diploma verpleegkundige HBOV (Hogere Beroepsopleiding Verpleegkundige) 4. Diploma beroepsonderwijs verpleegkundige – Kwalificatieniveau 4 5. Diploma hogere beroepsopleiding verpleegkundige – Kwalificatieniveau 5	1. Door een van overheidswege benoemde examencommissie 2. Door een van overheidswege benoemde examencommissie 3. Door een van overheidswege benoemde examencommissie 4. Door een van overheidswege aangewezen opleidingsinstelling 5. Door een van overheidswege aangewezen opleidingsinstelling	Verpleegkundige	29.6.1979
Österreich	1. Diplom über die Ausbildung in der all-gemeinen Gesundheits- und Krankenpflege 2. Diplom als ‚Diplomierte Krankenschwester, Diplomierter Krankenpfleger‘ 3. Diplom über den Abschluss des Fachhochschul-Bachelorstudiengangs ‚Gesundheits- und Krankenpflege‘	1. Schule für allgemeine Gesundheits- und Krankenpflege 2. Allgemeine Krankenpflegeschule 3. Fachhochschulrat/Fachhochschule	— Diplomierte Gesundheits- und Krankenschwester — Diplomierter Gesundheits- und Krankenpfleger	1.1.1994
Polska	— Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku pielęgniarstwo z tytułem ‚magister pielęgniarstwa‘ — Dyplom ukończenia studiów wyższych zawodowych na kierunku/ specjalności pielęgniarstwo z tytułem ‚licencjat pielęgniarstwa‘	Instytucja prowadząca kształcenie na poziomie wyższym uznana przez właściwe władze	Pielęgniarka	1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Portugal	1. Diploma do curso de enfermagem geral 2. Diploma/carta de curso de bacharelato em enfermagem 3. Diploma/Carta de curso de licenciatura em enfermagem	1. Escolas de Enfermagem 2. Escolas Superiores de Enfermagem 3. Escolas Superiores de Enfermagem; Escolas Superiores de Saúde	Enfermeiro	1.1.1986
România	1. Diplomă de absolvire de asistent medical generalist cu studii superioare de scurtă durată 2. Diplomă de licență de asistent medical generalist cu studii superioare de lungă durată 3. Certificat de competențe profesionale (de asistent medical generalist) 4. Certificat de calificare nivel 5 5. Certificat de calificare profesională nivel 5	1. Universități 2. Universități 3. Ministerul Educației Naționale	Asistent medical generalist	1.1.2007
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov ‚diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik‘	1. Univerza 2. Visoka strokovna šola	Diplomirana medicinska sestra/ Diplomirani zdravstvenik	1.5.2004
Slovensko	1. DIPLOM ošetrovatel'stvo ‚magister‘ (Mgr.) 2. DIPLOM ošetrovatel'stvo ‚bachelor‘ (Bc.) 3. DIPLOM diplomovaná všeobecná sestra	1. Vysoká škola/Univerzita 2. Vysoká škola/Univerzita 3. Stredná zdravotnícka škola	Sestra	1.5.2004
Suomi/Finland	1. Sairaanhoidajan tutkinto/Sjukskötarexamen 2. Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto, sairaanhoitaja (AMK)/Yrkehögskoleexamen inom hälsovård och det sociala området, sjukskötare (YH)	1. Terveystieteiden oppilaitokset/ Hälsöförskötningsskolor 2. Ammattikorkeakoulut/Yrkehögskolor	Sairaanhoidaja/Sjukskötare	1.1.1994

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Sverige	Sjuksköterskeexamen	Universitet eller högskola	Sjuksköterska	1.1.1994
United Kingdom	A qualification approved by the Nursing and Midwifery Council or one of its predecessor bodies as attesting to the completion of training required for general nurses by Article 31 and the standard of proficiency as required for registration as a Registered Nurse – Adult in its register ⁽³⁾	Education institutions approved by the Nursing and Midwifery Council or one of its predecessor bodies	Registered Nurse – Adult	29.6.1979

⁽¹⁾ Tento doklad o formálnej kvalifikácii oprávňuje držiteľa na automatické uznanie, ak je vydaný štátnym príslušníkom členských štátov, ktorí kvalifikáciu získali v Írsku.

⁽²⁾ Tieto informácie o doklade o kvalifikácii boli zahrnuté s cieľom zabezpečiť, aby absolventi, ktorí študovali v Írsku, mali nárok na automatické uznanie bez potreby skutočnej registrácie v Írsku, pričom takáto registrácia nie je súčasťou procesu získavania kvalifikácie.

⁽³⁾ Týmto informáciami o doklade o kvalifikácii sa nahrádzajú predchádzajúce údaje týkajúce sa Spojeného kráľovstva s cieľom zabezpečiť, aby absolventi, ktorí študovali v Spojenom kráľovstve, mali nárok na automatické uznanie kvalifikácie bez potreby skutočnej registrácie, pričom takáto registrácia nie je súčasťou procesu získavania kvalifikácie.

⁽⁴⁾ Platné do roku 2001.

⁽⁵⁾ Od roku 2001/2002.“

3. Body 5.3.2 a 5.3.3 sa nahrádzajú takto:

„5.3.2. Doklady o základnej formálnej kvalifikácii zubných lekárov

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	Diploma van tandarts/ Diplôme licencié en science dentaire	— De universiteiten/ Les universités — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française		Licentiaat in de tandheelkunde/Licencié en science dentaire	28.1.1980
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен „Магистър“ по „Дентална медицина“ с професионална квалификация „Магистър-лекар по дентална медицина“	Университет		Лекар по дентална медицина	1.1.2007

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Česká republika	Diplom o ukončení studia ve studijním programu zubní lékařství (doktor zubního lékařství, MDDr.)	Lékařská fakulta univerzity v České republice		Zubní lékař	1.5.2004
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i odontologi (cand.odont.)	Universitet Styrelsen for Patientsikkerhed	1. Autorisation som tandlæge, udstedt af Sundhedsstyrelsen 2. Tilladelse til selvstændig virke som tandlæge	Tandlæge	28.1.1980
Deutschland	Zeugnis über die Zahnärztliche Prüfung	Zuständige Behörden		Zahnarzt	28.1.1980
Eesti	Hambaarstikraad <i>Degree in Dentistry (DD)</i> Diplom hambaarstiteaduse õppekava läbimise kohta	Tartu Ülikool		Hambaarst	1.5.2004
Ελλάς	Πτυχίο Οδοντιατρικής	Πανεπιστήμιο		Οδοντίατρος ή χειρουργός οδοντίατρος	1.1.1981
España	Título de Licenciado en Odontología Título de Graduado/a en Odontología	El rector de una universidad El rector de una Universidad		Licenciado en Odontología Graduado/a en Odontología	1.1.1986 1.1.1986
France	Diplôme d'Etat de docteur en chirurgie dentaire	Universités		Chirurgien-dentiste	28.1.1980
Hrvatska	Diploma 'doktor dentalne medicine/doktorica dentalne medicine'	Fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj		doktor dentalne medicine/doktorica dentalne medicine	1.7.2013
Ireland	— Bachelor in Dental Science (B.Dent.Sc.) — Bachelor of Dental Surgery (BDS) — Licentiate in Dental Surgery (LDS)	— Universities — Royal College of Surgeons in Ireland		— Dentist — Dental practitioner — Dental surgeon	28.1.1980
Italia	Diploma di laurea in Odontoiatria e Protesi Dentaria	Università	Diploma di abilitazione all'esercizio della professione di odontoiatra	Odontoiatra	28.1.1980

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Kýpros	Πιστοποιητικό Εγγραφής Οδοντιάτρου	Οδοντιατρικό Συμβούλιο		Οδοντίατρος	1.5.2004
Latvija	Zobārsta diploms	Universitātes augstskola tipa	Sertifikāts – kompeten- tas iestādes izsniegts dokuments, kas aplie- cina, ka persona ir nokārtojusi sertifikāci- jas eksāmenu zobārst- niecībā	Zobārsts	1.5.2004
Lietuva	1. Aukštojo mokslo di- plomas, nurodantis suteiktą gydytojo odontologo kvalifi- kaciją 2. Magistro diplomas (odontologijos ma- gistro kvalifikacinis laipsnis ir gydytojo odontologo kvalifi- kacija)	Universitetas	1. Internatūros pažy- mėjimas, nurodantis suteiktą gydytojo odontologo profe- sinę kvalifikaciją 2. Internatūros pažy- mėjimas (gydytojo odontologo profe- sinė kvalifikacija)	Gydytojas odontologas	1.5.2004
Luxembourg	Diplôme d'Etat de doc- teur en médecine den- taire	Jury d'examen d'Etat		Médecin-dentiste	28.1.1980
Magyarország	Okleveles fogorvos doktor oklevél (doctor medicinae dentariae, dr. med. dent)	Egyetem		Fogorvos	1.5.2004
Malta	Lawrja fil- Kirurġija Dentali	Universita` ta Malta		Kirurgu Dentali	1.5.2004
Nederland	Universitair getuigs- chrift van een met goed gevolg afgelegd tan- dartsamenamen	Faculteit Tandheelkun- de		Tandarts	28.1.1980
Österreich	Bescheid über die Ver- leihung des akademi- schen Grades ‚Doktor der Zahnheilkunde‘	— Medizinische Uni- versität — Medizinische Fakul- tät der Universität		Zahnarzt	1.1.1994
Polska	Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku lekarsko-den- tystycznym lekarskim z tytułem ‚lekarz den- tysta‘	Szkoły wyższe	Świadectwo złożenia Lekarsko – Dentystycz- nego Egzaminu Państ- wowego ⁽¹⁾ ⁽³⁾ /Świa- dectwo złożenia Lekarsko-Dentystycz- nego Egzaminu Końco- wego ⁽²⁾ ⁽³⁾	Lekarz dentysta	1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Portugal	— Carta de curso de licenciatura em medicina dentária — Mestrado integrado em medicina dentária	— Faculdades — Institutos Superiores		Médico dentista	1.1.1986 24.3.2006
România	Diplomă de licență de medic dentist Diploma de licență și master ⁽⁴⁾	— Universități — Ministerul Educației Naționale ⁽⁴⁾		Medic dentist Doctor-medic stomatologie ⁽⁵⁾	1.10.2003
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov 'doktor dentalne medicine/doktorica dentalne medicine'	— Univerza	Potrnilo o opravljenem strokovnem izpitu za poklic doktor dentalne medicine/doktorica dentalne medicine	Doktor dentalne medicine/Doktorica dentalne medicine	1.5.2004
Slovensko	DIPLOM zubné lekárstvo doktor zubného lekárstva (MDDr.)	Univerzita		Zubný lekár	1.5.2004
Suomi/Finland	Hammaslääketieteen lisensiaatin tutkinto/Odontologie licentiate-examen	— Helsingin yliopisto/Helsingfors universitet — Oulun yliopisto — Itä-Suomen yliopisto — Turun yliopisto	Sosiaali- ja terveystieteiden ja valvontaviraston päätös käytännön palvelun hyväksymisestä/Beslut av Tillstånd och tillsynsverket för social- och hälsovården om godkännande av praktisk tjänstgöring	Hammaslääkäri/Tandläkare	1.1.1994
Sverige	Tandläkarexamen	Universitet eller högskola	Bevis om legitimation som tandläkare, utfärdat av Socialstyrelsen	Tandläkare	1.1.1994
United Kingdom	— Bachelor of Dental Surgery (BDS or B.Ch.D.) — Licentiate in Dental Surgery	— Universities — Royal Colleges		— Dentist — Dental practitioner — Dental surgeon	28.1.1980

⁽¹⁾ Do roku 2012.⁽²⁾ Od roku 2013.⁽³⁾ Do 1. októbra 2016 by doklad o formálnej kvalifikácii mal byť doplnený osvedčením o absolvovaní postgraduálnej stáže (staż podyplomowy).⁽⁴⁾ Od 1. októbra 2011.⁽⁵⁾ Od 1. septembra 2017.

5.3.3. Doklady o formálnej kvalifikácii špecializovaných zubných lekárov

Chirurgia ústnej dutiny			
Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien			
България	Свидетелство за призната специалност по 'Орална хирургия'	Факултет по дентална медицина към Медицински университет	1.1.2007
Česká republika	Diplom o specializaci (v oboru orální a maxilofaciální chirurgie)	1. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví 2. Ministerstvo zdravotnictví	19.7.2007
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som specialtandlæge i tand-, mund- og kæbekirurgi	Sundhedsstyrelsen Styrelsen for Patientsikkerhed	28.1.1980
Deutschland	Fachzahnärztliche Anerkennung für Oralchirurgie/Mund- chirurgie	Landeszahnärztekammer	28.1.1980
Eesti			
Ελλάς	Τίτλος Οδοντιατρικής ειδικότητας της Γναθοχειρουργικής (up to 31.12.2002)	— Περιφέρεια — Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση — Νομαρχία	1.1.2003
España			
France	Diplôme d'études spécialisées de chirurgie orale	Universités	31.3.2011
Hrvatska			
Ireland	Certificate of specialist dentist in oral surgery	Competent authority recognised for this purpose by the competent minister	28.1.1980
Italia	Diploma di specialista in Chirurgia Orale	Università	21.5.2005
Κύπρος	Πιστοποιητικό Αναγνώρισης του Ειδικού Οδοντιάτρου στην Στοματική Χειρουργική	Οδοντιατρικό Συμβούλιο	1.5.2004
Latvija			

Chirurgia ústnej dutiny			
Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Lietuva	1. Rezidentūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą burnos chirurgo profesinę kvalifikaciją 2. Rezidentūros pažymėjimas (burnos chirurgo profesinė kvalifikacija)	Universitetas	1.5.2004
Luxembourg			
Magyarország	Dento-alveoláris sebészet szakorvosa bizonyítvány	Nemzeti Vizsgabizottság	1.5.2004
Malta	Ċertifikat ta' speċjalista dentali fil-Kirurgija tal-halq	Kumitat ta' Approvazzjoni dwar Speċjalisti	1.5.2004
Nederland	Bewijs van inschrijving als kaakchirurg in het Specialistenregister	Registratiecommissie Tandheelkundige Specialismen (RTS) van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde	28.1.1980
Österreich			
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie chirurgii stomatologicznej	Centrum Egzaminów Medycznych	1.5.2004
Portugal	Título de Especialista em Cirurgia Oral	Ordem dos Médicos Dentistas (OMD)	4.6.2008
România	Certificatul de specialist în Chirurgie dento-alveolară	Ministerul Sănătății	17.12.2008
Slovenija	Potrđilo o opravljenem specialističnem izpitu iz oralne kirurgije	1. Ministrstvo za zdravje 2. Zdravniška zbornica Slovenije	1.5.2004
Slovensko	Diplom o špecializácii v špecializačnom odbore maxilofaciálna chirurgia	— Slovenská zdravotnícka univerzita — Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	17.12.2008
Suomi/Finland	Erikoishammaslääkäarin tutkinto, suuja leukakirurgia/Specialtandläkarexamen, oral och maxillofacial kirurgi	Yliopisto	1.1.1994
Sverige	Bevis om specialistkompetens i oral kirurgi	Socialstyrelsen	1.1.1994
United Kingdom	Certificate of completion of specialist training in oral surgery	Competent authority recognised for this purpose	28.1.1980

Ortodoncia			
Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	Titre professionnel particulier de dentiste spécialiste en orthodontie/Bijzondere beroepstitel van tandarts specialist in de orthodontie	Ministre de la Santé publique/Minister bevoegd voor Volksgezondheid	27.1.2005
България	Свидетелство за призната специалност по „Ортодонтия“	Факултет по дентална медицина към Медицински университет	1.1.2007
Česká republika	Diplom o specializaci (v oboru ortodontie)	1. Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví 2. Ministerstvo zdravotnictví	19.7.2007
Danmark	Bevis for tilladelse til at betegne sig som specialtandlæge i ortodonti	Sundhedsstyrelsen Styrelsen for Patientsikkerhed	28.1.1980
Deutschland	Fachzahnärztliche Anerkennung für Kieferorthopädie	Landeszahnärztekammer	28.1.1980
Eesti	Residentuuri lõputunnistus ortodontia erialal Ortodontia residentuuri lõpetamist tõendav tunnistus	Tartu Ülikool	1.5.2004
Ελλάς	Τίτλος Οδοντιατρικής ειδικότητας της Ορθοδοντικής	— Περιφέρεια — Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση — Νομαρχία	1.1.1981
España			
France	Titre de spécialiste en orthodontie	Conseil National de l'Ordre des chirurgiens dentistes	28.1.1980
Hrvatska			
Ireland	Certificate of specialist dentist in orthodontics	Competent authority recognised for this purpose by the competent minister	28.1.1980
Italia	Diploma di specialista in Ortognatodonzia	Università	21.5.2005
Κύπρος	Πιστοποιητικό Αναγνώρισης του Ειδικού Οδοντίατρου στην Ορθοδοντική	Οδοντιατρικό Συμβούλιο	1.5.2004
Latvija	„Sertifikāts”– kompetentas iestādes izsniegts dokuments, kas apliecina, ka persona ir nokārtojusi sertifikācijas eksāmenu ortodontijā	Latvijas Ārstu biedrība	1.5.2004

Ortodoncia			
Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Lietuva	1. Rezidentūros pažymėjimas, nurodantis suteiktą gydytojo ortodonto profesinę kvalifikaciją 2. Rezidentūros pažymėjimas (gydytojo ortodonto profesinė kvalifikacija)	Universitetas	1.5.2004
Luxembourg			
Magyarország	Fogszabályozás szakorvosa bizonyítvány	Nemzeti Vizsgabizottság	1.5.2004
Malta	Ċertifikat ta' speċjalista dentali fl-Ortodonzja	Kumitat ta' Approvazzjoni dwar Speċjalisti	1.5.2004
Nederland	Bewijs van inschrijving als orthodontist in het Specialistenregister	Registratiecommissie Tandheelkundige Specialismen (RTS) van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde	28.1.1980
Österreich			
Polska	Dyplom uzyskania tytułu specjalisty w dziedzinie ortodoncji	Centrum Egzaminów Medycznych	1.5.2004
Portugal	Título de Especialista em Ortodontia	Ordem dos Médicos Dentistas (OMD)	4.6.2008
România	Certificatul de specialist în Ortodonție și Ortopedie dento-facială	Ministerul Sănătății	17.12.2008
Slovenija	Potrđilo o opravljenem specialističnem izpitu iz čeljustne in zobne ortopedije	1. Ministrstvo za zdravje 2. Zdravniška zbornica Slovenije	1.5.2004
Slovensko	Diplom o špecializácii v špecializačnom odbore čelústná ortopédia	Slovenská zdravotnícka univerzita	17.12.2008
Suomi/Finland	Erikoishammaslääkärin tutkinto, hampaiston oikomishoito/Specialtand-läkarexamen, tandreglering	Yliopisto	1.1.1994
Sverige	Bevis om specialistkompetens i ortodonti	Socialstyrelsen	1.1.1994
United Kingdom	Certificate of Completion of specialist training in orthodontics	Competent authority recognised for this purpose	28. 1. 1980.“

4. Bod 5.4.2 sa nahrádza takto:

„5.4.2. Doklady o formálnej kvalifikácii veterinárnych chirurgov

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	Diploma van dierenarts/Diplôme de docteur en médecine vétérinaire	— De universiteiten/Les universités — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française		21.12.1980
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен магистър по специалност Ветеринарна медицина с професионална квалификация Ветеринарен лекар	— Лесотехнически университет София Факултет Ветеринарна медицина — Тракийски университет Стара Загора, Ветеринарно-медицински факултет		1.1.2007
Česká republika	— Diplom o ukončení studia ve studijním programu veterinární lékařství (doktor veterinární medicíny, MVDr.) — Diplom o ukončení studia ve studijním programu veterinární hygiena a ekologie (doktor veterinární medicíny, MVDr.)	Veterinární fakulta univerzity v České republice		1.5.2004
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i veterinærmedicin (cand.med. vet.)	Københavns Universitet		21.12.1980
Deutschland	— Zeugnis über das Ergebnis des Dritten Abschnitts der Tierärztlichen Prüfung und das Gesamtergebnis der Tierärztlichen Prüfung — Zeugnis über das Ergebnis der Tierärztlichen Prüfung und das Gesamtergebnis der Tierärztlichen Prüfung	Der Vorsitzende des Prüfungsausschusses für die Tierärztliche Prüfung einer Universität oder Hochschule		21.12.1980 1.1.2006
Eesti	Diplom: täitnud veterinaarmeditsiini õppekava Loomaarstikraad Degree in Veterinary Medicine (DVM)	Eesti Põllumajandusülikool Eesti Maaülikool		1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Ελλάς	Πτυχίο Κτηνιατρικής	1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης 2. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας		1.1.1981
España	Título de Licenciado en Veterinaria	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una Universidad		1.1.1986
	Título de Graduado/a en Veterinaria	— El rector de una Universidad		1.1.1986
France	Diplôme d'Etat de docteur vétérinaire	— L'Institut d'enseignement supérieur et de recherche en alimentation, santé animale, sciences agronomiques et de l'environnement (Vet Agro Sup); — L'Ecole nationale vétérinaire, agroalimentaire et de l'alimentation, Nantes-Atlantique (ONIRIS); — L'Ecole nationale vétérinaire d'Alfort; — L'Ecole nationale vétérinaire de Toulouse.		21.12.1980
Hrvatska	Diploma „doktor veterinarske medicine/doktorica veterinarske medicine“	Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu		1.7.2013
Ireland	— Diploma of Bachelor in/of Veterinary Medicine (MVB) — Diploma of Membership of the Royal College of Veterinary Surgeons (MRCVS)			21.12.1980
Italia	Diploma di laurea in medicina veterinaria	Università	Diploma di abilitazione all'esercizio della medicina veterinaria	1.1.1985
Κύπρος	Πιστοποιητικό Εγγραφής Κτηνιάτρου	Κτηνιατρικό Συμβούλιο		1.5.2004
Latvija	Veterinārārsta diploms	Latvijas Lauksaimniecības Universitāte		1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas (veterinarijos gydytojo (DVM))	1. Lietuvos Veterinarijos Akademia		1.5.2004
	2. Magistro diplomas (veterinarinės medicinos magistro kvalifikacinis laipsnis ir veterinarijos gydytojo profesinė kvalifikacija)	2. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas		
Luxembourg	Diplôme d'Etat de docteur en médecine vétérinaire	Jury d'examen d'Etat		21.12.1980
Magyarország	Okleveles állatorvos doktor oklevél (dr. vet)	Felsőoktatási intézmény		1.5.2004
Malta	Liċenzja ta' Kirurgu Veterinarju	Kunsill tal-Kirurgi Veterinarji		1.5.2004
Nederland	Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd diergeneeskundig/veeartsenijkundig examen			21.12.1980
Österreich	— Diplom-Tierarzt — Magister medicinae veterinariae	Universität		1.1.1994
Polska	Dyplom lekarza weterynarii	1. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie 2. Akademia Rolnicza we Wrocławiu ⁽¹⁾ 3. Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu ⁽²⁾ 4. Akademia Rolnicza w Lublinie ⁽³⁾ 5. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie ⁽⁴⁾ 6. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie 7. Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu ⁽⁶⁾ 8. Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie oraz Uniwersytet Jagielloński w Krakowie ⁽⁷⁾		1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Portugal	— Carta de curso de licenciatura em medicina veterinária — Carta de mestrado integrado em medicina veterinária	Universidade		1.1.1986
România	Diplomă de licență de doctor medic veterinar	Universități Ministerul Educatiei Nationale ⁽⁵⁾		1.1.2007
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov ‚doktor veterinarske medicine/doktorica veterinarske medicine‘	Univerza	Spričevalo o opravljenem državnem izpitu s področja veterinarstva	1.5.2004
Slovensko	Vysokoškolský diplom o udelení akademického titulu ‚doktor veterinárskeho lekárstva‘ (MVDr.)	Univerzita		1.5.2004
Suomi/Finland	Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto/Veterinärmedicine licentiatexamen	Yliopisto		1.1.1994
Sverige	Veterinärexamen	Sveriges Lantbruksuniversitet		1.1.1994
United Kingdom	1. Bachelor of Veterinary Science (BVSc) 2. Bachelor of Veterinary Science (BVSc) 3. Bachelor of Veterinary Medicine (Vet MB) 4. Bachelor of Veterinary Medicine and Surgery (BVM&S) 5. Bachelor of Veterinary Medicine and Surgery (BVMS) 6. Bachelor of Veterinary Medicine (BvetMed) 7. Bachelor of Veterinary Medicine and Bachelor of Veterinary Surgery (B.V.M., B.V.S.)	1. University of Bristol 2. University of Liverpool 3. University of Cambridge 4. University of Edinburgh 5. University of Glasgow 6. University of London 7. University of Nottingham		21.12.1980

⁽¹⁾ Platné do 22. novembra 2006.⁽²⁾ Od 23. novembra 2006.⁽³⁾ Platné do 10. apríla 2008.⁽⁴⁾ Od 11. apríla 2008.⁽⁵⁾ Od 10. januára 2011.⁽⁶⁾ Od 1. októbra 2011.⁽⁷⁾ Od 1. októbra 2012.“

„5.5.2. Doklady o formálnej kvalifikácii pôrodných asistentiek

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	Diploma van vroedvrouw/Di- plôme d'accoucheuse	— De erkende opleidingsinsti- tuten/Les établissements d'enseignement — De bevoegde Examencom- missie van de Vlaamse Ge- meenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté françai- se	Vroedvrouw/ Accoucheuse	23.1.1983
България	Диплома за висше образование на образователно-квалифика- ционна степен „Бакалавър“ с про- фесионална квалификация „Акушерка“	Университет	Акушерка	1.1.2007
Česká republika	1. Diplom o ukončení studia ve studijním programu ošetřo- vatelství ve studijním oboru porodní asistentka (bakalář, Bc.) 2. Diplom o ukončení studia ve studijním programu porodní asistence ve studijním oboru porodní asistentka (bakalář, Bc.) 3. Diplom o ukončení studia ve studijním oboru diplomo- vaná porodní asistentka (di- plomovaný specialista, DiS.)	1. Vysoká škola zřízená nebo uznaná státem 2. Vysoká škola zřízená nebo uznaná státem 3. Vyšší odborná škola zřízená nebo uznaná státem	Porodní asistentka/porodní asi- stent	1.5.2004
Danmark	Bevis for uddannelsen til pro- fessionsbachelor i jordemoder- kundskab	Professionshøjskole	Jordemoder	23.1.1983
Deutschland	Zeugnis über die staatliche Prü- fung für Hebammen und Ent- bindungspfleger	Staatlicher Prüfungsausschuss	— Hebamme — Entbindungspfleger	23.1.1983
Eesti	Diplom ämmaemanda erialal Ämmaemanda diplom	— Tallinna Meditsiinikool — Tartu Meditsiinikool — Tallinna Tervishoiu Kõrg- kool — Tartu Tervishoiu Kõrgkool	Ämmaemand	1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Ελλάς	1. Πτυχίο Τμήματος Μαιευτικής Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) 2. Πτυχίο του Τμήματος Μαιών της Ανωτέρας Σχολής Στελεχών Υγείας και Κοινων. Πρόνοιας (ΚΑΤΕΕ) 3. Πτυχίο Μαίας Ανωτέρας Σχολής Μαιών	1. Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) 2. ΚΑΤΕΕ Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων 3. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας	— Μαία — Μαιευτής	23.1.1983
España	— Título de matrona — Título de asistente obstétrico (matrona) — Título de enfermería obstétrica-ginecológica	Ministerio de Educación y Cultura	— Matrona — Asistente obstétrico	1.1.1986
France	Diplôme de sage-femme	L'Etat	Sage-femme	23.1.1983
Hrvatska	Svjedodžba 'prvostupnik (baccalaureus) primaljstva/sveučilišna prvostupnica (baccalaurea) primaljstva'	— Medicinski fakulteti sveučilišta u Republici Hrvatskoj — Sveučilišta u Republici Hrvatskoj — Veleučilišta i visoke škole u Republici Hrvatskoj	Prvostupnik (baccalaureus) Primaljstva/Prvostupnica (baccalaurea) primaljstva	1.7.2013
Ireland	1. Certificate in Midwifery ⁽¹⁾ 2. B.Sc. in Midwifery approved by the NMBI ⁽²⁾ 3. Higher/Post-graduate Diploma in Midwifery approved by the NMBI ⁽²⁾	1. An Bórd Altranais (The Nursing Board) [up to 1 October 2012]; Bórd Altranais agus Cnáimhseachais na hÉireann (The Nursing and Midwifery Board of Ireland, NMBI) [from 2 October 2012]. 2. A third-level Institution delivering a Midwifery education programme approved by the NMBI 3. Third-level Institution delivering Higher/Post-graduate Diploma in Midwifery approved by the NMBI	Registered Midwife (RM)	23.1.1983
Italia	1. Diploma d'ostetrica ⁽⁴⁾ 2. Laurea in ostetricia ⁽⁵⁾	1. Scuole riconosciute dallo Stato ⁽⁴⁾ 2. Università ⁽⁵⁾	Ostetrica ⁽⁴⁾	23.1.1983

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Kýpros	Δίπλωμα στο μεταβασικό πρόγραμμα Μαιευτικής	Νοσηλευτική Σχολή	Εγγεγραμμένη Μαία	1.5.2004
Latvija	Diploms par vecmātes kvalifikācijas iegūšanu	Māsu skolas	Vecmāte	1.5.2004
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją, ir profesinės kvalifikacijos pažymėjimas, nurodantis suteiktą akušerio profesinę kvalifikaciją — Pažymėjimas, liudijantis akušerio profesinę praktiką 2. Aukštojo mokslo diplomas (neuniversitetinės studijos), nurodantis suteiktą bendrosios praktikos slaugytojo profesinę kvalifikaciją, ir profesinės kvalifikacijos pažymėjimas, nurodantis suteiktą akušerio profesinę kvalifikaciją — Pažymėjimas, liudijantis akušerio profesinę praktiką 3. Aukštojo mokslo diplomas (neuniversitetinės studijos), nurodantis suteiktą akušerio profesinę kvalifikaciją 4. Bakalauro diplomas (slaugos bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos augytojo profesinė kvalifikacija) Ir Profesinės kvalifikacijos pažymėjimas (akušerio profesinė kvalifikacija) 5. Profesinio bakalauro diplomas (slaugos profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir bendrosios praktikos slaugytojo profesinė kvalifikacija) Ir Profesinės kvalifikacijos pažymėjimas (akušerio profesinė kvalifikacija) 6. Profesinio bakalauro diplomas (akušerijos profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis ir akušerio profesinė kvalifikacija)	1. Universitetas 2. Kolegija 3. Kolegija 4. Universitetas 5. Kolegija 6. Kolegija	Akušeris	1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Luxembourg	Diplôme de sage-femme	Ministère de l'éducation nationale, de la formation professionnelle et des sports	Sage-femme	23.1.1983
Magyarország	1. Szülészni bizonyítvány 2. Szülészni oklevél	1. Iskola/főiskola 2. Felsőoktatási intézmény	Szülészni	1.5.2004
Malta	Lawrja jew diploma fl- Istudji tal-Qwiebel	Universita' ta' Malta	Qabla	1.5.2004
Nederland	Diploma van verloskundige	Door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport erkende opleidings-instellingen	Verloskundige	23.1.1983
Österreich	1. Hebammen-Diplom 2. Diplom über den Abschluss des Fachhochschul-Bachelorstudiengangs ‚Hebamme‘	1. — Hebammenakademie — Bundeshebammenlehranstalt 2. Fachhochschulrat	Hebamme	1.1.1994
Polska	— Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku położnictwo z tytułem ‚magister położnictwa‘ — Dyplom ukończenia studiów wyższych zawodowych na kierunku/ specjalności położnictwo z tytułem ‚licencjat położnictwa‘	Instytucja prowadząca kształcenie na poziomie wyższym uznana przez właściwe władze (Higher education institution recognised by the competent authorities)	Położna	1.5.2004
Portugal	1. Diploma de enfermeiro especialista em enfermagem de saúde materna e obstétrica 2. Diploma/carta de curso de estudos superiores especializados em enfermagem de saúde materna e obstétrica 3. Diploma (do curso de pós-licenciatura) de especialização em enfermagem de saúde materna e obstétrica	1. Ecolas de Enfermagem 2. Escolas Superiores de Enfermagem 3. — Escolas Superiores de Enfermagem — Escolas Superiores de Saúde	Enfermeiro especialista em enfermagem de saúde materna e obstétrica	1.1.1986
România	Diplomă de licență de moașă	Universități	Moașă	1.1.2007
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naslov ‚diplomirana babica/diplomirani babičar‘	1. Univerza 2. Visoka strokovna šola	diplomirana babica/diplomirani babičar	1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Profesijný titul	Referenčný dátum
Slovensko	1. DIPLOM pôrodná asistencia „bakalár“ (Bc.) 2. DIPLOM diplomovaná pôrodná asistentka	1. Vysoká škola/Univerzita 2. Stredná zdravotnícka škola	Pôrodná asistentka	1.5.2004
Suomi/Finland	1. Kätilön tutkinto/barnmorskeexamen 2. Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto, kätilö (AMK)/yrkeshögskoleexamen inom hälsovård och det sociala området, barnmorska (YH)	1. Terveystieteiden tutkimuskeskus/hälsöförhållningsanstalt 2. Ammattikorkeakoulut/Yrkeshögskolor	Kätilö/Barnmorska	1.1.1994
Sverige	Barnmorskeexamen	Universitet eller högskola	Barnmorska	1.1.1994
United Kingdom	A qualification approved by the Nursing and Midwifery Council or its predecessor bodies as attesting to the completion of training as required for midwives by Article 40 and the standard of proficiency as required for registration as a Registered Midwife in its register ⁽³⁾	Education institution approved by the Nursing and Midwifery Council or its predecessor bodies	Registered Midwife	23.1.1983

⁽¹⁾ Tento doklad o formálnej kvalifikácii oprávňuje držiteľa na automatické uznanie, ak je vydaný štátnym príslušníkom členských štátov, ktorí kvalifikáciu získali v Írsku.

⁽²⁾ Tieto informácie o doklade o kvalifikácii boli zahrnuté s cieľom zabezpečiť, aby absolventi, ktorí študovali v Írsku, mali nárok na automatické uznanie bez potreby skutočnej registrácie v Írsku, pričom takáto registrácia nie je súčasťou procesu získavania kvalifikácie.

⁽³⁾ Tieto informácie o doklade o kvalifikácii boli zahrnuté s cieľom zabezpečiť, aby absolventi, ktorí študovali v Spojenom kráľovstve, mali nárok na automatické uznanie kvalifikácie bez potreby skutočnej registrácie, pričom takáto registrácia nie je súčasťou procesu získavania kvalifikácie.

⁽⁴⁾ Platné do roku 2001.

⁽⁵⁾ Od roku 2001/2002.“

6. Bod 5.6.2 sa nahrádza takto:

„5.6.2. Doklady o formálnej kvalifikácii farmaceutov

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
België/Belgique/ Belgien	Diploma van apotheker/Diplôme de pharmacien	— De universiteiten/Les universités — De bevoegde Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap/Le Jury compétent d'enseignement de la Communauté française		1.10.1987

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
България	Диплома за висше образование на образователно-квалификационна степен „Магистър“ по „Фармация“ с професионална квалификация „Магистър-фармацевт“	Университет		1.1.2007
Česká republika	Diplom o ukončení studia ve studijním programu farmacie (magistr, Mgr.)	Farmaceutická fakulta univerzity v České republice		1.5.2004
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i farmaci (cand.pharm.) Bevis for kandidatuddannelsen i farmaci (cand.pharm.)	Det Farmaceutiske Fakultet, Københavns Universitet Syddansk Universitet		1.10.1987
Deutschland	Zeugnis über die Staatliche Pharmazeutische Prüfung	Zuständige Behörden		1.10.1987
Eesti	Diplom proviisori õppekava läbimisest Farmaatsiamagister <i>Master of Science in Pharmacy (MSc)</i>	Tartu Ülikool		1.5.2004
Ελλάς	Άδεια άσκησης φαρμακευτικού επαγγέλματος	— Περιφέρεια – Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση		1.10.1987
España	Título de Licenciado en Farmacia Título de Graduado/a en Farmacia	— Ministerio de Educación y Cultura — El rector de una universidad — El rector de una Universidad		1.10.1987 1.1.1986
France	— Diplôme d'Etat de pharmacien — Diplôme d'Etat de docteur en pharmacie	Universités		1.10.1987
Hrvatska	Diploma „magistar farmacije/ magistra farmacije“	— Farmaceutsko-biokemijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu — Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu — Kemijsko-tehnološki fakultet Sveučilišta u Splitu		1.7.2013

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Ireland	1. Certificate of Registered Pharmaceutical Chemist ⁽¹⁾ Certificate of Registration as a Pharmacist ⁽¹⁾ 2. A degree in Pharmacy recognised by the Pharmaceutical Society of Ireland ⁽²⁾	1. Cumann Cógaiseoirí na hEireann (Pharmaceutical Society of Ireland) 2. Universities delivering degrees in pharmacy recognised by the Pharmaceutical Society of Ireland	2. Notification from the Pharmaceutical Society of Ireland that the person named therein is the holder of a qualification appropriate for practicing as a pharmacist	1.10.1987
Italia	Diploma o certificato di abilitazione all'esercizio della professione di farmacista ottenuto in seguito ad un esame di Stato	Università		1.11.1993
Κύπρος	Πιστοποιητικό Εγγραφής Φαρμακοποιού	Συμβούλιο Φαρμακευτικής		1.5.2004
Latvija	Farmaceita diploms	Universitātes tipa augstskola		1.5.2004
Lietuva	1. Aukštojo mokslo diplomas, nurodantis suteiktą vaistininko profesinę kvalifikaciją 2. Magistro diplomas (farmacijos magistro kvalifikacinis laipsnis ir vaistininko profesinę kvalifikaciją)	Universitetas		1.5.2004
Luxembourg	Diplôme d'Etat de pharmacien	Jury d'examen d'Etat + visa du ministre de l'éducation nationale		1.10.1987
Magyarország	Okleveles gyógyszerész oklevél (magister pharmaciae, abbrev: mag. Pharm)	Egyetem		1.5.2004
Malta	Lawrja fil-farmacija	Universita` ta' Malta		1.5.2004
Nederland	Getuigschrift van met goed gevolg afgelegd apothekersexamen	Faculteit Farmacie		1.10.1987
Österreich	Staatliches Apothekerdiplom	Österreichische Apothekerkammer		1.10.1994
Polska	Dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku farmacja z tytułem magistra	1. Akademia Medyczna 2. Uniwersytet Medyczny 3. Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego		1.5.2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný dátum
Portugal	— Licenciatura em Farmácia — Carta de curso de licenciatura em Ciências Farmacêuticas	Instituição de Ensino Superior Universitário		1.10.1987
	Mestrado Integrado em Ciências Farmacêuticas			1.1.2007
România	Diplomă de licență de farmacist Diploma de licență și master ⁽⁵⁾	Universități Ministerul Educației Nationale		1.1.2007
Slovenija	Diploma, s katero se podeljuje strokovni naziv ‚magister farmacije/magistra farmacije‘	Univerza	Potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu za poklic magister farmacije/magistra farmacije	1.5.2004
Slovensko	DIPLOM farmácia magister (Mgr.)	Univerzita		1.5.2004
Suomi/Finland	Proviisorin tutkinto/Provisorexamen	Yliopisto		1.10.1994
Sverige	Apotekarexamen	Universitet och högskolor		1.10.1994
United Kingdom	1. Certificate of Registered Pharmacist ⁽³⁾ 2. A degree in pharmacy approved by either the General Pharmaceutical Council (formerly Royal Pharmaceutical Society of Great Britain) or the Pharmaceutical Society of Northern Ireland ⁽⁴⁾	Universities delivering pharmacy degrees approved by the General Pharmaceutical Council (formerly Royal Pharmaceutical Society of Great Britain) or the Pharmaceutical Society of Northern Ireland	Notification from the General Pharmaceutical Council or Pharmaceutical Society of Northern Ireland confirming successful completion of the approved pharmacy degree, 12 months practical training and a pass of the registration assessment.	1.10.1987

⁽¹⁾ Tento doklad o formálnej kvalifikácii oprávňuje držiteľa na automatické uznanie, ak je vydaný štátnym príslušníkom členských štátov, ktorí kvalifikáciu získali v Írsku.

⁽²⁾ Tieto informácie o doklade o kvalifikácii boli zahrnuté s cieľom zabezpečiť, aby absolventi, ktorí študovali v Írsku, mali nárok na automatické uznanie bez potreby skutočnej registrácie v Írsku. V takýchto prípadoch slúži doplňujúce osvedčenie ako potvrdenie o splnení všetkých kvalifikačných požiadaviek.

⁽³⁾ Tento doklad o formálnej kvalifikácii oprávňuje držiteľa na automatické uznanie kvalifikácie, ak je vydaný štátnym príslušníkom členských štátov, ktorí kvalifikáciu získali v Spojenom kráľovstve.

⁽⁴⁾ Tieto informácie o doklade o kvalifikácii boli zahrnuté s cieľom zabezpečiť, aby absolventi, ktorí študovali v Spojenom kráľovstve, mali nárok na automatické uznanie kvalifikácie bez potreby skutočnej registrácie. V takýchto prípadoch slúži doplňujúce osvedčenie ako potvrdenie o splnení všetkých kvalifikačných požiadaviek.

⁽⁵⁾ Od 10. januára 2011.“

7. Bod 5.7.1 sa nahrádza takto:

„5.7.1. Doklady o formálnej kvalifikácii architektov uznanej podľa článku 46

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
België/Belgique/ Belgien	1. Architect/Architecte	1. Nationale hogescholen voor architectuur/Ecoles nationales supérieures d'architecture	Certificat de stage délivré par l'Ordre des Architectes/Stage-getuigsschrift afgeleverd door de Orde van Architecten	1988/1989
	2. Architect/Architecte	2. Hogere-architectuur-instituten/Instituts supérieurs d'architecture		
	3. Architect/Architecte	3. Provinciaal Hoger Instituut voor Architectuur te Hasselt/Ecole provinciale supérieure d'architecture de Hasselt		
	4. Architect/Architecte	4. Koninklijke Academies voor Schone Kunsten/Académies royales des Beaux-Arts		
	5. Architect/Architecte	5. Sint-Lucasscholen/Ecoles Saint-Luc		
	6. Burgerlijke ingenieur-architect/Ingénieur Civil Architecte	6. — Faculteiten Toegepaste Wetenschappen van de Universiteiten/Facultés des sciences appliquées des universités — ‚Faculté Polytechnique‘ van Mons		
	7. Burgerlijk Ingenieur- Architect (Ir. Arch.)	7. K.U. Leuven, faculteit ingenieurswetenschappen		2004/2005
	8. Burgerlijk Ingenieur- Architect (Ir. Arch.)	8. Vrije Universiteit Brussel, faculteit ingenieurswetenschappen		2004/2005
	9. Master Ingénieur Civil Architecte, à finalité spécialisée	9. Faculté Polytechnique de Mons		2008/2009
България	Магистър-Специалност архитектура	— Университет по архитектура, строителство и геодезия – София, Архитектурен факултет	Свидетелство, издадено от компетентната Камара на архитектите, удостоверяващо изпълнението на предпоставките, необходими за регистрация като архитект с пълна проектантска правоспособност в регистъра на архитектите	2010/2011
		— Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“, Варна, Архитектурен факултет		2007/2008
		— Висше строително училище „Любен Каравелов“, Архитектурен факултет		2009/2010

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
Česká republika	Architektura a urbanismus	— Fakulta architektury, České vysoké učení technické (ČVUT) v Praze — Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury	Osvědčení o splnění kvalifikačních požadavků pro samostatný výkon profese architekta vydané Českou komorou architektů	2007/2008
	Inženýr architekt (Ing.Arch.)	— Technická univerzita v Liberci, Fakulta umění a architektury		
	Magistr umění v oboru architektura (MgA.)	— Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze		
	Magistr umění v oboru Architektonická tvorba, MgA	— Akademie výtvarných umění v Praze		2007/2008
Danmark	Bevis for kandidatuddannelsen i arkitektur (cand.arch.)	— Kunstakademiets Arkitektskole i København — Arkitektskolen i Århus		1988/1989
Deutschland	Diplom-Ingenieur,	— Universitäten (Architektur/Hochbau)	Bescheinigung einer zuständigen Architektenkammer über die Erfüllung der Qualifikationsvoraussetzungen im Hinblick auf eine Eintragung in die Architektenliste	1988/1989
	Diplom-Ingenieur Univ.	— Technische Hochschulen (Architektur/Hochbau)		
		— Technische Universitäten (Architektur/Hochbau)		
		— Universitäten-Gesamthochschulen (Architektur/Hochbau)		
		— Hochschulen für bildende Künste		
		— Hochschulen für Künste		
	Diplom-Ingenieur, Diplom-Ingenieur FH	— Fachhochschulen (Architektur/Hochbau)		2003/2004
		— Universitäten-Gesamthochschulen (Architektur/Hochbau) bei entsprechenden Fachhochschulstudiengängen		
	Master of Arts – M.A.	— Hochschule Bremen — University of applied Sciences, Fakultät Architektur, Bau und Umwelt — School of Architecture Bremen		
		— Fachhochschule Münster (University of Applied Sciences) – Muenster School of Architecture		2000/2001
		— Georg-Simon-Ohm-Hochschule Nürnberg Fakultät Architektur		2005/2006
		— Hochschule Anhalt (University of Applied Sciences) Fachbereich Architektur, Facility Management und Geoinformation		2010/2011

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Hochschule Regensburg (University of Applied Sciences), Fakultät für Architektur — Technische Universität München, Fakultät für Architektur — Hochschule Lausitz, Studiengang Architektur, Fakultät für Bauen ,seit Juli 2013: Brandenburgische Technische Universität Cottbus-Senftenberg‘ — Fachhochschule Lübeck, University of Applied Sciences, Fachbereich Bauwesen — Fachhochschule für Technik und Wirtschaft Dresden, Fakultät Bauingenieurwesen/Architektur — Fachhochschule Erfurt/University of Applied Sciences — Hochschule Augsburg/Augsburg University of Applied Sciences — Hochschule Koblenz, Fachbereich Bauwesen — Hochschule München/Fakultät für Architektur — Hochschule für Technik Stuttgart, Fakultät Architektur und Gestaltung — SRH Hochschule Heidelberg — Staatliche Akademie der Bildenden Künste Stuttgart, Fachbereich Architektur — Hochschule Konstanz Technik, Wirtschaft und Gestaltung (HTWG)		2007/2008 2009/2010 2009/2010 2004/2005 2005/2006 2006/2007 2005/2006 2004/2005 2005/2006 2005/2006 2013/2014 2006/2007 2014/2015
	Master of Arts (in Kombination mit einem Bachelorabschluss in Architektur)	Hochschule Trier Fachbereich Gestaltung – Fachrichtung Architektur		2007/2008
	Master of Engineering (in Kombination mit einem Bachelorabschluss in Engineering)	Technische Hochschule Mittelhessen (University of Applied Sciences) Fachbereich Bauwesen		2010/2011
	Bachelor of Arts – B.A.	— Hochschule Anhalt (University of Applied Sciences) Fachbereich Architektur, Facility Management und Geoinformation		2010/2011

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Technische Universität München, Fakultät für Architektur — Alanus Hochschule für Kunst und Gesellschaft, Bonn — Hochschule Konstanz Technik, Wirtschaft und Gestaltung (HTWG)		2009/2010
	Bachelor of Sciences (B.Sc.)	Hochschule Bochum, Fachbereich Architektur		2007/2008
		— Universität Stuttgart, Fakultät 1: Architektur und Stadtplanung		2014/2015
	Master of Science	— Leibniz Universität Hannover, Fakultät für Architektur und Landschaft		2003/2004
		— Fachhochschule Aachen, Fachbereich Architektur		2009/2010
	Master of Science (M.Sc.) in Kombination mit dem Bachelor of Science (B.Sc.)	— Bauhaus-Universität Weimar		2005/2006
		— Bauhaus-Universität Weimar, Fakultät Architektur		2008/2009
		— Bauhaus-Universität Weimar, Fakultät Architektur und Urbanistik		2013/2014
Eesti	Arhitektuurimagister	Eesti Kunstiakadeemia		2006/2007
Ελλάς	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα – Μηχανικού	— Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ), τμήμα αρχιτεκτόνων – μηχανικών — Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), τμήμα αρχιτεκτόνων – μηχανικών της Πολυτεχνικής σχολής — Πανεπιστήμιο Πατρών, τμήμα αρχιτεκτόνων – μηχανικών της Πολυτεχνικής σχολής — Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών — Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών	Βεβαίωση που χορηγεί το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (ΤΕΕ) και η οποία επιτρέπει την άσκηση δραστηριοτήτων στον τομέα της αρχιτεκτονικής	1988/1989
				2003/2004
				1999/2000
				1999/2000
		Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών		2004/2005

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
Espana	Título oficial de arquitecto	Rectores de las universidades enumeradas a continuación:		1988/1989
		— Universidad politécnica de Cataluña, escuelas técnicas superiores de arquitectura de Barcelona o del Vallès		
		— Universidad politécnica de Madrid, escuela técnica superior de arquitectura de Madrid		
		— Escuela de Arquitectura de la Universidad de Las Palmas de Gran Canaria		
		— Universidad politécnica de Valencia, escuela técnica superior de arquitectura de Valencia		
		— Universidad de Sevilla, escuela técnica superior de arquitectura de Sevilla		
		— Universidad de Valladolid, escuela técnica superior de arquitectura de Valladolid		
		— Universidad de Santiago de Compostela, escuela técnica superior de arquitectura de La Coruña		
		— Universidad del País Vasco, escuela técnica superior de arquitectura de San Sebastián		
		— Universidad de Navarra, escuela técnica superior de arquitectura de Pamplona		
		— Universidad de A Coruña		1991/1992
		— Universidad de Granada, Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Granada.		1994/1995
		— Universidad de Alicante, escuela politécnica superior de Alicante		1997/1998
		— Universidad Europea de Madrid		1998/1999
		— Universidad Ramón Llull, escuela técnica superior de arquitectura de La Salle		
		— Universidad politécnica de Cataluña, escuela técnica superior de arquitectura de Barcelona		1999/2000

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Universidad Alfonso X El Sabio, centro politécnico superior de Villanueva de la Cañada — Universidad de Alcalá (Escuela de Arquitectura) — Universidad Internacional de Cataluña, Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad S.E.K. de Segovia, centro de estudios integrados de arquitectura de Segovia — Universidad Camilo José Cela de Madrid — Universidad San Pablo CEU — Universidad CEU Cardenal Herrera, Valencia-Escuela Superior de Enseñanzas Técnicas — Universidad Rovira i Virgili — Universidad de Málaga. Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad de Girona. Escuela Politécnica Superior — Universidad Pontificia de Salamanca — Universidad Francisco de Vitoria — IE Universidad. Escuela Técnica Superior de Estudios Integrados de Arquitectura — IE Universidad, Escuela Técnica Superior de Estudios Integrados de Arquitectura — Universidad de Zaragoza. Escuela de Ingeniería y Arquitectura — Universidad Europea de Madrid — Universitat Internacional de Catalunya — Universidad San Jorge (Zaragoza) — Universidad de Navarra — Universidad de Girona. Escuela Politécnica Superior — Universitat Ramon Llull, la Salle		2000/2001 2001/2002 2002/2003 2005/2006 2006/2007 2009/2010 2008/2009 2009/2010
	Título de Graduado/a en Arquitectura			

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Universidad San Pablo CEU – Madrid — Universitat Politècnica de València — Universidad de A Coruña. Escuela Técnica Superior de Arquitectura de A Coruña — Universidad Rovira i Virgili — Universidad Cardenal Herrera CEU — Universidad Francisco de Vitoria — Universidad de Málaga. Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad de Las Palmas de Gran Canaria. Escuela de Arquitectura — Universidad de Castilla La Mancha. Escuela de Arquitectura — Universidad Camilo José Cela de Madrid — Universidad de Alicante, escuela politécnica superior de Alicante — Universidad de Sevilla, escuela técnica superior de arquitectura de Sevilla — Universitat Politècnica de Catalunya		2010/2011
	Graduado en fundamentos de la arquitectura + Máster en Arquitectura	— Universidad Politécnica de Madrid. Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madrid — Universidad Antonio de Nebrija — Universidad de Zaragoza, Escuela de Ingeniería y Arquitectura — Escuela Técnica Superior de Arquitectura – Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatea — Universidad Europea de Madrid — Universidad Politécnica de Valencia. Escuela Técnica Superior de Arquitectura — Universidad de Alicante, escuela politécnica superior de Alicante		2010/2011 2011/2012 2014/2015

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Universidad de Alcalá de Henares. Escuela Politécnica de Alcalá de Henares — Universidad de A Coruña. Escuela Técnica Superior de Arquitectura de A Coruña — Universidad Cardenal Herrera CEU — Universidad Europea de Valencia — Universidad Europea de Canarias		2015/2016 2016/2017 2013/2014 2012/2013
France	1. Diplôme d'architecte DPLG, y compris dans le cadre de la formation professionnelle continue et de la promotion sociale. 2. Diplôme d'architecte ESA 3. Diplôme d'architecte EN-SAIS 4. Diplôme d'Etat d'architecte (DEA)	1. Le ministre chargé de l'architecture 2. Ecole spéciale d'architecture de Paris 3. Ecole nationale supérieure des arts et industries de Strasbourg, section architecture 4. Ecole Nationale Supérieure d'Architecture et de Paysage de Bordeaux (Ministère chargé de l'architecture et Ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole Nationale Supérieure d'Architecture de Bretagne (Ministère chargé de l'architecture et Ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole nationale supérieure d'architecture de Clermont-Ferrand (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole nationale supérieure d'architecture de Grenoble (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur) Ecole nationale supérieure d'architecture et de paysage de Lille (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)	Habilitation de l'architecte diplômé d'Etat à l'exercice de la maîtrise d'œuvre en son nom propre (HMONP) (Ministère chargé de l'architecture)	1988/1989 2005/2006 2005/2006 2004/2005 2004/2005 2004/2005

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Lyon (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Marne La Vallée (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Marseille (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Montpellier (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Nancy (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Nantes (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Normandie (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris-Belleville (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris-La Villette (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris Malaquais (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Paris Val-de-Seine (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Saint-Etienne (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Strasbourg (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2005/2006
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Toulouse (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Versailles (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2004/2005
	Diplôme d'Etat d'architecte (DEA), dans le cadre de la formation professionnelle continue	Ecole nationale supérieure d'architecture de Lyon (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Marseille (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Montpellier (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Nantes (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007
		Ecole nationale supérieure d'architecture de Strasbourg (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)		2006/2007

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	5. Diplôme d'études de l'école spéciale d'architecture Grade 2 équivalent au diplôme d'Etat d'architecte	5. Ecole spéciale d'architecture (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)	Diplôme d'architecte de l'ESA habilitant à exercer la maîtrise d'œuvre en son nom propre, équivalent à l'habilitation de l'architecte diplômé d'Etat à l'exercice de la maîtrise d'œuvre en son nom propre, reconnu par le Ministère chargé de l'architecture	2006/2007
	6. Diplôme d'architecte INSA de Strasbourg équivalent au diplôme d'Etat d'architecte conférant le grade de master (parcours architecte)	6. Institut national des sciences appliquées de Strasbourg (INSA) (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)	Habilitation de l'architecte de l'INSA à exercer la maîtrise d'œuvre en son nom propre équivalent à l'HMONP, reconnue par le ministère chargé de l'architecture	2005/2006
	Diplôme d'architecte INSA de Strasbourg équivalent au diplôme d'Etat d'architecte conférant le grade de master (parcours d'architecte pour ingénieur)	Institut national des sciences appliquées de Strasbourg (INSA) (Ministère chargé de l'architecture et ministère chargé de l'enseignement supérieur)	Habilitation de l'architecte de l'INSA à exercer la maîtrise d'œuvre en son nom propre équivalent à l'HMONP, délivrée par le ministère chargé de l'architecture	2005/2006
Hrvatska	Magistar/Magistrice inženjer/inženjerka arhitekture i urbanizma	Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet	Diploma; Dopunska isprava o studiju; Potvrda HKA da podnositelj zahtjeva ispunjava kvalifikacijske uvjete	2005/2006
	Magistar/magistra inženjer/inženjerka arhitekture	Sveučilišteu Splitu – Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije	Potvrda Hrvatske komore arhitekata da podnositelj zahtjeva zadovoljava uvjete za upis u komoru.	2016/2017
Ireland	1. Degree of Bachelor of Architecture (B.Arch. NUI)	1. National University of Ireland to architecture graduates of University College Dublin	Certificate of fulfilment of qualifications requirements for professional recognition as an architect in Ireland issued by the Royal Institute of Architects of Ireland (RIAI)	1988/1989
	2. Degree of Bachelor of Architecture (B.Arch.) (Previously, until 2002 – Degree standard diploma in architecture (Dip. Arch))	2. Dublin Institute of Technology, Bolton Street, Dublin (College of Technology, Bolton Street, Dublin)		
	3. Certificate of associateship (ARIAI)	3. Royal Institute of Architects of Ireland		
	4. Certificate of membership (MRIA)	4. Royal Institute of Architects of Ireland		
	5. Degree of Bachelor of Architecture (Honours) (B.Arch. (Hons) UL)	5. University of Limerick		2005/2006
	6. Degree of Bachelor of Architecture (Honours) (B.Arch. (Hons) WIT)	6. Waterford Institute of Technology		2005/2006

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
Italia ⁽¹⁾	Laurea in architettura	— Università di Camerino	Diploma di abilitazione all'esercizio indipendente della professione che viene rilasciato dal ministero della Pubblica istruzione (ora Ministero dell'istruzione, dell'università e della ricerca) dopo che il candidato ha sostenuto con esito positivo l'esame di Stato davanti ad una commissione competente	1988/1989
		— Università di Catania – Sede di Siracusa		
		— Università di Chieti		
		— Università di Ferrara		
		— Università di Firenze		
		— Università di Genova		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Università di Napoli II		
		— Università di Palermo		
		— Università di Parma		
		— Università di Reggio Calabria		
		— Università di Roma 'La Sapienza'		
		— Università di Roma III		
		— Università di Trieste		
		— Politecnico di Bari		
		— Politecnico di Milano		
		— Politecnico di Torino		
		— Istituto universitario di architettura di Venezia		
		— Università degli Studi 'Mediterranea' di Reggio Calabria		2000/2001
	Laurea in ingegneria edile – architettura	— Università dell'Aquila		1998/1999
		— Università di Pavia		
		— Università di Roma 'La Sapienza'		
	Laurea specialistica in ingegneria edile – architettura	— Università dell'Aquila		2000/2001
		— Università di Pavia		
		— Università di Roma 'La Sapienza'		
		— Università di Ancona		
		— Università di Basilicata – Potenza		
		— Università di Pisa		
		— Università di Bologna		
		— Università di Catania		

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	Laurea magistrale in ingegneria edile – architettura	— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Università di Roma – Tor Vergata		
		— Università di Trento		
		— Politecnico di Bari		
		— Politecnico di Milano		
		— Università degli studi di Brescia		2001/2002
		— Università degli Studi di Cagliari		
		— Università Politecnica delle Marche		2002/2003
		— Università degli studi della Calabria		2003/2004
		— Università degli studi di Salerno		2005/2006
		— Università dell'Aquila		2004/2005
		— Università di Pavia		
		— Università di Roma „La Sapienza“		
		— Università di Pisa		
		— Università di Bologna		
		— Università di Catania		
		— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Università di Napoli Federico II		
		— Università di Roma – Tor Vergata		
		— Università di Trento		
		— Politecnico di Bari		
		— Politecnico di Milano		
		— Università degli studi di Salerno		2010/2011
		— Università degli studi della Calabria		2004/2005

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Università degli studi di Brescia		2004/2005
		— Università Politecnica delle Marche		2004/2005
		— Università degli Studi di Perugia		2006/2007
		— Università degli Studi di Padova		2008/2009
		— Università degli Studi di Genova		2014/2015
	Laurea specialistica quinquennale in Architettura	— Prima Facoltà di Architettura dell'Università di Roma 'La Sapienza'		1998/1999
		— Università di Ferrara		1999/2000
		— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Politecnico di Milano		
		— Politecnico di Bari		
		— Università di Firenze		2001/2002
	Laurea magistrale quinquennale in Architettura	— Prima Facoltà di Architettura dell'Università di Roma 'La Sapienza'		2004/2005
		— Università di Ferrara		
		— Università di Genova		
		— Università di Palermo		
		— Politecnico di Bari		
		— Università di Firenze		
		— Politecnico di Milano		
	Laurea specialistica in architettura (Progettazione architettonica)	— Università di Roma Tre		2001/2002
		Università degli Studi di Napoli 'Federico II'		2005/2006
	Laurea magistrale in architettura (Progettazione architettonica)	Università di Roma Tre		2004/2005
	Laurea specialistica in Architettura	— Università di Napoli II		2001/2002
		— Politecnico di Milano II		
		— Facoltà di architettura dell'Università degli Studi G. D'Annunzio di Chieti-Pescara		
		— Facoltà di architettura, Pianificazione e Ambiente del Politecnico di Milano		
		— Facoltà di Architettura dell'Università degli studi di Trieste		

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Facoltà di Architettura di Siracusa, Università di Catania — Facoltà di architettura, Università degli Studi di Parma — Facoltà di Architettura, Università di Bologna — Università IUAV di Venezia — Politecnico di Torino — Facoltà di Architettura Valle Giulia, Università degli Studi di Roma ,La Sapienza' — Università degli Studi di Camerino — Università di Napoli Federico II — Università degli Studi ,Mediterranea' di Reggio Calabria — Università degli Studi di Sassari		2002/2003
		— Università degli Studi ,Mediterranea' di Reggio Calabria		2004/2005
	Laurea Specialistica in Architettura (Progettazione Urbanistica)	— Università di Firenze		2005/2006
	Laurea Specialistica in Progettazione dell'Architettura	— Università di Firenze		2005/2006
	Laurea magistrale in Architettura	— Politecnico di Milano II — Università di Napoli II — Università di Napoli Federico II — Facoltà di architettura dell'Università degli Studi G. D'Annunzio di Chieti-Pescara — Facoltà di architettura, Pianificazione e Ambiente del Politecnico di Milano — Università IUAV di Venezia — Facoltà di Architettura, Università di Bologna — Facoltà di Architettura di Siracusa, Università di Catania — Facoltà di architettura, Università degli Studi di Parma — Facoltà di architettura dell'Università degli Studi di Trieste — Università degli Studi di Trieste — Università degli Studi di Camerino		2001/2002
				2004/2005
				2014/2015
				2006/2007

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Università degli Studi di Enna „Kore“		2004/2005
		— Università degli Studi di Firenze		2008/2009
		— Università degli Studi di Cagliari		
		— Università degli Studi di Udine		2009/2010
		— Università degli Studi „Mediterranea“ di Reggio Calabria		
		— Università degli Studi di Sassari		2010/2011
		— Università degli Studi della Basilicata		
		— Università degli Studi di Genova		2014/2015
	Laurea specialistica in architettura -progettazione architettonica e urbana	Facoltà „Ludovico Quaroni“ dell'Università degli Studi „La Sapienza“ di Roma		2000/2001
	Laurea Magistrale in architettura -progettazione architettonica e urbana	Facoltà „Ludovico Quaroni“ dell'Università degli Studi „La Sapienza“ di Roma		2004/2005
	Laurea Specialistica in Architettura (Progettazione Urbana)	Università di Roma Tre		2001/2002
	Laurea Magistrale in Architettura (Progettazione Urbana)	Università di Roma Tre		2004/2005
	Laurea Specialistica in Architettura (Progettazione urbana e territoriale)	Politecnico di Torino		2002/2003
	Laurea Specialistica in architettura (Architettura delle costruzioni)	Politecnico di Milano (Facoltà di Architettura civile)		2001/2002
	Laurea magistrale in architettura (Architettura delle costruzioni)	Politecnico di Milano (Facoltà di Architettura civile)		2004/2005
	Laurea Specialistica Architettura delle Costruzioni	Università degli Studi di Cagliari		2005/2006
	Laurea Specialistica in Architettura (Restauro)	— Facoltà di architettura di Valle Giulia dell'Università degli Studi „La Sapienza“ di Roma		2004/2005
		— Università degli Studi di Roma Tre – Facoltà di Architettura		2001/2002
		— Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2005/2006

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	Laurea Magistrale in Architettura (Restauro)	— Facoltà di architettura di Valle Giulia dell'Università degli Studi 'La Sapienza' di Roma		2004/2005
		— Università degli Studi di Roma Tre – Facoltà di Architettura		2009/2010
		— Università degli Studi di Napoli 'Federico II'		2004/2005
	Laurea Specialista in Architettura (costruzione)	Politecnico di Torino		2002/2003
	Laurea Specialistica in Architettura (Restauro e Valorizzazione)	Politecnico di Torino		2005/2006
	Laurea Specialistica in Architettura (Ambiente e Paesaggio)	Politecnico di Torino		2005/2006
	Laurea Specialistica in Architettura (Nuove Qualità delle Costruzioni e dei Contesti)	Università degli Studi della Campania 'Luigi Vanvitelli' (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2007/2008
	Laurea Magistrale in Architettura e Ingegneria Edile	Università degli Studi della Campania 'Luigi Vanvitelli' (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2009/2010
	Laurea Magistrale in Architettura e Progetto dell'Ambiente Urbano	Università degli Studi della Campania 'Luigi Vanvitelli' (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2009/2010
	Laurea Magistrale in Architettura – Progettazione degli Interni e per l'Autonomia	Università degli Studi della Campania 'Luigi Vanvitelli' (Seconda Università degli Studi di Napoli) ⁽²⁾		2011/2012
	Laurea Magistrale in Architettura – Progettazione architettonica	Università degli Studi di Napoli 'Federico II'		2004/2005
		— Politecnico di Torino		2013/2014
	Laurea Magistrale in Architettura e Città, Valutazione e progetto	Università degli Studi di Napoli 'Federico II'		2004/2005
	Laurea Specialistica in Architettura e Città, Valutazione e progetto	Università degli Studi di Napoli 'Federico II'		2007/2008
	Laurea Magistrale in Architettura – Arredamento e Progetto	Università degli Studi di Napoli 'Federico II'		2008/2009

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	Laurea Magistrale in Architettura Manutenzione e Gestione	Università degli Studi di Napoli „Federico II“		2008/2009
	Laurea Magistrale in Architettura Costruzione Città	Politecnico di Torino		2010/2011
	Laurea Magistrale in Architettura per il Progetto Sostenibile	Politecnico di Torino		2010/2011
	Laurea Magistrale in Architettura per il Restauro e la Valorizzazione del Patrimonio	Politecnico di Torino		2010/2011
	Laurea Magistrale Architettura per la Sostenibilità	Politecnico di Torino		2010/2011
	Laurea Magistrale Architettura per l'Ambiente Costruito	Politecnico di Torino		2010/2011
	Laurea Magistrale in Architettura e Culture del Progetto	Università IUAV di Venezia		2013/2014
	Laurea Magistrale in Architettura e Innovazione	Università IUAV di Venezia		2013/2014
	Laurea Magistrale in Architettura per il Nuovo e l'Antico	Università IUAV di Venezia		2013/2014
	Laurea Magistrale in Architettura – Restauro	Università degli Studi „Mediterranea“ di Reggio Calabria		2013/2014
Κύπρος	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα – Μηχανικού στην αρχιτεκτονική	— Πανεπιστήμιο Κύπρου	Βεβαίωση που εκδίδεται από το Επιστημονικό και Τεχνικό Επιμελητήριο Κύπρου (ΕΤΕΚ) η οποία επιτρέπει την άσκηση δραστηριοτήτων στον τομέα της αρχιτεκτονικής	2005/2006
	Professional Diploma in Architecture	— University of Nicosia		2006/2007
	Δίπλωμα Αρχιτεκτονικής (5 έτη)	— Frederick University, Σχολή Αρχιτεκτονικής, Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Frederick		2008/2009
	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού (5 ετούς φοίτησης)	— Frederick University, Σχολή Αρχιτεκτονικής, Καλών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Frederick		2008/2009
	Δίπλωμα Αρχιτέκτονα Μηχανικού (5 ετούς φοίτησης)	Frederick University, Πολυτεχνική Σχολή, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Frederick		2014/2015
Latvija	Arhitekta diploms	Rīgas Tehniskā universitāte	Latvijas Arhitektu savienības sertificēšanas centra Arhitekta prakses sertifikāts	2007/2008

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
Lietuva	Bakalauro diplomas (Architektūros bakalauras) Magistro diplomas (Architektūros magistras)	— Kauno technologijos universitetas — Vilniaus Gedimino technikos universitetas — Vilniaus dailės akademija — Kauno technologijos universitetas — Vilniaus Gedimino technikos universitetas — Vilniaus dailės akademija	Architekto kvalifikacijos atestatas (Atestuotas architektas)	2007/2008
Magyarország	Okleveles építészmérnök MSc Okleveles építészmérnök Okleveles építészmérnök	— Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem – Építész-mérnöki Kar — Széchenyi István Egyetem, Győr – Műszaki Tudományi Kar — Pécsi Tudományegyetem – Pollack Mihály Műszaki Kar	A területi illetékes építész-kamara hatósági bizonyítványa a szakmagyakorlási jogosult-ságról.	2007/2008 2007/2008 2007/2008
Malta	Degree in Bachelor of Engineering and Architecture (Hons)	Universita' ta' Malta	Warrant b'titlu ta' „Perit“ ma-hrug mill-Bord tal-Warrant	2007/2008
Nederland	1. Het getuigschrift van het met goed gevolg afgelegde doctoraal examen van de studierichting bouwkunde, afstudeerrichting architectuur 2. Het getuigschrift van het met goed gevolg afgelegde doctoraal examen van de studierichting bouwkunde, differentiatie architectuur en urbanistiek 3. Het getuigschrift hoger beroepsonderwijs, op grond van het met goed gevolg afgelegde examen verbonden aan de opleiding van de tweede fase voor beroepen op het terrein van de architectuur, afgegeven door de betrokken examencommissies van respectievelijk:	1. Technische Universiteit te Delft 2. Technische Universiteit te Eindhoven	Verklaring van de Stichting Bureau Architectenregister die bevestigt dat de opleiding voldoet aan de normen van artikel 46. As of 2014/2015: Verklaring van Bureau Architectenregister die bevestigt dat aan de eisen voor de beroepskwalificatie van architect is voldaan	1988/1989 1988/1989

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	— de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten te Amsterdam — de Hogeschool Rotterdam en omstreken te Rotterdam — de Hogeschool Katholieke Leergangen te Tilburg — de Hogeschool voor de Kunsten te Arnhem — de Rijkshogeschool Groningen te Groningen — de Hogeschool Maastricht te Maastricht			
	4. Master of Science in Architecture, Urbanism & Building Sciences variant Architecture	4. Technische Universiteit Delft Faculteit Bouwkunde		2003/2004
	— Master of Science in Architecture, Building and Planning (specialisatie: Architecture)	Technische Universiteit Eindhoven		2002/2003
	Master of Architecture	ArtEZ hogeschool voor de kunsten/ ArtEZ Academie van Bouwkunst		2003/2004
		Amsterdamse Hogeschool van de Kunsten/Academie van Bouwkunst Amsterdam		2003/2004
		Hanze Hogeschool Groningen/Academie van Bouwkunst Groningen		2003/2004
		Hogeschool Rotterdam/Rotterdamse Academie van Bouwkunst		2003/2004
		Fontys Hogeschool voor de Kunsten/ Academie voor Architectuur en Stedenbouw in Tilburg		2003/2004

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
Österreich	1. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	1. Technische Universität Graz (Erzherzog-Johann-Universität Graz)	Bescheinigung des Bundesministers für Wissenschaft, Forschung und Wirtschaft über die Erfüllung der Voraussetzung für die Eintragung in die Architektenkammer/Bescheinigung einer Bezirksverwaltungsbehörde über die Ausbildung oder Befähigung, die zur Ausübung des Baumeistergewerbes (Berechtigung für Hochbauplanung) berechtigt	1998/1999
	2. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	2. Technische Universität Wien		
	3. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	3. Universität Innsbruck (Leopold-Franzens-Universität Innsbruck)		
	4. Magister der Architektur, Magister architecturae, Mag. Arch.	4. Universität für Angewandte Kunst in Wien		
	5. Magister der Architektur, Magister architecturae, Mag. Arch.	5. Akademie der Bildenden Künste in Wien		
	6. Magister der Architektur, Magister architecturae, Mag. Arch.	6. Universität für künstlerische und industrielle Gestaltung in Linz		
	7. Bachelor of Science in Engineering (BSc) (aufgrund eines Bachelorstudiums), Diplom-Ingenieur/in (Dipl.-Ing. oder DI) für technisch-wissenschaftlich Berufe (aufgrund eines Bachelor- und eines Masterstudiums entspricht MSc)	7. Fachhochschule Kärnten		2004/2005
	8. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	8. Universität Innsbruck (Leopold-Franzens-Universität Innsbruck)		2008/2009
	9. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	9. Technische Universität Graz (Erzherzog-Johann-Universität Graz)		2008/2009
	10. Diplom-Ingenieur, Dipl.-Ing.	10. Technische Universität Wien		2006/2007
	11. Master of Architecture (MArch) (aufgrund eines Bachelor- und eines Masterstudiums entspricht MSc)	11. Universität für künstlerische und industrielle Gestaltung Linz		2008/2009
		11. Akademie der bildenden Künste Wien		2008/2009
	12. Masterstudium der Architektur	12. Universität für angewandte Kunst Wien		2011/2012

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	13. BA-Studiengang Bauplanung u. Bauwirtschaft Studienzug Architektur u. MA-Studiengang Architektur	13. Fachhochschule Joanneum Graz		2015/2016
	14. Bachelorstudiengang 'Green Building' und Masterstudiengang 'Architektur – Green Building'	14. Fachhochschule Campus Wien		2016/2017
Polska	magister inżynier architekt (mgr inż. arch.)	— Politechnika Białostocka — Politechnika Gdańska — Politechnika Łódzka — Politechnika Śląska — Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie — Politechnika Warszawska — Politechnika Krakowska — Politechnika Wrocławska — Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego	Zaświadczenie o członkostwie w okręgowej izbie architektów/Zaświadczenie Krajowej Rady Izby Architektów RP potwierdzające posiadanie kwalifikacji do wykonywania zawodu architekta zgodnych z wymaganiami wynikającymi z przepisów prawa Unii Europejskiej osoby nie będącej członkiem Izby	2007/2008
	dplom ukończenia studiów wyższych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera architekta	— Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie — Politechnika Lubelska — Uniwersytet Techniczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy — Politechnika Poznańska — Uniwersytet Zielonogórski		2003/2004 2011/2012 2008/2009 2011/2012 2007/2008 2008/2009
	dplom studiów wyższych potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego magistra inżyniera architekta	Politechnika Świętokrzyska		2012/2013
Portugal	Carta de curso de licenciatura em Arquitectura	— Faculdade de Arquitectura da Universidade técnica de Lisboa — Faculdade de arquitectura da Universidade do Porto — Escola Superior Artística do Porto — Faculdade de Ciências e Tecnologia da Universidade de Coimbra	Certificado de cumprimento dos pré-requisitos de qualificação para inscrição na Ordem dos Arquitectos, emitido pela competente Ordem dos Arquitectos	1988/1989

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— Universidade Lusíada de Lisboa		1986/1987
		— Faculdade de Arquitectura e Artes da Universidade Lusíada de Vila Nova de Famalicão		1993/1994
		— Universidade Lusófona de Humanidades e Tecnologia		1995/1996
		— Instituto Superior Manuel Teixeira Gomes		1997/1998
		— Universidade do Minho		1997/1998
		— Instituto Superior Técnico da Universidade Técnica de Lisboa		1998/1999
		— ISCTE-Instituto Universitário de Lisboa		1998/1999
	Carta de Curso de Licenciatura em Arquitectura e Urbanismo	— Escola Superior Gallaecia		2002/2003
	Para os cursos iniciados a partir do ano académico de 1991/1992	— Faculdade de Arquitectura e Artes da Universidade Lusíada do Porto		1991/1992
	Mestrado integrado em Arquitectura	— Universidade Autónoma de Lisboa		2001/2002
		— Universidade Técnica de Lisboa (Instituto Superior Técnico)		2001/2002
	Carta de curso de Mestrado integrado em Arquitectura	— Universidade do Minho		1997/1998
		— ISCTE-Instituto Universitário de Lisboa		1999/2000
		— Universidade Lusíada de Vila Nova de Famalicão		2006/2007
		— Universidade Lusófona de Humanidades e Tecnologias		1995/1996
		— Faculdade de Arquitectura da Universidade Técnica de Lisboa		2008/2009
		— Universidade de Évora		2007/2008
		— Escola Superior Artística do Porto (ESAP)		1988/1989 (Licenciatura) 2007/2008 (Mestrado)
		— Instituto Superior Manuel Teixeira Gomes		2006/2007
		Universidade Lusíada do Porto		2006/2007

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	Carta de curso de Mestrado Integrado em Arquitectura e Urbanismo	— Universidade Fernando Pessoa		2006/2007
		— ESG/Escola Superior Gallaecia		2002/2003
	Diploma de Mestre em Arquitectura	— Universidade Lusíada de Lisboa		1988/1989
	Carta de Curso, Grau de Licenciado	— Universidade de Évora		2001/2002
	Carta de curso de mestre em Arquitectura	— Universidade do Porto		2003/2004
	Certidão de Licenciatura em Arquitectura	Universidade Católica Portuguesa Centro Regional das Beiras		2001/2002
	Diploma de Mestrado Integrado em Arquitectura	Universidade Católica Portuguesa Centro Regional das Beiras		2001/2002
România	Diploma de arhitect	— Universitatea de arhitectură și urbanism 'ION MINCU'	Certificat de dobândire a dreptului de semnătură și de înscriere în Tabloul Național al Arhitecților	2010/2011
		— Universitatea 'Politehnică' din Timișoara		2011/2012
		— Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca		2010/2011
		— Universitatea Tehnică 'Gheorghe Asachi' din Iași		2007/2008
		— Universitatea Spiru Haret – Facultatea de Arhitectură		2009/2010
	Diploma de licență și master	— Universitatea de arhitectură și urbanism 'ION MINCU'		2011/2012
		— Universitatea 'Politehnică' din Timișoara		
		— Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca		
		— Universitatea Tehnică 'Gheorghe Asachi' din Iași		
		— Universitatea Spiru Haret – Facultatea de Arhitectură		

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
Slovenija	Magister inženir arhitekture/ Magistrica inženirka arhitekture Diploma o pridobleni magisterski izobrazbi 2. stopnje	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Arhitekturo Univerza v Mariboru; Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo	Potrdilo Zbornice za arhitekturo in prostor o usposobljenosti za opravljanje nalog odgovornega projektanta arhitekture	2007/2008
Slovensko	Diplom inžiniera Architekta (titul Ing. arch.) Diplom magistra umení (titul Mgr. art.)	— Slovenská technická univerzita v Bratislave, Fakulta architektúry, študijný odbor 5.1.1 Architektúra a urbanizmus — Technická univerzita v Košiciach, Fakulta umení, študijný odbor 5.1.1. Architektúra a urbanizmus — Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave, študijný odbor 2.2.7 „Architektonická tvorba“	Certifikát vydaný Slovenskou komorou architektov na základe 3-ročnej praxe pod dohľadom a vykonania autorizácie skúšky	2007/2008 2004/2005 2007/2008
Suomi/Finland	Arkkitehdin tutkinto/Arkiteksamén	— Teknillinen korkeakoulu/Tekniska högskolan (Helsinki) — Tampereen teknillinen korkeakoulu/Tammerfors tekniska högskola — Oulun yliopisto/Uleåborgs universitet — Aalto-yliopisto/Aalto-universitetet — Tampereen teknillinen yliopisto/Tammerfors tekniska universitet — Oulun yliopisto — Tampereen teknillinen yliopisto — Aalto-yliopisto/Aalto-universitetet		1998/1999 2010/2011 2010/2011 2010/2011
Sverige	Arkitektexamen	— Chalmers Tekniska Högskola AB — Kungliga Tekniska Högskolan — Lunds Universitet — Umeå universitet		1998/1999 2009/2010

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
United Kingdom	1. Diplomas in architecture	1. – Universities — Colleges of Art — Schools of Art — Cardiff University — University for the Creative Arts — Birmingham City University — University of Nottingham	Certificate of architectural education, issued by the Architects Registration Board. The diploma and degree courses in architecture of the universities, schools and colleges of art should have met the requisite threshold standards as laid down in Article 46 of this Directive and in Criteria for validation published by the Validation Panel of the Royal Institute of British Architects and the Architects Registration Board.	1988/1989 2006/2007 2008/2009 2008/2009 2008/2009
	2. Degrees in architecture	2. Universities		1988/1989
	3. Final examination — Final Examination (ARB/RIBA Part 2)	3. Architectural Association — Architectural Association	EU nationals who possess the Royal Institute of British Architects Part I and Part II certificates, which are recognised by ARB as the competent authority, are eligible. Also EU nationals who do not possess the ARB-recognised Part I and Part II certificates will be eligible for the Certificate of Architectural Education if they can satisfy the Board that their standard and length of education has met the requisite threshold standards of Article 46 of this Directive and of the Criteria for validation.	2011/2012
	4. Examination in architecture	4. Royal College of Art		
	5. Examination Part II	5. Royal Institute of British Architects		
	6. Master of Architecture	6. – University of Liverpool — Cardiff University — University of Plymouth — Queens University, Belfast — Northumbria University — University of Brighton — Birmingham City University — University of Kent — University of Ulster — University of Edinburgh/Edinburgh School of Architecture and Landscape Architecture — Leeds Metropolitan University — Leeds Beckett University (until 2014 Leeds Metropolitan University) — University of Newcastle upon Tyne — University of Lincoln — University of Huddersfield — University of the West of England		2006/2007 2006/2007 2007/2008 2009/2010 2009/2010 2010/2011 2010/2011 2006/2007 2008/2009 2009/2010 2011/2012 2014/2015 2011/2012 2011/2012 2012/2013 2011/2012

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
		— University of Westminster		2011/2012
		— University for the Creative Arts		2013/2014
		— University of Central Lancashire		2014/2015
	7. Graduate Diploma in Architecture	7. University College London		2006/2007
	8. Professional Diploma in Architecture	8. University of East London — Northumbria University		2007/2008 2008/2009
	9. Graduate Diploma in Architecture/MArch Architecture	9. University College London		2008/2009
	10. Postgraduate Diploma in Architecture	10. — Leeds Metropolitan University — University of Edinburgh — Sheffield Hallam University		2007/2008 2008/2009 2009/2010
	11. MArch Architecture (ARB/RIBA Part 2)	11. — University College London — University of Nottingham — University of East London		2011/2012 2013/2014 2013/2014
	12. Master of Architecture (MArch)	12. Liverpool John Moores University — De Montfort University — Arts University Bournemouth — Nottingham Trent University		2011/2012 2011/2012 2011/2012 2012/2013
	13. Postgraduate Diploma in Architecture and Architectural Conservation	13. University of Edinburgh		2008/2009
	14. Postgraduate Diploma in Architecture and Urban Design	14. University of Edinburgh		2008/2009
	15. MPhil in Environmental Design in Architecture (Option B)	15. University of Cambridge		2009/2010
	— MPhil in Architecture and Urban Design	— University of Cambridge		2013/2014
	16. Professional Diploma in Architecture: Advanced Environmental and Energy Studies	16. University of East London/Centre for Alternative Technology		2008/2009
	17. MArchD in Applied Design in Architecture	17. Oxford Brookes University		2011/2012

Krajina	Doklad o formálnej kvalifikácii	Orgán vydávajúci doklad o formálnej kvalifikácii	Doplňujúce osvedčenie ku formálnej kvalifikácii	Referenčný akademický rok
	18. M'Arch	18. University of Portsmouth		2011/2012
	19. Master of Architecture (International)	19. University of Huddersfield		2012/2013
	20. Master of Architecture with Honours	20. Cardiff University		2015/2016
	21. MArch (Architecture)	21. Kingston University		2013/2014
	22. MArch in Architecture	22. University of Greenwich		2013/2014
	23. The degree of Master of Architecture in the College of Humanities and Social Science	23. University of Edinburgh/Edinburgh School of Architecture and Landscape Architecture		2012/2013
	24. M.Arch	24. Sheffield Hallam University		2013/2014
	25. MArch Architecture	25. University of the Arts London is the awarding body and the MArch Architecture is offered by Central Saint Martins		2015/2016
	26. MArch: Master of Architecture	26. London South Bank University		2015/2016
	27. Master of Architecture with Urban Planning	27. University of Dundee		2015/2016
	28. MArch Architecture: Collaborative Practice	28. University of Sheffield		2015/2016

⁽¹⁾ Názvy „Università degli studi di (názov mesta)“ a „Università di (názov mesta)“ sú ekvivalentné výrazy používané na identifikáciu tej istej univerzity.

⁽²⁾ V októbri 2016 sa názov zmenil na „Università degli Studi della Campania Luigi Vanvitelli“.

ISSN 1977-0790 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5147 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK